LIOTECA NAZ
ttorio Emanuele III
XVIII
E
14

Digitized by Google

XXVIII.
E.
14.

Digitized by Google

RARIORA
MVSEI BESLERIANI

quae olim

BASILIVS

et

MICHAEL RVPERTVS
BESLERI

collegerunt,

AENEISQVE TABVLIS AD VIVVM
INCISA EVVLGARVNT:

nunc commentariolo illuſtrata

a

JOHANNE HENRICO
LOCHNERO,

VT VIRTVTI TOY MAKARITOY
EXSTARET MONVMENTVM, DENVO LVCI
PVBLICAE COMMISIT ET LAVDATIONEM EJVS
FVNEBREM ADJECIT

maeſtiſſimus Parens

MICHAEL FRIDERICVS
LOCHNERVS

ARCHIATER CAES. ACAD. LEO-
POLD. CAROL. NAT. CVR. EPHEM.
DIRECTOR.

ANNO O. R. M DCC XVI.

Digitized by Google

MVSEI BESLERIANI haec RARIORA, aeneis tantum Tabulis in lucem edita, cur nunc addita deſcriptione, ne mancum ſemiperfectumque amplius foret opuſculum, denuo prodeat, *BENEVOLE LECTOR*, non ſine ingentis doloris renovatione paucis accipe. Capiebatur Filius heu! quondam meus unicus, a prima ſtatim ſtudiis apta Juventute, ut librorum et liberalium artium, ita maxime Hiſtoriae naturalis amore, ad quam ab Auctoribus, qui in ſupellectile mea libraria, pro modulo tenuitatis meae ſuperſunt rariores, elegantiſſimisque figuris aeri inciſis inſtructi, magis magisque alliciebatur. Auxerat praeterea in ſtudio hoc progreſſus Theca officinalibus uti vocant referta, majoraque deſuper incrementa eidem dederat conſortium, quod cum commilitone contraxit, Juvene ad optima quaeque nato, ac omnibus animi formaeque dotibus inſtructiſſimo, *Engellandio Juniore*, cujus *Parens Baſilii Besleri Muſeum*, ad ſe haereditatis jure devolutum poſſidet, Amicorum, quos a prima ſtatim aetate mihi conciliaveram, certiſſimus. Occaſio hinc illi nata, toties de rarioribus hoc in Muſeo contentis diſſerendi, et quorum hactenus in aeneis tabulis viderat tantum ectypa, prototypa nunc inſpiciendi. Audiverat me olim circa Praxeos medicae initia, nudis his Tabulis, a tot Viris doctiſſimis expetitam deſcriptionem deſtinaſſe, cumque ob tot Praxeos catenata certe impedimenta me praepeditum cerneret, ſe manum huic labori admovere velle, ſpopondit. Repreſſi primitus hos juveniles praecocesque impetus, aſt quoties, illo acrius inſtante, onus humeris ejus minime ferendum praedicerem, toties enixiſſimis precibus obſtabat, meamque ad hoc opus perficiendum implorabat opem operamque. Laceſſitus tot precibus, victus tandem, ne igniculos erga ſtudium elegantisſimum reſtinguerem, ſed nutrirem potius, magisque reſuſcitarem, me tandem exorare paſſus ſum. Detexi ipſi fontes Hiſtoriae naturalis in Bibliothecula mea exſtantes, et quae jam olim circa Clinices primordia, de his Beslerianis Rarioribus ſchedis illeveram confuſaneis, ipſi porrigo. Meminiſſe dolet, imo horret animus, quo perfuſus gaudio has laci-

lacinias exceperit, tanquam futura prima hujus opuſculi rudimenta. Collectis quotidie ex variis Auctoribus optimis ſubſidiis, crevit ſub manibus, in hanc quam cernis molem. Noricas tandem cum Vitebergenſibus Muſis commutaturus, hoc quicquid eſt, mihi reliquit, ulterius in itineribus per Belgium, Angliam Galliasque tandem ſuſcipiendis, locupletaturus, ultimamque in reditu limam et manum cum DEO et die admoturus. Sed ſpes hominum fallaces! Numini etenim placuit iter in Patriam ipſi coeleſtem imperare, ut ſpretis his naturae terreſtribus, coeleſtibus frueretur gazis. Infelicem feliciſſimi Filii parentem, qui animi aegritudine ob Nati unici praematurum obitum obrutus, quotidie fere morior, quippe

Homo toties moritur, quoties amittit ſuos.

Sed quid amiſſum doleo et mortuum, quem tenet Olympus. Vivit ille vita aeternum meliore nactus aevum; Derelictum me potius queror et expoſitum tot aerumnis, tot calamitatibus, tot mundi immundi illecebris, tot inquietudinibus, fruſtra enim quietem quaerimus anxii, dum terra caeli nos tenet exules. O! ſi liceret cum illo conjungi, chorisque beatis intereſſe; haec votorum ſumma meorum! Placuit tamen et placebit ſemper, DEO quod placet, nec enim plus dolori et luctui, quam voluntati Divinae concedo, cui refragari nefas ſemper duxi morte piandum; haec Divini Numinis Voluntas, modum ut hactenus ſic porro quoque maerori ponat precor; quippe

Hoc meo levamen
Dolori dolor ipſe fert, mihique
quo doleo magis, eſt minus dolendum.

Sed redeundum mihi in viam, et ad triſtes beatiſſimi Filii ſedulitatis has reliquias, quas toties repoſui, quoties illas literato orbi tradere, ſeculo hoc maleferiato, judicandique prurigine referttiſſimo, in animum inducerem. Obluctabatur maxime argumenti tenuitas, cum Muſea Besleriana, illo tempore lucem conſpexerint, quo Hiſtoria naturalis primitus excoli coepit, hodieque proletaria illa, quae rariora credidit Besleri aevum; acceſſit et hoc, quod methodo accuratiſſima, qua naturalis Hiſtoriae Studium hodie fulget, minime gaudeant, ſed in Tabulis his, praeſertim quae lapides continent, indiſpoſita paene omnia, nulloque decenti congeſta ordine, et quae plura adhuc alia ſuperſunt, dentatis et aculeatis vitilitigatorum, rigidiorumque Cenſorum morſibus expoſita. Dubius ſic haerens de manumiſſione hujus opuſculi, vicit tandem publicae utilitatis ſtudium, praeſertim cum Rariora haec Beslerorum, figuris ſolis tantum conſtantia, tanto tamen literati orbis digenata fuerint favore, ut Viri in ſtudio naturali vere Principes, illa ob figurarum elegantiam, et ad naturae leges expreſſam concinnitatem, non laudare tantum, ſed impenſius commendare haud erubuerint. Acceſſit ſol-

ſollicita efflagitatio plurimorum, has Tabulas commentariolo illuſtratas deſiderantium, cum melioris ſpei pollicitatione, fore ut cum alia Muſea, licet tempore pariter illo, quo prima hiſtoria naturalis incrementa cepit, edita fuerint, in pretio tamen exiſtant, ſingulari ſtudio conquirantur, et de novo recudantur; his Rarioribus Beslerianis pariter non defuturos emptores. Maxime autem me movit deſideratiſſimi Filii τοῦ μακαρίτου impenſus hiſce labor, et adhibita in iisdem eruendis ex tot Auctoribus (citra φιλαυτίαν hoc dictum eſto,) aſſiduitas, quo temporis illud ſpatium, quod juvenilis aetas alias ludicris tranſigere conſuevit, huic impendere conſtituit operi. Quod ſi decor ille deſit pagellis his, judiciique acumen, quod ſtudium hoc poſtulat, deſideratque aevi hujus ὑποτυφία, omniaque nunc cenſentium illicita licentia, quibus Veneris etiam ſandalium calumniari non eſt piaculum, meminerint quaeſo, hoc quidquid eſt, e manu Juvenis XVII. annorum, vixdum in phyſicis tironis, et de grege novitiorum in arte medica prodiiſſe, ut non mirum ſit, naevulis hinc inde conſperſas eſſe pagellas. Limatiora hoc in ſtudio forte dediſſet, ſi haec ipſa poſt abſolutum ſtudium, iterque ad exteros praemeditatum, adhibitis poſterioribus et ſapientioribus cogitationibus, (praefiſcini dixerim) manumittere licuiſſet. Quod ipſe manus medicas opellae non admoverim, prohibuit partim recrudeſcens ſtatim labore hoc ſuſcepto dolor, cum fluentes lacrymae calami delevere lituras; partim obſtitit medica in ampla hac et populoſa urbe, qua obrutus ſum, Praxis, ubi Horatianum illud quotidie mihi repetendum:

Hic viſum vocat, hic auditum triſtia, ſpretis
Omnibus officiis: cubat hic in colle Quirini,
Trans Tiberim longe cubat hic prope Cæſaris hortos,
Ille extremo in Aventino viſendus uterque.

Sed ſufficiant haec de dulciſſimi Filii conatibus, qui quamvis commendatione magna digni non ſint, tamen ejus laudanda voluntas, quoniam in magnis voluiſſe ſat eſt. Cenſorem quod ſi evitari haud queat, illud Sapientis occidendum reputo:

Carpe quod eſt lubitum, modo non injurius eſto.

Quippe juxta tritum illud:

Μωμήσεταί τις μᾶλλον ἢ μιμήσεται.

Ad *Besleros* quod attinet, haud exiguam in ſcholis medicis promeruere laudem; et *BASILIUS* quidem aetate major, *Michaëlis Besleri* Theologi urbis hujus Celeberrimi Filius, et *Hieronymi* Medici feliciſſimi Frater erat. Humanioribus cum Fratre literis expolitus, et ab ineunte ſtatim aetate rei herbariae ſtudio mirifice, (uti ipſemet *praefat. in Hort. Eyſtädtenſem* fatetur) captus, hac occaſione in magno iſto naturae Volumine evolvendo non parum ſtudii et diligentiae poſuit, indeque factum eſt, ut arti ſe addiceret Pharmaceuticae, utpote in cujus offi-

 fici-

ficinis pleraque ex herbis, plantis, floribus, radicibus, ſeminibusque praeſcripta et praeparata conſtare, ibique verum iſtarum rerum uſum diſci cerneret. Ad eum etiam finem hortulum quendam privatum inſtituerat, quo animum ulterius in ſtudio Botanico progredi geſtientem exſatiaret. Nec effectu caruit nobilis hic ardor: peperit quippe Beſlero Summorum Imperii Romani Procerum favorem, celeberrimorumque Botanicorum amicitiam. Primos inter erat praecipue *REVERENDISSIMVS ET CELSISSIMVS EPISCOPVS EYSTADTENSIS, DN. JOH. CONRADVS a GEMMINGEN, feliciſſimae memoriae Princeps*, qui de notitia *Beſleri* Botanica edoctus, non ſolum hortis ſuis elegantiſſimis, quibus arcem epiſcopalem in D. Willibaldi monte cinxit, ac quaqua verſum jucundiſſimo ac amoeniſſimo proſpectu beavit, excolendis *Beſlerum* dignatus eſt, ſed et illorum deſcriptionem, et aeterni operis Editionem, reluctante licet illo, demandare ac delegare non dubitaverit. Inter intimos *Baſilii* amicos erat Florae illud Delitium, *Carolus Cluſius*, *MAXIMILIANI II. glorioſiſſimae memoriae CAESARIS*, Archiater hortique Caeſarei Praefectus; hic Vienna redux, urbemque Noricam tranſiens, firmiori amicitiae nexu cum *Beſlero* copulabatur. Extitit tunc Baſilius noſter *Reverendiſſimo Epiſcopo* Auctor Suaſorque, ut virum hunc *βοτανικώτατον*, qui nunquam ſatis laudando Principi jam notus eſſet, et primatum inter ſeculi Botanicos haberet, operi admoveret: verum perſuadere Principi non potuit, qui *Beſlerum viriderii Eyſtädtenſis Patrem ac Patronum appellare* dignabatur. Nil tamen hoc impediebat, arctiſſimam *Cluſii* cum *Beſlero* neceſſitudinem, ſed promovebat potius, ut in Belgium poſtea a Curatoribus Academiae Lugduno-Batavae evocatus *Cluſius*, ubi latiſſimum ſtudii naturalis campum nactus, omnia paene Exotica cum *Beſlero* communicaverit, Faſciculoque Rariorum Muſei, fundamenta jecerit. *Cluſii* amicitia noſtro Auctori notitiam Archiatri Caeſarei ſtudiique Viennenſis Profeſſoris DN. *Johannis Aicholzii* peperit, cujus convictor domeſticus Viennae *Cluſius* extiterat; cum hic effuſiſſime ſtudium amaret Botanicum, ut ex Pannonicis *Cluſii* liquet, facillime nectebatur *Beſlero*, et ex hac familiaritate factum, ut ſuaſore ipſo laudatiſſimus *Aicholzius Illuſtriſſimo Noricorum Senatui* aliquot florenorum millia ea conditione elocaverit, ut cenſus quotannis inde fluens in Medicinae Candidatos, quos Collegium Medicum Noribergenſe, cui cura illa commiſſa, idoneos judicaverit, ad itinera in exteras regiones aptius ſuſcipienda derivaretur; et quia ſtipendium hoc C. florenis aureis conſtitit, hinc *ſtipendii Aurei Aicholziani* nomen obtinuit. Nec apud exteros tantum volitabat per ora virûm *Beſlerus*, in patria quoque laus ejus celebrata a viris doctiſſimis. Quid de *Camerario Patre* dicam, vero Noricorum Aeſculapio Collegiique Medici Fundatore; et hic pariter cum Florae delitias reliquis ſtudiis antepoſuiſſet, *Beſlerum* hoc in ſtadio decurrentem impenſe adamavit, quod et a Michaële *Roetenbeccio* Patre, naturalis ſtudii

opti-

optimo Myſta, ob ſtudiorum paritatem factum. *Ludovico Jungermanno*, aſt quanto Botanico! in concinnando Eyſtädtenſi Horto uſum eſſe *Beslerum*, e Programmate Academico funebri retulit *Cl. Freherus* in *Theatr*. pag. 138. cujus tamen *Beslerus* nuſpiam meminit. Vniverſo autem Collegio Medico amiciſſimum fuiſſe, inde liquet, quod Decanus et Collegium commendatitias operi Eyſtädtenſi praefigi curaverit, *ut Besleriani indefeſſi laboris et patientiae aliquod exſtaret cum Elogio teſtimonium*. Nec Medicis tantum laudatus *Beslerus*, ſed ab aliis aevi ſui doctiſſimis viris cultus; loco omnium erit illud Conſultiſſimi *Georgii Remi, Patricii Auguſtani et Reipublicae Noricae a Conſiliis*, Besleri ſuffixum Iconi in Ayſtädtienſi Horto:

BESLERVM glyptes BASILEION imagine pulcra
Quisquis es o! Hoſpes reddidit ecce tibi.
Nempe Viri vultus dedit heic atque ora tueri:
Cernere vis mentis dona ſagacis? age,
HERBARVM magnum hoc et PLANTARVM Amphitheatrum
Inſpice, quas dotes AREATINVS habet
Divitiasque HORTVS. Paradeiſon dixeris ipſum:
Condidit immortale hoc BASILEIVS opus.

Nec *Beslero* mortuo ejus nominis gloria periit; viget adhuc illa, vigebitque ceu primae magnitudinis ſtella, in Scholis Botanicorum ob immortale, quod luci publicae communicare geſtiit, opus. Firmat hoc maxime novum Plantarum genus, ab ejus nomine nomen ducens. Facta haec Plantae nominis impoſitio ſeculo fere poſt *Besleri* obitum, et, quod adhuc magis mireris, a Botanico Gallo, Reverendo nempe P. *Carolo Plumier*, Ordinis Minimorum in Provincia Franciae et apud Inſulas Americanas Botanici Regii, in Tract. inſcripto: *Nova Plantarum Americanarum genera*, impreſſ. Pariſ. 1703. Eſt autem *Besleria* Plantae genus flore monopetalo anomalo tubulato bilabiato aut perſonato. Ex ejus calice ſurgit piſtillum, poſticae floris parti ad inſtar clavi affixum, quod deinde abit in fructum mollem carnoſum, ovatum, ſeminibusque foetum exiguis. *Besleriae ſpecies* ſunt: *Besleria* meliſſae, tragi facie. *Besleria* virgae aureae foliis flore luteo, major et minor. *Besleria* ſcandens criſtata, fructu nigro. Perennabit ſic in Planta *Besleri* memoria, ne viro de ſtudio Botanico optime merito apud ſeram poſteritatem laudes deſint. Erat caeteroquin in *Beslero* noſtro mira comitas, ſumma morum temperies, tantaque modeſtia, ut ſummis aevi ſui Botanicis comparandus, *ſtudioſi* titulum affectarit, ut ex ejus *ſepulcrali* in Coemiterio D. Johannis n. 2117. obvia *Inſcriptione* apparet: *Credo Reſurrectionem carnis. Baſilius Besler Noricus, artis Pharmaceuticae Chymicae Amator ſingularis, rei herbariae Studioſus. 1629. Vna cuſtodia Pie-*

tas. Vnicum reliquit filium, quo abſque liberis mortuo, vidua ejus Henrico Engellandio nupſit, ſicque Besleriana haereditas ad virum integerrimum Joh. Chr. Engellandium, Amicum conjunctiſſimum devoluta eſt, qui Tabulas Faſciculi aeneas publico ulterius invidere noluit, adeoque eas, ut recuderentur, benevole communicavit. De Nummo in Besleri memoriam cuſo alibi dicendi locus erit.

Reſtat, ut de Viro Excellentiſſimo, Medico quondam Vrbis hujus celeberrimo, DN. *Michaële Ruperto Beslero*, quaedam memorem; cujus *non integrum* quidem *Gazophylacium*, cum Tabulae aeneae neſcio quo fato perierint, ſed quae a Viro Exc. DN. *Valentinii in Muſeo Muſeorum*, laudatiſſimo certe opere, non referuntur, in Tabulas aeneas conjecta, hiſce *Baſilii Besleri rarioribus* juncta ſunt. Lucem hauſit primam M. R. Beslerus hic *Noribergae* Anno 1607. Patre *Hieronymo Beslero*, primo in Collegium ab *Illuſtri Camerario* tum erectum recepto Medico; Matre *Apollonia Buchneria* ex antiqua nobilique familia oriunda. Cum *Frater Baſilii* eſſet *Hieronymus*, tanta pariter in ſtudium Hiſtoriae naturalis ferebatur cupidine, ut vix parem aevum tulerit, ideoque factum, ut per 36. integros annos *Viſitatoris Perpetui Pharmacopoliorum* munere cum amplo ſalario annuo functus ſit. Hauſit has ſtudii naturalis delitias a Patre et Patruo a prima ſtatim juventute *Michaël Rupertus*, quas, poſitis prius in Gymnaſio *Brandenburgico Heilbronnenſi* fundamentis ſtudiorum humaniorum ac Philoſophiae, in Italicas excurrens Academias, acrius inſectatus eſt, et diſcendi ardore virorum aevi et ſtudii ſui illuſtrium favorem promeruit perennem, quos omnes recenſere non erit hujus loci. Inter omnes tamen indulgentiſſime illum amavit *Marcus Aurelius Severinus Crathigena Tarſienſis Medicus Philoſophus acutisſimus, Regius in Auditorio Neapolitano Anatomiae et Chirurgiae primus Profeſſor*, idque univerſo literato orbi palam fecit, non tantum *Trimembrem Chirurgiam*, in qua *Diaetetico - Chirurgica, Pharmaco - Chirurgica et Chymico - Chirurgica tradidit*, (ut libri Titulus habet,) ſed et Tr. *de Lapide Fungifero* nomini *Michaëlis Ruperti Besleri* inſcribendo. Relictis tandem Athenis Italicis, huic Vrbi redditus, in Patria Academia exantlatis rite examinibus, habitaque prius de *ſanguine ſecundum et praeter naturam* diſputatione inaugurali Anno 1631. ſummos in Medica arte honores obtinuit, viventeque applaudenteque adhuc Parente, locum in Collegio Medico obtinuit ſequente Anno, qui fatalis Parenti extitit, Anno quippe 1632. d. 22. Novembr. aetatis 66. defuncto. Exhibuit ſtatim Patriae, quas in exteris regionibus collegit ingenii opes, habitaque A. 1633. in Orphanotrophio viri ob ſcelera decollati Anatome publica, dexteritate ſecandi, demonſtrandique peritia facundiaque ſe omnibus probavit, quod ulterius ſcriptis Anatomicis luci publicae commiſſis, quorum Titulus, *Admirandae Fabricae humanae Mulieris partium, tam ante quam poſt partum Generationi potiſſimum inſervientium, et Foetus humani, delineatio Tabulis V. fol.*

V. fol. Reg. aeri inciſis, et inviĉtiſſimo Caeſari Ferdinando III. glorioſiſſimae Memoriae dedicatis, Noriberg. 1640. Porro edidit: *Obſervationem Anatomico-Medicam, Mulieris tres filios viventes naturalis magnitudinis enixae &c. &c.* Anno 1644. Nec *Anatomicis* ſolum vacavit, ſed *ſtudium rerum naturalium et Botanices* huic pariter indefeſſo ſociavit labore, cujus teſtes *Viretum admirandum Norib. 1646.* cujus Tabulae aeneae partem dedere *Gazophylacii rerum naturalium Anno 1642. in Fol. impreſſ.* et quidem *e regno vegetabili*; ſuntque potiſſimum Icones florum herbarumque tunc temporis pro rarioribus habitarum v. g. *ſingularis Aconiti ſpecies foliis Tanaceti ex Alpibus Tridentinis cum floribus albicantibus, Gentiana inſignis Alpina floribus aureis, Gentiana Alpina floribus punĉtatis nigricantibus flaveſcentibus, Amaranthus Mexicanus cum Baccis rubris, Papaver ſpumoſum foliis gramineis, Scabioſa latifolia Floribus ſubrubris, Scabioſa Cretenſis arboreſcens floribus albicantibus*, et commatis hujus plura, proletaria nunc, *Besleri* tamen aevo infrequentia; quas Tabulas aeneas, pluresque adhuc alias, ni fallor, *Auĉtario Horti Eyſtädtenſis*, quod vir ſolertiſſimus meditabatur, deſtinaverat; ſed morte praeventus haud, quod dolendum, abſolverat. Dubium tamen *Libris* an *Liberis* illuſtrior *Beslerus* noſter, foeminina praeſertim progenie. *Filia* quippe *Barbara*, e prima Conjuge Nata *Mulzia de Schoenfeld*, in fundatiſſimam non minus ac generoſam familiam ſponſa collocata eſt, antiquae nempe nobilitatis meritisque adhuc illuſtriori *Dn. Joachimo Nuzelio*, Judicii tunc Aſſeſſori, poſtea Senatori Vrbis hujus et Praſidi Collegii Medici ſplendidiſſimo, quae plena aetate et virtutibus adhucdum ſuperſtes, ex *Generoſiſſimo Filio* inclytae Reipublicae noſtrae quoque Senatore fulgidiſſimo (qui ut publico egregie promovendo diu ſupereſſe et perennare poſſit, ex animo voveo) ſeros ſpeĉtabit nepotes. Altera e ſecunda conjuge *Joh. Roſae Archiatri quondam Palatini*, poſtea *Ratisbonenſis Medici feliciſſimi Filia* prognata *Rebecca Barbara* nomine, Collegii Medici Norici Seniori quondam primario, Brandenburgico Conſiliario et Archiatro, illuſtri *Dn. Chriſtophoro Theophilo Scheurelio a Däfersdorff* elocata eſt. Filius autem *Joachimus Hieronymus*, dum ſtudio medico, avi patruique Patrisque inſiſtens veſtigiis, operam dare cupit, infelici lapſu e ſcala et vitam et *Beslerorum* extinxit familiam; cum jam ante triſtia haec Filii unici fata, Parens *Michaël Rupertus Beslerus* ab aliquot annis cachexia ſcorbutica, cum pedum tumentium exulceratione excruciatus, accedente tandem catharro ſuffocativo, e vinculis corporis tanquam e carcere ad ſuperos evolarit. Sed haec de Auĉtoribus Rariorum Muſei *Beslerorum*, edendique cauſis praefationis loco diĉta ſufficiant.

Vnum adhuc te volo, B. L., in Tab. IX. Fig. 8. depiĉtam quidem eſſe avicularum fere minimam, non tamen deſcriptam, cum

Beatus Filius, me ejus deſcriptionem occaſione Ananaſae cujus ſuavitatem mire inſectatur praepetum haec minutula, daturum ſciret, id quod in commentatione de *Ananaſa ſive Nuce pinea Indica, vulgo Pinhas* dicta, factum. Generale Avicularum nomen *Gvinambi* vel *Gvainumbi*; cum earum variae ſpecies, (quippe Marggravius jam olim novem deſcripſit,) varia quoque obtinuerunt nomina, prout pariter varia earum magnitudo, colorumque diverſitas. Tantae enim earum ſpeciei certae eſt corporis levitas, ut unum duntaxat *Tomino Hiſpanicum* ſive XII. grana pendat, unde nomen ejus *Tomineo* fluxit. Nec minor in capite pro ſpecierum diverſitate varietas, earum enim illa, quae a *Rochefortio* et *Blumio Colybri* dicitur, plumeam in ſummitate capitis coronam geſtat, quam in criſtam pro lubitu erigere valet, quam ſolis illuſtratam radiis, pretioſiſſimis lapidibus diſtinctam et coruſcantem, et oculos parvulos par adamantum, chalybi politiſſimo caeruleſcenti infixum e *Rochefortii* mente quis judicet; noſtra tamen avicula corona hac plumea deſtitituitur. *Roſtellum* eſt ſubrotundum, aequale, tenue et valde acuminatum, rectum paululum tamen verſus extremitatem deorſum vergens. *Lingua* biſecta tenuiſſima inſtar ſerici fili tenuiſſimi, quam extra roſtellum longe exſerit, ut florum melleum rorem extrahat et lambat, unde a Sinenſibus *Tunchonſung*, e flore *Tonchon* quaſi genita, Germanice Blumen-Specht vocatur. *Crura* et *pedes* minimi breveſque, cum Ebeni ligni nigredine certantes, quatuor digitis inſtructi. *Alarum remigium* ſingulare prae caeteris avicularum habent, optime a *Marggravio* deſcriptum, hujus ope per ſat longum temporis ſpatium in aëre [velut quietae ſe librant, mox tanta pernicitate ſe movent, ut viſu percipi motus vix poſſit, et alis carere videantur; ſonitum tamen inter volandum edunt apicularum bombiſationi non diſſimilem, *Anglis* hinc *Hummingbird* dictae. Maxima Avicularum harum venuſtas ſplendorque in *plumulis capitis, colli ſuperioris, dorſi totius et alarum initiis*, quarum admiranda varietas nomen *Ouriſſiae* ſive radiorum Solis, *Gvarigcobae* et *Gvaracaiba* capillorum Solis peperit. Illam quam tabula noſtra exhibet, vivis quaſi coloribus depinxit diſertiſſimus P. Biſſelius: *Pennularum nitor*, ſcribit, *verſicolor lucet, ſic ut ſmaragdinum virorem ſplendor ſaphirinus, purpuram vero luteus aurei fulgor provocet. Denique quicquid oculus trahit colorum, id omne ſupra Pavonum ac Iridis, (Admirationis filiae a veteribus dictae) varietatem, in illo Volucris breviario natura miſcet, miſtumque denuo ſecernit, haud ineleganti compoſitae venuſtatis diſcordia. Pictorum tormentum invidiamque dixeris, aut profecto manus Apelleae ſolers compendium.* Hinc factam eſt, quod a Phrygionibus admodum expetantur plumulae hae verſicolores, ut aureis intertexant ſtaminibus; et licet mors aviculae plurimum plumularum venuſtati detrahat, a foeminis tamen loco *inaurium*

geſtantur, cum pretioſiſſimis certantium. Ambram Moſchumque redolere has aviculas, *Rochefortius* ſcribit. *Nidulos* e tenuiſſimis Ananaſae Pita dictae fibris filamentisque conficit, ac Xyli floccis plumulisque ſericum ipſum ſuperantibus implet, quibus ovula albiſſima, margaritas majores aequantia, foemella imponit. Quae *Cl. Piſo* de avicularum harum generatione et transmutatione ex Erucis Braſilienſibus *Lagartas dos Vergos* Luſitanis dictis habet, ejusdem veritatis eſt, ac illud aſſertum, has aviculas hyeme mori ſeu potius obdormiſcere, vere vero reviviſcere; unde Antillarum Inſulis *renatae* dicuntur; cum tamen diligentiſſimus *Marggravius* has aviculas magno numero in ſylvis per totum annum obſervaverit. Strepitum cicadarum ſuſurro aemulum, non cantum edunt, qui *Gomanbuchae* avicularum harum ſpeciei convenit. *Cinis* hujus *Aviculae, Reccho Hoitzitzlin* dictae, *epilepſiae* mederi dicitur. Surinamenſis Sacrificuli in gulae oblectamentum expetunt, hoc avicularum minutias. Hoſtem experiuntur acerrimum, arenearum genus maximum, *Nhamdu Gvacu* dictum, quod illis inſidiatur non tantum, dum in Nidulo ovulis incubant, ſed et cum floribus inſident, ubi ungulis arreptas jugulat. Cum vero de ſtupendo hoc DEI ludere geſtientis in rebus minimis opificio, abunde egerim loco ſupra citato, ſchediaſma illud ut conſulas haud gravatim, *LECTOR BENEVOLE*, praetereaque ſphalmata, ſi qua irrepſerunt, pro Tua humanitate emendes, enixe rogo, contendo, TEque valere jubeo.

QVam fallax hominum ſpes ſit, quam vita caduca,
Lochnerus Juvenum floſque decusque docet.
Quid non ſperandum Patriae! Solertia magna,
ingenium, ſtudium ſigna perampla dabant.
Sed praecox fatum ſubito ſpem diſſipet omnem,
corpus et exanimum terra aliena tegat,
non obiit totus, vivit poſt funera virtus,
Lochneri in Scripto hoc vita perennis erit.

His demulcere illuſtris DN. Patris ex optimi
Filii obitu conceptum dolorem ſtuduit

LVCAS SCHROECKIVS, M. D.
Archiater et Comes Pal. Caeſar. Nobilis, Acad.
Caeſ. Leop. Carol. Nat. Cur. Praeſes, Reip. Auguſt.
Phyſ. primarius.

Ad
Virum Illuſtrem,

D. MICHAELEM FRIDERICVM LOCHNERVM,

cum Filio deſideratiſſimo, Eidemque unico, Monumentum, quod vivus ſibi Ipſe parare coeperat, aere perennius exigeret.

DVm dolor et Nati TIBI mors praecordia paſcunt,
Gaudia qui quondam deliciaeque Tuae:
Quis non ſollicito certat, VIR SVMME, labori
Auxilia alloquio dulcia ferre pio?
Sat vixit, dicunt, artes cui doctus Apollo
Cum Medicis Latias Cecropiasque dedit.
Sat vixit, Superis comes additus. Ecce futuram
Ad vitam gradus eſt exitus alterius.
Quid? quod non moritur, laudis monumenta ſuperſtes
Qui ſibi ſpectata ſedulitate parat.
Ἔμψυχον *Is fuerat* Μουσεῖον. *Rara juventus!*
Figatur doctos inter imago, meret,
Ac nova Besleri Muſeo *ad limina vitae*
Vt LOCHNERIADEN Muſa Paterna vocet.

Piis Manibus
Nobiliſſimi Juvenis
JO. HENRICI LOCHNERI,
Medicinae Candidati digniſſimi, ſui quondam Auditoris perinduſtrii, parentaturus ſcribebat.
Erhardus Reuſchius.

LAVDATIO FVNEBRIS,

QUAM

IN SPLENDIDIS EXEQUIIS

JVVENIS NOBILISSIMI,

JOH.HENRICI LOCHNERI

DE

HVMMELSTEIN,

MEDICINAE CANDIDATI

DIGNISSIMI,

VIRI

ILLVSTRIS EXCELLENTISSIMIQUE

D. MICHAELIS FRIDERICI LOCHNERI

DE

HVMMELSTEIN,

SACRAE CAESAREAE MAJESTATIS ARCHIATRI EJVSQUE PERSONAE IMPERIALIS MEDICI, S. R. I. NOBILIS, COMITIS PALATINI, ACADEMIAE LEOPOLDINO-CAROLINAE NATVRAE CVRIOSORVM EPHEMERIDVM DIRECTORIS, COLLEGII MEDICI NORIBERGENSIS SENIORIS,

FILII VNICI ET DESIDERATISSIMI,

Vitembergae IV. Non. Jan. cIɔ Iɔcc XV. pie placideque extincti,

coram

Magna Patrum ac Civium Academicorum

frequentia

ex memoria recitavit

M. CHRIST. STEPHANVS KAZAVERVS;

Heroldsberga Noricus, Ord. Phil. Aſſeſſor.

Digitized by Google

PRORECTOR ACADEMIAE MAGNIFICE,

PATRES CONSCRIPTI, VIRI SVMME REVERENDI, CONSVLTISSIMI EXPERIENTISSIMI, AMPLISSIMI, PRAECELLENTISSIMIQUE, ET VOS RELIQUI ORDINVM OMNIVM HONORATISSIMI EXEQUIATORES!

SI, quanta ſum animi aegritudine obrutus, tanta mihi dicendi eſſet facultas, confiderem utique, quas in praeſenti partes ſuſcepi, aliquo ſaltem modo a me peragi poſſe. Nunc, cum animus adhuc dolore ſit occupatus, quem ex obitu nec opinato Nobiliſſimi Juvenis JOHANNIS HENRICI LOCHNERI, patria Norici, ſalutaris Artis Candidati digniſſimi, ſolutis jam exequiarum juſtis rite humandi, jure concepi, equidem neſcio, magisne temeritas mea ſit culpanda, qui ad hoc laudationis funebris munus animum induxerim, quam commendanda pietas, qui illud ipſum non detrectarim. Minime enim putavi faciendum, ut officium, quantumvis lacrymarum ac moeroris plenum, ab aliis paterer occupari, quippe quod mihi neceſſitudo et amici et civis multo quidem conjunctiſſimi vindicare videbatur et imperare. Atque hoc ipſum tamen munus, quo mihi libentius imponi ſinebam, eo vehementius angebar, animique pendebam, unde orationem reperirem, quae univerſae Defuncti vitae, quam pro more hic retexere debeo, par eſſet, et nunc demum intelligebam, verum eſſe illud Sapientis Romani: *Nihil difficilius eſſe, quam magno dolori paria verba invenire.* Hac dum premebar ſolicitudine, forte fortuna ſub aſpectum meum venit nummus, quem, niſi fallor, anno ſuperioris ſeculi nonageſimo, DIVUS COMES LEOSTEINENSIS, EVCHARIVS CASIMIRVS, neſcio, qua occaſione, cudendum curavit. Refert is uno latere ipſum Comitem Illuſtriſſimum, averſo autem arborem, in quam Vir quidam ſecurim ſtringit, cum hac inſcriptione; DUM SCINDOR, FRANGOR. Mequidem latet, quid ſibi hoc nummo voluerit Divus; nihilo minus quotidiana, quod in illo nobis ob oculos ponitur, experientia docet. Quemadmodum enim nihil tam praeclarum, vel ab arte, vel a natura pro-

producitur, quod non cum vita hominis comparari poſſit, ita in arboribus potiſſimum reperiuntur, quae plus ſatis vitae mortalium reſpondent. Arbor tam diu ſuccreſcens atque efflorefcens, quamdiu non ſit expoſita violentis manibus, aut tempeſtatibus turbulentis, interdum praeter omnem agricolae opinionem ab hiſce invaditur hoſtibus, ſuorumque ſpem et expectationem fructuum eludit. Pari modo homines incrementum et conſervationem vitae ſuae ab Autore Naturae benigne conceſſae ſibi ſemper pollicentur, at quam fruſtra ſaepe ſpem in ea ponimus aetate, quae propter vigorem atque alacritatem procul abeſſe a morte vulgo exiſtimatur. Certe Noſter vix limen attigerat juventutis, cum decedendum ipſi de vita fuit.

Quodſi hunc luctuoſiſſimum caſum Symbolo aliquo delineare deberem, in ſimilitudine quidem arborum facile manerem, pace tamen aliorum paullo mutarem figuram nummi, poneremque ſtirpem arboris, ex qua prodirent duo rami, quorum unus altero brevior nonnihil atque imbecillior eſſet. Hunc manus e coelo demiſſa arriperet, atque a ſtirpe ſua revelleret, quo ipſo ſimul alter ramus denſior una cum ſtipite ita inclinaretur, ut vel penitus frangatur, vel ab interitu quam proxime abſit, his inſcriptis verbis, *DUM SCINDOR, FRANGOR.* Erat Noſter unicus ac minime degener Illuſtris ſui Parentis filius, neque aliter quam ramus a generoſa ſtirpe divellitur, cum quo, ſi non nominis et familiae, ſtirpis tamen ac lineae virilis occidunt inſignia et ornamenta. Quod eo facilius ad Defunctum me accommodare poſſe, cenſeo, quo propius ille ad ſimilitudinem arboris acceſſit. Sunt omnino, ſunt, ut in generoſis arboribus, ſic in praeſtantibus familiis ſemina quaedam, quae propagantur ad poſteros, et tempeſtiva cura aluntur utique, et ramos longe lateque emittunt. De Lochnero noſtro, ex illuſtri Lochnerorum virtutibus ac meritis apud nos florentiſſimorum ſtirpe ſato, me vel tacente, optima quaeque promittere Vobis poteſtis, Exequiatores omnium Ordinum Honoratiſſimi, eo praeſertim Genitore, qui non ſolum nobilitate generis, ſed etiam, quod caput eſt gloriae, ſingulari ſemper eruditione, virtute, fide, gravitate, auctoritate, conſpicuus fuit. Eſt ille, prout optime noſtis, Vir Illuſtris Excellentiſſimusque MICHAEL FRIDERICUS LOCHNERUS, Sacrae Caeſareae Majeſtatis Archiater Ejusque Perſonae Imperialis Medicus, Sacri Romani Imperii Nobilis, Comes Palatinus, Academiae Naturae

Curio-

Curioſorum Ephemeridum Director, Collegii Medici Noribergenſis Senior graviſſimus, Vir decus omne laudis complexus. Si alias non ſpernendae ſunt maternae neceſſitudines, ſed dignitatem natis conciliant, et cultum elegantiamque ſaepe in filios propagant, certe Defuncti noſtri Mater non praetereunda erit, Matrona Nobiliſſima ANNA MARIA, ex inſigni Vierzigmannorum gente prognata, Matrona omnibus, quae vel regendae familiae vel educandae ſoboli expediunt, dotibus exornata, meamque laudaturi facultatem longe multumque ſupergreſſa. Hi tanti Parentes Johannem hunc ſuum anno praeteriti ſeculi quinto et nonageſimo, quarto Nonarum Septembris coeleſti munere ſuſceperunt, ipſumque ſacro fonte initiatum omni cura, quae pios Parentes decet, fovendum putarunt.

Quaedam arbores in pretio habentur ideo, quod nobilioribus in hortis provenerunt, licet ipſa nonnunquam rura aliquid minus vulgare largiantur, et inter raſtra ſaepe adoleverint animae magnae. Non reprehenderim tamen Simonidem, qui inter ceteras felicitatis humanae partes illuſtrem Patriam quoque numeravit, neque non putaverim gratulandum Noſtro, qui percelebrem ac libertate Imperii donatam Noricorum civitatem natalem habuit et altricem. Manat quidem a Deo, tanquam demiſſus ab ſole radius, vis animi divinior, quae nos virtutis et magnarum artium capaces reddit; ſed ut emicet illa et adoleſcat quaſi, roburque ac vires accipiat, fomentis etiam externis indiget, neque excitanda ſolum exemplis egregiis eſt, ſed moderanda diſciplinis quoque praeclaris. Quarum rerum ut non ubique copia ſuppetit, ita illuſtribus civitatibus vix unquam deeſt. Noribergae itaque, illuſtri illa Imperii civitate, cum lucem ac ſpiritum hauſiſſet Noſter, quae nunquam non Viris magnis et omni laude excellentibus aut incunabula praebuit aut domum; quid mirum, ſi litterarum honeſtiſſimarumque artium amorem vel mature induit animo, vel indole ipſa ſtatim oſtendit. Quam praeclara haec fuerit, vel inde agnoſcere licet, quod, cum Patruus Ejus, Venerandus nunc Paſtor Heroldsbergenſis, quibusdam Academiae Candidatis initia linguae ſanctae panderet, hic puer decennis ſi non promtius ac felicius, certe aeque facile dicta arriperet, verborumque ſenſum erueret, quam illi ipſi, quibus eadem tradebantur. Proin hoc adoleſcentis naturale bonum velut arborem teneram Parens Illuſtris flectendam excolendamque dedit peculiaribus, eaque de cauſſa largo ſtipendio

 con-

conductis hortulanis, Praeceptoribus inquam, quorum unus coelo jam receptus eſt, alii coetibus Chriſtianorum, Scholae alii, etiam nunc magna cum laude praeſunt. Inter eos, qui HENRICI noſtri animum literis, linguis ac philoſophia imbuerunt, non poſſum non commemorare binos, quos et ego, quoad vivam, perſancte colam, Praeceptores, quibus etiam multa ſe debere, ſaepe multumque non ſine gratae mentis argumento ſolebat profiteri Defunctus. Primus eſt JOHANNES HENRICVS MÜLLERVS, in celeberrima Patriae Academia hodie Mathematum et Philoſophiae Naturalis Profeſſor Publicus, cujus inſignia in Academiam et rem litterariam merita teſtibus haud ullis egent; quippe a quo amorem erga Matheſeos ſacra concepit, altum poſtea a Cl. DOPPELMAIERO, Profeſſore Norico, quem curioſa Naturae arcana explicantem vice tertia audivit. Müllerum ad Academiam evocatum ſequebatur ERHARDVS REVSCHIVS, Liberalium Artium Magiſter, et Poëta Laureatus Caeſareus, cujus pariter luculenta ingenii divini monimenta extant, qui defuncto praecipue in literis tam latinis quam graecis lumen praetulit, ut inoffenſo gradu ad tantam metam contendere poſſet, quippe in hiſce Duce nominato adeo profecit, ut difficiliora loca e Scholiaſtis Euripidis, Nicandri aliorumque promte interpretaretur ac latina civitate donaret.

Inter alias ſingulares dotes, quas rerum naturalium Interpretes in deſcribendis arboribus recenſent, non ſunt poſtremae, quod quaedam arbores non facile creſcant, niſi adhuc tenerae ex alio in alium transferantur locum, radiis ſolaribus optime foveantur, humore item conveniente irrigentur, unde etiam ad fluminum ripas optime ſuccreſcant. Haud abſimili modo a Parente Sapientiſſimo Lochnerus, cum nomen Academiae Patriae paullo ante dediſſet, in hanc felicem ad Albim ſitam Muſarum ſedem eſt dimiſſus. Meditabatur nempe tunc temporis Vir Illuſtris GODOFREDVS THOMASIVS iter in Saxoniam. Rogavit itaque Noſtri Parens Optimus ſingularis amicitiae et muneris vinculo ſibi conjunctum, ut filio unico Vitembergae quaſi viam pararet, ducemque eligeret, cujus et hoſpitio et convictu et ductu Juvenis uti poſſet. Hoc facto, Lochnerus noſter ante ſpatium annuum et trimeſtre deſiderii ſui portum tenere coepit, noſtramq; Vitembergam ſpe optima plenus ſalutavit. Quo ſimul atque pervenit, ſtatim, qua ſingulari erat diſcendi cupiditate, ducem ſibi delegit exoptatiſſimum, eumque ipſius Illuſtris Parentis judicio probatum, ADAMUM

mum Brendelium, Doctorem ac Profeſſorem in Academia Noſtrate Medicum, cujus doctrina exquiſita et peritia in arte medendi pereximia meam dicentis infantiam excedunt. Huic publice privatimque adhaeſit, hujus ex ore pependit, hoc privatos intra parietes continenter eſt uſus. Eodem ſuaſore, ſuaque ipſius animi inductione adire geſtiit Saxoniae Hippocratem, Illuſtrem Archiatrum Bergeavm, cujus nomen, doctrinam, merita ne trans mare quidem ignorari ſentiebat. Ab hoc tam avide omnia, quae ad artis medicae decus pertinebant, in illo diſciplinarum, quas docebat, orbe hauſit, ut incredibilem quandam ſitim ſuam reſtinguere nunquam ſatis poſſe videretur.

Vt autem de arborum bonitate boni fructus teſtantur, arborumque nonnullae mel quoque, mane ſummo creduntur exſudare, ſic Juvenis optimus primo jam aetatis flore apis inſtar melleum aliquid colligebat. Non jam dicam de ſpecimine, quod domi jam paraverat, cum Schediaſma hiſtoricum de Foſſato Magno, quo Carolus Magnus in agro Norico tentaverat conjunctionem Rheni et Danubii, ope Almonae et Regneſi ſingulari conſcriberet diligentia. Neque alia conamina nunc, quorum plura moliebatur, commemorabo. Illud ſolum ſpecimen ſufficiat citaſſe, quod dedit in ſchedis, quas, non ſine omine fauſto de Apio Veterum pro inaugurali Diſſertatione reliquit, *cujus herbae*, ut ipſis Noſtri verbis utar, *omnibus notae, cuncto tellurì amicae atque cognitae, olimque et a Diis et ab hominibus honoratae virtutes, et quicquid de ipſa cognitu dignum reperiri poſſet, ex antiquitate eruere, ex gemmis, nummis, ſtatuis et marmoribus illuſtrare* moliebatur. Liceat mihi teſtem pulcherrimi hujus aliorumque conatuum appellare Brendelium, peridoneum Defuncti ſtudiorum exiſtimatorem. Hoc enim potiſſimum Doctore eoque domeſtico Noſter, dum viveret, uſus eſt, ipſumque ingenii, judicii ac morum ſuavitatibus ſic ſibi conciliavit, ut ab eo velut in deliciis haberi videretur. Nullum laudis genus eſt, quo Lochnerum ſuum minus dignum judicaret Excellentiſſimus ille Vir, faſſus ultro, inexpectatum Juvenis clariſſimi chariſſimique caſum ſibi peracerbum eſſe. Neque alias Noſter litteras hic negligebat, maxime humaniores illas, in his praecipue graecas, quibus Medicum carere haudquaquam poſſe, jam pridem ab Optimo Parente fuerat edoctus. Hinc in quo domi jam elaboraverat, in eo nunc totus erat occupatus, ut Poëtrias Graecas, quas olim Fulvius Vrſinus collegerat, nova verſione notisque conſpectui Eruditorum exponeret. Cum autem praeter alias

ani-

animi dotes, in quibus naturam fautricem nactus erat, memoria quoque valeret, hiſtoria delectabatur mirum in modum, ſigillatim naturali et literaria. Hujus cognoſcendae amorem jam inde ab adoleſcentia confirmarat Bibliotheca paterna, ſelectiſſimorum in omni genere librorum apparatu inſtructiſſima. Illius excolendae tanto flagrabat ardore, ut poſt largos epularum miſſus, queis ingenii formatores Eundem paſcebant, haec Ipſe laborum veluti condimenta avide appeteret. Vix ullus extabit Hiſtoriae Naturalis auctor rarior, quem aſſidua is lectione ſibi non familiarem reddiderit. Quidquid ab orbe extremo novum vidit Europa, latere ipſum non poterat. Et gaudio exſultabat, ſi quid tale Noribergae vel in horto celeberrimo Johannis Georgii Volcameri, Excellentisſimi Noricorum Botanici, Amici paterni conjunctiſſimi, vel in officinis pharmaceuticis, praecipue peritorum Engellandi et Dieterici, oculis contueri liceret. Teſtis erit Muſeum Beslerianum, cujus rariora a Parente olim deſcripta in ſchedis invenerat. In quas cum incidiſſet, facile ab Eodem impetravit, ut digereret iſtas orbi erudito exponendas. Cum vero abeundum ipſi eſſet in Academias, patriae redditus hunc laborem maturo magis judicio perficere ſtatuerat, quem nunc moeſtiſſimo Parenti proferendum relinquit. Denique neque illud hic praetermittendum cenſeo, tantum abeſſe, ut Vitembergae, ſingularis ille impetus, quo olim ferebatur in eas diſciplinas, quae in pulvere verſantur, deferbuerit, ut potius ad illas intimius pernoſcendas, Magnificum Doctorem Klausingium, Venerandum Hoſpitem meum adierit, Praecellentiſſimi etiam Weidleri opera in iisdem adjutus.

Praeclara atque eximia ſunt, quae hactenus de Lochnero noſtro praedicavi; modica tamen prae illis, quae nunc eſſent commemoranda. Quanta enim modeſtia, quanta comitas, quis incorruptus candor in eo fuerit, nemo quisquam eorum, quibus ille cognitus fuerit, infitias ibit. Quis porro in dictis ejus aut factis, in geſtibus moribusve affectatum quicquam, aut fictum arte deprehendit unquam ac notavit? Intemerata cuncta, ſine fuco, ſine fallaciis omnia erant. Hinc adulatores, homines vanos, futiles atque otioſos ab ſe repellebat, conſuetudine ipſorum adeo non delectatus, ut ne aures quidem his praeberet. Quid dicam, quo incredibili amore, quanta pietate ac reverentia Parentes ſuos Noſter ſit complexus? Quam vere mihi videor poſſe contendere, poenitere Patrem nunquam potuiſſe hunc a ſe filium eſſe genitum, Matrem-

tremque veras gaudendi cauſas habuiſſe, tam nobile pignus conceptum ab ſe, ac in lucem editum fuiſſe. Parentum enim animos nunquam offendit, niſi hoc uno, quod turbato mortalitatis ordine, naturae debitum praemature nimis perſolvit. Hinc illae lacrymae, hinc tot gemitus et querelae, hinc, verba ſeſe negant Parentes comminiſci poſſe, quibus vel hujus atrocitatem vel exquiſitiſſimi doloris ſui ſenſum explicare ſatis poſſint.

Vix dum arbor ſuccreſcit et integra eſt, praeter omnem ſpem oritur ventus, molemq; proſternit, nec modo faſtigium, ſed fundamentum quoque evellit. Perinde ut ſtirpes ita homines opinione citius affligit tempeſtas et opprimit, nec juveni et innocenti aetati parcit, atque eo gravius afficit et perturbat. Non meliora fata Lochnerus Noſter habuit. Dum enim laeta omnia Parentes de illo cum novi anni auſpicio augurantur, dum maxima quaeque expectant, eum nihil tale opinantem invaſit pridie Calendas Januarias vehemens ardor, qui ipſum adeo reddidit debilem atque exhauſit, ut maximo ſeſe morbo, quem Epinyctin ſeu papularum Medici vocant, tentari, ipſemet facile praevideret. Neque ſua ipſum opinio fefellit, cum ſecundo die variolae ſe conſpiciendas praeberent. Excellentiſſimus Hoſpes omni ratione remediisque amovendo malo aut infringendae ſaltim vehementiae morbi multo periculoſiſſimi omnem mature dedit operam, et accedente mox vehementi ſanguinis eruptione, in conſilii auxiliique ſocietatem aſcivit Aeſculapium Saxoniae, Magnum Socerum ſuum, qui nec ipſe quicquam omiſit, quod ad reprimendum morbi impetum conducere videretur. Sed tanta illius rabies erat, tantus effervеſcentis ſanguinis aeſtus, ut omnem generoſiſſimorum alias remediorum vim praeſentiſſimam eluderet: atque adeo hac ratione demonſtraret, ne in optimi quidem Medici arte ſemper eſſe ſitum, ut aeger convaleſcat. Quod ipſum aegrotus cum ſentiret, de pretioſo contra graviſſimam animi labem atque noxam antidoto potius proſpiciendum ſibi eſſe arbitrabatur, Venerandum ideo Urbis hujus Eccleſiaſten M. Wolffium accerſendum curavit, ea ipſa quidem nocte, quae fatalis ei fuit. Hic eum, ſolo nixum Servatore Suo, atque a Reverendo Reiſmanno Ordinario Confeſſionario contra mortis et inferorum terrores jam praemunitum, epulo ſacro tanquam certiſſimo coeleſtis itineris viatico recreavit. Quo quidem pignore reconciliatae cum Deo gratiae accepto, dum Vir Perrevendus commutationem extremam veluti praeſagiens, oratione omnis divini ſolatii plena, animam, coelo, cui natus erat, com-

mendaſſet, fatalis ille terminus, unicuique mortalium ſemel praeſcriptus, appropinquavit, et Lochnerus noſter inter cantilenas ſacras, Eodem, quem dixi, Interprete divino, Excellentiſſimo item Hoſpite, me praeterea et alio Cive, quem in contubernium defunctus receperat, praeſentibus, pie placideque obdormivit, annum aetatis nonum et decimum vix egreſſus. Sic exemplo etiam ſuo docuit, praecocia, atque ob ſingularem inveniendi et aſſequendi ſolertiam admiranda ingenia plerumque non eſſe diuturna, celeriterque emori, perinde, ac ſi natura ita ſtatuiſſet, ut inuſitatae uberrimaeque dotes ſtatim velut flores effunderentur, qui perpulchri et optimi interdum opinione citius decerpuntur, et vix ſe explicantes, languidi compreſſique jacent, nec ſine faſtidio aſpiciuntur.

Meum nunc eſſet, ut Vobis, Exequiatores Omnium Ordinum Honoratiſſimi, ob oculos ponerem irreparabilem jacturam, quam Illuſtres Parentes ob chariſſimi filii obitum fecerunt, ut Amicorum, quibus Lochneri venuſtas, fides atque integritas, auro quovis pretioſior erat, deſiderium indicarem. Sed in exaggerando hoc malo quis immorari diutius, quis recens vulnus exaſperare auſit et adaugere?

Fuit, fuit, Lochnerus arbori ſimilis pretioſae, quam prudens horti praefectus in extructas eo conſilio cellas recondit, ut a tempeſtatum vi et contumelia ſit immunis. Haud aliter Deus, nobile illud gentis ſuae germen, ex terreſtri hoc horto, plantarum arborumque noxiarum pleno, ex hac impetuoſiſſimae tempeſtatis hyeme, in hortum coeleſtem ac ſemper virentem transportavit, ubi Servatori ſuo dulciſſimo conjunctus in ejus amplexibus vulneribusq; paſcit tantiſper, quoad Ver illud perpetuum, vera, inquam, ſinceraque veris aeterni gaudia Ipſi cum omnibus piis intueri licebit, quo tempore ineffabili cum exultatione, comitante omni civium coeleſtium choro charisſimis Parentibus ſuis reſtituetur. Quibus nunc non ultimi loco ſolatii erit, audire Filii Johannis ſui funus tam frequenti ſplendidoque Exequiatorum comitatu, tamque prolixe hic celebratum fuiſſe, ejus inquam Filii, quem niſi tantopere vivum curae cordique habuiſſetis, mortuum vix ac ne vix quidem tali modo proſequendum judicaretis. Quare et me, juſſerunt, ſuo Vobis nomine gratias agere et habere tantas, quantas inſignis Veſtra Humanitas, in honore ſupremo Defuncti noſtri manibus praeſtando abunde perſpecta, promeretur, addita viciſſim ſponſione, omni tempore et occaſione, maxime tamen laetiori, officio Vobis ſtudioque ſuo, nunquam, nunquam, defuturos eſſe.

ODE

ODE FVNEBRIS IN OBITVM IO. HENRICI LOCHNERI

NORIMBERGENSIS

CANDIDATI MEDICINAE

IVVENIS

ANTIQVITATE GENERIS

ET

BONARVM LITERARVM STVDIIS

CLARISSIMI

D I V I

BENE MERENTI

F

ADAMVS BRENDEL, D. P. P

SAgax recludit Phaſias Aeſonis
Mucrone diſtricto iugulum, nouis
Et fracta, profuſo cruore,
Membra replet,recreatque, ſuccis.

Queis intus actis, en! poſita, comae
Viuum colorem, canitie, bibunt,
Supplentur adiectoque rugae
Corpore, luxuriantque uires.

Quin pulſa deformis macies fugit,
Et pallor exanguis, putris et ſitus:
Miratur Aeſon, ſeque denos
Hunc meminit quater ante ſoles.

O!

O! Colchis, umbris excita, ſurgeret,
Hauſtumque LOCHNERVM nece pallida
Nouaret: O! ſuccos rigentes
Poeonii recreent liquores.

Sed, Dive, quo Te proripis, unica
Spes Patris, et pars quondam animi mei?
Promiſſa non moeſto Parenti
Talia, non dederasque nobis?

Damnoſa quid non proruis Atropos?
Raptus malignis uariolis, cadit
Luſtro quater uix functus, urbis
Noridis, Euphroſinesque, alumnus.

Deo uacabat dedita mens, bonis
Et literis. O! quanta ſcientia
Artis ſalutaris tenacem
Finxerat ingenii uigorem.

Quicquid Pelaſgum, Muſa Quiritium
Quicquid, repoſtum condiderat libris,
LOCHNERVS infixum tenebat
Pectore, palladiaque lingua.

Heu! fata, quot, quot compulit horrida
Virga ſatus Maia tenui gregi
Ciues, acerbos et coegit
Leucorin ingeminare queſtus.

Aeuum ſed anguſtum hoc habet anxiae
Vitae, diu quum uiuere nitimur,
Decumbimus, morbis ſubacti,
Mox ſtygias ſubeamus undas.

Aſt non redit iam ſanguis imagini,
Nec fas: locatus ſiderea domo,
Deum canit, terrena ridet,
Atque, malis uacuus, triumphat.

Hinc Oſſa ducto molliter aggere
Cubate, dum quondam addimur aetheri.
LOCHNERA gens mox ſurgat, acta
Per titulos, memoresque faſtos.

Nat. Noriberg. A. 1695 Denat. Witteb. A. 1715
CANDID.

Digitized by Google

TAB. I.

Mnes inter fructus, quos Tabula haec prima Lectorum exhibet oculis, caput erigit ANANAS, Plantarum Regina, in quam παμμήτωρ Natura omnes guſtus ſuavitates, omnes ſaporis illecebras contulit. Hunc fructum cum nemo fuſius accuratiusque deſcripſerit *optimo noſtro Parente* in Commentat. de *Ananaſa* ſive *Nuce Pinea Indica*, vulgo *Pinbas*, auctarii loco *Heſperidibus Noribergenſibus* addita, delibare ex ea nonnulla licebit. *Americam* haec Planta agnoſcit *patriam*, et quidem in illa Novi orbis parte *Braſiliam*, quamvis *Mexicanae* et *Haytanenſes Ananaſae* quoque praeſtantiſſimae, ac in *Antillarum* Inſulis, *Jamaica*, *Francia Aeqvinoctiali*, *Cajenne* et *Gvajanenſi* tractu laete propullulent. Apud omnes tamen Hiſtoriae naturalis ſcriptores in confeſſo eſt, e *Braſilienſi* et quidem *St. Crucis Provincia* in *Orientalem Indicam* transplantatam fuiſſe hanc Plantam, ſucceſſu equidem adeo felici, ut Braſilienſes fructus proceritate et deliciis ſaporis paene vicant. Sic in *Java majori*, *Malabar*, *Sinenſi* Imperio, *Siamenſi*, *Bengalenſi*, *Ceylonenſi* regnis, maxima Ananaſarum jam copia. Nec *Africa* hoc pariter vacat fructu; e Gvinea enim ante ſeculum Belgium accepit, et Horto in *Capite bonae Spei* dicto, a Belgis ad munimentum inibi exſtructo, e Batavia intulit Ampliſſimus Senator *Cleyerus*. Nec ab aliis *Africae* Inſulis *Maſcurenhas ſive Borbonia*, St. *Mauritii* &c. &c. extorres hodie ſunt. Ante aliquot luſtra *Europae Germaniaeque* tandem noſtrae illatae, ut in *Illuſtriſſ. L. B. de Munnichhauſen, Magnae Britanniae Regis Electorisque Hannoverani Conſil. et Theſaurarii Horto Swebbertiano* aliquot centenae Ananaſarum laete in invidiam Braſilienſium progerminent, et nunc vegetam quoque, vigentem et floridam in horto Noribergenſi domeſtico *Excell. Dn. D. Volkameri* intueri licuerit, quam Saccharo incruſtatam in *Besleriano*

apud *optimum Virum Dn. Engellandium* Muſeo nunc obviam, et in Tabula hac depictam admiratus ſum. A diverſitate Regionum fructus hic varias obtinuit denominationes: nec enim *Ananas, Ananaſa, Ananaſes, Nana* et *Nanana* apud omnes audit, ſed a primis *Braſiliae* incolis *Panacous* et *Hoyriri* vocabatur, *Sinenſibus Vnglay* et *Fan-polo-mie, Siamenſibus Saparot, Malabarenſibus Kapa Tſiaka, Mexicanis Mazatli. Oviedus* tria impoſuit nomina, *Tayama, Boniama* et *Jajagva*, quibus totidem deſignantur fructus hujus ſpecies. Sunt autem *Ananaſae* vel *verae* vel *ſpuriae.* Et *verae* inter ſe differunt fructuum *figura* vel ovata, vel conica majore et minore, vel *ſapore* magis et minus acri, vel *foliorum colore* et *figura*, vel *Aculeorum* ſitu et frequentia, colore et abſentia; vel *corona* denique, in quo diademate herbaceo regiae ſubolis futurae primordia, plantaeque efatiſcente morienteque genetrice reviviſcentis, rudimenta deliteſcunt, a plaſtica terrae vi temporis ſucceſſu evolvenda et eruenda; qua *corona ſylveſtres Ananaſae* deſtituuntur. Ad *has* referendae *Kaidae* ſpecies, item *Nana brava* Acoſtae, Marggravii, *non aculeata* Pita ſive *Metle*, *Kerbita* ſpecies Karagvatae, *Chicariri*, et *Nana Pacoba*; de quibus omnibus dilectiſſimus Parens in modo laudata commentatione fuſe egit, accuratamque totius Plantae Anatomen addidit, e qua, quod fructum in Tabula noſtra expreſſum concernit, mutuo ſumimus. Eſt autem *fructus noſter* in aere depictus, *Ananaſa fructu maximo conico, ſic dicta, quod ad ſimilitudinem Sacchari in conicam figuram, Gallis Pain de Sucre, noſtratibus* Zuckerhut / *effigiata ſit.* Strobiliformis Pini Italici fructum refert, cinarae inſtar, ad quod Plantarum genus a plurimis Botanicis refertur, foliis futurorum florum operculis eleganti ſpecie conſtructis, circumſtantibus. Putamine hoc fructum quaſi obſidente fracto, *nucleus* pulpaque maturi fructus prodit. *Caro* ex albicante, (pro varietate tamen fructus) flaveſcit, ſucculenta, *Saporis* prae caeteris fructibus gratiſſimi, acido dulcis et vinoſi. In fructus meditullio *ſtylus* ſeu *corculum* eſt oblongum, rotundum, duriuſculum, ex albo flaveſcens, carne ſubdura, quae lignoſis intus eſt pertexta fibris. Credit dilectiſſ. Parens, ſtylum hunc per fructus longitudinem ad coronam foliaceam usque pertingentem, nil aliud quam caudicis cauliſque prolongationem e variis fibrarum faſciculis compaginatam, ubi mox triplex fiſtularum lignearum collectio, geminos trachearum ordines intercipit et ambit, mox gemini trachearum faſciculi unicum fibrarum acervum amplexantur et urgent, ceu e fructu per longitudinem diſſecto pateſcit. In fructu autem transverſim inciſo, oblongae et radioſae ſtriae apparent, e corculo ſive ſtylo medio fructus egredientes et ad corticem excurrentes, quarum caro magis ſucculenta et flaveſcens; continet enim pulpa Ananaſae fibrarum reticulares plexus, una cum contentis tracheis, et globulis ſive nodis acido dulcem ſive vinoſum ſuccum continentibus firmatur; areae vero utriculis lympham aſſervantibus perbelle replentur, atque hi in meditullium hiant, veluti in corde accidit, carneis lacertis et fibris valvulas in-

ibi

ibi firmantibus. Haec fructus ſtructura, omnes ſaporum oddorumque ſuavitates continens, ut vere nominare Ananaſam queamus

Fructum fructibus omnibus priorem,
Qui ſunt, qui fuerant, erunt, priorem,
Nanam fructibus eminentiorem,
Quantum ſunt teneris cedri ſalictis.

Plura qui de ejus *Cultura*, *propagatione*, *viribus* medicis, *praeparandi modo*, *Vino inde confecto*, *noxisque* ex intemperato uſu noſſe cupit, conſulat modo citatam Parentis Commentationem.

Junctus Ananaſae FRVCTVS GVANABANI ſive BAABAB ALPINI, *Anonam* agnoſcens matrem, et quidem maximam, foliis latis ſplendentibus, fructu maximo conoide, tuberculis ſeu ſpinulis innocentibus aſpero ſecundum *Excell. Sloane in Catal. Plantar. Jamaic.* p. 204. Eſt autem fructus ſecundum Cl *Wormium in Muſ.* lib. 2. c. 28. p 204 *magnitudinis mali citrei mediocris, denſo duroque cortice ut cucurbita veſtitus, nullis excurrentibus ſulcis, extrema ejus parte mucronata qua arbori adhaeſit, pediculo craſſo et firmo, ſulcorum rudimenta cernuntur, in quibus lanugo quaedam eſt, quemadmodum in malis cydoniis reliquo corpore laevis. Altera* extremitas in noſtra figura in conum quoque, in Wormiana in obtuſam deſinit rotunditatem, colore fuſco. Pulpam continet ſubrubram, friabilem, quae facile in pollinem reſolvitur acidam, ori gratam, per quam ſparſa ſunt ſemina, renibus animalium ſimilia, duro cortice, qui rubente quadam materia tegitur. *Interna ſtructura* in Auctoris noſtri figura quoque expreſſa, ideoque ab Excell. *Grew.* in *Muſ. Societat. Reg.* Anglic. P. II. cap. 3. p. 195. his verbis commendata: BESLER HATH A GVOD FIGVRE HEROF, REPRESENTAY IT, CVT OPEN, TO SHEWTHE SEEDS. Confer. quoque *Cluſ. Exot.* Libr. II. cap. 1. p. m. 21. ſeqq. *Cl. Legatum in Muſ. Coſpian.* L. 2. c. 25. p. m. 137. *Muſeum Calceol.* ſub nomine fructus *Kabub*, p. 598. Muſ. Moſcard. Libr. III. cap. 117. Varias Gvanabani ſpecies recenſet R. P. *Plumier de novis Plantarum generibus* p. 42. Rev. P. Bonanni in Muſ. Kircher. Cl. VII. n. 30. p. 240.

FRVCTVS ARBORIS LANIFERAE EX INSVLA JAVA, CEIBA ſive *Cerba*, a Brachmanis *Valli Sanvari*, a Malabarenſibus *Moul-elevau* dicitur. Arbor ipſa procera eſt et admiranda altitudine quinquaginta, craſſitie octodecim pedum menſuram haud raro ſuperans. Panjae ſive Arboris Lanigerae ſpecies in Horto Malab. T. III. Tab. LI. deſcriptae eſſe videtur, et fructus quoque Panjae, fructibus his plane ſimiles oblongo-rotundi, intus in quinque loculamenta, alba ac nitente lanugine ceu goſſypio referta, diviſi, intra quam lanuginem, dehiſcente demum fructu, obſervantur ſemina numeroſa, rotunda, glabra nitentia, non tamen triplici, ut in Panja, ſed duplici ordine locata. *Plura vid. in Hort. Malab.* T. III. Tab. 52. Excell. *Plukenetius in Phytograph.* Tab. 89. Fig. 2. Iconiſmum exhibet noſtro perſimilem, magis tamen apertum, et goſſypina vellera in majus ſpatium diffundentem, quem fru-

ctum ab inſigni Botanico *Dn. Gvilelm. Courtene* dono accepit, arboremque definit: *Xylon ſive Goſſypium orientale, foliis digitatis per marginem crenatis, fructu quinquecapſulari conoide lanugine leucophaea referta; quae lanugo propter brevitatem carminari non poteſt, neque lintea inde confici, ſed lectulis et pulvinaribus conficiendis inſervit.* Cavendum tamen, ne lana haec flammam, vel minimam ſcintillam excipiat; nam ignis tenaciter inhaerendo late ſerpit, nec aqua reſtingui valet. Vid. *Bontius Hiſt. nat. et medic.* Libr. 6. c. 14. p. 105. *Muſ. Worm.* p. 205. *Cluſ. Exot.* l. 1. c. 11. *Muſ. Soc. Reg. Angl.* pag. 195. ſeqq. Niſi omnia me fallunt, haec Arbor quoque in *Gvinea* creſcit, et a Cl. *Boſmanno* in deſcriptione Gvineae p. 307. delineatur. Confer et *Chabraeum* Sciagr. Stirp. p. 26.

FRVCTVS EXOTICVS STRAMMONIAE SIMILIS, quam arborem matrem agnoſcat, ignoramus; idem certe fructus eſt ac ille a *Joh. Bauhin.* T. I. libr. III. deſcriptus *Strammoniae modo tuberculis obſitus*: vel *fructu ovali ex fuſco ſubrufeſcens, tuberculis mucronatis obſitus C. Bauhin.* in Pinac. p. 406. Cl. *Sloane* hunc fructum ſaepiſſime collegit in Inſulae Jamaicae littus ejectum, cum aliis marinis recrementis. Annon *fructus echinatus ſecundus Chabraei* Stirp. Sciagr. p. 21.

FRVCTVS PEREGRINVS ABIEGNAE NVCI SIMILIS ille eſt, quem omnium optime deſcripſit Cluſius Exot. libr. II. c. 3. *forma nempe Cylindroide, multis ſquamis imbricum modo diſpoſitis conſtans, in medio nonnihil compreſſis oris tenuioribus et quodammodo villoſis, inſtar abiegni ſtrobili, ſed brevior, colore ſpadiceo gravis et nucem vel nucleum continet.* Qualis arbor hujus fructus, et Cl. Cluſium latet, credit tamen vir βοτανικώτατος plurimum accedere ad *Palmampinum* a Lobelio deſcriptam; vel ex mente Ill. *Grew in Muſ. Soc. Reg. p. 200.* ad *Palmam coniferam.* In *Curis poſterioribus Cluſius* ramum undecim fructibus his gravidum recenſet, ubi inſimul figuram ab Ill. *Fabricio de Peireſce* melius delineatam exhibet. Annon *Tecotl Muſ. Worm.* p. 204. ſeqq.

GVAJANAE FRVCTVM SQVAMOSVM ROTVNDVM Auctoris noſtri ex *Anonae* ſpecie quadam originem trahere vix ambigo, determinare tamen illam non audeo. *Cluſii* deſcriptio accuratiſſima, quam exhibet Exot. l. 2. c. 3. p. 25. *Juglandem, externum illum viridem corticem adhuc retinentem craſſitudine ſuperat, orbicularis paene figurae, magis tamen depreſſae, et quaſi in umbilicum ſidentis ſuprema et ima parte (inter quas trium fere unciarum eſt interſtitium) et paene ſex unciarum ambitu; conſtat vero veluti ſquamis eleganti ſerie in obliquum diſpoſitis, ab extimo verſus petiolum tendentibus, illisque quodammodo ſectis et lacunam habentibus per longitudinem; ſquamulae autem petiolo proximae ſurſum vergere nonnihil videntur. Nucis color ſplendens et ſpadiceus, eaque nucleum continet; nam commota et agitata ſtrepitum edit, valde tamen levis eſt pro ejus craſſitudine.* Videtur hunc fructum quoque Cl. *Olearius in Muſeo Gottdorff.* Tab. XIX. fig. 3. deſcripſiſſe, et *Chabraeus* Sciagr. Stirp. p. 21. ſub nomine *Nucis Indicae teſſellatae.*

ORBI-

ORBICULA PEREGRINA, FRUCTUS PEREGRINUS NERVIS DISTINCTUS, conſimilis videtur illi fructui, quem *Cluſius* Exot. l. 2. c. 9. fig. 2. exhibuit, orbicularem, qui pulvinato aliquo integumento incluſus fuiſſe viſus, conjectura facta e fibrarum, quibus putamen praeditum fuerat, veſtigiis impreſſis. Vel certe pertinet ad illos, nervis diſtinctos peregrinos fructus, quos cap. X. ſequenti deſcripſit.

GUAJANAE FRUCTUS SQUAMOSUS FORMA TROCHI, eſt ex Arbore *Anona* foliis odoratis minoribus, fructu conoide ſquamoſo dulci violaceo, ſecundum *Cl. Hermannum in Catal. Plantar.* fructu purpureo eſt in Ejusd. *Paradiſ. Batav.* Illuſtr. *Rajus* fructum viridem conoidem pronuntiat; Excell. *Plukenetius* autem Phytograph. Tab. 134. Fig. 3. *fructum e viridi et luteo cortice ſquamato aſpero, nucleis nigri cantibus parvis*, (cui noſter perſimilis) delineat. In *Hort. Malab.* T. III. p. 21. ſub nomine *Ata-maram* deſcribitur *fructus ſive Conus, qui maturus magnitudinem habet citri vulgaris, exterius viridis ac ſtriatus, interius vero albicans, nec non medulla ſucculenta ſaporis grati, odorisque ſuavis refertus.* Sed ut verum fatear, nimium quantum Figurae Iconiſmus a noſtro diſcrepat. Per omnia autem noſtro aequalem exhibet *Cluſius*, e Baly Inſula Javae vicina delatum fructum, cujus accuratam addere deſcriptionem conſultum duxi: „Suprema parte eſt anguſtior " et velut in metam deſinens, ut quodammodo ficus aut Pyri formam " aemuletur; aſpero tectus eſt cortice, et ab infima parte ſurſum verſus " denſis ordinibus, veluti ſquamularum ſibi mutuo incumbentium ornato, quae ſejungi nequeunt, ſed cum integro ordine non valde denſo " eximi poſſunt, flaveſcentis coloris, dum recens ex conditura exemtus, deinde ſubfuſci. Continet pulpam albam, odoratam, inſtar pyri formatam, ſapore acrem, continentem in medio oſſiculum ſolidum " in metam aſſurgentem." Plura vid. apud citat. Cluſium.

TAB. II.

CONis glandibusque dives haec Tabula exhibet primo PICEAE FRUCTUM, ſive *Conum Abietis marinae* a Bauhino et Bellonio fuiſe deſcriptae; in Alpibus Burgundicis et Bosphoro Thracico paſſim obviae. Meminit hujus *Beſlerianae piceae* Illuſtr. Grew in Muſeo Societ. Reg. Anglic. P. II. cap. V. p. 212. ſub nomine *A cone of the Male Firr*; optimeque ſculptam eſſe praedicat *curioſly pictur'd by Beſler*; nec mirum, cum ubique in ſylvis noſtris abundet, perennetque.

TEDAE ARBORIS CONUS fructus eſt Pinaſtri ſive Pinus ſylveſtris Hiſpanicae majoris Cluſii, quae ab Anglis Hortulanis, teſte Excell. *Plukenetio*, de *mountaine Pine* dicitur. Vid. quoque *Matthiol. in Dioſcorid.* p. 100. Paſſim in ſylvis Noricis laete progerminat.

CONUS PINUS SATIVAE C. B. P. proles arboris Coniferae ſive fructus ſquamoſos et ſiccos, polyſpermos in coni ſeu metae for-

mam plerunque turbinatos habentis, foliis longioribus, binis ex eadem theca ſeu tubulo prodeuntibus; nuclei ſunt oblongi candidi incluſi, (mediante tunica rutila,) officulis craſſis et duris ſquamato cono diſpoſitis, ſaporis ſubdulcis impinguantis, qui cum in omnibus officinis abunde proſtent, ſatius duxi de his ſilere quam proletaria proferre. Strobili Pini magnae proceritatis habentur, e quorum numero et noſter; hinc Martialis L. XIII. Epigr.

Poma ſumus Cybeles: procul hinc diſcede, Viator,
Ne cadat in miſerum noſtra ruina caput.

CONVS PINVS FRVCTIFERAE GALLORVM, ſativae quoque pinus ſtrobilus, qui a priori non niſi magnitudine differt, hinc nuclei e pinu hac prodeuntes *les petits pignons* dicuntur Gallis.

CONVS CEDRI LIBANI, fructus arboris a Bellonio et Lobelio uberrime deſcriptae et delineatae; coniferae nempe foliis perpetuis anguſtis agminatim in tuberculos ſive penicillos velut congeſtis, conis magnis ſurſum ſpectantibus, ut Excell. *Rajo* placet. *Olearius* in *Muſeo Gotdorff.* figuram coni hujus *cedrini exhibet a Fratre Jacobi Golii, Linguae Arabicae Vindicis, in Libano monte degente ipſi transmiſſi, ſed ab *Iconiſmo Besleriano* nonnihil diſcrepat, cum alias optime figurae inter ſe conveniant, ut ovum vix ovo ſimilius. Hunc Auctoris Cedri conum ceu exactum extollit Excell. *Nehem. Grew in Muſ. Soc. Reg.* P. II. p. 212. *(in which Besler is more exact,)* qui curioſa de proceritate arboris hujus adduxit. Coni hi ſemper in caelos ſpectant, ramuſculorum extremitati ſic agglutinati, ut decerpi nequeant, niſi ramuſculi particula una evellatur. Vid. *Muſ. Septal. Terzagi* p. 67. et *Scarabell.* p. 134. *Muſ. Worm.* p. 195. *Matthiol. in Dioſcorid.* 122. Muſ. Moſcard. Libr. III. cap. 87. p. 251.

SVBER vel potius GLANS SVBERIS arboris glandiferae apud antiquos notiſſimae, (Graecis φελλὸς a φελλίνω, quod *aquis ſemper innatet,*) caudicoſae parumque hamoſae, procerae tamen, ligno robuſto, cortice uno craſſo, disrumpique ſolito, folio fraxini craſſo, oblongiori et deciduo, fructu glandoſo Agriae ſimili, calice autem proxime ad illum accedens, quem ab Anglis ex *Windecaw* allatum Cl. *Cluſius* deſcripſit, et a Virginiae Hiſtoriae ſcriptoribus *Mangunnauk* appellatur. Vid. pariter *Matthiol. in Dioſcorid.* p. 180. Excell. *Valentini* Muſ. Muſ. T. I. p. 257. et prae omnibus *Pomet l'Hiſtoire generale de Drogu.* T. I. Libr. IV. cap. 9. p. 136.

GLANS ILICIS MAJORIS Arboris foliis perpetuis aculeatis cocciglandiferae, quae in Hiſpania, teſte *Cluſ. rar. Stirp. Hiſt.* libr. I. c. 5. *Caraſca* nuncupatur, cujus glandibus inibi in ſecundis menſis pro caſtaneis veſcuntur, quibus etiam haec noſtra accenſenda. Differt tamen haec Ilicis glandiferae in proceras arbores adoleſcentis ſpecies ab *Ilice coccigera* Monſpelienſium, quae exilitate diſcrepat, et quod *Coccos Kermes* dictos non glandes ferat ab Hiſpanis *Caſcoja*, a Gallis *Arbres de la Grain d'Eſ-*

d'Eſcarlatte dicitur. Vid. Strobelberg *Tr. de Cocco Baphica* cap. I. *Matthiol in Dioſcorid.* p. 180, 727. *Pomet l'Hiſtoire generale de Drogues P. II livr.* I. chap. XXVI.

CONVS LARICIS Arboris coniferae et reſiniferae, cui ſunt ſemina plura foliacea bina juncta cum nucleo intus candido, pericarpio ſquamoſo duriori ſeu cono hic expreſſo ex plurimis ſquamis compoſito breviori incluſa. Flores a fructibus ſejunctim perfecti, folia acuminata decidua. Totius Plantae habitus eſt arboreus procerioris ſtaturae. In Alpibus Rhaeticis Tyrolenſibus aliisque ſponte naſcitur, atque in Agro noſtro, rarius licet, hodie obvia, Therebinthinam fundit, Agaricumque fungum Officinis ſuppeditat, ceu omnibus notum.

TAB. III.

AD illuſtrandam *Aromatum Hiſtoriam* haec inſervit Tabula, ubi primo loco ſe ſiſtit *PIPER CAVDATVM*, quod optime deſcriptum a *Cluſio* Not. in Garc. ab Orto L. I. c. 22. p. 183. 184. ſeq. et a Cl. *Wormio* in Muſeo p. 214. qui Piper Benin eſſe ſuſpicatur, quas caudati Piperis uvas Luſitani *Pimenta del Rabo* nominant, cubebis fere ſimiles. Cl. *Marggravius* Hiſt. Braſ. L. II. c. 13. ſub nomine *Nhamdu* Braſilienſium, et Luſitanorum *Behe* Piper caudatum exhibet, quod tamen a noſtro plane diverſum eſſe videtur.

PIPER NIGRVM creſcit in Planta *Molago Codi* a Malabarenſibus, a Bramanis *Miri* dicta, ſarmentoſa, imbecilli et caduca inſtar Lupuli ſalictarii, quae ut fulciatur, pedamentis indiget, quocirca Indi ad Arborem *Fauſel*, Siamenſes ad ſpinoſam arborem *Moe ton lang* ſerere ſolent, quam circumvolvendo ſcandit: ſarmenta habet frequentibus nodis et genieulis diſtincta, quae humi ſparſa radices agunt. Ad ſingulos nodos, ſingulare protrudit folium ſubrotundum acuminatum nervoſum, floſculis ſpicatis monopetalis tripartitis. Ad racemorum internodia uvae naſcuntur conſtantes ex acinis rotundis, racematim in petiolo viridi, viginti imo triginta ſimul proveniunt, primum virides et aequali ſuperficie, dein rubri; ad maturitatem perducti decerpuntur, a quo tempore cortex nigreſcit, ceu fuſe haec legi poſſunt in *Hort. Malab. T. VII.* p. 23. *et dans le ſecond Voyage du Pere Tachard au Royaume de Siam* p. 247. ſeqq *Nieuhoof en de gedenkweerdige Zee en Land Reize* p. 259. De differentia, delectu viribusque curioſiſſima, uti ſolet, collegit Excell. *Valentini in Muſ. Muſeorum* p. 297. ſeqq et literas quoque *Herberti de Jäger* de cultura Piperis in India Orientali *Appendici Muſ. Muſ.* p. 90. adjunxit. *Cluſius* quoque conſulatur Exot. L. 2. c. 19. p. 18. ſeqq. Elsholz. Diaetetic. L. V. cap. 1. p. 247. *Pomet l'Hiſtoire generale de Drogues* P. I. livr. VII. chap. 2. qui piperis nigri a Belgis nobis Europaeis tranſmiſſi tres ſpecies a natali ſolo differentes conſtituit, nempe Piper ex *Malabar*, ex *Jamby* et ex *Bilipatham*, pluresque alii Hiſt. nat. ſcriptores, quos pagina non capit.

PIPER ALBUM a nigro, ſi optimis hodoeporicorum ſcriptoribus fides habenda, non differt; et licet in *Hort. Malab. T. VII. Tab. XIII. Cattu Molago* Planta ſylveſtris, a Luſitanis *Piementa Domatio*, a Belgis *Witte Peper* oculis exhibeatur, et acini cum vero pipere conveniant, nunquam tamen merx haec apud indigenas pro Pipere venit, cum plane inſipida ſit. Nec nos movet, quod Ludovicus Romanus apud *Wormium in Muſeo* arborem albi piperis feracem, craſſiorem et proceriorem eſſe referat, cum jam olim *Piſo*, et poſt eum *Herbertus de Jäger* in Epiſtola Indica *Muſ. Muſ. Valentiniano* annexa, et *Horti Malabarici Commentator* fucum annotarint, quod nempe cortice nigro in aqua macerato, et creta cineribusque poſtea aſperſis, dealbatio Piperis fiat; vid. pariter Dale in Pharmacol. p. 446. Contrarium tamen probare nititur *Pomet l'Hiſtoire gener. de Drog.* P. I. libr. VII. cap. 1. p. 192. qui plurimum pro albo pipere militat.

PIPER LONGUM proles eſt Plantae Bengalenſium *Pimpilim* a *Piſone* in Mant. Aromat. p. 183. et Mexicanorum *Mecaxochitl* ab *Hernandez* apud *Nard Anton. Recchum in Hiſtor. Mexic.* p. 144. et Bramanum *Tirpali Malabarenſium Cattu Tirpali H. Mal. T. VII. Tab. 14. et 27.* deſcriptae. Luſitanis dicitur *Pimenta longa*, Belgis *lange Peper.* Caules hujus Plantae rotundae virides, nodulati minus lignoſi, novos hincinde ejiciunt ſurculos claviculatos. *Folia* circa nodos caulium, longiſſimis interne ſtriatis petiolis erumpunt, forma ut *Cattu-Molagò*, eſt longiore minus cuſpidata, fuſcioris viroris quam *Molagò-Codi*, circa baſin inciſa, textura valde tenui et molli, ſuperficie lenia, viroris in recta parte fuſci, in ſiniſtra clari. *Flores* monopetali, quinque vel ſex partiti, arctiſſime *fructibus* inſidentes, qui oblongo rotundi ſunt, ſpiris obliquis parallelis in ſuperficie ex diverſis partibus ſtriati in ſpirarum interſectionibus veluti parvis rotundis foliolis ſcutiformiter obducti; inter ſpiras *gemmae* apparent, quibus *flores* inſederunt, eminentes et nigricante puncto notatae, primo ex viridi flavae, carne intus ex flavo albicante; dein viridi fuſcae, carne viridi fuſca; maturae et ſiccae e cinereo nigricantes. In fructibus transverſim diſſectis interſtitia videntur, in quibus ſemina oblonga et nigricantia continentur. Nec te moveat B. L. Iconiſmum Horti Malabarici a noſtro *Besleriano* differre, quippe illius fructus planta adhuc virenti delineatus atque ideo tam craſſi et pleni ſucci, cum apud Auctorem noſtrum exſiccati, multoque tenuiores longioresque appareant. Nieremb. Hiſt. natur. Libr. XV. cap. XIII. p. 340. ſub nomine *Tlatlan cuya* piper longum deſcribit. Vid. quoque *Cluſ. Exot.* libr. I. c. 20. p. 20. De Pipere longo Sinenſi Cao Patria Sinenſis in Deſcript. Sin. Art. XXIII. p. 215.

PIPER AETHIOPICUM Matthioli et *Piper Nigrorum Serapionis* eſt apud Bauhin. Lib. XV. c. 46. Provenit ſecundum Wormium in Muſeo, in ſiliquis nigris racematim Piſorum aut Phaſeolorum modo, granis Pipere nigro minoribus et pertinaciter ſiliquis inhaerentibus. Deſcri-

ſcribitur pariter ab Illuſtr. *Neh. Grew* in *Muſ. Soc. Reg.* ſub nomine Anglico, *Aethyopian Peeper*, ubi Auctoris noſtri figura aeri inciſa laudatur, *by Besler curiously figur' d. Pomet dans l'Hiſtoire generale de Drogues* P. I. lib. VII. cap. VIII. p. 197. hoc Piper *grana de Zelim* dicta vult. Vid. quoque Calceolar. Muſeum p. 589. Matthiol. in Dioſcorid. p. 434. Muſ. Muſ. Excell. Valent. p. 299. Muſ. Moſcard. Libr. III. cap. 89. p. 252.

CINAMOMI FRVCTVS ab Auctore aeri inciſus, cum reliquis a probatiſſimae notae ſcriptoribus oculis exhibitis apte convenit. Mercium haec Indicarum delicatiſſima, ex optimi Senis Excell. *Wedelii* judicio, *optimum in Terra Majeſtatis divinae exemplum praebet inter Aromata cinamomum*. Peculiaribus diſſertationibus expoſuerunt *Joh. Phil. Hoechſtetterus* ſub Praeſidio J. T. *Schenckii* Jenae 1670. ibidemque paucis ante Annis ſub *Wedeliano* Praeſidio G. Ch. *Titius* Anno 1707. Cl. *Dechsbach* diſp. inaugur. Marpurg. Anno 1690. habita de *Caſſia Cinamomea et Malabathro*; et Traject. ad Rhen. Anno 1709. *Ch. Lud. Göller Ratisbonenſis*, cujus ultimi Schediaſma ideo reliquis praeſtantius videtur, quod ipſi exoptatiſſima occaſio data fuerit, cum viro quodam Clariſſimo, ac indefeſſo curioſarum rerum perſcrutatore, colloquendi per literas. Is ipſe autem caput et Praefectus eorum, quibus Corticis Cinamomi in Inſula Ceylon collectio incumbit, et per viginti jam annos, et quod excurrit, in iis Indiae Orientalis locis hoc officio fungitur, omniaque ſedulo inquirendi occaſione minime deſtituitur. Ab hoc honoratiſſimo viro, cum non ſolum literas acceperit Cl. *Göllerus*, ſed et ciſtulam variis rebus curioſis refertam; interque illas, quae praecipue ad varias Cinamomi ſpecies pertinent, novamque Arboris Hiſtoriam, decorticandi modum, cinamomum propagandi et creſcendi, non ingratum fore B. L. judicavi, ſi occaſione fructus ab Auctore noſtro delineati, quaedam ab aliis forte non dum animadverſa e diſſertatione Gölleri, qui in Patriam redux in flore jam aetatis caelitum adſcriptus choro, promerem. Et quidem quod ad ipſam *Arborem Cinamomiferam attinet, eam nec ad nuciferarum, nec pruniferarum, nec glandiferarum genus referri poſſe docet, ſed anomalam conſtituere, diverſaeque eſſe altitudinis et amplitudinis, cum aliae creſcant in magnitudinem mali Perſici aut Pruni, aliae annoſiores nempe tiliis, quercubus et populis proceritate non cedant, ita ut circumferentia Cinamomiferarum Arborum ad octo vel novem pedum latitudinem aſſurgat. Annoſae tales Arbores cortice teguntur craſſo, juniores tenui. RAMOS arbor habet multos eosque longos ſatis et craſſos atque enodes, non contortos ſed rectos magis, qui perpendiculariter quaſi in altum aſcendunt. Ex hiſce ramis emittuntur RAMVLI minores, e quibus enaſcuntur FOLIA, quae modo bina proveniunt, modo ſolitaria, annexa petiolis brevibus et tenuibus. FOLIORVM FORMA eſt oblongo rotunda, lauri Ceraſi foliis non multum abſimilis; longitudo duplo major circiter eſt latitudine, ex baſi latiori in acumen deſinit, differt vero ratione arboris*

C hujus

hujus ſpecierum. *COLOR eorum grata et diluta viriditate ſe commendat, et viſum recreat; altera vero parte ſunt pallidiora.* Quae de *Peculiari Charactere Foliorum* annotavit Auctor, attentionem certe merentur. *FLOREM arbor habet jucundiſſimum, qui ex iisdem ramulis, e quibus folia enaſcuntur, excreſcit, et admodum eſt parvus, colore candido ſuperbiens vel ex candido vireſcente, eſtque monopetalos, infundibiliformis ſtellatus: quippe flos ille monopetalos in ſex folia diſpeſcitur, quae ſtellae in formam ſe explicant, in medio totidem ſtaminula exſurgunt pallescentia, inſidetque calici exiguo virideſcenti.* *Florere incipit menſe Januario, et flos odore ſuo gratiſſimo ſatis ſe commendat, quo ad Lilium convallium accedit.* *Defluxo Flore emergunt FRVCTVS, qui ſunt baccae oblongo rotundae, minoris olivae magnitudine et figura, primo ſunt virides, hinc quo magis ad maturitatem vergunt, eo magis incipiunt ruffeſcere, donec tandem perfectam adeptae maturitatem nigreſcant, vel potius ex fuſco in caeruleum colorem abeant, cum egregio quodam nitore.* *Conſtant vero pellicula tenui, totam baccam ambiente, quae includit pulpam ſeu carnem paucam, ſub qua continetur nucleus unus grandis, totam explens cavitatem, oblongo rotundus et glaber, qui cingitur Cortice tenui quidem, ſed fortiori tamen cartilaginea, qua ademta nucleus apparet, qui per medium fiſſus in duas dividitur partes; pulpa conſtat denſa, quae coloris eſt quaſi incarnati ſeu ex albo in rubrum vergentis.* *BACCAE hae inſident CALICI SIVE CVPVLAE, quae ſex cuſpidibus acuminatur, ſulcis variis exaſperatur, et colore praedita eſt vireſcente, fuſco, non aliter ac quercus fructus capulis ſuis.* Longius fui in fructus deſcriptione excerpenda, cum haec apte cum figura ab Auctore noſtro expreſſa conveniant. *Lignum* arboris albicantem habet colorem, neque adeo durum et ſolidum eſt, ſed mollius magis et poroſius; adhibetur tamen, *Baldaeo in deſcript. Inſul. Ceylon* teſte, ab incolis ad exſtruendas aedes: ſaporis et odoris omnis expers eſt. *Radix* pro Arboris proceritate variat, cortice tecta exterius obſcure ruffeſcente, interius ejusdem coloris non nihil exaltati odorem ſpirante fortem camphoraceum et ſapore eodem conſpicuum. Suavitas igitur omnis aromatica reſidet in *Cortice* arboris Cinamomi, quo *triplici* tegitur, externo uno, altero mediano, tertio interiori, qui immediate ligno adjacet, et non niſi pellicula eſt tenuiſſima et ſubtiliſſima, plurimis plane incognita, niſi *Excellentiſſimo Hermanno,* qui vim Cinamomi in interiori hac pellicula adeo concentratam eſſe tradebat, ut ejus ſcrupulus unus plus praeſtiterit, quam integri Corticis uncia dimidia. Plurima hac de *fragrantiſſima pellicula,* corticei mediano fragrantiam communicante ſequuntur, item *de IX.* vel *X. Cinamomi ſpeciebus,* de *Propagandi, colligendi* et *creſcendi ratione,* quae omnia praetereo, curioſiſſima licet ſint, ne B. L. nimia prolixitate taedioſus exiſtam. Confer quoque *Herbert. de Jäger* in *Append. Muſ. Muſ.* qui Hiſtoriam Cinamomi naturalem illuſtrantia quamplurima ſuppeditavit, et *Pomet l'Hiſtoire general.*

neral. de Drogves P. I. L. IV. chap. I. p. 125. ut alios Auctores innumeros, qui proletaria de Cinamomo tractant, ſilentio praeteream. Imprimis de Sinenſi Cinamomo, uberrime in Provincia Quoanyſi proveniente, vid. Dion. Cao, ipſe Sinenſis, in Patriae deſcriptione Art. XXIII. p. 216.

RAMVM nunc *CARYOPHYLLIS AROMATICIS GRAVIDVM* porrigit tabula, adjunctis *ANTHOPHYLLORVM* binis ſchematibus, immaturis nempe et maturis fructibus arboris Caryophylliferae, *Tſinka*, vel ſecundum Linſchotanum *Chamke* dictae, olim Moluccenſium ſolum Inſularum incolae, nunc autem non amplius ibidem obviae, cum Regis Moluccani conſenſu omnes eradicatae fuerint, inque Amboinam Belgici regiminis Inſulam transplantatae, ubi nunc ſolummodo luxuriant, lucripetae Belgarum voluntati expoſitae, cujus aromatis pretium pro lubitu augent minuuntve, et Moluccarum Regulo, quod omnes in regno caryophylliferas arbores aboleverit, ſingulis annis 24000. florenos ſolvunt, referente hoc Excell. *Muntingio* en *de nauwkeurige beſchryving der Aerdgewaſſen* p. 149. In Sina tamen Caryophylliferas pariter provenire arbores, teſtis eſt Sinenſis Cao in deſcript. Patriae l. c. Celeb. *Plukenetius in Phytograph.* Tab. 155. ramum pariter exhibet caryophyllis partim capitellis convexis, operculis florum, partim floribus expanſis inſtructum, viſui jucundiſſimum; omnes tamen elegantia vincit Caryophyllorum ramus apud *Neuhofium in de gedenkweerdige Zee en Land Reize* p. 31. depictus et deſcriptus. Procera alias arbor caryophyllifera, cujus Caudex ad corporis humani craſſitiem accedit, et *nobiliſſ. Wurſbeinius*, Beatiſſ. *Hermetis Parens*, in *Itiner.* vernacula lingua conſcripto arbores caryophyllos ferentes obſervavit, quae binas cum ſemiſſe emenſae fuerint ulnas. *Folia* laurinis latioribus ſimilia, oblonga, lata, glabra, et ſplendentia, odore aromatico. *Flos* fragrans primo albicans, poſtea viridis et tandem ruffeſcens, ubi ſe expandit tetrapetalos, quamvis *Cl. Tourneſortio* polypetalos roſaceus audiat. Fructus autem Caryophyllorum aromaticorum nomine venientes ſunt immaturi, oblongi inſtar clavis anguloſi, depreſſi, rugoſi, e rubigineo-nigricantes quatuor decuſſatim ſtellatis apiculis notati, cum medio capitello convexo, et cavo futuri floris rudimento e Cl. *Hermanni* delineatione; cum e contrario Anthophylli ſint fructus maturi, caryophyllis craſſiores et tumidiores, includentes ſub Cortice duriuſculo ſemina oblonga, fuſca, saporis et odoris ejusdem cum Caryophyllis, qui Saccharo conditi pariter ex India ad nos adducuntur, Caryophyllis virtutibus longe inferiores. Inſerviunt tamen arborum propagationi, cum ex illis deciduis nova iterum enaſcatur arbuſcula. Haec de Aromate ubivis obvio ſufficiant, cum hanc materiam penitus exhauſerit ſub *Praeſidio Excell. Hoſmanni* Hallenſis *D. Fridel.* Halae 1701. ubi Auctorum, qui hoc de Aromate ſcripſerunt, latiſſima collectio. Prae omnibus vid. *Pomet l'Hiſtoire general. de Drogves* P. I. Livr. VII. chap. X p. 198.

NUCES MOSCHATAE VARIAE CUM FLORIBUS ab *Auctore* hac tabula depictae, tantum meruere applauſum, ut Dn. *Diezius* diſp. inaugurali Gieſſae Anno 1682. hac de Nuce habita, et Excell. *Nat. Curioſ. Arion*, in *Moſchocaryographia*, ſive *Nucis Moſchatae curioſa deſcriptione*, eas mutuare, operibusque praefigere non veriti ſint, ut omnibus, qui hoc inſpicere dignantur patet; congeſſit Excellentiſſimus *Paullini* omnia, quae hac de Nuce dici poſſunt, cui ſi Cl. *Schulzii* diſſert. Medicam Anno 1709. Vltrajecti demum habitam addes, vix deſiderare amplius hoc de aromate quid poteris. Exhibet ultima haec diſſertatio figuris elegantiſſimis aeneis, non ſolum *Ramulum* e nuce myriſtica progerminantem, ſed et, quod ab Auctore noſtro factum, *Nucem integram* cum operimento, et *binas Nuces uno calice tectas*, *Nucem Maci involutam*, cum *teſtaceo et nuci proximo involucro*, *Nucem moſchatam marem* et *foeminam*, cum *nucibus vulgo regiis* dictis. Delibabimus ex hoc fonte, multis hiſtoriae naturalis ſcriptoribus indicta et praetervisa. Excell. *Rajus* arborum Nucis hujus pruniferis accenſet, Schulzius non contemnendis rationibus *nuciferis* vendicat. *Banda* prae caeteris orientalibus regionibus arborem harum feraciſſima, ut bis et juxta nonnullos, ter in anno, prout nempe tempeſtas illis arriſerit, colligi poſſint. *Lignum* arboris ſpongioſum, nullam vero habet peculiarem cavitatem, ut aliis placuit; *Folia* aliquo modo conveniunt cum laurinis, maxime cum Lauro-Ceraſi foliis, non tamen in ambitu ſerrata, qualis Matthioli error, brevi pediculo nitentia, quibus e ramis dependent, laete virideſcentia, ſplendentia, ſubrotunda, in poſtica parte cinerea notato unico nervo cum pluſculis venis per folii longitudinem oblique decurrentibus; ſpirant recentia, et per multos adhuc annos ſicca, ſuavem aromaticumque nuci aemulum odorem, ſi paululum terantur. *Arborum* Nucis hujus *ſylveſtrium* plures dantur ſpecies, quam cultarum. *Flores* ſunt conflati ex quinque albicantibus fimbriatis petalis, quas Excell. *Muntingius* ceraſorum et Pomorum floribus ſimiles autumat. *Fructus* circa pediculum nonnihil turbinatus, triplici tunica ſeu operimento cum nucleo rotundo medio incluſo. *Tunica ſeu integumentum* illud exterius primum eſt craſſum villoſum fungoſum, et quaſi pulvinatum, molle equidem, ſed ſatis denſum ut in juglandibus et caſtaneis coloris virideſcentis. Cum matureſcit fructus, fiunt flavae purpureaeque maculae conſpicuae in Calice, quae pro maturitatis ſigno ab incolis habentur; hinc dehiſcit, in ea parte ubi ſulcus illud dividit, et oſtendit alterum ſub eo latentem *Corticem*, qui duriorem et ligneum iſtum reticulatim certis in locis ambit, et pertinacius circa pediculum haeret, alioquin liber ubi levi compreſſione facile avellendus, hic admodum rubentem et elegantem in principio habet colorem, ſed ſi ſaltem per paucas horas aëri exponatur, ſtatim elegantiam amittit et in flaveſcentem abit; dantur tamen nuces, ſub quarum calyce nullum macis veſtigium; Sic *macis* quoque non rubente et flaveſcente colore, ſed *albido* reper-

repertu datur, quod a vermibus, materiam oleoſam intra has membranas contentam exedentibus, fieri credit diligentiſſimus *Loewenhoekius.* *Involucro macis* (quod improprie *florem*, Germani Muſcat-Blüth vocant, cum nihil minus exiſtat quam flos, ſed potius *membrana*, ſeu *medium nucis operimentum*) ſubjacet adhuc aliud durum teſtaceum, corticoſum ex ſpadiceo ruffeſcentis coloris, lignoſum quaſi, nullo nec ſapore, nec odore, multis ſulcis hinc inde apparentibus; hocce immediate nucleum rotundum, ſolidum, albicantibus et ſpadiceis lineis reticulatim interpolatum includit. In cortice hoc duro duo ſunt diſtincta foramina, quae ſibi mutuo adjacent, unum ſine dubio ad corticem, alterum vero, uti videtur, ad nucem alendam; quod *Loewenhoekii* experimento confirmatur; nec nuce ſiccata cortex hic durus dehiſcit, quod *Cluſio* olim viſum, ſed vi potius ſecernitur, tuncque prodit nux myriſtica officinarum, figurae olivaris, coloris fere cinerei, extus rugoſa, intus multis ſpadiceis venis, et ex flavo albicantibus lineis undatim, vel ut Hofmanno exprimere placuit, *multis Arabicis literis referta;* quae prae caeteris eligenda, ſit inſuper ponderoſa, recens, pinguis intus ex fuſco ſubrubra, multis venis oleum vehentibus gravida, cum lineae albae pabulum ſint vermium, denſa porro, bene compacta, acuque puncta oleum emittens, odorem et ſaporem aromaticum, acrem, jucundum fundens. Haec de Nuce myriſtica communi ſatis; ſupereſt, ut aliquid de *maſcula* oblongiori nuce, quam Auctor quoque noſter expreſſit, addam; non hae e gemmis, uti vulgo tradunt, ſed, Neuhofio teſte, ramorum extremitatibus naſcuntur, et Pala Java, a Bandenſibus Pala-Metſiri, a Belgis *Mannekens-Nooten* appellantur, quia plebecula ſibi perſuadet, hanc in cibis nucem viris datam, eos potenter ciere in venerem et ſolito fertiliores reddere. Eſt vero nucum harum forma oblonga, ſaepe fere quadrata, aliquando rimam habent magnam et ſatis profundam; coloris ſunt obſcurioris, ſaporem habent longe debiliorem, hae quantum faeminis nucibus majores, tantum etiam debiliores, pauperioresque oleo: et hanc ob cauſam in affectibus ventriculi et capitis commodiores habentur a nonnullis. Sic *Macis, Nucem moſchatam marem amplectens,* licet aſpectu pulchrior, multo tamen debilior eſt ejus vis aromatica; hinc ab Incolis nullo habentur pretio, et inter arbores ſylveſtres, *Neuhofio* teſte, numerantur; neſcio tamen cur noſtrates has, reliquis faemellis praeferant, niſi hoc praejudicio concepto fiat, ac ſi, quae mares appellantur, nobiliores foemellis exiſtant. Dantur etiam *Nuces Moſchatae regiae* dictae, ab Auctore noſtro in hac Tabula omiſſae, quae ſunt omnium minimae, in una parte utplurimum rotundae, in altera planae, quanquam talem formam non ſemper habeant, ſed modo in uno latere planae, modo undique rotundae, magnitudine vix piſo ſaepius grandiores, ſucculentia tamen et odoris fragrantia majores ſuperantes. Sufficiant haec e diſſertatione Schulziana excerpſiſſe; plura enim deſideranti jam fontes indicavi. De Sinenſium Nucibus Moſchatis Cao in deſcript. Chinae l. c.

Admirationem merentur, quae de *Nuce Moſchata Theving* dicta Act. Philoſoph. Anglic. Menſ. Januar. 1669. memorant, quod toto Moſchatarum nucum acervo immixta, quamvis unica ſit, omnes tamen reliquas corrumpat; qua de exitiali nuce, altum apud omnes Hiſtoriae, naturalis ſcriptores ſilentium; nec *Pomet dans l'Hiſtoire gener. des Drogves* Livr. VII. Chap. XII. p. 201. ſeqq. hujus meminit.

TAB. IV.

DEſiit in Aromatum Hiſtoria Tabula prior: haec ſequens in enarratione ulteriori pergit, et primo ſtatim intuitu *TRIA CARDAMOMORVM GENERA, MAJVS, MEDIVM ET MINVS* exhibet. Communem hic veterum, imprimis quoad figurarum expreſſionem *Calceolarii* in Muſeo p. 596. *Matthiol. in Dioſcorid.* Edit. Bauhin. p. 27. aliorumque erravit errorem, dum binae illae oblongae thecae Ficoides, ſunt conditoria *granorum Paradiſi*, *Meleguette* vulgo nominatorum, ab Africae Vrbe Melega dicta ſecundum *Pomet. l'Hiſtoire gener. des Drogves* P. I. Livr. I. cap. 28. p. 40. quae e Gvinea ad nos transportantur, teſte Cl. *Boſmanno dans la Deſcription du Coté de Gvinee* p. 318. grana nempe anguloſa extus ſpadicea, intus alba, ſapore acri et fervido inter Cardamomum et piper, cum quo poſteriori virtutibus coincidunt, et, quod peſſimum, priori ſaepius ſubſtituuntur. Videntur nonnullis eſſe fructus Cardamomi majoris Africani Arboreſcentis Excell. *Muntingii en de nauvkeurige Beſchryving der Aerdgewaſſen* Lib. II. cap. 62. p. m. 256. deſcripti, quam Arborem tamen ab Arbore ac fruticibus Malaguettiferis diſtinguit modo citatus Boſmannus l. c. p. 318. Binae reliquae ſpecies, videlicet oblonga illa pro Cardamomo majori Plantae Indicae Benzal dictae; minores pro minori accipi poſſunt. Omiſſum tamen Cardamomum medium racemoſum, quod pro *Amomo Plinii* nonnulli habent, quippe verum cardamomi genus eſt, de quo videndus Nobil. *Maronea Comment. in Tract. Dioſcorid. et Plinii de Amomo.* Amomum verum autem Arboris Americanae *Caningae* dictae ſunt baccae rotundae. *Vid. Hermann. Mat. med.* p. 125. *Cluſ. Exotic.* Lib. 2. c. 17. *et Ferrant. Imper.* Hiſt. natural. Lib. 28. p. 676. edit. *noviſſimae Italicae in Folio.* Muſ. Moſcard. Libr. III. cap. 97. p. 257. Caeterum quae de ſaluberrimo Cardamomi aromate dici poſſunt, in eruditiſſimam inauguralem diſſertationem congeſſit Jen. 1704. *Cl. Rhein*, adjunctis e *Bontio* Plantarum majoris et minoris ſchematiſmis, quos jam antea Cl. Elsholzius Diaetet. L. V. cap. 1. §. 5. p. 250. inſeruit. Vid. quoque *Pomet l'Hiſtoire general. des Drogv.* l. c. Sed dolendum, deſcriptionem et figuras *trium Cardamomi ſpecierum* ex *Horto Malabarico* ſub nomine *Elettari*, plane omiſſam eſſe, quae cum nimium a Bontianis figuris diſcrepent, ut huic defectui ſupplementum accedat, nonnulla ex Horto hoc non ubique obvio, cardamomi ſpecies concernentia ſuppeditabimus,

mus, quod equidem cum bona B. L. venia fieri confidimus. *Radix oblonga craſſeſcit, geniculata, albicans tortuoſa, ſurſum virens, e lateribus innumeras fibroſas emittit radiculas, quibus veluti pedibus, perinde ac radix Zingiberis, proſerpit. Caules, qui e radice emergunt, rotundi, glabri virentes, latum ferme pollicem ſuo emetiuntur diametro, ſtipite ſimplici inſtar arundinis, cujus texturam aemulantur, ſurgentes, albicante vappidaque medulla, lignoſis filamentis, quorum extrema transverſim diſſecta, eriguntur, inſtructa; e quorum corculis ſubtilia, aquea, telae aranearum inſtar, candicantia educi poſſunt fila; foliorum baſi, quae ſuperioribus radicum geniculis innititur, theciformibus ſuis involucris inſiſtunt. Diſtracti, manibusque triti aroma ſpirant. FOLIA* illis *Manjukua non abſimilia ſunt, quatuor circiter ſpithamas longa lata, viridia parallelis exilibusque venis ſtriata, odore ac ſapore forti, ſubacri aromatico. COSTA MEDIA in adverſa parte viridi, diluta, in obverſa viridior. FLORES uni fructigero racemo, vel radicali ſurculo plures, plerumque tres quatuorve, ejusdem oblongis foliolis, veluti capſulis impliciti; nullus enim in foliaceo hoc involucro conſpicitur hiatus. Tegmine hoc autem aperto tetrapetalus ſeſe offert flos, quorum tria magnitudine conveniunt, oblongo anguſta, viridi albicantia, membranoſa quantum quod prioribus ex adverſo jacet, tenui ſtylo, lingulaque donatur, paulo latius ac minus oblongum eſt interius ſitum ac viride. Lingula oblongo anguſta eſt, craſſiuſcula, in interiori facie, quae intimo foliolo ex adverſo opponitur accumbitve, ſulco ſtriata, in ſupremo apice bifida, dilute rubeſcens, ſuoque ſulco exilem, candicantem ſtylum, qui in tenue planumque deſinit capitulum, recipit. FRUCTUS radicalibus fructipromisque racemis appendent, qui uvis et forma et ſapore haud perperam aſſimilantur, orbiculati enim ſunt et grate ſubacidi, viridi, crasſiuſculo, carnoſo aqueoque cortice obducti, ſtriis admodum tenuibus juxta longitudinem pertexti, in tres diſtinctos loculos cancellatim diſtinctos, ita ut quodlibet interſepimentum, in ſui medio, membranacea fibrilla etiamnum, ſed levi ingreſſu biſecetur, ſicque ſeminum conceptacula efficiunt: adeo ut ſex ordinibus, combinata triangularia, presſis planisque lateribus fructus, copioſa inſideant grana aromatica, quae medio ſtylo trigono, cui mediante membranaceo ſepto affiguntur, cuſpidibus ſuis adhaereſcunt. In aprico fructus hi exſiccantur ſolo, ubi Cortex, qui primo craſſus viridisque, extenuatur, et ex ruffo albeſcit; ſuntque ipſiſſimum CARDAMOMUM, nomine Elettari in tres cognitas ſpecies diviſum, quarum prima hactenus deſcripta, plane rotundos ac albicantes profert fructus, cujus natale ſolum, ſupra COCHIN* et *CALICUT in locis montanis, triginta circiter a mari milliaribus, pretioque ob praeſtantiores vires, reliquis praevalet. Secunda ſpecies oblongior eſt, ſed vilior, tertia viliſſima et plane acuminata; quae poſteriores juxta CANONOI aliaque Indiarum loca inveniuntur.* Tantum de Cardamomi tribus ſpeciebus. De *Uſu* omnibus cognito addere quid, ſuperfluum judico.

ANACARDIUM ORIENTALE Cardamomi ſpecies ſequitur, fructus veteribus Graecis incognitus, recentioribus tamen a cordis cumprimis exſiccati, tum ſimilitudine, tum colore ἀνακάρδιον nominatus, vocatur etiam Faba Malaccana, teſte Rev. P. Bonann. in Muſeo Kircher. Claſſ. VII. de fructibus n. 15. Proles eſt arboris Indicae pruniferae foliis geminatis glabris, floſculis exiguis tetrapetalis luteis racematim diſpoſitis, fructu conoide, cortice pulvinato nucleum unicum, nullo oſſiculo tectum claudente; fructus autem compreſſus aviculae cordis figura, nigricans ac ſplendens, includens ſub duplici involucro, corticoſo et duro albicantem nucleum ſaporis ſubdulcis, et inter involucri duplicaturam mucaginem oleoſam, nigram, ſaporis acris ac exurentis, ut ex Illuſtr. *Rajo* hoc refert Cl. *Dale in Pharmacol.* qui inſimul addit, Anacardium eſſe *Oepatam Horti Malabarici* T. 4. Fig. 48. Sed ſi accuratius inſpiciatur Arbor *Oepata*, ſive *Upata Malabarenſium* et *Salgeira* Luſitanorum, et folia, flores fructusque examini ſubjiciantur, magnam quidem cum Anacardio habent ſimilitudinem, pro certo tamen vix quis affirmare poterit; quippe et *Excell. Plukenetius* et *Comelinus*, prior in Almag. Botanico, poſterior *Notis in Hort. Malabar.* hoc dicere muſſant. Confer. Excell. *Valentini Muſ. Muſeorum.* p. 301. *Pomet l'Hiſtoire General. des Drogves* L. VII. chap. XVII. p. 209. Muſ. Moſcard. libr. III. c. 95. p. 255.

Orientali ſubjungitur *ANACARDIUM OCCIDENTALE*, ſpecies Acajaiba et Acajuba Braſilienſium, cujus fructus *Acajou* et vulgo *Cajou* dicitur, ſecundum *Marggrav. Hiſt. Plant. lib. III.* p. 95. Hinc Cl. *Hermanno* p. 36. audit Anacardium occidentale Cajou dictum, oſſiculi reni leporis figura. A *nobiliſſimo Rajo* autem Arbor dicitur *pomifera* ſive potius *prunifera anomala* Indica, foliis oblongis glabris, ſine ordine ramis adhaerentibus floſculis pentapetalis, vel ex *R. P. Plumerii relatione*, monopetalis infundibiliformibus multifidis, e cujus Calice ſurgit piſtillum capillamentis ſtipatum, poſticae floris parti adinſtar clavi infixum, quod deinde abit in fructum turbinatum, mollem; cui adnaſcitur capſula reniformis ſemine foeta ejusdem formae, Cajou dicta. *Capſula* ſive *Caſtanea* innaſcens pomo, renis ovilli figuram habet, tecta cortice cinereo craſſo ac intus ſpongioſo, qui oleum in ſe continet acre et mordicans, ita ut cuti etiam leviter illitum, ignis modo urat, et ſi quis incautus dentibus comminuat, ita linguam et labia exurit, ut magno dolore exinde afficiantur; nucleus quoque Renis figuram habet albus, cuticula flava veſtitus, quae ſeparanda. Haec *Marggravius* et luculentiora adhuc *Hort. Malabar.* T. III. Tab. 54. p. 65. qui ſub nomine *Kapamaram* ſive *Kasjavomaram* arborem hanc fructumque optime deſcribit, addendo e fructibus hiſce potum exprimi, qui debito modo fermentatus, viroſus evadit et inebrians. Uſum praeterea Medicum et Mechanicum, ex his fructibus promanantem, haurire qui cupit, ipſos Auctores laudatos adire poterit; cui addendus *Rocheſort l'Hiſtoire naturelle des Isles Antilles* Chap. VI.

Ar-

Artic. VII. p. m. 72. 86. Excell. *Sloane* teſtatur, fructum hunc in hortis et agris Inſulae Jamaicae et Caribearum ubique provenire, in Catal. Plant. Inſul. Jamaic. p. 187. et ab Anglis vernacula lingua *The Cashew or Acaju Three*, vocari. Vid. quoque *Garc. ab Orto* L. I. c. 30. *Muſ. Wormian.* p. 183. 192. Muſ. Moſcard. Libr. III. cap. 99. p. 258. *Piſo Hiſt. Braſil.* p. 120. *Bont. Hiſt. Indic.* p. 192. *Pomet l'Hiſtoir. gen. des Drogv.* P. I. Livr. VII. chap. XVIII. p. 210. qui de *Gummi Acajou* ab aliis indicta profert in *Append.* p. 11.

PISTACHIAE INDICAE fructus a Braſilienſibus dicuntur *Munduby*, Luſitanis *Amenduinas*, Lerio *Manobi*, Peruvianis teſte, Monarde *Anchic*, Hiſpanis *Vbimani*; videtur eſſe fructus ſub terra naſcens Monardis, vel Peruanus amygdaloides ſubterraneus Joh. Bauh. T. I. p. 292. Ab Excell. *Pukenetio in Almag. Botanico* p. 341. deſcribitur ceu ſena tetraphylla ſive Abſi congener hirſuta Maderaspatenſis, flore flavo ſiliquis punctatis, ſcabris, folliculos ſub teram condens. Certe *folliculus*, in *Phytograph.* Tab. 60. f. 2. delineatus, non abludit ab his piſtachiae Indicae a *Beslero noſtro* aeri inciſis. *Marggravius* more ſolito optime *Hiſt. Plant. L. I. p. 37.* deſcribit: *folliculos nempe ex albicante gryſeos radicibus adnaſci, figurae minimae cucurbitae, oblonga magnitudine Myrobalani, fragiles: quilibet autem continet in ſe duos nucleos, pelliculа ſaturate purpurea veſtitos, carne intus alba, oleaginoſa, ſapore piſtaceorum, qui comeduntur cocti, et inter bellaria apponuntur.* Plures Botanicos, qui fructum hunc deſcripſerunt, memorat Excellent. *Sloane*. in *Catal. Plant. inſulae Jamaicae*, adjungens ſimul, fructum hunc in Horto Dn. Harriſon in loco Liguanee dicto, ſeri et laete provenire, et ab Anglis ibidem degentibus vocari *Earth nuts or Pindalls*. Vid. quoque R. P. *Franciſcus Sterrebek in Theatr. Fungor.* Tract. I. Part. III. *en de Anwyſing ende natuer der Aerdbuylen.* p. 314.

PISTACHIAS vulgares in eum tantum finem his Indicis adjunxit Auctor, ut differentiam notaret, quae cum in omnibus Officinis et ubique proſtent, inque Horto Volkameriano creſcat Arbor, ideoque ab ipſo in Heſperid. Norimberg. opere deſcripta, nil amplius addo.

BERETINVS FRVCTVS eſt ex Inſulae hujus nominis Arbore, quam Fr. Drake e navigatione illa, qua orbem circumivit, retulit, isque Cluſio tunc Londini commoranti, communicatus eſt. Arbor fructus hujus ſatis procera eſt, quercu major, laurinis foliis craſſis ſplendentibus, in ambitu minime ſerratis; Fructus ipſe oblongiuſculus exiguis iligneis glandibus ſimilis, nullo tamen calice incluſus, tenui cortice coloris cineracei, interdum etiam atri tectus nucleumque continens oblongiuſculum candidum, nullo manifeſto ſapore praeditum, tenui membrana imbutum; hunc fructum edulem eſſe, eoque more leguminum elixo, aut in farinam trito, et pultis inſtar inſpiſſato et cocto, alterius cibi penuria famem compeſcere poſſe, ab Inſulae incolis fuere edocti. Pertinet igitur fructus hic ad Laurifoliam exoticam Ternatenſem

Caſp. Bauhin. in *Pinac.* L. XII. Sect. I. p. 461. inque Moluccis quoque repertu datur Vid. *Muſ. Calceolar.* p. 601.

PEPITAE INDICAE fructus ſunt, amygdalo Peruanae ſimiles, fuſci vel ſpadicei coloris linea candida *Caſp. Bauhin.* in P.n. L. XI. Sect. VI. p. m. 442. a *Cluſio* Exot. Libr. 2. *Pepitae del Peru* ſive acini Peruani dicuntur. Secundum Excell. *Plukenetium Almag. Botan.* p. 28. ſunt fructus ſecundus *Simonis Tovar*, ſive *Almendras del Peru*, *Walgonne* Bengalenſibus dictus. Pineae nucis referunt nucleos, licet magna ex parte noſtris ſint longiores et craſſiores, durum ſimiliter illis putamen et idem color. Plani et oblongiuſculi, altera parte latiores et laeves.

MYROBALANORVM QVINQVE GENERA ubivis in officinis Pharmacevticis obvia, Auctor nobis ab oculos ponit. Nil hic de barbaro *nomine* Myrobalani ſive Vnguentariae glandis a poſterioribus efficto Graeculis dicam, nil de *incerto numero*, qui ab Arabibus, Perſis, Indis caeteriſque Orientalibus ad ternarium, *Halilejum* nempe, *Amjelum* et *Belilejum* reſtringitur, dicam; nil de *efficacia* fructuum horum, cum illos effoetos ſegneſque, et in prunorum noſtrorum adfluentia ſupervacaneos, et ex hyberbolica Arabum commendatione inutiles plane cenſeat maxima Medicorum cohors, quas lites aliis exercitatoribus in hac palaeſtra dirimendas relinquimus; ſed producamus quas *Beslerus* noſter aeri incidi curavit figuras, quarum (1.) *Chebulas* ſive *Cabulenſes* ſiſtit, Myrobalanos maximos oblongos anguloſos pituitam purgantes C. B. P. arboris Folia Perſicae ſimilia, Arboris Myrobalanifera Perſicae foliis Jonſoni fructus oblongi rugoſi, coloris obſcure fuſci; includentes ſub putamine carnoſo oſſiculum oblongum craſſum et cavernoſum ſaporis ſubacris. Arbor ſecundum *HERMANNVM* Queboli dicitur vel potius Cabul. (2) Belliricae, vel ſecundum *eruditiſſimum Welſchium Belilejae*, ſunt fructus Arboris pruniferae Lauri folio ſubcinericio Jonſton. rotundi, ſaepe anguloſi, gallae majoris magnitudinis, in pedunculum craſſum deſinentes, ex rubigineo flaveſcentes, includentes oſſiculum durum ſub putamine carnoſo duriuſculo, ſaporis adſtringentis poſt ſubdulcis. Arabibus *Belleregi* ſecundum *Hermannum*, *Welſchio* autem *Belilei* dicuntur. (3) *Emblicae* ſive *Amlejae*, fructus Arboris foliis ſecuridacae *Cl. Breynii* et *Nilicacamaram Horti Malabarici*, Palmae magnitudine, rotundi, ſexangulares Belilejis minores, ſeſſiles e cinereo nigricantes, includentes ſub pericarpio carnoſo, in ſex partes per maturitatem dehiſcente, oſſiculum turgidum hexagonum, ſemis vel ſecundum *Hermannum* tribus cellulis inſignitum, in quo nucleus pomaceus ſpadiceus triangularis; ſaporis acerrimi. Arbor Embelli vel Amleja dicitur. (4) Citrinae ſive flavae, Arboris Myrobalaniferae ſorbi foliis Azafar dictae fructus oblongi rotundi, pentagoni, teretes rugoſi Cabulenſibus minores, coloris citrini, includentes ſub putamine carnoſo oſſiculum anguloſum. (5) *Indae* ſive *nigrae* Indicae

Ar-

Arboris Myrobalaniferae ſalicis folio, *Asvar* Arabibus, fructus oblongi reliquis tenuiores ſuperficie octangulari, ſolidi et duri, rugoſi, intus et extus coloris nigri, bituminis inſtar Judaici, ſaporis ſubacidi acerbi et adſtringentis. His ab Auctore noſtro delineatis Myrobalanis addi poteſt (6) *Myrobalanorum* genus *Sinenſe* a Jac. *Bontio* indigitatum, et a Cl. *Welſchio* depictum et explicatum in Dec. I. Ephem. Nat. Curioſ. Ann. III. obſerv. 32. Fructus olivae ſimilis, nullis ſtriis aut inciſuris notatus *roſtratus* e verſione *Ebn-Sinae Plempiana*, quod tamen melius *Welſchius acuminatus* vertit, cum vox Arabica, non tantum *roſtrum*, ſed quemvis apicem cujusvis rei ſignificet, et olivae quaedam reperiantur acuminatae, et quod caput rei eſt, roſtra volucrum non omnia acuta, ſed quaedam praeterea lata, atque obtuſa ſpectentur. Vid. Excell. *Welſchius de Vena Medinenſi* cap. X. de *Myrobalanis Syriacis Rauwolfii Chabraeus* Stirp. Sciagr. p. 14.

TAB. V.

HAc in Tabula conſpicimus Nucem illam Indicam, *COCCOS* communi nomine dictam, Avicennae *Janſiat Indi*, Arabum *Maron*, Indorum *Tegamaram* et *Lanha*, Braſilienſium *Inaja Gvacuiba*, Mexicanorum *Coyolli*, Zeilonenſium *Polgaha*, Malabarenſium *Tenga*, Bramanum *Mado*, Luſitanorum *Coqueyro*, e Palma Indica coccifera, anguloſa ortum ducens, quam Arborem poſt *Cluſium*, *Garciam ab Orto*, *Nardum Antonium Recchum*, *Marggravium*, *Piſonem*, *Rochefortiumque* nemo ſecundum minimas circumſtantias melius, accuratiusque delineavit et explicavit, *Illuſtriſſimo Horti Malabarici Editore* Tom. I. quo naturae miraculo, mirandi operis initium fecit. Referamus ex illo tantum, quae *nucem* ab Auctore delineatam concernunt, cum reliqua arboris memoranda hujus opuſculi limites excludant. *Fructus Coccos* praegrandes ſunt, magnitudine caput humanum aequant, ſaepius ſuperant, et ad *Nuces* referendi. Figura illis triquetra, et ut ex Auctore noſtro patet, ovalis. Conſtant *operimento lignoſo*, qui interius ad ſuperficiem interiorem operimenti ſeu teſtae medulla alba obducti ſunt, ac intus larga cavitate, quae aqua ſeu liquore repleta eſt. Hi dum teneri ſunt, et ex capſa cum ſpicis erumpunt, forma rotunda ſunt, colore flavo-albicantes, et calyce flavo-albicante, qui e rotundis foliis mutuo circumvolutis conſtat, arcte et in totum obducti, intus ſub Corticibus, quibus circumteguntur, carne denſa albicante, nulla cavitate donati, poſtmodum vero cum aetate increſcentes forma oblongo-anguſta ſunt in longitudinem maxime aucti, minus vero in latum, in cortice exterius cum nitore virideſcentes, calycis foliis, ex quibus cum ſuperna parte emicant, ex ruſo rubeſcentibus, proditque ſe in iis primum nota parva, oblongo-anguſta, cavitatis cum majore incremento introducendae in ima parte ſeu ad exortum fructus, ante-

quam autem cavitas ſe offert, *fructus hi teneri* Malabarenſibus *Bellacà*, Luſitanis *Coquinhos*, eavitate autem jam introducta *Fructus* primo ſola aqûa repleti ſunt, ac tum dicti Malabaribus *Caricù*, Luſitanis *Caricà*, abſoluto vero cavitatis incremento, poſtquam omni ſua repleti aqua ſunt, medulla ad interiorem operimenti ſuperficiem obducuntur. Eſt autem *medulla fructus*, quae ad certum temporis intervallum augeſcit, expetita in eduliis, primum tenera et albicans ac ſubcaerulea, ſapore dulci ac grato, minime vero oleoſo, dein albicans ac magis magisque indureſcens, cum dura ſapore nucis, ac quo vetuſtior ſeu durior, ſaporis magis oleoſi, contrita ac tuſa lacteum liquorem, qui et ſapore lactis eſt, ſed nonnihil oleoſi fundens; eum vetuſtiſſima eſt maxime oleoſa ac ex oleo caeruleſcens, odorem fortem oleoſum, qui ingratus eſt, ſpirans. Pro diverſa medullae conſiſtentia *Fructus* variis nominibus ſunt donati, cum ea tenera eſt et lacti ſimilis ac mollis, dicitur Malabaribus *Corumba*, cum completa eſt, et non amplius augetur, *Elani*, Luſitanis *Lania*, cum nonnihil dura eſt, Malabaribus ut et Luſitanis, *Maninga*, cum dura eſt *Tenga*, Luſitanis *Cocquo*, cum adhuc durior *Barettu Tenga*, ac cum maxime dura *Cotto Tenga*, Luſitanis *Cocco ſicco*. Quod ad *Aquam*, quae eſt intra cavitatem, haec in fructu tenero, Caricù dicto, eſt primum ſubadſtringens, ſubſalſa et ſubacida, minus vero dulcis; dein quo fructus vetuſtior fit, magis et magis dulceſcens; in fructu vetuſto ut Barettu-Tenga ſimul valde dulcis et ſalſa, ante medullae proventum clara et valde limpida eſt inſtar aquae; medulla autem proveniente turbida ſeu minus limpida et pallide albicans; ex fructu *Caricù*, qui jam omni ſua aqua repletus eſt, facto anguſto foraminulo per operculum magna vi radiatim exſilit, minus vero ex fructu, qui medulla repletus eſt, ut *Corumba* ſeu *Lania*; Aqua in *Maninga* id proprium habet, quod ut liquor dictus *Sieri* fermentatione ad oculum notabili cietur, cum medulla dura eſt, in fructu exſiccari incipit, in ollam infuſa et aëri expoſita ſaporem dulcem ilico amittit et ſubacida redditur, idque ocyus ſi vento moveatur, ſine ulla tamen fermentatione, quin et aqua fructus *Maninga* hoc modo omnem ſuam fermentationem amittit. Quod ad *operimentum, aquam et medullam* continens, illud primum tenerum, eſtque in fructu *Corumba* adhuc molle et eſculentum, ac ſapore nucis juglandis; quo vetuſtior fit fructus ac medulla durior, etiam magis indureſcit, ac cum maxima duritie eſt, ſectioni minus pervium, eſtque exterius tribus ſuturis eminentibus in longum ſtriatum, ac in parte inferiori inter ſuturas tribus quaſi oculis clauſis donatum, quorum unus latior et minus durus eſt, inter ſuturas, quae latius diſtant, ſitus, uti e *FIGVRA SECVNDA TABVLAE noſtrae* omnibus patet. Eſt et alia minor Nux Indica *Coccos Cercopitheci caput* repraeſentans, deſcripta in Miſcell. Nat. Curioſ. Dec. I Ann. VI. et VII. et apud Chabraeum Stirp. Sciagraph. p. 21. nomine Nucum Indicarum velut larvas oſtendentium. *Operimentum* hoc *medium* nucis adeo durum eſt, nuce penitus exſiccata

cata

cata, ut poliri poſſit, autificibusque ob ferventem flammam in uſu *Cortex exterior* operimentum medium obducens, in exteriori ſuperficie primum eſt albicans, ut in fructibus *de Coquinbos* cum tenerrimi ſunt, dein videſcens ac cum majori aetate ex viridi flaveſcens, cum autem fructus vetuſtior eſt, ac exſiccari incipit, eſt tandem ſiccus cinereo fuſcus; et primo quidem mollis ac tenuis eſt, dein conſtans intus carne denſa, albicante et molli, quae in *Lania* adhuc tenera mollis et ſectioni facile pervia eſt, ac calce illita flavo colore tingitur, poſt magis ac magis induteſcens intus in carne plurimis lignoſis ac ſtupeis filamentis, *in figura prima Tabulae hujus* optime expreſſis, ad funiculos conficiendos idoneis, quae operimento lignoſo exteritis arcte adhaerent, eſt intertextus. Haec de fructu Coccos ejusque medulla, contento ſucco, e quo liquor Suri conficitur, ejusque operimentis ſive corticibus ſufficiant. Arborem Cocciferam quod attinet, Palmis accenſendam recte de illis judicat ingenioſiſſimus *Rajus*, quia toto vultu, habitu et conſtitutione, partiumque fere omnium forma texturaque ab aliis arboribus omnibus differunt, non immerito pro ſingulari et diſtincto ab iis genere haberi debeant; hinc a Pl. Rev. *P. Plumier* Palmae, inter nova Plantarum Americanarum genera primus locus et prima decreta tabula. Non poſſum quin *Excell. Plukenetii* Judicio de Coccifera claudam Arbore, quod habet in Almag. Botanic. p. 135. *Arborum harum Dominos non minus emolumenti ab iis percipere, quam Europaeos a pecore, nam ſingulae pleraque ad vitam neceſſaria praeſtant. E Ligni materia naves fabricantur, e ramis, qui in Malabar* olla *vocantur, aedium fiunt tecta, navium tabulata et opercula, ſtragula, culei aliaque ejus generis utenſilia. Nucis extimum villoſum involucrum inſervit nautis, nam ex eo rudentes et funes navibus neceſſarios conficiunt, qui in aqua marina incorrupti manent; illo quoque tanquam ſtupa naves obturantur et ſtipantur. E cortice duro Vaſa tornantur et Scyphi, ac carbones fiunt aurifabris utiles. Medulla ipſa tenera et delicata inſtar amygdalarum eſt, bene nutrit; cum Saccharo aut ſagra editur. Ex ea trita, ut ex Amygdalis, lac exprimitur, cum quo oriza coquitur, aliaque edulia. Exſiccata haec medulla* Copra *dicitur, quae alio defertur ac venditur, eaque utuntur ut caſtaneis, neque minus grata palato eſt. Ex eadem ita exſiccata torculari exprimitur oleum dulce, non modo utile ad lucernas, ſed et ad oryzam condiendam. Reſinam etiam fundere hanc Palmam coloris ſubfuſci et pellucidi, ſaporis lenti, ac praepinguis, teſtis eſt Clar. Syen Not. in Hort. Malab. T. I. p. 8. Liquor, quem fundit et Sura dicitur; hinc Belgis Suraboom vocatur, eſt inſtar muſti et decoquitur ut diutius conſervari poſſit, atque tum* Oraque *ſive Arak vocant. Deſtillatur quoque ex eo Spiritus, quem* Futa *dicunt, Spiritui Vini plane ſimilis facultatibus et viribus; ſi ſoli exponatur, antequam deſtilletur, in Acetum degenerat. Solis aeſtu exſiccata et coagulata in Saccharum cogitur, quod* Sagra *dicitur.* Ex quibus omnibus hactenus recenſitis pa-

lam fit, vix Arborem eſſe, quae majorem in vita communi habeat uſum, hac ipſa. *Figurae nucis coccos* hac *tabula* expreſſae omnem certe merentur laudem, hinc Excell. *Grew in Muſ. Societ. Reg.* ſcribit: *There is a good Figure in Besler.* Vltra jam citatos ſcriptores vid. *Joh. Bauhin.* Tom. I. p. 375. *Linſchot.* P. IV. Ind. Orient. c. 12. *Muſ. Reg. Olig. Jacob.* Sect. VI. p. 27. *Terzag. Muſ. Septal.* p. 65. *Scarabell. nel Muſ. Settal.* p. 131. et qui elegantiſſima e Poëtis de Nuce hac collegit Eruditiſſ. *Lorenz. Legato nel Muſ. Coſpian.* L. II. c. 24. p. 134. *Valent. Muſ. Muſeorum* p. 324. *Miſcell. Germ. Curioſ. Decur. II. Ann. VII.* p. 476. *Nieremberg. Hiſtor. nat.* Libr. XIV. cap. VIII. p. 296. Cluſius ſive potius *Garcias ab Orto* Arom. Hiſt. Lib. I. c. 26. *Pomet l'Hiſt. gen. des Drogves* P. I. Livr. VII. chap. XXIV. p. 214.

Quam pro *ARECCA* ſive *FAVFEL* hic depingere curavit *Beslerus* noſter figuram, nil aliud eſt quam fructus peregrinus abiegnae nuci ſimilis, ab *Excell. Grew* in Muſ. *Soc. Reg.* P. 2, cap. 5. p. 200. poſt *Cluſium* pro fructu *Palmaepinus* habitus, qui errorem Auctoris ſeq. verbis annotavit: *this fruit is pictur'd in Besler but miſtakenly for the Arecca or Fauſel.*

FRVCTVS RETICVLATO CORIO, optime convenit cum deſcriptione *CLVSIANA*, minime autem cum figura inibi, *Exoticorum* nempe Lib. II. c. XI. p. 30. expreſſa, quod ipſemet fatetur, iconem non adeo ſcite ut decuerat in Tabula depictam eſſe; eſt enim duro corio et multis fibris retis in modum quodammodo inter ſe intertextis et duris, contecto praeditus, foris quidem inaequali et rudi, intus vero laevi et ſplendente, coloreque ad ſpadiceum tendente, ſuperna in gibbum extuberans, inferna planus fere, nucleum continens craſſum, plenum, et ſucculentum. Meminit fructus hujus, citato *Besleri* nomine et figura, Excell. *Grew in Muſ. Societ. Reg.* P. II. cap. V. p. 213. ſub nomine *Fibrous Lobe*; et jam ante p. 191. ſub nomine *Netted Stoone*, fructus quoque reticulato corio ex *J. Bauhin.* T. I. p. 328. meminerat. Arborem fructus hujus Mameyam vocant, et arborem Juglandi ſimilem pronuntiat C. B. in Pin. Excell. *Sloane* autem credit eſſe malum perſicam maximam foliis rotundioribus ſplendentibus glabris, fructu maximo, ſcabro rugoſo, ſubrotundo, pulpa dura ſublutea, unum vel plura officula filamentoſa cingente. Ab Anglis Jamaicam Inſulam inhabitantibus *the Mammee Three* vocatur, ibique in omnibus ſylvis montoſis abundat.

MEHENBETENAE CAPILLATAE et ſine capillis nucis unguentariae vel avellanae Indicae ſpecies videntur, inter quas referunt C. B. in Pin. et *Matthiol in Dioſcorid.* p. 228. *Edit. ult. Bauhin.* et *Excell. Grew in Muſ. Societ. Reg.* p. 206. *Mehembetene like a Hasle in New Spain.* Differt tamen ſpecies ſine capillis, ab altera capillata, quod illa duas cellulas habeat, in quarum ſingulis nucleus oblongus albus dulcisque; haec vero tres cellulas habet, in quibus nuclei totidem, ejusdem cum reliquis ſaporis colorisque. Vid *Cluſ. Not. in Garc. ab Ort.* Aromat. Hiſt.

Hiſt. Lib. I. cap. 26. et *Chabr. Stirp. Sciagraph.* p. 20. qui *Mehenbetene Cortuſi* villoſas et villis deſtitutas exhibet, aliasque adhuc Cortuſianas ab Auctore noſtro omiſſas ſubſtituit.

TAB. VI.

LOBOS haec Tabula continet, et quidem *LOBVM* ἐχινώδη e Braſilia, qui ſecundum *Marggravium* et *Piſonem* creſcit in Frutice aſpere echinato et vix tractabili, in ſylvis arenoſis et litoribus ſitientibus pullulante et jucunde vireſcente, Braſilienſibus *Snimboa*, Luſitanis *Silva de Praya*, et reliquis Indis *BONDVCH* dicto. A Caſp. Bauh. in Pin. ad arborem exoticam ſpinoſam lentiſci foliis refertur. A *Clariſſ. Breynio in Prodr.* deſcribitur ceu frutex ſpinoſus ſpicatus platylobis, echinoidibus Glycyrrhizae foliis. Excell. *Plukenetio* autem in *Almageſto* eſt Acacia glorioſa lentiſci foliis ſpinoſa flore ſpicato luteo, ſiliqua magna muricata. Sed ut verum fatear, Lobus, ab ipſo Tab. II. Fig. 2. Phytograph. delineatus, nimium quantum a noſtra *Beſleriana figura* diſcrepat et abludit. Si *Horti Malabar.* T. II. p. 35. conſulimus, videtur eſſe *Mucunae* ſpecies, de qua *Piſo* narrat, quod loborum echini et ſetae pungentes faciem et manus usque adeo infecerint, ut ardentiſſimas puſtulas excitarent, quae vel optimis ſuccis anodynis et refrigerantibus ultra octiduum adhibitis vix cedebant. An *phaſeolus Surrattenſis*, ſummum ſpecificum antihydropicum Cl. *Raji* Hiſt. Plant. L. 18. c. 1. p. 877? Conſtat autem hic Lobus Cortice membranaceo fuſco ſubrubente et frequentibus ſpinulis hirſuto, magnitudine differt, noſter quippe Cluſiano minor. Vid. plura apud *Cluſ. Exot.* Lib. II. cap. XV. p. 70. Rev. P. Bonann. Bonduch ab infantibus Aegyptiis amuleti loco geſtari refert in Muſ. Kircher. Claſſ. VII. n. 17.

PHASEOLVS NIGRITARVM a *Cluſio* pariter Exot. L. II. c. XI. fuſe deſcriptus, eſt *Mucuna* ſecunda *Piſonis*, quae figura et forma imbellis apparet plana ſinuoſis oris, cortice non valde craſſo praedita, externa parte nigro, non tamen adeo rugoſo, (ut in Cluſiana deſcriptione) tumenteque, qua parte Phaſeoli incluſi, interna cineraceo, cuſpide longa et mucronata, dorſo ſatis elato, in quo terni aut plures fructus, quibusdam velut cellulis diſtincti, orbicularis fere in plano formae, coloris fuſci et tanquam annulo ſive circulo totum paene ambiente.

LOBVS MEMBRANACEVS niger Flacourtii Voatalalac eſſe videtur, et Cl. *Breynii Criſta Pavonis* Glycyrrhizae folio minor repens ſpinoſiſſima, flore luteo ſpicato minimo, ſiliqua latiſſima echinata, ſemine rotundo cinereo, lineis circularibus cincto majore.

LOBVS EX WINGENDECOAW, Americae verſus ſeptentrionem tendentis Provincia ad Poli Arctici Elevationem XXXV. gradibus ſita, quam Angli Duce *Walth. Raleigh* detectam, Virginiam nun-

cuparunt, videtur eſſe *Mucuna* Guaçu *Piſonis* in *Hiſtoria natur. Braſil.* creſcens ex arbore ejusdem nominis. Faba autem haec nigra pelle lapidis fere duritiei, pilis flavis molliter eſt veſtita, manum longa et tres digitos lata. Vi effracta (nam dicitur a *Cluſio* unciam denſa eſſe, quo nomine vapulat *Muſ. Societ. Reg. Angl.* P. II. cap. V. p. 213.) pulcherrimi globuli interſtitiis diviſi inde prodeunt tres quatuorve, puniċei et rubri coloris, rotundi laeves, magno hilo. Venenatis fabis accenſetur, qualitas tamen deleteria extinguitur, ſi in Aqua macerentur globuli.

LOBVS CARTILAGINEVS EX INSVLA MAVRITII hoc nomine quoque a *Cluſio* exhibetur; ab *Excell. Plukenetio* Tab. 213. Fig. 2. Almag. p. 292. autem dicitur Phaſeolus Americanus frutescens foliis glabris lobis pluribus villoſis pungentibus fructu orbiculari plano, hilo nigro, tanquam annulo totum fere ambiente. *Caſp. Bauhin* in Pin. eſt lobus Cortice cartilagineo rugoſo fuſco duplici criſta ſinuoſa donatus. *Joh. Bauhino* vero T. II. Libr. 17. p. 272. Lobus Cartilagineus ex Inſula Mauritii phaſeolo ſeu faba nigra; Ejus accuratam deſcriptionem dabit *Muſeum Wormian.* p. 198.

LOBVS EX INSVLA S. THOMAE, eſt Lobus craſſus Inſulae S. Thomae *Cluſii* duro craſſoque Cortice conſtans, coloris e cineraceo fuſci, de craſſo pediculo pendens: videtur autem differre a Faba purgatrice et corde S. Thomae, cum figura Cor minime referat, et figura noſtra plane non conveniat eum illa in Muſeo *Calceolariano* p. 601. Fig. VIII. exhibita. Vid. *Cluſ. Exot.* Libr. III. cap. VIII. *Muſ. Worm.* p. 198. Muſ. Moſcard. Libr, III. cap. 101. p. 259.

LEBLAB NIGRVM et *RVBRVM* eſt Phaſeolus Aegyptiacus ſemine nigro et ruffo C. B. P. vel Piſum Americanum coccineum, aliis *Abrus* J. B. vel Arachus Indicus ſive Africanus Parkinſoni. Videntur tamen hae Plantae probe dividendae, cum Alpinus matrem hujus fructus arborem ſarmentoſam ad vitis magnitudinem creſcentem, ſarmentisque vitis modo ſe extendentem, *Cluſius* vero cum Excell. *Rajo* Hiſt. Plant. libr. XVIII. cap. I. p. m. 888. et 889. contrarium ſentiat. Siliqua, quam Auctor noſter habet, ſpadicei eſt coloris foris, unciam aut paulo amplius longa, ſemiunciam lata, illaque aliquantulum plana, mucrone aliquantulum incurva, ſemina duriſſima ovalis figurae partim rubra, cum hilo eminenti candido, partim nigra, cum hilo quoque albo continentia. Excell. *Rajus* refert prorſus rubra et nitentia ac inſtar Coralii expolita illa exiſtere, quae probe matura ſunt, ſumma autem parte, qua ſiliquae inhaerent, omnino atra et prae laevore ſplendentia eſſe. Probe omnia expendenti crederem certe *Lablab Alpini* ſive Piſum Indicum coccineum ſive *Abrus*, plane diverſas Plantas eſſe; quam tamen conjecturam nemini obtrudere cupio; in Muſeo quoque *Calceolariano* p. 585. aperte diſtinguuntur. Auctoris certe noſtri

ſtri figuram *Lablab* eſſe credimus. Confer. Muſ. Moſcard. Lib. III. cap. 103. p. 261. Rev. P. Bonann. Muſ. Kircher. Claſſ. VII. n. 19.

TAB. VII.

N. 1. A*HOVAI* fructus in *Gazophylacio D. M. R. Besleri* exſtat, quem his Beslerianis rarioribus adjungere placuit; naſcitur hic fructus in Arbore *Ahovai*, a *Theveto* et *Lerio* primitus deſcripta, quam Arboribus pruniferis anomalis accenſet Illuſtr. *Rajus*: Excell. autem *Tourneſortius*, e *Plumerii* relatione, characteriſticas attribuit Florem monopetalon, infundibiliformem, multifidum, e cujus calyce ſurgit piſtillum, infimae floris parti adinſtar clavi infixum, quod deinde abit in fructum carnoſum quodammodo pyriformem, oſſiculo foetum fere trigono, proxime accedens ad lit. Δ graecorum, nucleum condente; antea enim, priusquam hoc a *Plumerio* edocti ſumus, oſſiculum pro fructu habuere ſcriptores; quod praeterea duriſſimum eſt et tinnulum, unde a Barbaris tintinnabulorum loco uſurpatur, et brachiis cruribusque circumdatur ornatus gratia, id quod e plurimis Ahovai oſſiculis contextum, in figura noſtra exhibetur, clavis etiam ſuis et ſecuribus, aliisque inſtrumentis alligant. Arbor dicitur eſſe eximiae proceritatis Pyri majoris magnitudine, foliis ſemper virentibus et mali noſtratis non abſimilibus. Teterrimum autem haec arbor ſpirat odorem, Allium e Lerii relatione ſuperantem, ut ſi ſcindatur arbor, odor tolerari vix queat, propterea a barbaris ne ad pyras quidem uſurpatur. Addo Coronidis loco, quae D. D. *Mich. Rup. Beslerus* in *Gazophyl.* huic fructui adſcribi curavit: *Fructus arboris AHOVAI dictae mirabilis, cujus Nucleus praeſentiſſimum eſt venenum, quod Indiarum Incolae in odio conjugali, viri uxoribus inſenſi et contra uxores viris indignatae propinare non verentur. Exemta medulla, fructus filo Xylino annectunt; unde ex mutua colliſione, nolarum ac tintinnabulorum inſtar ſonitum edunt, hinc in ſaltationibus, ad majorem animi hilaritatem excitandam cruribus ad texturam hanc ſecundum naturalem magnitudinem affabre delineatam, alligare conſuevere.* Confer. Muſ. Moſcard. Libr. III. cap. 96. p. 256. Add. de *Fructu Ahovai*, in Lapide fiſſili Manebachienſi expreſſo, Dn. *Mylium in Saxon Subterr.* pag. 30.

N. 2. *RAMUS* hic ex eodem Gazophylacio Besleriano depromtus, his verbis deſcribitur: *Racemus inſignis Anno 1641. ab Arboris trunco reciſus botrum magis repraeſentans, a qua prunorum Myrobalanorum, numero Centum et viginti dependebant, viſu mirabilis; ponderis tres civiles Libras et ⁚.*

N. 3. *NINZIN Sinenſium et Japanenſium Panacea eſt*, cujus primam mancam licet mutilamve notitiam dediſſe nobis videtur *Celeb. Wormius in Muſeo*, et *Cl. Piſo in Aromat. Mantiſſ.* Mira de hac radice referunt, quae fidem paene praeſertim circa perennitatem vitae, ſuperant

perant; habet tamen congruentia quaedam cum fabuloſa illa herba *Achaemenidon* ſive *Achaemenis*, de qua *Plinius Libr. XXIV. cap.* 17. Varia radicis hujus *nomina*, dicitur quippe Sinenſibus *Gin Sen* Excell. *Menzelio* e textu Sinenſi interprete *Dec. II. Ephem. Nat. Cur. Ann. V. obſerv. XXXIX.* ex hominis comparatione ſive ſimilitudine, quod radix haec cum hominis effigie comparetur, *Gin* enim hominem, et *Sen* comparationem ſignificat; E quo vocabulo detortum *Genſingh.* Solertiſſimus *Kaempferus Amoenit. Exot.* Faſciculo V. Claſſ. III. plura plantae nomina ſuppeditat, nempe *Sjusjin*, vulgo *Niſii*, *Nindſin* et *Dſindſon*, item *Som*. Tartarice *Sonſai.* Nominum varietas peperit quoque ſententiarum diſcrimen, cui Plantarum generi accenſenda foret. Sic *Wormius* ad *Eryngia*, plures ad *Mandragoras*, nonnulli ad *Petroſelini radices*, Cl. *Kaempferus* denique ad certum genus retulit, et *Siſarum montanum Coraeenſe, radice non tuberoſa* pronuntiavit. *Coraeenſe* vocavit, quod in *Coraeae* Inſulae montibus et *Cathajae* Provincia *Sjamſa* utplurimum creſcat. *Mart. Martinius in Atlant. Sinico*, regio illo opere, radicis hujus in deſcriptione regionis *Jungping* meminit: ἀϑωάσιος *P. Kircherus* in Chin. Provinciam *Leaotoung* Orientem verſus Coraea ſitam, (per quam Provinciam Tartari, Sinenſis nunc imperii Domini, primum ſibi aditum pararunt,) nutriculam hujus radicis ſtatuit, et hac parte conſentientem habet *P. le Comte* in *Itiner. Sinic.* quibus *Dion. Cao.* ipſe *Sinenſis in deſcript. Patriae* pariter accedit. In Hortis urbis Macao coli et magis quam in ipſa Patria luxuriare, ſed virtute fere exortem eſſe, toties laudatus *Kaempferus* teſtis eſt, hinc probe a vera *Coraeana* ſive *Sinica* diſcernendam eſſe *Japonicam* radicem, optime monet diligentiſſimus *Breynius* in eruditiſſima *de Gin Sen ſive Niſi habita diſſert. Lugd. Batav.* 1700. qui radicem ſequentibus optime deſcribit, ac *potius Petroſelini quam Paſtinacae* (ad quam Excell. Rajus retulit) *illam ſimilem* credit, *longe tamen minorem, coloris tam interne quam externe e flavo albeſcentis, teretem praeterea, rugoſam, compluribus fiſſuris ſubtiliſſimis fuſcis imprimis in ſuprema radice denſe circinatam, ac Mandragorae tandem de more plerunque in duos*, (ut in noſtra hac figura,) *quos crura diceres, rarius in tres divaricatur ramos, ſi vero, quod rariſſime contingit, in quatuor, ut ita non tantum crura, ſed et brachia referat humana, unica radix teſte Cl Rumphio in Ephem. Nat Cur. Dec. II. Ann. V. a Magnatibus Sinicis aliquando, centenis redimitur imperialibus, et Laris inſtar colitur. Subſtantia Poeoniae radicum ſolidiore, conſtat. Si transverſim diſſecetur, circulus in medio apparet reſinoſus, ruffeſcens. Parte infima ſaepius aliquantulum diaphana eſt. Sapore praedita eſt dulci ad Glycyrrhizam vergente, quanquam longe ſuaviori cum levi amaritie, et occulta ſive leviori vi aromatica linguam blande excalefaciente, conjuncto. Odorem pene nullum; digiti longitudinem, craſſitiem auricularis rarius obtinent, plures multo breviores, calami majoris craſſitiem vix excedunt. Japonica radix Ninzin circularibus*

iſtis

iſtis lineis in Coraeenſi indigitatis paene caret; intus alba et minus ſolida eſt, ſaporeque et virtutibus magis deſtituitur. *Plantam* radicis ſecundum omnes partes accuratiſſime, uti ſolet, deſcripſit *Kaempferus*, uti et colligendi et praeparandi modum. *Vires* attribuuntur hyperbolicae, eſſe tamen optimum virium amiſſarum reſtaurans, inque febribus malignis herculeum remedium, nemo, qui radicem exhibuit negabit, *optimusque Parens* ſaepius illud Martinii de hac radice, aeternae veritatis eſſe faſſus eſt: *moribundis ita vitales quandoque vires reddere, ut ſaepe illis adhuc tempus ſit ſumendis aliis medicamentis, ſanitatique recuperandae.* Plura de hac radice praeter jam citatos Auctores *Illuſtr. Redi Experim. circa Res Natur. ex Ind.* all. *Excell. Valentini in Muſeo Muſeorum; Ephem. Nat. Curioſ. Ann. IV. Dec. II. Obſerv. II. cum eruditiſſ. Scholio Magnif. Praeſidis, Cl. DEKKERUS Exercit. practic. p. 667. Cl. Hermannus in Cynoſur. Mat.* Med. *Pomet l' Hiſtoire generale des Drogves in App.* p. 4. *Helvetius dans le Traitté de maladies les plus frequents, et des Remedes ſpecifiques &c. in fine* ſuppeditant.

N. 4. 5. 6. 7. *IPECACOANHAE RADICIS* fruſtula ſunt, celebratiſſimae illius Dyſenteriae victricis, quam primitus *Cluſius* in *Monard. ſimpl. Medicam. Hiſtor.* ſub nomine *Bexugo del Peru*, (hinc adhuc hodie *Bexugillo* dicitur;) poſt illum Duumviri Braſilienſis Hiſtoriae ſolertiſſimi *Piſo* et *Marggravius* fuſius expoſuere, et publico notitiam medicaminis hujus vere incomparabilis dedere. Siluere tamen a tempore horum Auctorum encomia remedii optimi, usque dum in Gallia, occaſione Centum et quadraginta radicis hujus librarum a Mercatore Gallo Dn. *Grenier* allatarum, et cum Dn. *Hadr. Helvetio* Ducis Aurelianenſis Archiatro diviſarum, diſſidium ob lucrum inde hauſtum, ortum, in gloriam Ipecacoanhae et tot aegrorum ſalutem vergens; qua de re vid. *Illuſtris Leibnizius, miraculum ſeculi noſtri, in Relat. ad Societat. Nat. Curioſ. Leopold. Imperial. de novo Americano antidyſenterico:* Habebatur a plurimis *Cl. Helvetius* ille ipſe, qui primitus ad dyſenteriae diras abigendas hoc remedii genus produxerit, *Pometus* tamen *dans l'Hiſtoire generale des Drogves* aliud evincere videtur oſtendens, hanc radicem viginti et plures annos prius extitiſſe in officina Pharmaceutica Dn *Claquenelle*, quam ab Helvetio in uſum vocata fuerit. Dividitur autem *radix* haec in *gryſeam ſive cineream, ſubnigricantem ſive fuſcam* et *albam* a materiae Medicae ſcriptoribus; quibus *flaveſcens non geniculata* addi poteſt, de qua Excell. *Rajus* ex relatione Dn. *Sherardi, nationis Anglicae Smirnenſis Conſulis fulgidiſſimi*, quaedem retulit. *Matrem* agnoſcit haec radix *periclymenon parvum Braſilianum alexipharmacum* Excell *Plukenetii in Almag. Botanico;* a *Moriſono* in *Hiſtor. Plantar. Oxonienſ.* dicitur *Periclymeno accedens Planta Braſiliana, floſculis congeſtis albis*, ab *Illuſtr. Rajo* autem *Herba Paris Braſiliana polycoccos ſive racemoſa, unde ab Herba Paris dicta differt.* Stupendae Radicis hujus *vires* in depellendis cruentis alvi fluxibus anſam dedere,

ut Excell. *Valentini* peculiarem hac de *radice diſſertat.* conſcripſerit, editam *Gieſſ. Haſſor. Anno 1698.* Hunc ſecutus Cl. Dn *Leinker*, practicus in patria hac urbe feliciſſimus, diſputationem inauguralem Jenae ſub Wedeliano praeſidio Anno 1705. defendit de *Ipecacoanha Americana et Germanica*; quibus binis diſſertationibus omne id continetur, quicquid hac de radice dici poteſt, ut, ni Iliada poſt Homerum ſcribere velim, nihil mihi reliquum, quam ut Coronidis loco cum Excell. Hermanno definiamus *Ipecacoanham eſſe radicem digitum et amplius longam flexuoſam calamo tenuiorem, nodoſam et quaſi geniculatam, in ſuperficie ex numeroſis circulis vel annulis exaſperatam, foris fuſcam, intus pallidam vel buxei coloris, ſaporis ſubacris amaricantis et ingrati quodammodo nauſeoſi. Conſtat blando ſale volatili, et vis ejus in cortice conſiſtit, qui quo recentior, eo quoque potentior.* Vid praeterea *Pomet l'Hiſtoire generale des Drogues* p. 46. 47. et in App. Cl. *Dekker Exercit. Pract. p. 281.* et imprimis *Helvetius Traité des maladies le plus frequentes, et de Remedes Specifiqu. p. 157.* Edit. Eyben. Belgicae.

N. 8. 9. 10. 11. et 12. Variae *FABAE S. IGNATII* vulgo dictae, *proles Cucurbitiferae Malabathri foliis ſcandentis Catalongay et Cantara Philippinis Orientalibus appellatae.* E mente *Camelli nux* haec *Vomica legitima Serapionis Igaſur* denominata. *Nuclei Pepitae de Byſayas* aut *Catbalogan*, item *Managog*, id eſt, *victorioſi* nuncupati, teſte *Excell. Plukenet. Almag. Botanic. Mantiſſ.* Inveſtiuntur lanata quaſi tunica, quae dum in aqua macerantur, ſecedit, et ſubſtantiam ſub ſe monſtrat nodoſam, duriſſimam, diaphanam ac quaſi corneam, quae in raſuram melius ac citius quam in pulverem redigi ac comminui poteſt; coloris inter album et glaucum, ſaporis intenſius amaricantis, ad Centaurii minoris amarorem accedentis, quae tamen non impedit, quo minus a vermibus, ut *n. 10.* apparet, arrodatur. *Internam ſtructuram* quod attinet, patet ex *n. 12.* aliquali medulla haec concreta non deſtitui, indeque e fabarum conſortio relegantur. Vires aſſignantur his Serapionis legitimis nucibus vomicis alexipharmacae, et virtus quartanas, nulla alias arte ſuperabiles, abigendi; dum vero vertiginem producunt, et ad vomitum ſtimulant, angvem in herba latere docent. *Acta Anglicana* primitus hujus remedii Anno 1699. poſtea *Acta Eruditorum* Lipſ. Anno 1700. Menſ. Decembr. meminerunt; denique Excell. *Valentini* in *Polychreſtis Exot. Diſp.* fuſius has Serapionis vomicas et in *Muſ. Muſeor.* deſcripſit; add. Rev. P. Bonan. in Muſeo Kircher. et paſſim alii.

N. 13. Novum Americanum calculi remedium ſiſtit *PARREIRAM BRAVAM, natam Caapebae Bryoniae et Smilacis aſperae affinis* Plantae, *Sororem radicis di Noſſa Senhora*, a qua non niſi ratione aetatis indeque dependentis magnitudinis fibrarumque duritie differt; brachium haec radix ſaepius adaequat mole, cutis ejus aſpera, coloris nigricantis, eminentiis interdum non tamen in omnibus praedita. Saporem habet γλυκύπικρον, odorem, ſi blando calori admoveatur, Liquiritiae aemu-

aemulum. In omnibus *calculi affectibus* ſpecificam poſſidet leniendi et evacuandi vim, dum viſcida incidit, attenuat et per Vrinam eliminat, hinc in *Aſthmate* quoque laudatur quam maxime. Plura non addo, cum *Parens dilectiſſ.* luculentum hac de radice ediderit Schediaſma Centur. I. et II. Ephem. Nat. Curioſ. annexum, in quo, quae radicem hanc concernunt, collegit.

N. 14. et 15. Radices ſunt *MVNGOS* vel *MONGVS*, ab animalculo muſteliformi ſic dictae; crebro vagoque flexu intortae colubrino ſchemati accedunt, cortice firmiter adnata fungoſa, rufa, rugoſa, ſubſtantia lignoſa, dura, fibrarum exorte et fragili, coloris albidi, ſaporis amariſſimi, gentianae inſtar, ſed ſubtilioris et haud aeque ingrati, a quo amarore nomen Malaicum *Hampaddu-Tanah* i. e. *FEL TERRAE* obtinuit. Planta eminus conſpecta faciem exhibet *Centaurii minoris* ſecundum Excell. *Kaempfer.* in *Amoen. Exot.* Cl. *Rumphius* tamen et *Herbert. de Jäger Clematiti Indicae foliis Perſicae fructu Periclymeni* vindicant. Exploratum haec radix antidotum contra Venenum ſerpentis *Cobra di Capellos* dictae; maxima radiculae celebritas enata a virtute, quam adverſus *toxicum Macaſſarenſe* exitiale praebet, cui veneno ante radicis hujus notitiam debellando, nullum aliud remedium, quam *Stercus humanum exſiccatum* ſupererat. Feliciſſime quoque haec radix nunc exhibetur in *febribus malignis*, inprimis in *purpura puerperarum*, huicque analogo affectu, ceu multiplici edoctus experientia teſtatur *optimus parens in Mungo Animalculo et radice deſcript. et Cent III. et IV. Ephem. Nat. Curioſ. Append. annex.*

TAB. VIII.

HAs quas junctim exhibemus *AVIVM SPECIES*, in tot Tabulis ſeparatim exhibuit Excell. *Mich. Rup. Beslerus in Gazophylacio ſuo.* Natantes et Aquae adſtantes aeri incidi curavir, quod in Agri noſtri fluentis, tanquam inſolitae et nunquam his in terris noſtris viſae hoſpites comparuerint.

Et quidem quod ſub *N. 1.* delineatum *CORVVM AQVATICVM* attinet, ille Anno O. R. MDCL. in vivario publico, quod ex duodecim in unum confluxit, hincque nomen Dutzetteich ipſi impoſitum, a viro, cui cura lacus hujus commiſſa, dum piſcibus inſidias ſtrueret, globo trajectus eſt. Ab Excell. *Charltono Phalacrocorax* vocatur, licet alii corvum hunc Aquaticum a Phalacrocorace diſtinguant, ut apud Jonſtonum de Avibus Libr. IV. cap. V. p. m. 131. patet. A *Clariſſimo Rajo* in *opere Willughbejan. de Avib. Libr. III. Sect. II. Membr. I. cap. 3.* refertur inter aves palmipedes tetradactylas, quibus digiti omnes membranis intercurrentibus connexi ſunt. Vocatur Anglice *Cormorant*, in Cornubia autem, Excell. *Charltono* teſte, *the Shagge.* In rupibus Preſtolmae Inſulae prope Bellum mariſcum hujus corvi nidum, et complures

alios in excelſis illis arboribus prope Sevenhuyſen in Hollandia reperit *Generoſiſſ. Dn. Willughbejus*; idque notatu digniſſimum reputat, cum praeter hanc et Graculum palmipedem ſive Corvum Aquaticum minorem, nullam avem palmipedem noverit Arboribus inſidentem, nedum in iis nidulantem. *Cl. Sibbaldus in Prodrom. Hiſtoriae Naturalis Scotiae* P. II. Libr. 3. cap. VI. in rupibus aeſtuarii Forthae frequentes corvos hos marinos ſtabulari refert. In agro noſtro rara certe avis

Nigroque ſimilima Cycno.

In reliquis tamen Germaniae provinciis illam repertu dari, nomen evincit, ubi Seerab vocatur, et detorto forte ab hoc vocabulo nomine Scherben/ quamvis aliam plane hujus nominis Etymologiam apud Cl. *Joh. Fabr. Schol. in Animal. Novae Hiſpan. Nard. Ant. Recchi* p. m. 694. inveniamus; cum enim Avis haec Carbonem Aquaticum Alberti credat, nunc *Scharbum* dici putat a Corvo, qui Italis *Corbo* et *Corvo* dicitur, vel ab atro *Carbonis* colore, nam Galli *carbonem* vocant *Charbon*, in qua ſententia etiam *Albertus* fuiſſe videtur, Carbonem Aquaticum hanc avem nominans, vel ab acumine marginum roſtri ejus; noſtri Germani enim acutum dicunt Scharff. Conjectura minus abſona, quam ſi vocem *Cormorant*, quis per *corvum morientem* interpretari velit, quod tamen Cl. *Claudio le Fevre* Pariſino placuit, a quo dum Sequana Pariſios inundaret, horum corvorum Aquaticorum haud pauci obſervati. *Magnitudine avem* ad Anſerem accedere ſtatuit Ill. Rajus; longitudinem quatuor et amplius Spithamarum tribuit *Generoſ. Eques Caſſianus a Puteo*, qui inſuper de *colore* ſcribit, nigrum in hoc praepollere, niſi quod Capitis vertex capillatus, colli ſupremi mediocris portio, et ſub capite ad roſtri principium plumae albeſcant, macula inter hanc albedinem nigriuſcula et non parva interclusa. Sub ventre quoque ad crura praecipue candidae ſunt pennae; reliquae corporis omnes nigricant, verum non tam ſaturo atroque colore, ut in corvis noſtris, ſed aliquid cinerei ſubobſcuri atroque rubentis et in collo ſubcaerulei admixtum. *Ora pennarum in cauda* quoque albet, quae palmum et dimidium longa ultra pedes extenditur, extrema circumſcriptione cum expanditur ſubrotunda, interius concava, pennis 14. conſtat rigidis et duriuſculis, nullis ei neque in prona, neque in ſupina parte incumbentibus longioribus pennis. *Roſtrum* (in noſtro quatuor digitos et quod excedit longum) luteolum, et hoc peculiare obtinet, quod ſuperior ejus pars in fine, ut e figura expreſſa elucet, acumen habeat, quo unco veluti harpagone acutiſſimo, ad extrahendos firmandosque piſces dexterrime utitur. *Mandibula* ſuperior nigra marginibus acutis; mandibulae inferioris margines compreſſi, lati. *Oculi* propius ad aperturam oris ſiti ſunt, quam in aliis pleriſque avibus, iridibus cinereis. *Lingua* exigua et fere nulla. *Gulam* patentiſſimam habeat oportet, cum haec quatuor et ſex etiam mediocrium piſcium priusquam in ventriculum detrudantur, capax exiſtat. *Ventriculus membranaceus*, ſuperior ejus pars glan-

glanduloſa denſa. Inteſtina longa, aliquot vicibus revoluta. *Appendices* ſeu *caeca* perexigua, ſecundum *du Hamel Reg. Scient. Acad. Hiſt. L. I. Sect. XI. cap. IV. p. 135.* nulla plane. *Hepar* ei amplum, in duos diviſum lobos, quorum dexter major. Pediculis pallide ruffis, qui in medio dorſo magnam maculam nigram habet, infeſtatur. *Crura* valida, breviſſima, craſſa, lata, et compreſſa ſaltem in junioribus. *Pedes et Vngues* nigri, cute tecti in ſquamas non integras ſed cancellatas diviſa. Digiti quatuor, omnes antici lata et nigra membrana ſimul juncti, extimus longiſſimus eſt, reliqui ordine breviores. Medii unguis parte interiore ſerratus eſt. *Structura* haec *pedum* natationi viſa eſt maxime accommodata: triplici enim membrana quatuor digiti una colligati aquam magna facilitate retrorſum agunt. Quin etiam, Geſnero teſte, pede altero praedam ſurſum vehunt, cum interim pedum digitis et membranis introrſum deflexis aquam ſub ventre recta pellunt; nec corpus huc illuc deflectit. Secus eveniret, ſi digiti extrorſum prominerent: tum enim idem accideret, quod in ſcapha cernimus, dum uno duntaxat remo impellitur; ea quippe in orbem agitur, non recta promovetur: ac pedum brevitas huic quoque rei ſervit. Nam ſi pes longior eſſet, obliquus magis foret natatus, ac pes non recta ventri ſubjectus, facile huc illuc deflecteret. Haec ingenioſiſſ. du Hamel. l. c. qui plurima inſuper de ſtructura interna partium avis hujus retulit. Hodoeporicorum Scriptores Indici, quomodo corvi hi aquatici ad piſcium praedam aſſuefacti ſint, referunt, ſed non opus eſt, ut in Indiam recurramus, cum Anglis Galliſque, imo Germanis quoque noſtris, hoc artificium non lateat, et corvos piſcationem edoctos, ab Eminentiſſimo Celſiſſimoque quodam Electore Viennam miſſos, hac in Vrbe ante aliquot menſes conſpexerimus.

N. 2. Exhibet *Gallinaginem ſylveſtrem* Aquaticam, a nemine nomine hoc deſcriptam. Roſtrum ſi exceperis, plurimum cum Ciconia nigra a Generoſ. Equite *Caſſiano a Puteo* deſcripta convenit. Hanc Auctor noſter Tabellae deſcriptionem ſubjunxit. *Rara haec Avis eſt in locis paludoſis victum quaeritans, colore atro et ruffo, per totum corpus inſtar holoſerici ſplendeſcente, roſtrum oblongum quodammodo incurvum, crura alta et fuſca, digitos longos habet.*

N. 3. Quam *Auctor* ſingularem *HIRVNDINIS Aquaticae exoticae ſpeciem* exhibet, nihil ferme cum Hirundine commune habet, ideoque notatus ab *Excellentiſſimo Rajo* in opere *Willughbejano de Avibus*, et jam olim a *Wormio in Muſeo* p. 306. Qui Colymborum generi aſſerit, et Avem hanc apud nos hic alias incognitam, in Pegneſo tamen captam, Colymbum Arcticum *Wormii* Lumme dictum credit, cujus *Carolus Cluſius* in Auctario, et multo fuſius Excell. Wormius in Muſeo meminit. Addo *Auctoris noſtri* M. R. Beſleri verba, e Gazophylacio avi huic ſuffixa: *quis non in volucri paluſtri ſummam colorum varietatem miretur: a capite enim inchoando ſuperior pars candet, infe-*

rior floccorum nivis inſtar albicat, in dorſi principio pennae duae nigricantes, albis punctis diſtinctae exurgunt. Alias dorſum univerſum, una cum cauda ferruginei coloris, alae quidem nigricant, punctis tamen niveis ornamenti inſtar diſtinguuntur. Pedes exporrecti ſubfuſci coloris, roſtrum nigricans ad ſubulae formam effigiatum, quo piſces quaſi hamo excipere ſolet. In Figuris aeri inciſis; quarum titulus: *Oyſeaux de la Menagerie de Verſailles* Tab. 6. haec avis quoque delineata, ſub nomine *Plongeon de la mer echiquete.*

Quam N. 4. ſub nomine *ADMIRANDAE AVIS CUCULLATAE AQUATICAE* exhibuit Cl. *Beslerus*, videtur eſſe Colymbi Criſtati ſpecies, a nemine hactenus, quam Auctore noſtro et poſt illum a Cl. *Wormio* ſub nomine *Colymbi Criſtati ſive Auriti* deſcripta: verba e Gazophylacio jungo: *Animal hocce capite monſtroſum, in aquis natare, ex decubitu naturali conjicere licet. Comam quam in fronte cernis ferruginei coloris; ex parte maxillarum, plumae flaveſcentes repullulant, quae in extremitate nigriores factae, circulum egregie repraeſentant. Collum cum Ventre albicat, dorſum cum Alis cineritii eſt coloris, extremitas tandem in albas deſinit plumas, pedes cum adnatis membranulis, ſemicirculis diſtinctis albicant, ubi in quolibet Pede unicum tantum unguem animadvertere licet.*

TAB. IX.

N. 1. LEctorum oculis exhibetur *AVIS* illa *PARADISIACA* ſic dicta, vel ob Colorum venuſtatem corporisque ſpeciem, vel quod ubi locorum naſcatur, unde venerit, quo ſe recipiat, hactenus non certo conſtet. *Manucodiata* dicitur ſecundum *Excell. Valentin. in Muſeo Muſeorum*, a vocabulo Moluccano corrupto *Maotto Tirvata*, quod *Dei avem* denotat. Vocatur pariter *Apus Indica*, quod illam pedibus deſtitui crediderint Hiſtoriae naturalis ſcriptores alias diligentiſſimi, tanto hoc deliniti praejudicio, ut incomparabilis alias *Aldrovandus Antonio Pigafetae*, qui primus hujus Avis notitiam Europae noſtrae dedit, dicam ſcribere non erubuerit, quod avi huic tribuerit pedes, id quod Auctori quoque noſtro contigit, qui Avem Paradiſiacam apodem pronunciavit, quo nomine et Firmamento Sobieſciano ſive *Uranographiae Ill. Hevelii* illata, plurimisque ſtellis illuſtrata cernitur. Pro Epicheremate quoque *Apus* fuit Laur. Pignorio, cum inſcriptione: *TELLUREAM PRESSISSE PUDET.* Nec hic ſubſtitit error, peperit plura credendi levitas de hac ave figmenta, quae recenſere, refutare eſt; eam ſcilicet caeleſti rore nutriri et vivere, cum ex avium rapacium ſit genere; perpetuum exercere volatum, nec niſi alis in ſublimi expanſis acquieſcere, nunquam vivam capi, ſed mortuam tantum in terras praecipitari; dari in maſculorum dorſo cavitatem quandam, in qua foemellae, quibus venter etiam cavus ſit, ova ſua deponant,

atque

atque ita utriusque cavitatis auxilio, ea incubari, quae otioſorum credulorumque hominum commenta non tantum ex *Joh. de Laet, Cluſio, Wormio, Marggravio*, imprimis autem *Bontio*, fabuloſa eſſe probat *Excell. Rajus in opere Willugbej.* de Avibus, ſed et veritatem ex avibus integris allatis pedibusque inſtructis evincit. *Bontii* locus omnem dirimit litem *Hiſtor. natural. et Medic. Ind. Oriental. Libr. V. cap. 12.* Tantum abeſt, ſcribit, has Paradiſi aves vel pedibus carere, vel Aëre nutriri, ut unguibus incurvis et peracutis parvas aviculas Chlorides, fringillas et ſimiles venentur, easque mox ſicut reliquae rapaces aves devorent: ut nec illud verum ſit, eas non niſi mortuas inveniri, cum et Arboribus inſideant, et ſagittis a Tarnacenſibus figantur; unde etiam a celeri et reciproco volatu hirundineo hirundines Tarnacenſes ab Indis vocentur; *Vid. quoque Rev. P. Bonann. in Muſ. Kircher. Claſſ. VII. n. 9.* p. 227. Quid de ave hac *Cl. M. R. Beslerus*, in Gazophylacio habeat, recenſeamus: *Pennarum.* ſcribit, *ambitus diſcolor eſt, ſed admodum venuſtus, plumae enim ſuperiorem capitis partem exornantes ſunt molles, tenuesve et ex cyaneo mire virides, quae mentum tegunt ſpiſſae, colore luteo egregie micantes. Roſtrum hirundini prolixius, corporis moles tota pennis fulvis in ruffum vergentibus obducitur, quae in pectore et ventre collocantur latiſſimae, colore nitidiſſimo fulvae ſunt. Alarum Pennae inter nigrum et ruffum fulgent: Dorſo fila gemina annectuntur tres palmos longa, nec exacte rotunda, nec perfecte angulata ſed media figura, nec nimium craſſa, nec ſumme tenuia, verum ſutoris filo haud diſſimilia, fila tamen bina nigredine ſplendeſcunt. Pedibus carent.* Haec Auctor noſter, cui error de pedibus eo magis condonandus, quod cum maximis viris errorem hunc erraverit. Quod autem *fila* illa ſive *cirros* attinet, nil aliud quam pennarum ſcapos plumis deſtitutos judicat *Excell. Rajus*, illosque vim ullam muſculoſam obtinere aſſerit. Addit tamen *optandum eſſe, ut qui Indiam Orientalem adnavigant, easve regiones petunt, in quibus Manucodiatae inveniuntur, ab incolis diligenter exquirerent, ubi et quomodo nidificent, cuique uſui inſerviant tum pennae illae longiſſimae, e lateribus pectoris hinc inde magno numero enatae, quae tum ultra caudam in longum aliquousque procurrunt, tum in latum diffunduntur, tum praecipue ſcapi illi longiſſimi ſupra dicti, quorum uſus, ut verum fateamur, nobis hactenus incompertus eſt.*

N. 2. *MANUCODIATA*, *Regis* titulo inſignita exhibetur, quae rariſſima Avis cum e Besleriano Muſeo in Maenlinianum delata, cum illo ex urbe hac aliorſum venit. Interim delineatio cum illa *Marggraviana* optime convenit, ex deſcriptione, quam Cl. Herbertus de Jâger apud Excell. Valentinum in Muſeo Muſeorum dedit, ſupplenda. Arouenſis Inſulae, a nova Guinea 20. circiter milliaribus diſſitae, imperio hodie Bantamenſi ſubjectae incola eſt. Caput illi parvulum, ſummitas coloris miniati, collum digitum longum, coloris cum cervice ſanguinei; oculi parvuli, cum macula nigra; pectus plumulis

caſtaneis ad griſeum accedentibus oblitum, apparet inibi ſemilunaris macula, e plumulis ſubtiliſſimis holoſericum aemulantibus, coloris ex nigro ſplendenti viridique caeruleoque mixtis. Roſtrum rectum, ſatis craſſum, acuminatum, ſeſquidigitum longum. Colore ex viridi et caeruleo mixto, verſus acumen tamen albicans. Corporis autem longitudo a collo ad caudae exortum vix trium digitorum et ſemis. Alae ſupra ſeptem longae. Cauda lata et ſex digitos longa. Ala et cauda pennas habet latas et fortes, d giti latitudine. Totum dorſum, infimus venter, alae, cauda, elegantis ſunt brunni coloris. Sub alis in lateribus inter alas et crura exoriuntur multae pennae pedem plus vel minus longae, elegantis ſtructurae, quae ſupra caudam longe extenduntur. Inter has pennas duo quaſi fila extenduntur, totius aviculae adaequantes magnitudinem, prope exortum flavi ſeu aurei coloris, ac verſus extremum incurvata umbilicataque, ſecundum Marggravium obſcure brunni coloris, ſecundum Herbertum de Jäger autem coloris Smaragdini in citrinum deſinentis, ex minimis contexta plumulis, elegantiſſimae ſtructurae, id quod maximam in pulcherrima hac avicula meretur admirationem. Pedibus minime deſtituitur, quod *Cl Olearius* in Itiner. Ind. Mandesl. L. 3. voluit; ſed ſi αὐτόπτην *Marggravium* audiamus, habet duo crura, quodlibet inferius duos digitos longum; quatuor digitos in pedibus, tres antrorſum, unum retrorſum verſum more communi: medius anteriorum paulo longior caeteris; poſterior etiam ſatis longus; quilibet ungue lunato, ſeu adunco, accipitrino, forti praeditus. Suntque crura et pedes ſatis craſſi ac ad rapinam comparati.

N. 3. *MONSTROSA HAEC* avis in Muſeo *Baſil. Besleri*, quod ad *DN. Engellandium* haereditatis Jure devolutum, conſpicitur, licet roſtro arte corpus affictum ſit. Monſtrat autem avem a variis nationibus varie appellatam. A Braſilienſibus vocatur *Toucana* Plumis nigris, quibus ad ſaltandum utuntur; Peruani *Tacataca*, a continuo percuſſionis arborum ſono, qui Tac Tac eſt, appellarunt; hinc non invenuſte Hiſpani vernaculo ſermone ſuo pariter hanc avem *Carpintero*, hoc eſt, *fabrum Lignarium* nominarunt. Mexicanis, Nierenbergio teſte, *Xochitenacatl* dicitur; Oviedo *Picuto*, et quidem ſecundum *Joh. Fabrum Lynceum* non a Pica vel Pico, quarum generi avis haec accenſetur, ſed a roſtro, quod Hiſpani ſuo idiomate *Pico*, et Itali *Becco* appellitant. Accenſetur alias ab ornithologis *Picarum* familiae, quod poſt diligentiſſimum *Aldrovandum* etiam ab Excellentiſſimo *Rajo* in opere Willugbejano factum; modo citatus autem *Jo. Faber Picis* potius *Martiis* annumerat, idque ſumptis rationibus ex nidi figura, locoque, ac pedibus firmat. Quod ad pedes, ſuboluit Excell. *Rajo*, quod res eſt, qui deſcriptioni avis hujus ex Aldrovando deſumptae, haec adjungit et notat: *ſuſpicor ego digitos pedum in hac ave, Picorum more diſpoſitos eſſe, nimirum binos ante, totidem retro; nam et talis eſt conformatio pedum Aracari Marggravii, avis huic ſimillimae; Aldrovandus vero roſtratae huic Avi in* *omni-*

omnibus Iconibus tres digitos ante, et unum pro calce appinxit. Abſtineo a longiori Avis huius deſcriptione, roſtrum tantummodo avis conſideraturus, cum reliquum corpus in *Muſeo Besleriano* huic avi affictum; et a *Carolo Antonio a Puteo* Equite doctiſſimo, ex viva ave, quam ipſe apud Galliarum Regem in Fontebellaquenſi atrio optime delineatum, quod expoſitioni in Animalia Novae Hiſpaniae *Nardi Antonii Recchi* inſeruit toties citatus *Joh. Faber Academ. Lync.* *Roſtrum igitur huic avi admodum latum, palmum fere unum et duos longum, ab inferioris partis initio ad ſuperioris extremitatem dimenſum. Inferior pars ubi craſſior eſt, videlicet prope oculos, duplo minor eſt ſuperiori, et prope finem, ubi recurvum eſt, etiam triplo. Subſtantia tenuiſſima licet, oſſea tamen, ſplendida, leviſſima cava, atque Aëris intus capaciſſima, ideoque naribus praeter reliquarum avium morem carere quis crediderit. Siquidem tenuitatem ejus Aër facile penetrare poteſt. Nam ſiquid aperti in eo natura molita fuiſſet, id extrinſece fracturae roſtrum obnoxium reddere potuiſſet. Vnde fortaſſis etiam velut quibusdam dentibus inſtructum eſſe voluit, quos ita diſpoſuit, ut roſtrum omnino claudi nequeat, aërisque ingreſſum facile admitti. Eſt autem ſerratum, et velut e ſquamulis quibusdam compoſitum, quae unguibus nullo negotio divelluntur. Color roſtri ſecundum Aldrovandum flaveſcit, ſed in infima magis quam in ſupina parte. Carol. Anton. a Puteo, ſuperiori ſua parte, ubi Capiti adhaereſcit, viridiuſculo colore tinctum eſſe, et ex eodem virore ad acumen lineam producere refert, inferiore vero parte capiti quoque commiſſa caeruleo lucens colore. Totum reliquum roſtrum inſtar ligni ſerpentini atro rubentis intercurſantibus nigris maculis ac lineis quamplurimis pictum. Interna ſua parte croceo verſus extremitatem tamen caeruleo fulgebat colore.* Promeruit Avis noſtra Tacataca, ut cum ramo myriſticae Arboris, quem roſtro tenet et quam arborem ſaepius forte pulſat, ſub nomine *Anſeris Americani vel Toucan*, e novem ſtellis fixis conſtans, *Firmamento Sobieſciano* inter Phoenicem Eridanumque insereretur. vid. *Prodr. Aſtronom. cum Catal. Fixar. Illuſtri Hevelii* p. 119. et 320. Reverendiſſ. *Anton. a Burgundia in Linguae vitiis et remediis* Emblematice expreſſis, pro lingua jactabunda exprimenda, Ave Toucan utitur, hoc lemmate: *Minor ore ſuo eſt*, et addita explicatione:

Barbara Pica, ſuo minor ore, (ita teſtis Vlyſſes)
Non habitat terras, Belgica Nympha tuas.
Errat bucco ſui minor eſt dum laudibus oris;
Belgica nonne ſuo pica ſit ore minor.

ubi per *Vlyſſem, Aldrovandum*, per *Bucconem*, hominem tumentibus buccis ſive jactabundum intelligit. Traditur a nonnullis, hanc avem eſſe *Piperivoram* ſive Piperis voraciſſimam, ſed ab Americanis amicis, qui-

bus familiariter uſus fuit *Joh. Faber*, nil reſciſcere hac de re potuit, ut non ſine ratione hoc de aſſerto dubitet; magis adhuc dubiae veritatis erit *Ambrae gryſeae excretio per inferiora hujus Avis*, quam ſub nomine *Aſchibobuch* intelligere videtur *Megiſerus in deſcript. Inſul. Madagaſcar;* id quod lepidiſſima expreſſit *Icone Klobius de Ambra*. p. 41. Commemorant hanc avem in Aëre viſam, cum Chriſtiani Anno 1571. ductu *Johannis Auſtriaci* ad Naupactum ſive *Lepantum* in ſinu Corinthiaco, celeberrima illa navali pugna Turcas ſuperarent, ac in ipſo volatu telo confoſſam, in pugnantium globum decidiſſe. Vid. plura alia curioſa hac de Ave in *deſcript. Muſei Academici Lugduno-Batavi*, in quo Roſtrum hujus avis obvium. Vid. quoque Olear. in Muſ. Tab. XIII. n. 7. et Pettiver in Gazophylac. Art. et Nat. 44. 13. c. 523.

N. 4. *CAPUT ROSTRUMQUE PLATYRINCHI* a *Geſnero Wormioque* optime deſcripti, quae avis, quod roſtrum cochleare figura referat, Germanis die Löffel-Gans / Anglis *the ſpoonbill'd Duck* dicitur. Apex partis ſuperioris roſtri vel incuria vel temporis longaevitate abrupta, ut dubium mihi injecerit, an caput hoc roſtrumque non extiterit *Phaſiani marini* ab Excell. Charltono in elegantiſſimis Exercitationibus de Differentiis et Nominibus animalium, accuratiſſime deſcripti, cujus Phaſiani roſtrum ad extremitatem inſtar cochlearis quoque expanſum compreſſumque; ſed cum Apophyſis incurva deſit, anceps haereo. Simile caput avis vid. apud *Olear. in Muſ.* Tab. XIII. n. 4.

N. 5. *CAPUT GRUIS BALEARICAE* vel *JAPONICAE*, cum Criſta in Capite denſa, rotunda, e ſetis quaquaverſum diffuſis, porcinis ſimilibus, colore ſpinularum Erinacei vulgaris compoſita, qua nota ab omnibus aliis avibus primo ſtatim aſpectu facile diſtinguitur. Prae vetuſtate, quae omnibus minitatur interitum, calvitium paene huic gruis criſtae inductum, ut rariſſimae adhuc ſetae appareant. Num avis haec *Boſmanni* dans la deſcription de la Coté de Guinee XV. lettr. p. 273. quam Belgae *avem Coronatam* ſive *Kroonvagel* nominant? An *avis regia*, cujus in Hiſtor. Scient. Reg. meminit du Hamel libr. III. Sect. IV. cap. 2. p. 264. An *Catrea* Aeliani, vel *Pavo marinus* Cluſii, Exot. Lib. V. c. XI. p. 105.

N. 6. *AVIS* eſt inter Anſerem et *Anatem feram* media, coloris fuſci maculis nigris albicantibusque interdiſtincta; Anati, plumis molliſſimis *Eider* dictae, per omnia fere ſimilis, cujus accuratiſſima in *Muſeo Wormiano* p. 302. deſcriptio. Notum eſt hoc avium genus plumis molliſſimis, culcitris magnatum fulciendis aptiſſimis, quae in exigua copia ſe valde dilatant, et prae reliquis calefaciunt, et nomine Eyderthun omnibus notiſſimae. Videtur haec Anas eadem eſſe cum *Colca Scotica* ave, de quibus Buchananus de rebus Scoticis L. I. ubi de Inſula Svilskeraja agit: *In hac Inſula*, ſcribit, *rarum et aliis regionibus ignotum genus avis conſpicitur: Colcam vocant, magnitudine paulo infra Anſerem: ea ſingulis annis Vere eo adventat; Pulloſque excluſos eo usque educat*, dum

dum ipſi ſibi proſpicere poſſint. Ad id fere tempus Plumae ſponte defluentes e toto corpore nudam deſtituunt ac tum demum ad mare ſe recipit, nec ante proximum Ver usquam conſpicitur. Illud quoque eis eſt ſingulare, quod earum pennae caulem non habent, ſed levi, et cui nihil prorſus duri adeſt, pluma totum corpus velut lanugine veſtiunt. Cl. *Sibbaldus* avem hanc ſub nomine Capricaleae delineavit in Tab. aenea XVIII. quae quoad omnia cum *figura Auctoris noſtri* convenit; in Prodr. tamen Hiſt. Natural. Scot. P. II. L. III. cap. 6 p. 21. *Colcae* non tamen *Capricalcae* meminit. Sic in Indice Operis Willugbejani: *Capricalca* avis *Scotica* omiſſa, cum ejus nec in Tabulis aeneis, nec in deſcriptione ulla injecta fuerit mentio.

N. 7. *ROSTRVM ET CAPVT* eſt *RHINOCEROTIS AVIS*, ſive *Indici cornuti* corvi *Bontii*, de quo ſequentia habet *Beslerus in Gazophylacio: Hujus avis inſolens magnitudo, caput duorum dodrantum, cirris ornatum nigris. Roſtrum recurvum non rapacium more, ſed inſtar arcus cujusdam. Cornu e fronte enaſcitur Rhinocerotis cornu non diſſimile, ſed in fine recurvum* (id quod Glyptes in Tabula aerea non accurate expreſſit) *Color* in ſuperiore et inferiore parte miniaceus, in media luteus, in margine linea nigra obducitur; *ſubſtantia* hujus *Cornu* eſt leviſſima et cava. An *avis Rhinoceros* ſit *Tragopan* Plinii, diſquirit Cl. Olearius in Muſeo. Ill. Ludolfus in comment. Hiſt. Aethiop. Libr. I. cap. XII. num. LXXXIX. pag. 162. per Tragopana Avem *Caſuaruim* ſive *Emeu* potius exprimi credit. In Muſeo Kircheriano Rhinoceros avis cum Toucan ave confunditur; addit Rev. *P. Bonanni* virtute haec roſtra conſtare alexipharmaca, hinc ab Indis maxime fieri. Vid. quoque *Excell. Valentin. Muſ. Muſ.* T. II. p. 156. qui figuram noſtram Beslerianam citat.

TAB. X.

DVcit nos *Rhinocerotis* avis *cornu* ad Tabulam Cornibus dicatam. Haec inter maximas certe *VNICORNV VERVM* dedit controverſias, cui animalium ſit generi accenſendum. *Catelanus* in *Diſſertat. de Vnicornu* omnium pene fabulas collegit aerique impreſſit animalia *unico cornu* inſtructa. Poſt hunc aureum de Vnicornu Tr. ſcripſit, omnis eruditionis literariae promus condus *Bartholinus*. Et nemo pariter citius *Wormio*, ipſoque *Bartholino* detexit, natales non inter quadrupedia Animalia, ſed inter Piſces inprimis cetos quaerendos eſſe; quibus Ampliſſimus Amſterodamenſium Conſul *Tulpius* in *obſerv. Medicis* jungendus eſt. Accuratius nemo *Sachſio* in *Monocerologia* ſive Differt. de Genuinis unicornibus, qui deſcriptionem Vnicornis a Cetariis Hamburgenſibus capti Anatomice dedit, de celebrioribus Vnicornibus Mantiſſam ſubjunxit, Piſcisque *Nahrval* plenariam cognitionem omnibus exhibuit. Veterum praejudicio occoecatus M. R. Beslerus haec verba ad Vnicornu latera agglutinavit: *Inter animalia Mono-*

nocerata palmam praeripit illud, quod procerius eſt pullo equino 30. menſium, in fronte cornu trium cubitorum longitudine, ubique tereti, et quaſi faſciis ab imo ad ſummum aſcendentibus, diſtincto prominet. Coloris eſt id Animal equi muſtelini, caput Cervi inſtar, rariſſimaeque jubae ab altera parte dependentis. Tibias graciles hinnuli inſtar habet, ungulas bifidas, poſteriorum tibiarum pars villoſa, ferum quidem viſu animal, ſed ferocitatem natura ſingulari comitate condivit. Haec ex veterum fabulis *Auctor* noſter, ſed gerrae haec hodie ſunt, atque aedepol lirae lirae; et certe mutaſſet ſententiam, ſi unicornu cum Capite Piſcis *Nahrval*, quod Artificis manus poſt Besleri fata affixit, intueri licuiſſet. In America quoque Piſcem hunc Monoceratem non extorrem eſſe, *Rupifortius in Hiſtoria naturali* Inſularum Antillarum cap. 18. abunde docuit, ut non ſolius ſeptentrionis Europae Incola, quod hactenus factum, credi debeat. *Conſulatur Illuſtriſſimus Willougbejus* in Regio de *Hiſtoria Piſcium opere* Libr. II. cap. IX. qui in Tabula, ubi *Piſcis Monoceros* ejusque cornua variorum auctorum exhibita, Embryonis alicujus cornu quoque aeri curavit incidi. Sed quid de hiſce Vnicornibus cenſendum, disquirit modo laudatus Sachſius l. c. Add. *Pomet* l'Hiſtoire generale des Drogues P. II. Livr. I. c. 33. p. 78.

N. 2. Ectypon *CORNVVM VACCAE*, quae primo intuitu cervina mentiuntur, quorum prototypon in Bibliotheca noſtra. Hujus naturae luſus meminit Leibnizius in Memorabilibus Bibliothec Noribergenſis p. 18. creditque matris hoc vitio contigiſſe, quam aut de communicando foetu Cervus convenit, aut impenſe nimis imagine facta errare permiſit natura. Quae ſi Romanis olim eveniſſent, aut hoſtiis majoribus expiaſſent, aut lectiſternia indixiſſent.

N. 3. et 4. *CORNV* eſt *CAPRI BEZOARDICI*, duri ac rigidi, fibris rectis per longitudinem Cornu excurrentibus, foris ab ima ampliore parte nodoſum, circulis eminentibus tanquam callis, (neſcio an Aetatum indicibus) ad medium circiter, ubi ſenſim elangueſcunt quaſi, aut planiores redduntur, exaſperatum, intus cavum. Sic graphice cornua haec deſcripſit Acad. Nat. Curioſ. Phoſphorus Excell. Major Ephem. Nat. Cur. Dec. I. Ann. VIII. obſerv. 1. quae ab illo ſcripta, optime cornibus in Muſeo Beslero - Engellandiano obviis conveniunt, maxime autem ab illis capri Bezoardici cornubus differunt, quae ab Oleario in Gottdorpienſi Muſeo exhibentur. Putat autem Excell. Major rationem differentiae in diſcrimine vel ſpeciei, vel aetatis, vel ſexus eſſe quaerendam. *Pomet* l'Hiſtoire generale de Drogves P. II. Livr. I. chap. 3. p. 10. Capram Bezoardicam depinxit, ſed cornua pariter noſtro non conveniunt.

Fig. 5. Genuinum *CORNV LEPORINVM* exhibet, quod non amplius inſolitum, cum plurima cornutorum Leporum exempla proſtent, quae collegit laborioſiſſimus Paulini in Lagographia curioſa Sect. I. cap. 3. §. 1.

3. ſ. 1. pag. 47. et Ephem. Nat. Cur. Dec. II. Ann. VI. Obſervat. CLXXXIII. p. 368.

Abludit tamen pleriſque *CORNV LEPORINVM* figurae 6. Quod ſubfuſci coloris et gyratum eſt. Confer quae de cornu Leporino botryoide, et aſpidoide habet Excell. Welſchius Hecatoſt. I. Obſerv. XX.

Fig. 7. Aſſerit Auctor noſter eſſe elegans *CORNV CERVAE* ideae protuberans, caputque avis in ſummitate repraeſentans.

Fig. 8. *INCVRVATVM BICEPS CORNV CERVINVM* cum cranii particula, ubi ſutura conſpicua eſt.

TAB. XI.

C*Ornibus* inſtructa *animalia, ſquamis et loricis* tecta in hac Tabula ſequuntur. Et quidem *LACERTVS HIC INDICVS SQVAMIS undique* munitus et armatus, *Auctori noſtro* Jndianiſche ſchuppichte Eydex / a *Siamenſibus Lin*, ab *Inſulae Formoſae* Incolis *Diabolus Tajowanicus*, (hoc enim Caſtelli in hac Inſula extructi nomen erat,) teſte Cl. Bontio Hiſt. Nat. et Medic. Ind. Orient. Libr. V. c. 8. p. 60. a Luſitanis *Bicho vergonhoſo* inſectum verecundum vocatur. Anglis et quidem in Muſ. Societ. Reg. P. I. Sect. 2. p 46. the *Scaly-Lizard* dicitur elogio addito: *optime et perbelle figura aenea expreſſum eſſe a Beſlero noſtro (he is well pictur'd in Besler.)* A Pl. Rev. Patre *Tachard dans le Second Voyage au Royaume de Siam, Lacertus echinatus vel Erinaceus* nominatur, quod ad inſtar hujus animalculi ingruente metu ſe contrahat et corruget, ac mucronatis ſquamis, quibus totum corpus, gutture excepto et parte Ventris infima anterioribusque cruribus, horridum, minas quaſi intentat; cum tamen innocentiſſima ſit beſtiola, nemini niſi formicis inſidias ſtruens, ut nil minus quam diaboli Tajowanici nomen mereatur, ſic ſentiente *Strauſſio in Itiner. p. 31. Dn. du Hamel in Reg. Acad. Scient. Hiſt. L. II. Sect. XI.* cap. 2. p. 227. ideo Diabolicas beſtias nominari credit, quod talparum more terram ſuffodiant, oryzam, imo et tectorum fundamenta ſubruant. Duorum utplurimum pedum longitudinem attingit; *Scarabella nell Muſeo di Settalla* c. 30. p. 160. duorum cubitorum pronuntiat. Vulpeculam proceritate aequat. Squamarum pariter pro partium diverſitate magnitudo, omnes tamen ad exortum ſtriatae corneae obſcure flaveſcentes, ſecundum Cl. *Jacobaeum Muſ. Reg.* p. 9. imo oſſibus ſolidiſſimis duritie pares *Muſ. Soc. Reg. Angl.* et ex mente *Cl. Olearii in Muſ. Gottdorff.* pag. 7. 8. lamellis fructus Abietis exſiccatae (dem dürren Tann-Zapffen) non abſimilibus: Illae quae collum et capitis ſupremam partem tegunt, (ut Cl. *Cluſii in Auctar. Exot.* p. 375. verbis me expediam) ſemiunciam non longae ſunt, atque mediam corporis partem inter crura comprehenſam muniunt, binas uncias longae, et ſeſquiunciam latae, quae deinde per eandem longitudinem ſparguntur,

adeo amplae non ſunt, ſed ſenſim verſus ejus extremum procedendo minuuntur, ut extremam caudam occupantes, iis quae collum tegunt, vix ampliores ſint, quae autem caudae latera utrinque claudunt, forma prorſus a reliquis diſſimiles, nam planae non ſunt, aliarum inſtar, ſed cavae quaſi incurvatae, quia pronam et ſupinam laterum partem tegunt. *Cauda* autem valida et pedem fere longa, in ſuperiori parte rotunda, in inferiori aliquantum plana cum parva excreſcentia carnis albicantis in extremitate, ſecundum Rev. *P. Tachard* l. c. Capite et promuſcide Lacertus hic non eſt porcino, ut Armadillo, ſed tenuiori et acutiori Talparum more, quo terram commodius evertat. Collo plane deſtituitur. Pedes breviuſculi palmam circiter longi, qui durioribus pilis leporinis veſtiuntur, iidemque pili hinc inde erumpunt in dorſo ex ipſis ſquamis; ſic guttur quoque et ventris ima pars, nigris obſita villis. Poſteriores pedes quinque unguibus brevioribus, anteriores tribus oblongis craſſis, ſed imbelle curvis armatur, ſicut in Braſilienſi Tamandoa, quibus aeque ac illa Formicarum et vermium latebras, detegit; praedam qualemcunque mordicus tenet, et ut *P. Tachard* credit, anterioribus arripit. Oris apertura, exigua plana, praelonga tamen Lingua, teres quam ſerpentis ad inſtar ejaculat, ſed absque ullo damno. Tachardus miratur, animalculum hoc neque legumina comedere, neque fructus ullos, neque Oryzam, neque piſces vel carnem, aut aliud quicquam eſcae loco ipſi objectum, ſed mirari deſiiſſet, ſi lacertum hunc formicarum immiſiſſet acervo, tunc enim conſpexiſſet, linguam viſcido humore glutinoſam formiceto immittere, formicisque inviſcatis obſitam extrahere, hocque alimento victum quaerere, teſte *avtopta Strauſſio in Itiner. Bontius* tamen lacertulis quoque inſidias ſtruere ſcribit, illisque pingueſcere, unde ejus caro veſca non ſolum, ſed ſicut magnae lacertae Braſilienſes Leguanae et Tatou, inter epulas ab omnibus paſſim incolis expetitur. An Lacertus hic ſit *Varchiero*, cujus G. *Pſalmanazar e Formoſa Inſula oriundus in Inſulae hujus deſcriptione* meminit c. 24. p. 170. vix determinare audeo. *Anatomen et internam ſtructuram hujus Lacerti noſſe* qui cupit, illam in toties citati P. *Tachardi* itinere ſecundo Siamenſi, curioſiſſimis locupletatam obſervatis inveniet, qui oculis quoque legentium obtulit, quomodo lacertulae hae ſquamatae juniores, matris dorſo inſideant. Vid. pariter *du Hamel Reg. Acad. Scient.* Hiſtor. Libr. II. Sect. XI. c. 2. p. 227. Haec ex optimi *Parentis Myrmecologiae Manuſcript. Capite de hoſtibus formicarum* deprompſiſſe ſufficiat.

Hoc animal Braſilienſes *TATOV*, vel ſecundum Thevetum *Tatoram* et *Tatuſiam*, Mexicani *Ajatochtlem*, Novae Hiſpaniae Incolae *Chircquinchum*, quaſi caniculum cucurbitam, Oviedus *Bardato*, unde Italorum quoque *Bardalo*, teſte *Scarabell in Muſeo Settalian.* cap. 30. p. 157. fluxit; Hiſpani *Armadillo* et Luſitani *Encovertado*, quod panopliam, et cataphractum denotat, vel ſecundum *P. Martyrem* phaleratum, Angli *Great Strell'd Hedgog*, Belgae *Schildverken*

ken nominant. Nonnulli *Armadillo* magnitudinem Porcelli, alii canis Melitenſis aſſignant, unde facile patet, diverſas Tatou eſſe ſpecies. Exprimunt autem Braſilienſes generice nomine *Tatou* totum hoc genus loricatum, variasque illarum ſpecies peculiari addito cognomine diſtinguunt; quarum *Marggravius* L. IV. Hiſtor. Braſil. p. 231. et *Piſo* Hiſt. natural. et Med L. VI. p. 101. tres recenſet; *Tatupeba*, *Tatuete*, quae et *Verdadeiro* Luſitanis dicitur, et *Tatuapara*, quarum differentias his ex Auctoribus *Excell. Rajus Synopſ. Animal. Quadruped* inſeruit, et quartam ſpeciem *Tatou muſtelinum* e *Muſ. Soc. Reg. Anglic. ab Illuſtr. Nehem. Grew* deſcripto, adjunxit. Nobis ſufficit noſtratis dediſſe deſcriptionem, ex quibus facile quis ſubſumere poteſt, cui ſit accenſenda ſpeciei haec beſtiola. *Magnitudine* porcellum optime aequat et figura et corporis proceritate, os certe porcinum acutum et prominulum, rictus mediocris, haud adeo magnis in qualibet maxilla, ſecundum Marggravium, octodecim dentibus horridus, oculi parvi et profundi, aures longae et erectae patulae membranaceae, tenues. *Caput* reſpectu corporis tenue et exile, VI. pollicum eſt ad aures usque, ab auribus ad caudae initium totum corpus duos ferme pedes adaequat, cauda ultra pedem, ambitus pedis cum ſemiſſe. Prope occipitium duas habet juncturas, ut Collum moveri poſſit. Dorſum ſupra ſcapulas amplo et lato tegitur ſcuto, ex orbiculatis juxta Wormium teſſellis conſtante, niſi, quod longiores aliquando ſint verſus extremum. Reliquum dorſi novem ambitur conjuncturis et circulis, figuris pyramidalibus depictis, lumbos tegit lamina ſimilis ei, qua ſcapulae teguntur. Conſtat autem *Lorica* figuris pentagonis, eleganti ordine diſpoſitis, inter commiſſuras vero conſtat ſecundum Piſonem (qui aliquoties hos erinaceos Braſilienſes cataphractos diſſecuit, ut ſciſcitaretur, quomodo loricam extendere et contrahere poſſent) parallelogrammis et quaelibet figura ſquamis lenticularibus, coloris ex albo ſubflaveſcentis. Commiſſurae conſtant cute admodum lenta. Haec ratio eſt, quod dormituriens, aut Venatorem eludere volens, prioribus ac poſterioribus pedibus collectis more infantum in Vtero jacentium, ac auriculis introtractis cum cauda capite, et ad caput relatis, inſtar pilae ſe componat, atque per commiſſuras incurvato dorſo ac clypeo, ita lateralibus extremitatibus, ac antica et poſtica parte confertis, ut nihil appareat niſi Lorica capitis ac caudae: adeoque inſtar Conchae firmiter ſe claudit, ut ne a validiſſima quidem manu aperiri et dilatari ſe patiatur. Obſervavit Marggravius in diſſectione horum animalculorum in quolibet latere muſculum inſignem longum, et figuram ╳ habentem, plurimis fibris ita decuſſatim diſcurrentibus ſecundum longitudinem, quorum ope validiſſime ſe contrahere et continere poteſt, hosque muſculos Marggravius cruciformes appellat. Cauda, praeterquam quod annulis conſtet duodecim, paulatim magnitudine decreſcentibus, ac teſſulis quaſi Rhomboideis pictis, in apicem ſquamoſum et acutum terminatur. Venter cum gutture, natibus et parte cru-

rum, nulla cruſta tectus, ſed villis obſitus. *Pedes* et *crurum pars* eis vicina teſſellis etiam obducitur. Haec e Wormio mutuo ſumta, egregie in noſtrum Armadillo quadrant. In pedibus anterioribus quatuor tantum digitos habet, duos medios aequales, in poſterioribus quinque, tribus mediis aequalibus, duobus lateralibus parvis. Monardi ſi credimus, talpis in terra potiſſimum nutritur, et Wormio referente, in ſpecubus ut cuniculus conditur, ut una nocte Leucae ſpacium excavare dicatur, niſi ligetur, vix tamen ſe includi patitur. Piſo quoque narrat, in Aquis Amphibii inſtar degere, quod et *Wormius* confirmat, inque uliginoſis lacubus verſari ait, ubi Piſcibus, Lumbricis et Vermiculis paſcitur. Formicis ſequenti inſidiatur modo: Cubat ſupinus Armadillo, cauda ori admota, qua recta procedentes formicae incidunt in inſidias et cibum deludenti ſuggerunt. Caeterum fructibus Batatis, Pacobis ac Melonibus caeteriſque Plantariis, imo Gallinis veſcitur, quamobrem ruſticis exoſum animal, cui perpetuo vel decipulis vel caniculis inſidiantur, quem modum Neuhofius docet in de *Braſiliaenſe Zee en Land Reyſen.* Caro quippe Tatou non ſolum veſca, ſed ob teneritatem et albedinem apud magnates delitiarum loco eſt, hinc aſſata, elixa, et in artocreatis modum condita, porcellorum et cuniculorum carni praefertur *Piſone* teſte. *Marggravius* Tatuete optimi prae caeteris ſaporis eſſe affirmat. De Virtute medica poſt *Manardem* et *Ximenem* haec notavit *Barlaeus* in *reb geſt. ſub Com. Maurit. in Braſilia p. m. 369.* Laminas in pulverem comminutas et Drachmae pondere hauſtas e Salviae decocto, provocare ſudorem, et ſingulare contra Luem Veneream exiſtere remedium. Penultimum autem caudae oſſiculum, quo corpori conjungitur, in ſubtiliſſimum pulverem redactum, et cum Aceto rutaceo in pilulas coactum et auribus inditum, miraculi inſtar eam tollit ſurditatem, quae a cauſa calida eſt. Laminae pariter in pulverem comminutae, et mixta Aqua in maſſam coactae, extrahunt ſpinas, e quavis corporis parte. Haec Barlaeus et poſt eum *Scarabell. in Muſ. Settal.* cap. 30. p. 158. ſed meras fabulas eſſe Illuſtr. Patritius Aretinus *Redi* in *Experim. circa res natural. ex Ind. allat. p. 77.* aſſerit; Hinc *Piſo* has ipſi virtutes incompertas eſſe ait; *Marggravius* autem plane ſilentio in volvit. Haec quoque e *Myrmecologia Manuſcript.* optimi *Parentis et quidem cap. de Hoſtibus Formicarum* deſumpta ſunt.

LACERTVS INDICVS Germanice Auctori noſtro Jndianiſche viereckichte figurirte Eydex/ vocatur. *Illuſtr. Rajus* in *Synopſ. Animal. quadruped.* unum eundemque eſſe credit, quem *Cluſius Exot. Libr. V.* cap. 30. et *Worm. Muſ.* ſub nomine quoque Lacerti Indici cap. XXII. et *Muſ. Societ. Reg.* nomine *Bugelugey* deſcripſit, cum noſtro; aſt in plurimis a citatis deflectit delineationibus. *Longitudo* enim vix dimidium *Wormianae* et *Cluſianae* adaequat, cauda in longum et tenuem mucronem deſinens ſesquipedem et aliquot uncias explet, ſubruffo colore, per totum corpus variegatus, ſed variis maculis

ex

ex albo ad cinereum vergentibus nigriſque intermixtis, nunc majoribus nunc minoribus quadratis et forma Rhomboidea inordinate diſpoſitis, non tamen accurato ſchemate illo, quod *Cluſius* et *Wormius* exhibent. *Cutis ſquamae* circa caput et collum potius oblongae quam rotundae, in dorſo quadratae, per caudam oblongae et quoque circulariter diſpoſitae. *Caput* vix duarum unciarum, nec mandibula ſuperior mobilis, uti in Crocodilo ſecundum *Wormium*, nec cruſtis indiſcrete poſitis veſtita; ſic in apice quoque foramina duo deſunt, oblongae tamen oculorum orbitae, et ad collum foramina duo, auditui forte deſtinata. *Rictus* plane a Wormiano differt, quippe Lacertorum ſimilis, lingua Viperina biſulca, dentes perexigui. Anteriora crura minora et graciliora poſterioribus, ſuperne majoribus, inferne minoribus ſquamis dotata *Pedes* graciles quinque digitis unguliſque incurvis praediti, quorum bini medii reliquis praeeminent. Poſteriora crura non multum anterioribus craſſiora, longiora tamen et majoribus munita ſquamis. Pedes pariter graciles, ſed longis quinque digitis et ungulis praediti, valde aequalibus, quippe tres intermedii ferme aequales, primus et ultimus perbreves.

Vt *Lacertum Indicum* in Cluſio, ſic in Besleri noſtri Tabula *PEREGRINVS LACERTVS* ſequitur, longitudinis duorum et amplius pedum, in ambitu vix ſeptem adaequat uncias. Collum craſſum oblongiuſculo capiti acutoque hiante rictu annexum, mandibula inferior ſuperiore largior, parvis acutiſque dentibus utrinque armata. Dorſum aliquantulum ſupereminens circulis albis, cui maculae fuſci nigrique ac cinerei coloris inſperſae, interdiſtinctum, qui circuli annulique caudam quoque in longum mucronem deſinentem cingunt et ambiunt. Quatuor habet crura aliorum Lacertorum inſtar, lineis pariter albis ſignata, ſinguli pedes tribus digitis antrorſum ſpectantibus, et breve calcar poſteriorem pedis partem ſive calcaneum occupat. Plura quaere in *Cluſio*.

TAB. XII.

QVam ſub nomine *SCINCI MAJORIS* hic viſui ſiſtit figuram, ſub Lucii terreſtris, *Brochet de Terre*, nomine exhibet Nobiliſſ. *Rochefort dans l'Hiſtoire des Isles Antilles chap. 13. Art. VII. p. m. 149.* ut ovum vix ovo ſit ſimilius, et ſi pedes demas, cum Lucio piſce plurimum conveniat. A Dioſcoride vocatur χερσαῖος κροκόδειλος *Crocodilus terreſtris. Avicennae* videtur eſſe *Tinſa*, ex corrupto *Scinci* vocabulo; unde vero nomen *Thyro* obtinuerit, quod a ruſticis Africanis his Scincis tribui aſſerit *Ferrant. Imper. Hiſt. natur. Libr. XXVIII.* latet. Pinnarum loco huic animalculo pedes ſunt adeo debiles, ut potius ſerpentum more repere quam incedere videatur; plani latique ſunt humanae manus inſtar, digiti breviores, unguiculi nulli. Maximi horum Scincorum de-

cem vix pollices excedunt, cutis ſquamulis lucidis, fuſcis gryſeo argenteis munita, caput oblongum, rictus quaſi acuminatus, dorſum latius magis quam in Lacertis, Venter quadantenus pedibus quaſi alatus, cauda rotunda lacertorum more, ſed breviore, et circa finem incurva. Cum cavernas et ſcopulorum latibula inhabitent, noctu lugubrem ſonum edunt, ranis coaxantibus nondum perfectis ſimilem; hinc eſt, quod circa Veſperam ingruentem tantum compareant, teſte *Rocheſortio* loc. modo citat. *Ferrant. Imper.* l. c. *Lorenzo Legat. nel Muſeo Coſpiano* Libr.I. cap. VIII p. 35.

SCINCUS MINOR, quem in fine Tabulae Auctor exhibet, melius inter lacertulas et Salamandras refertur ab *Excell. Wurſbenio Salamandrol.* cap. VI. §. 8. pag. 57. ubi *figurae Beſlerianae* expreſſe meminit, et *Scincus Rhaſis* eſſe videtur. Cum paſſim omnibus in officinis Pharmacevticis proſtent Scinci, abſtineo ulteriori deſcriptione, Experientiaeque commito, an Sale volatili blando ſcateant, ob quod diureticum eſſe perhibentur, et an habeant inſimul vim aliqualem alexipharmacam, et adverſus Lepram generoſum exiſtant remedium, veneremque ſtimulans. Vid. *Pomet l'Hiſtoir. Generale de Drogues P. II. Livr. I.* cap. 29. p. 68.

CHAMAELEONTIS, quam Auctor delineari curavit, effigiem pluribus, circa oculos, pellem, pedes et anteriores poſterioresque aliaque notat *Illuſt. Nehemias Grew Muſ. Societ. Reg.* ſtrenuus in reliquis Muſei noſtri Beſleriani Encomiaſtes; ſed erit hoc, loco excuſationis legitimae Auctori noſtro, quod animalculum non vivum, ſed neſcio quibus poſt mortem annis aeri inciſum dederit, in quo membra omnia collapſa, contracta, et a ſtatu naturali recedentia deprehenduntur; nec enim figura *Muſei Calceolarii* noſtra melior, nec *Olearii* in *Gottdorffienſi Muſeo*, quae penitus ad ductum noſtrae, uti pleraeque aliae ejus figurae, efformata et depicta; et *Jonſtoni Chamaeleontis effigies* quoque Illuſtri *Grew* diſplicet, ſic enim de illa *Jonſtoni Figura, eſpecially as tothe ſeet, very falſe.* Nec *Pariſienſium*, quam *Anatome Animalium* intulit ſolertiſſimus *Blaſius*, quoad omnia exacte convenit cum illis, quas recentiores hodoeporicorum ſcriptores Illuſt. *Whelerus* et *Sponius*, *Cornel. le Brun* et *Guilelm. Boſmann* exhibuere. Et horum pariter differunt Chamaeleontum delineationes; quippe Aegyptii differunt ab Africanis Americaniſque. Vereor igitur, ne illud mihi quoque in deſcriptione Animalculi hujus contingat, quod Auctori noſtro circa delineationem, praecipue in tot Scriptorum circa Chamaeleontem ſententiarum divortiis. Non equidem nobis animus, illa veterum de hoc Animalculo promere praejudicia fabulaſque apud Zoographos fuſe relatas: hoc enim noſtrae non conveniret brevitati. Videat cui volupe apud illos. Nobis illa tantum excerpere placet, quae experientia, veritatis indubia magiſtra, firmavit. Praeeuntem habemus *Illuſtr. Rajum* in *Synopſ. Animal. Quadr.* qui, quicquid *Panarolus*, *Pariſi-*

riſienſes et *Joh. Faber Lynceus* aliique in Anatome animalis hujus annotarunt, exhibuit. Eſt autem *Chamaeleon* e quadrupedum oviparorum genere, Lacertis affinis et ſimilis, praeterquam, quod caput, et dorſum non depreſſa et plana ſunt Lacertinorum inſtar, quodque crura habeat longiora. Aegyptii Chamaeleontes magnitudine Aſiaticos et Africanos ſuperant, quippe hi poſteriores ſex plerumque uncias longitudine non excedunt; Auctoris igitur noſtri Aegyptium exiſtere longitudo undecim pene digitorum evincit. Moles ſeu corporis craſſities pro regionum varietate, et animalculo ſe vel dilatante vel contrahente, variat; haec autem intumeſcentia et contractio non tantum per thoracem et abdomen extenditur, ſed ad pedes usque priores et poſteriores, et ipſam etiam caudam pertinet. Mox enim corpuſculum tumidum et inflatum apparet; mox contractum vacuumque, adeoque macilentum, ut ſpina valde acuta videatur, coſtae omnes facile numerari poſſint, et pedum tam anteriorum quam poſteriorum tendines, valde clare et diſtincte nudo etiam cernantur oculo, ut Tertullianus *Chamaeleontem nihil aliud eſſe quam pellem vivam*, non inepte dixerit. *Caput*, ut Panarolo videtur, quandam cum *ſue* ſimilitudinem habet, ſed propter acutiem arietinum aemulatur; a medio capite retrorſum oſſea parstrique, tra eminet, reliqua antrorſum colligitur cava et quaſi caniculata, eminentibus utrinque oſſeis marginibus aſperis et leviter ſerratis, optime in figura noſtra expreſſis. *Pariſienſes* Piſcis aſſimilant capiti, optima addita ſimilitudinis ratione. *Criſta* in vertice erigitur, et duae aliae ſupra oculos: inter has criſtas in ſummo capite cavitates ſive convalles duo ſecundum longitudinem extenduntur. Immobile huic animalculo ex omnium pene relatione caput, illud tamen oculorum compenſat motus et ſtructura, quae ab aliorum Animalium peculiare quid et diverſum obtinet, ceu pluribus *Pariſienſes* annotarunt lectu certe digniſſimis, recenſioni noſtrae autem longioribus; hoc tantum annotaſſe nobis ſufficiat, Chamaeleontem, uno oculo aliquando immoto, alterum volvere, unum ſurſum, alterum deorſum; unum dextrorſum, alterum ſiniſtrorſum flectere; imo quod omnem fere admirationem ſuperat, motus hi adeo notabiles et exceſſivi ſunt, ut oculos ſub criſta, ſupercilium efficiente, eousque ad canthos circumagat Animalculum absque ullo capitis, quod ſcapulis affixum eſt, motu, ut non minus clare, quae directe retro ſita ſunt aut geruntur, cernat, quam quae ante; teſtes hujus rei cito avtaptas, Illuſtres *Whelerum et Sponium dans le Voyage de Dalmatie de Grece et de Levant*. p. 240. ſeq. et *Cornel. le Brun*. Pictorum ſolertiſſimum in nitidiſſimo, et innumeris ad vivum ab ipſo delineatis aereis figuris refertiſſimo opere, inſcripto *Voyage au Levant* c. 31 p. 161. *Rictum* ſeu *os* Chamaeleontis quod attinet, adeo arcte clauſum eſſe nonnulli retulere, ut nullum habere videatur, maxillis linea vix perceptibili junctis, hinc per foraminula duo in roſtri extremitate hoc tantum animalculum reſpirare crediderunt; id quod *Bosmannus* quoque dans *le Voyage de Gui-*

nee Lettr. XIV. p. 265. annotavit, ſe nunquam Chamaeleontes Africos rictu vel gula aperta exertaque obſervaſſe Lingua: modo citatus *Brunius* tamen multiplici experientia comprobat, Chamaeleontes, quorum quatuor Smirnae ſimul alebat, quoties illos Aëri liberiori mare verſus expoſuiſſet, auram ore latiſſime diducto hauſiſſe, prominulaque lingua et longiuſcule exporrecta incautas muſcas Formicasque glutine linguae inviſcatas devoraſſe. Sic *Whelerus* quoque refert de Chamaeleonte, quem in terra reptantem manibus prehendit, rictum illum diduxiſſe, ſibilumque inſtar ſerpentum dediſſe. *Brunius* inſuper modum, quo muſcarum capturae, tanquam eſcae ſolitae invigilant, fuſe deſcribit. Ruit ſic praeconceptum illud praejudicium, quo, ut Ovidius olim cecinit,

- - *ventis animal nutritur et aura*

Confer elegantiſſimam *Diſſert. Tubingae Anno 1681. a Cl. Hopfero de Victu aëreo, ſeu mirabili potius inedia Chamaeleontis* habita. *Linguam* ipſam, quam ad vivum delineavit Brunius, quod attinet, teres illa Pici martii in modum, lumbrico terreſtri quodanimodo ſimilis, per totum concava et ſacci inſtar vel Elephantis proboſcidis in ſummo aperta, in cujus extremo ſpongioſus quidam et glutinoſus nodus, ſeu ut alii volunt, caruncula lata et rotunda, caput aciculae referens, quam linguam mira velocitate et velut momento Sagittae inſtar in longum ad 7. aut 8. pollices evibrans, muſcas, formicas, aliaque inſecta agglutinata corripit, orique, poſtea ac ventriculo ingerit, quas plures inibi detexerunt hodierni Anatomici. *Inteſtina* ampla hoc in animalculo detexere *Pariſienſes*, *Brunius* nullum, qui apertum Abdomen triginta tantum ovulis, filo quaſi connexis refertum reperit. Et *Panarolus* quoque memorat, viſcera exiguum in abdomine ſpatium occupare, ut aëre potius plenum videatur quam viſceribus: hinc *Whelerus* nullo ex Chamaeleonte, quem aluit, Excrementa ex Inteſtinis vidit prodeuntia. *Ova* illa, quibus abdomen refertum vidit *Brunius*, avium aſſimilat ovis, notatus ideo a *Bosmanno*, qui lacertorum potius ovis ſimilia eſſe, omni teſta duriori deſtituta, aſſerit. Reliquum *corporis truncum* quod attinet, quique Thoracem et abdomen continet, tota fere thorax eſt absque ullo Abdomine, coſtae enim, quarum in quovis latere XVIII. triplicis ſecundum *Pariſienſes* conditionis, ad ilia usque deſcendunt, cum in aliis multis animalibus in Lumbis vertebrae transverſas tantum apophyſes habeant, non coſtas adnexas. Pulmones *Whelerus* per totum fere corpus ſubtiliſſime expanſos in duos lobos diviſos credit, vaſis ſpiralibus ſive tracheis in Plantis hoc pacto ſimilibus; vel Cyprini piſcis veſiculis ſecundum *du Hamel in Reg. ſcientiar. Acad. Libr. II. Sect. XI. c. 2 p. 127. Pedes* omnes ſimiles ſunt e 5. digitis, tribus antrorſum, duobus retrorſum ſpectantibus compoſiti, poſticis duobus anticos tres magnitudine aequantibus: Differunt, quod pedes anteriores duos ab externa, tres autem ab interna parte digitos habeant, viceverſa poſteriores duos ab interna, tres ab externa. *Vngues* re-

cur-

curvi ſunt. *Greſſus* huic Animalculo teſtudineus in terra; ſupra arbores velociores, ut volatum pene aemulentur. *Cauda* cum inflata rotundatur, gliris caudam bene ſatis referens, alias tres ſecundum longitudinem eminentias habet e ſpinoſis et obliquis vetebrarum Apophyſibus compoſitas, duas inſuper, hinc inde unam ex apophyſibus transverſis factas. Cauda etiam ramis circumvoluta, praeſertim quando ab arboribus deſcendit, corpus firmat, eaque tanquam manu utitur. *Pellis*, qua corpuſculum obductum, innumeris granulis iisque perpolitis diſtincta, tenuiſſima et pellucida ferme transparensque, quo ipſo multum ad radiorum variam modificationem indeque dependentem colorum varietatem confert; nec enim praejudicio occoecati, abſolute illud Ovidianum credimus:

Protinus aſſimilat, tetigit quoscunque colores:

ſed reſtringuntur maxime colorum illae Chamaeleontis varietates. Latiſſimus hic dicendi campus; ſed brevitatis memores, quid αὐτόπτης de illis *Brunius*, quem *Bosmannus* quoque exſcribere dignatus eſt, annotarit, ipſiſſimis verbis e Gallica translatis adjungimus: *Color, quem utplurimum recipiunt Chamaeleontes, laete viridis eſt maculis intermixtus flaveſcentibus, adeo concinno quidem Schemate, ut penicillo haud exprimi queat; maculae interdum etiam brunni coloris apparent, et totum corpus ad caudam usque colore hoc inficiunt. Saepius etiam nigricantis coloris ſunt inſtar talparum. Color ordinarius illorum gryſeus ſive potius pilorum gliris; pellis tenuiſſima et ferme transparens; ſaepius colorem mutant, idque ſpatio dimidio horae terna ſaepius vice factum memini. Aſſertum autem quod attinet, has beſtiolas omnes rerum, quibus imponuntur, colores aſſumere, experientia toties edoctus ſcribo, Naturalis Hiſtoriae ſcriptores hoc articulo deceptos eſſe, nec enim vel rubrum, vel coeruleum, aliumque aſſumere. Albi* tamen *coloris* lepidum illi contigit experimentum. Inter quatuor, quos aluerat Smyrnae, Chamaeleontes elegantiſſimum veſpera ingruente perdiderat, quem cum fruſtra in omnibus camerae angulis cum ſervo quaeſiviſſet, tandem in veſtis cubicularis ſerico albo confecti ſummitate, ejusdem cum veſte albedinis reperit. Hoc illuſtri quoque *Whelero* contigit, quod cum ad ulteriorem confirmationem eorum, quae *Corn. Brunius* in hoc animalculo obſervavit, faciat, bona cum Lectoris venia referendum cenſeo. Poſtquam hujus generis plurimas beſtiolas, in muro Smyrnenſis arcis repentes, ejusdem cum muro muſco viridi obducto, coloris vidiſſet, tandem Chamaeleontem in ramo quoque Prunellae ſpinoſae ſedentem conſpicit, laete virideſcentis coloris, ſed ſtatim oculis ejus ſe ſubducentem ſolumque petentem. Cum defixis oculis fugientem undique fruſtra quaeſiviſſet, tandem foramini rupis adrepentem detegit, ejusdem cum terra pluvia madefacta coloris brunni deprehendit. Hunc ſudario linteo aliquantulum impoſitum, ejusdem coloris albicantis reperit,

 macu-

maculis fuſcis rubentibusque intermixtis. Haec *Whelerus Bruniusque* circa Colorum varietatem, quibus *Bosmannus* quoque aſſentit, in hoc tamen a Brunio diſſentiens, quod Chamaeleontes tot annos vivos aluerit, quot *Brunius* illos menſes, in arboribus illos repentes relinquendo. Quomodo autem colorum illa modificatio fiat, et an pro diverſis affectibus varios colores induat Chamaeleon, inquirit *du Hamel Reg. ſcientiar. Acad. Hiſt. l. c.* Tantum de Chamaeleonte e Myrmecologia Parentis. Obliti pene fuiſſemus *Excell. Peçhlini*, qui deſcriptione Chamaeleontis in ejus *Obſerv. Medico-Phyſic.* Libr. II. obſ. 70. reliquos ſupereminet omnes.

LACERTVS VIRIDIS, veteribus Graecis σαῦρα χλώρα et recentioribus χλωροσαῦρα, Italiae aliarumque regionum calidiorum incola, ubi nonnulli obſervarunt, eorum multos ſimul egredientes morbos praeſagiiſſe Epidemicos. In arboribus aeſtivo tempore nidulantur, et ranunculorum viridium more ſonitum edunt. Communibus Lacertis, quales noſtri, majores ſunt, ſaepiusque bicaudatae inveniuntur. Color viridis intermixtus maculis coeruleis, hincque lacerta eleganter variegata. Capite eſt triquetro, rictu dentibus utrinque minimis licet, acutis tamen praedito, hinc cum ſerpentibus aeſtivo tempore praeliatur, eosque adoritur, unde Sylvaticus huic Lacertae nomen *Ophiomachae* tribuit. Duo narium foramina habet in extrema et acuminata maxillae ſuperioris parte ſita, oculos pro corporis magnitudine mediocres, aurium meatus ad collum. Crura poſteriora prioribus craſſiora majora et longiora, digitis quinque praediti ſunt pedes, ungulis incurvis et acutis armati, quorum is, qui indicis ſitum habet longiſſimus; dorſum pulcherrime variegatum, venter vero flaveſcentibus tegitur ſquamulis. Plura vid. apud *Worm. in Muſeo.* De Vſu medico maximum *Aldrovandum*, ejus Epitomatorem *Jonſton. de Quadruped.* p. 191. aliosque. De *Cauda* Lacertis *abſciſſa et renaſcente* curioſiſſima refert Dn. *Perrault Eſſais de Phyſique ou recueil de pluſieurs traitez touchant les choſes naturelles. T. IV. p. 5.*

SALAMANDRA haec *AQVATICA MINOR* in *Salamandrologiae* Tab. I. Lit. L. ab Excell. *Wurfbeinio* ex hoc *Besleriano* Schemate relata, lacertulorum potius quam Salamandrarum generi accenſenda: quantum enim ab his differat, ex definitione Salamandrae Wurfbeiniana, quam ex ejus modo laudata Salamandrologia deſumimus, omnibus patet. Definitur autem, quod Salamandra ſit reptile quadrupes figura externaque corporis facie praeter capitis et ventris craſſitiem, lacertae viridi quam ſimilimum, caudam breviorem, et in pelle pingui atque renitente colorem nigrum, maculis luteis plerumque reſperſum habens, locorum frigidorum et humidorum amantiſſimum, tardigradum, pluviam apparitione ſua praenuncians, et falſo quondam creditum in igne non cremari. Omnia haec Salamandrarum

acci-

accidentia, differentiasque adeo rimatus eſt vir quondam diligentiſſimus, ut actum agere videar, ſi plura adderem.

TAB. XIII.

HAc in Tabula medium tenet locum *CROCODILUS AMPHIBIUS NILOTICUS*, Lacertorum omnium maximus, e Muſei Regii Anglici teſtimonio optime depictus; *(curiously figur'd by Besler)* a quo Aethiopum *Cayman* et *Braſilienſium Jacaré* non niſi mole corporis differre videtur, cum nilotici XXV. cubitos excedant, et ſi fides *Joh. de Lopez Hiſt. Indic. L. VI. c. I.* habenda, ut et Joh. *Lerio*, ultra centum pedes in longitudine circa Panamam excreſcant, Braſilienſes vero decem vel quindecim ad ſummum pedes haud attingant. Cum omnis frigoris impatiens ſit hoc animal, atque in fervidis tantum regionibus vivat, non mirum Galliis illatum non diu ſupervixiſſe, et duos integros menſes nil manducaſſe, *Illuſtr. Rajus* in *Synopſ. Animal. quadruped.* deſcriptionem crocodili e *Wormiano* promit; quae ab aliis quoque recentioribus annotata ſupplebimus. *Caput* latum eſt et pene totum ſola pelle veſtitum, roſtrum ferme ſuillum; in extremo roſtri apice ſecundum *Dn. de la Hire*, qui Crocodilum Verſaliis mortuum et diſſectum delineavit, foramen eſt rotundum molli carne oppletum; ibi duo ſunt parva foramina, ubi *nares*: Sic duo alia ſupra oculorum orbitas poſita foramina, duplici quaſi velo obducta, *aures* ſunt, quae ſubducta pellis appendice ſunt conſpicuae. Altera pellis appendix inſtar palpebrae eſt mobilis fibris carneis inſtructa: ductus brevis in tympani membranam deſinit. Reliquae organi hujus partes eodem fere modo ſunt diſpoſitae, quo in avibus, niſi quod ea cavitas, quae veſtibuli loco eſt, multo ſit latior, et canales ſemicirculares ſint excavati. *Oculi* ſecundum nonnullos ſuilli, Marggravius tamen Braſilienſibus non ſuillos, ſed magnos, rotundos claros caeſios pupilla nigra attribuit. *Rictus maximus* usque ad locum aurium patens; *dentes*, quibus rictus horridus in utraque maxilla ſunt acuti albi, robuſti, multi, numero incerto, qui fortaſſe pro aetate etiam variant; in nonnullis ſexaginta numerati, imo in Aldrovandini Muſei Crocodilo ſeptuaginta deprehenſi, teſte *Cl. Legato in Muſ. Coſpiano aneſſo al famoſ. Aldrov.* Libr. I. cap. VIII. p. 30. *Conjunguntur* hi *dentes* inſtar pectinis, et pro infallibili per contactum dolentium habentur dentium remedio. Vid. Illuſtr. *Redi* in *Experim. circa Res natur. ex Ind. allat. Lingua* pene nulla, quod tamen Cl. Thom. Brown, erroribus popularibus in Pſeudodox. Epidem. annumerat; Linguae loco *Piſo* membranam obſervavit, quae mandibulae interiori interjacet, et Linguae figuram refert in longum exporrectam, ſed anguſtiorem, quam ſuſtollere non poteſt; Cui conſentit *Cl. Dn. du Verney* in diſſect. Crocodili Verſaliis facta, qui inſimul addit, hanc membranam Linguae aemulam variis pertuſam fora-

minulis praecipuum eſſe guſtus organon. Vid. Excell. *du Hamel Reg. Scient. Acad. Hiſtor. Lib. II. cap.* 2. *p.m.* 208. Recentiores plures Ariſtotelem ſecuti Crocodilum ſolum ex animalibus *maxillam ſuperiorem* movere, inferiori ſcilicet immobili, tradiderunt. *Illuſtr. tamen Grew in Muſeo Regio* ex Sceleto a Generoſo *Dn. Roberto Southwell* ſuppeditato, et aeri inciſo, demonſtrat ex oſſium ſtructura, hoc eſt articulatione non ſolum occipitis cum colli vertebris, ſed etiam maxillae inferioris cum ſuperiore, quae in hoc animali conſormis eſt cum reliquis, manifeſtum eſſe, Crocodilum eodem prorſus modo, quo alia animalia, maxillam inferiorem movere. Haec illuſtris Anglus; jungam huic Gallum Illuſt. *du Verneyum* l. c. *Maxilla*, ſcribit, *inferior* cum temporum oſſibus duplici articulatione ſic nectitur, ut ſurſum et deorſum tantummodo moveatur, non dextrorſum et ſiniſtrorſum, ut in aliis animantibus; cum enim dentes illius acuti ſic diſponantur, ut ſibi non occurrant, ſed in ſpatia gingivarum dentibus vacua incurrant, maxilla ad latera inflecti non debuit, ſed ſurſum deorſumve, ut dentium apices ſibi aptata foramina ſubirent. Totum reliquum corpus hactenus deſcripto capite excepto, uti optime in figura noſtra expreſſum, ſquamis pene obductum rotundis in collo et cruribus, in tergo et in ſummitate caudae velut faſciae quaedam ſquamoſae apparent, ſulcis et caelaturis diſtinctae, adeo ut ſquamae non imbricatim, ut in majoribus piſcibus, ſed quaſi teſſellae juxta ſe poſitae viderentur, ac faſciae illae ob dorſi vertebras hinc inde ad lumbos usque, ita ſint porrectae, ut inter eas diſtincta ſint intervalla ſquamis deſtituta. Atque in iis ſolis intervallis locus eſt vulneri. Nam ſquamae ipſae ſunt adeo firmae et durae, ut pene ſint impenetrabiles, mediam inter os et cartilaginem nactae naturam, non fragiles ut oſſa, ſed flexibiles; hinc de juncturis faſciarum intelligendum, quae *Bontius* de vulneribus Crocodilo circa moenia civitatis Bataviae in palude capto, bipennibus in dorſo ac alibi inflictis, memorat. Nam et dorſi et caudae ſquamae criſta quadam muniuntur, ut galeae et caſſides et in eundem pene uſum. Tenuiores ſunt ſub Ventre, cauda, cruribus, collo et maxilla inferiori, nec criſta munitae, ſed uti quadrati lapides diſpoſitae, continuatas faſcias ut in dorſo non exhibent, neque eam reſiſtendi vim habent, ut illis in locis facile gladio ſauciari poſſint. Caudae longitudo reliquum corpus aequat: annotavit porro *Piſo* caudae medietatem, firma pinna ſuperius erecte ſtante, ad finem usque dotatam eſſe, qua inter natandum, more piſcium ſe gubernet. Crura cum pedibus acutiſſimis unguibus armatis in latera flectuntur. Interiores partes quod attinet, illae elegantiſſimae deſcriptae ſunt in *Anatome Crocodili Verſaliis diſſecti apud du Hamel, in Reg. Scient. Acad. Carne* Crocodili ſunt candidiſſima, quam Cl. *Bontius* comedit, et agreſte ipſi et paludoſum ſapiebat, imo choleram exinde lethalem ferme contraxiſſe queritur. *Hiſt. nat. et med. Libr. V.* c. 30. p. 83. *Adeps* animalis vulnera ab ipſo illata optime ſanat, *Piſone* teſte; qui *teſtes* quoque myrothecium redolentes care divendi tradit.

dit. Hinc Crocodili Americani aquam dulcem inhabitantes adeo *moſchi odore fragrant*, ut aër ad centum paſſus inde afficiatur, hocque ſingulari divina providentia factum credit *Rochefort dans l'Hiſtoire naturelle des Antilles*, ut homines animantiaque fragranti odore quaſi moneantur, ne incaute huncin praedatorem incurrant. *Pariſienſes* quoque jam ſaepius laudati in diſſectione Crocodili annotarunt, circa medium inferioris maxillae utrinque fuiſſe *glandulam, liquorem ſuaviſſimi odoris fundentem et ſpargentem.* *Colore* croceo quibusdam eſſe ſtatuitur Crocodilus, ſed utplurimum ad gryſeum et cinereum declinat, quod in noſtro quoque accidit. Forſan vivus ad croceum vergit. Animal pigrum nec facile in latus vertitur, recto ſemper procedens tramite, ut illi, quos beſtia proſequitur, ſi hinc inde currant, eam ſaepius queant evitare. *Ova* parit *Niloticus Anſerinis* ſimilia, ſed *Braſilienſis Gallinarum* ovis magnitudine, non figurae oblongae, ſed cylindroideae ſecundum *Olearium*; haec ova arena obruit, ubi ſolis fota calore absque ullo incubatu ſponte foetus excluditur. Curioſum eſt, modo verum, quod *Acoſta de Arom. Libr. V.* p. 59. memorat; *nunquam compertum eſſe, iis qui Cymbis e Mambu confectis, (in quibus naſcitur Tamaxir) crocodilos oppetiiſſe, ſed ſaepenumero conſpecta eſſe haec animantia natantia proxime illas Cymbas, attamen praeteriiſſe ſine noxa.* Omnia quae de Crocodilo dici poſſunt, congeſſit ex omni antiquitate philologicisque rivis ſtupendi Laboris *Aldrovandus*; hanc Beſtiam peculiari Diſſert. deſcripſit *Kirchmaier*. *Leviathanem Jobi* aliaque ſcriptura loca, ubi de *Draconibus* ſermo, per *Crocodilum* interpretatur Excell. *Ludolfus in Comment. ad Hiſtor. Aethiop. L. I. cap. XI. n. 86.* cui jungi poteſt incomparab. *Bochartus in Hierozoic.* De *Crocodili lacrymis* peculiarem *Diſſert.* edidit *Lipſ.* 1662. *Chr. Krabe*.

Praecedit Crocodilo noſtra in Tabula *CROCODILUS TERRESTRIS AEGYPTIUS*, magnitudinis pene ejusdem delineatus, licet maxime mole ipſa corporis differat. Eſt autem Animal ſub nomine *Cordyli, Uromaſtigis* et *Caudiverberae* melius apud Zoographos notum, nomenque ultimum obtinuit, quod cauda in modum clavae tuberculis eminentioribus aſpera, corpora quibus appropinquat, atrociſſime verberare credatur. Hinc Graeci ad imitationem Latini vocabuli *Uromaſtigen* nominare conſueverunt. Figura, quam in Muſeo Calceolarius exhibuit, non minus ac noſtra, impenſe laudatur *Excell. Grew in Muſ. Reg. Soc. Anglor. p. 46.* (*in Calceolari's Muſeum there is a curious Picture hierof unde the Name of Crocodilus Terreſtris, as alſo in Besler.*) Apud ſolertiſſimum naturae myſtam *Gesnerum* e communicatione *Th. Eraſti* optime deſcribitur. *Capitis et oris figura* Teſtudini reſpondet, brevi collo et parte interiori tumido; *duo circa rictum foramina* obſervantur, quae an *branchiae*, ſecundum Bellonium et Rondeletium, non facile determinari poteſt, quarum mentio apud *Boſſvetum de Aquat. natur. p. 131.* *Pedes* ipſi quatuor, quinis digitis lacertarum more diſtin-

cti. *Corpus* pelle duriuſcula inſtar corii veſtitum, e ſquamis, duriſſimis et quodammodo oſſeis et quaſi quadrangulis, quae parum cavae ſunt, ut caudam rotundam efficiant, alioquin ſquamae in cauda tanquam tegulae, quae domorum culmina cooperiunt, ſimul junguntur : extremitas cujuslibet ſquamae in ſpinam acutiſſimam deſinit, ſunt autem ſquamae pellucidae, flaveſcentes ſive pallentes cornu adinſtar. Animalis hujus *venter* magis quam in Crocodilo tumet. *Tergus* latum et quodammodo planum. Vocatur autem vulgo *Crocodilus terreſtris* (quae denominatio Scinco potius convenit) quod aquae adeo ſit impatiens, ut ſi quis Aquam ori infundat, ſtatim exinde moriatur; contrarium autem Boſſvetus dedit. *Vid. Cl. L. Legatus in Muſeo Coſpian.* p. 34. *Muſ. Reg. Soc. Angl. P. I.* p. 46. ſub nomine *Swaptad: Lizard. Muſ. Moſcard. Lib. III. cap. 62. p. 223.* aliique Zoographi.

Duobis Lacertis tertium adjungit Indicum nempe, *SENEMBI*, Caraibis *OUAYAMACA* et *YGUANAM* ſecundum *PISONEM* corrupte pro *LEGUANE* dictam, licet Figura Legvanae a *Bontio* ſuppeditata differat. Ejus *corpus* utplurimum duos vel tres pedes longum; ſicut et cauda, ambitus vel craſſities decem digitorum ad ſummum. Cum *Muſeum Societ. Reg. Angl.* figuram hanc noſtram optime aeri inciſam, et *Marggravii Wormiique* deſcriptionem prae reliquis celebret, (*curiously figur'd by Besler. Wel deſcrib'd by Marggravius and after him, Wormius*) ad hos quoque Auctores B. L. ablegamus. *Johannes de Laet* amphibium eſſe tradit Animal, cui *Mr. Rochefort Hiſtoir. natur. des Isles Antill.* contradicit. *Marggravius cutem eleganter viridem, ſed maculis nigricantibus et albis in modum panni undulati hinc inde variegatam*; Rupifortius *differentis coloris eſſe pro regionum varietate aſſerit*; unde a Luſitanis, improprie licet, Chamaeleontis nomine veniunt, refert porro utplurimum foemellas ad viridem, mares ad gryſeum accedere, qualis in noſtro *Besleriano* conſpicitur, quamvis tergum verſus pallide virideſcat. *Cutis* conſtat e ſquamulis in dorſo, cruribus et caudae initio, paulo majoribus, quam in reliquis partibus. A cervice ad extremam caudam, ſeriem habet planarum ſed mucronatarum inſtar ſerrae, ſpinarum, ſecundum dorſi longitudinem etiam virideſcentis coloris, ſuntque ſpinae iſtae ad cervicem majores, ſemperque minores fiunt, minimae in caudae extremitate. *Caput* longitudinem habet utplurimum duorum digitorum fere et paulo minorem, ſingularibus ſquamis maioribus quam in aliis partibus tectum, colli longitudo ſeſquidigiti, craſſities quinque. *Singula mandibula* exiguos et nigricantes breveſque dentes habet. *Os linguam* craſſam. Pone *caput* in utroque latere emicat albicans macula inſtar branchiarum Piſcis ; naribus eſt patulis, oculis nigricantibus magnis; rictu eſt diducto et patulo. Sub *mento ingluviem* ad pectus usque propendentem maximam partem nigricantis coloris habet, quam contrahere poteſt, et quando iraſcitur vel terrore afficitur, propendere ſinit. Cibum, teſte *Piſone*, ad ingluviem

viem illam pendulam dimittit. *Crura* non ſolum, ſed et eorum digiti, perpetuis quoque ſquamis veſtiti, et variis articulationibus praediti, quae omnia accuratiſſime *Marggravius* recenſet. *Crura* poſteriora anterioribus quidem majora, ſed omnia paribus unguiculis curvis armata. *Inediam* diutiſſime tolerare poteſt, ut *Marggravius* ad duos et tres menſes ſine ullo cibo ac potu habuerit, nec dubitat diutius famem ferre adhuc poſſe. Aegerrime moriuntur pariter hi Lacerti vitae tenaciſſimae, ut tribus quatuorve plumbeis globis trajecti, et inteſtinorum praecipua parte abſumta, tamen adhuc vivant, *Rupifortio* teſte. Sic *Marggravius* refert, quod pelle detracta vixerit, et cor exemptum ſubſilierit. *Caro* boni eſt ſaporis, cocta et diu frixa butyro, et aeque bene ſapit, ac caro pullorum aut cuniculorum, ſi *Marggravio* credimus; *Rupifortius* tamen ſuadet, aromatibus probe condiendam eſſe. *Laëtius e Franciſco Ximene* refert, *in hujus animantis capite interdum lapillos reperiri, qui praeſentisſimo auxilio Renum lapides comminuunt et foras projiciunt, ſi Drachmae pondere e liquore idoneo hauriantur, aut corpori etiam admoveantur.* *Marggravius* vidit eximi *lapidem e ventriculo Senembi*, ovi gallinae mediocris magnitudine et figura, ſed compreſſiore paulo, exterius glabrum albicantem, interius compoſitum e tunicis inſtar cepae, ita ut una ab altera ſeparari potuerit lapide contuſo. Coloris erat interius albicantis ſeu gryſei, durae ſubſtantiae ut Bezoar. Quomodo arboribus utplurimum inſidentes, capiantur hi Lacerti *Marggravius* fuſiusque adhuc *Rupifortius in Antill. Hiſt. natur.* p. 144. recenſent. Plura deſiderantibus ſuppeditabunt *Worm. Muſ. Cluſ. Exot.* Libr. V. c. 22. p. 116. *Piſo Hiſt. Braſil.* p. 104. *Bont. Hiſt. nat. et Med.* p. 56. *Hiſt. Mexic. Nard. Ant. Recchii* p. 744. *Nierenberg. Hiſtor. Nat.* pag. 271. *Muſ. Societ. Reg. Angl. Muſ. Calceol. et omnium optime Marggrav. Hiſt. quadr. et ſerpent. L. VI. p. 236.*

TAB. XIV.

Lacertis *SERPENTUM* Tabulam jungimus, ubi ſtatim ſe offert *NATRIX TORQUATA*, quae *Myagros veterum* eſſe creditur, ſive Virgilii *Coluber tectis aſſuetus*, et ὄφις οἰκουρὸς *domus cuſtos ſerpens* Ariſtophanis, *Orophia* Nicandri, *Hydros* Theophraſti, *Nerophis* hodiernorum Graecorum, cujus mas *Scorzone*, et femina *Scorzonere* Hiſpanis dicitur. Obtinuit autem Natricis torquatae nomen, quod collum circulo quodam velut torque cingatur. Praeter *Aldrovandum*, *Geſnerum*, *Jonſtonum* aliosque Zoographos, *illuſtris Rajus* in *Synopſ. method. ſerpentis* hujus pleniorem reliquis deſcriptionem dedit.

SERPENS PEREGRINUS Cluſianae delineationi Libr. Exot. V. c. 18. obviae, optime convenit, niſi, quod haec reſciſſo capite, Auctoris noſtri tota aeri ſit inciſa, meliusque colorum elegantiſſima congeries expreſſa. *Caput ſquamulas habet albas, cubicas, ad oras nigras.*

Tota autem pellis ſquamis tecta, ſerie quadam diſpoſitis, prona quidem parte minoribus, ſupina vero majoribus, quemadmodum in reliquis ſerpentibus obſervare licet, et illis ſane variorum colorum, et elegantiſſima ſerie diſtinctorum; nam dorſum a capite ad extremam paene caudam continuo ordine ſecundum longitudinem nigricantibus veluti clypeiformibus maculis eſt ornatum, latera autem alterius formae nigricantibus maculis depicta, venuſta ſane ſpecie, ſubfuſcus autem quem contraxit ex fumo, ut arbitror, color, valde elegantiam deformat, ipſa vero pellis ſatis ſpiſſa.

JACULUS SERPENS ita dicitur, quod Jaculi inſtar ſe vibret, hinc quoque Graecum nomen *Acontias* ἀπὸ τοῦ ἄκοντος a telo miſſili fluit, et *Bellonio* teſte in Lemno Inſula *Sagittari*, ab Italis *Saettone* vocantur hi ſerpentes. Bellonius, qui in Rhodo Inſula probe obſervavit, tres palmos longum, unius digiti craſſitiem vix aequantem, pronuntiat. Color ei cinereus ſub ventre albus, ſquamis juxta dorſum et laminis juxta ventrem reliquorum ſerpentum more munitus. A cervice nigra, duae albae lineae per longitudinem dorſi ad caudam usque percurrunt, deinde maculis nigris oculi figuram aemulantibus, diſtinguuntur, quae notae lenticula majores non ſunt, quapropter non abs re aliqui hunc ſerpentem *lenticularem* nominarunt. Vid. plura apud Illuſtr. *Aldrovandum* Hiſt. *Serpent.* et *Drac. Excell. Raj. in Synopſ. method. Serpentin. Gener.* p. 290. aliosque.

De VIPERA nil habeo quod addam, cum ubique proſtent, et *Cl. Severinus in elegantiſſimo de Vipera Pythia* Tractatu omnium hac de re loculos excuſſerit. *Anatomen* ſi quis tamen accuratiorem deſideret, inveniet illam in *diligentiſſimi Tyſonis* anatomica *Viperae caudiſonae* deſcriptione apud *Rajum in Method. ſynopſ. ſerpent. generis*; quae in plerisque cum Viperis Theriacae compoſitionem ingredientibus convenit. Quae *Cl. Redi* et *Charaſium* inter de Viperae veneno ortae lites, omnibus jam notae ſunt.

SERPENS MARINUS eſt a *Rondeletio, Bellonio, Salviano, Aldrovando* aliisque Ichtyographis jam deſcriptus, nullus tamen accuratiorem ſuppeditavit Delineationem *Excell Rajo in aureo opere Willughbejano de Piſcibus Libr. IV. cap. 3. p. 107.* qui *Romae* ab Illuſtriſſ. *Auctore* viſam et examini ſubjectam communicavit. *Capiti congro perſimilis; longitudo V. circiter pedum, corpore exacte tereti, gracili, aequalis fere ubique craſſitiei, niſi quod prope caudam ſenſim gracileſcat. Color in dorſo ſeu medietate ſuperiore ſordide flavicans, qualis in averſa parte membranarum vetuſtiorum cernitur. In ventre ſeu medietate inferiore caeruleus lucidior. Roſtrum longum, tenue, acutum; rictus immanis; in maxilla inferiore prope ejus angulum ſeu apicem dentes IV. aut V. majores acuti, introrſum recurvi ordine poſiti, reliqui qui in ea ſunt minimi et vix conſpicui, ſibi mutuo vicini: ſuperior maxilla in ipſo apice dentes habet majores quatuor; reliqui qui hinc inde ſunt minimi,*

mi, iisque qui in maxilla inferiore ſimiles; ampliſſimi omnes ſunt, qui in medio palato conſtituti, rectam lineam efficiunt. Oculi in ſuperiori maxilla ſiti parvi, iridibus aureis, punctulis fuſcis crebris reſperſi, toti autem cute denſiore, diaphana tamen conteguntur. Pinnarum unum duntaxat habet par, nimirum ad branchias. Sunt autem pinnae exiguae ſuperius ſitae, ejusdem cum dorſo coloris, radiis cartilagineis circiter 16. inſtructae, quorum medii longiſſimi, reliqui hinc inde ſenſim breviores. Foramina branchiarum ut in angvillis a capite ſunt remotiora. Pinna dorſi paulo infra branchiarum pinnas inchoata, ad extremam caudam, uno minus digito extenditur, eſtque ima ſui parte dorſo concolor, ſumme nigra, initio et fine humilior, in medio altior. Cauda non plana ut in Angvilla, ſed teres, paulatim tenuior, donec in acutum apicem deſinat, nullis pinnis fimbriata ſecus quam in congro et anguilla. Brevitati ſtudens ſilentio involvo, quae circa internarum partium conſtitutionem vir eruditiſſimus annotavit.

TAB. XV.

SErpentem marinum hac Tabula excipiunt alia marina monſtra. Et quidem Piſcem exhibet Tab. Fig. I. Cetaceis accenſendum, cum ſi vera ſunt, quae veteres ſcribunt, ad Cetorum magnitudinem quandoque excreſcat. A Bellonio, Rondeletio, Salviano, *ZYGAENA* vocatur. Monſtroſa capitis figura, qua a reliquis omnibus piſcibus differt, varia ipſi peperit nomina; quia τὸ ζυγὸν imitatur, quo transverſum librile, ex quo lances dependent, ſignificatur, *Zygaenae* nomen, teſte Exc. *Charltono de different. Animal.* obtinuit; hinc Anglis *the Balance Fiſch* dictus. Maſſilienſes *Peis Jouziou* ſive Piſcem *Judaeum* a ſimilitudine tegumenti capitis, quo olim Judaei in Provincia utebantur, dicunt, teſte *Rondeletio*; ſic a transverſo Capitis ſitu in Italia *Peſce baleſtra*, et *Peſce martello* appellatur, quod *arcum malleumque* itidem imitetur; unde eſt quod *Gillius* hunc Piſcem veterum *Sphyraenam* eſſe credideſit, quoniam σφῦρα malleus eſt. Alio nomine Romae *Ciambetta* dicitur. Hiſpanis *Peis limo, Limada, Toilandolo. Aldrovandus* et poſt illum *in opere Willoughbejano Excell. Rajus, Galeis* potius quam *Cetis* accenſendum putant. Noſter, quem Tabula haec exhibet, qui neſcio quo fato e *Besleriano* Muſeo in manus Amici naturalium rerum ſagaciſſimi venit, tres ulnas non excedit longitudine, vix dimidiam latitudine. Apte in illam deſcriptio *Aldrovandina* quadrat. Monſtroſa *Capitis figura* non rotunda eſt, non roſtrata, non faſtigiata neque in latera compreſſa, qualis in Piſcibus reliquis eſſe ſolet, ſed in latera extenſa atque transverſa. Cujus quidem *frons anteriorve pars*, quae utraque clauditur oculo, uti anterius in ſemicirculum fere extuberat, ſic ita in aciem acuitur, ut dum celeriter Piſcis natat, piſces ſecare poſſe credatur, quod etiam natantibus hominibus, ſi qui obvii occurrant, fieri aſſolet,

unde qui piſcandi, aut quavis alia cauſa longius a litore per pelagus natant, haud abs re eam exhorreſcunt; ideoque, ut *Aelianus* memoriae prodidit, occurſus ejus jam olim navigantibus infauſtus habebatur. *Bouſſuetus de Natur. Aquatil.*

Zygaena aſpectu torvo horribilique figura eſt,
Auſpiciis nautis conſpicienda malis.

In medio extremae utriusque lateralis partis capitis, ſunt *oculi* magni rotundi, deorſum potius, quam in latus aut ſurſum ſpectantes. In utroque praeterea ultima frontis parte oculis proxima oblongum inſculptum eſt *foramen auditui olfactuive*, aut utrique ut arbitror ſubſerviens. *Os* ſubtus inferiore parte permagnum habet, dentibus validiſſimis, planis ſecundum *Rondeletium* latis, inque latus ſerrae modo vergentibus, triplicique, vel *Bellonio* ſic ſentiente, quadruplici ordine digeſtis, armatum, id quod e *Fig. II.* quam ideo aeri incidi curavimus, patet; hiſce dentibus quicquid illi obvium, dilaniat, a qua ſaevitia *Maſſilienſibus Cagnola* dicitur, et ab Oppiano *Leoni* opponitur et praefertur: ſic enim Alievtic. Lib. I. v. 367. Edit. Rittershuſ. p. 169.

Τῶν ἤτοι κρυόεις τε λέων βλοσυρή τε ζύγαινα.

Ex quibus (ſunt) horridusque leo, torvaque Zygaena.

et Libr. V. v. 37. n. 331.

— — τίς τε λέοντος ἐνὶ φρέσιν αἴθεται ἀλκὴ,
ὅσση ῥιγεδανῇσιν ἀνισώσαιτο ζυγαίναις;

— — *Quae autem Leonis in praecordiis ardet vis (tanta)*
ut horridis comparari queat Zygaenis?

Reliquam corporis ſtructuram vid. apud Ichtyographos citatos; imprimis apud *Illuſtr. Rajum* in *Synopſi Method. Piſcium* p. 20. Eſui ob inſuavem ſaporem interdictus; vid. Bouſſuetus l. c.

Fig. 2. Monſtrum monſtrat aſpectu horridum, a Calceolario olim in Muſeo itidem exhibitum, quod cum optime *Besleriano* hic depicto conveniat, illius quoque deſcriptionem addere licebit: *Monſtruoſum hoc Animal, quod ſpectandum exhibetur, formam illius virulentiſſimi Baſiliſci imitari dices: Caput namque (non ſecus ac hoc delineatur) veluti diademate, ac corona Regia exornatum habet; non abſimilem coronae illi, qua antiquitus Latronum Reges coronari conſueverunt, quod latrocinandi arte Praefulgerent. Corpus eſt pauſillo, colore fuſco, a cujus utraque parte inferiore pinna perinde ac alae in altum eminent, ut fatereris alatum eſſe Draconem et ad volandum agilem, ni mare ipſum hoc aleret: ſcias namque, ne quid mendacii hoc noſtro in Nomenclatore reperiatur, Baſiliſcum non eſſe, non eſſe Draconem, ſed eſſe Piſcem maris alumnum, RAJAM nimirum, laevem, in*

hanc

hanc formam artificis manu fabrefactam. Haec Calceolarius, vel qui ſub ejus nomine latet *Benedictus Ceruтus.* Confer. *Muſeum Kircheria-num a P. Buonann. edit.Claſſ.VIII.p.270. Muſ. Moſcard. Libr. III. cap. 73 p. 232.*

Rajae in Draconem artis ope effigiatae junguntur Fig. 3. et 4. *OVARIA RAJAE PISCIS*, quae vulgo *MARINI* dicuntur *MV-RES*, exiſtuntque ſpecificum haemorrhoidum dolentium remedium. Figuram primus exhibuit *Rondeletius* Libr. XII. cap. IV. et poſt eum ſaepius laudatus *Bouſſvetus*, qui Carmine de natura Aquatilium Rondeletii opus de piſcibus marinis, ovariumque Rajae ovis propendentibus gravidum icone expreſſit. A prima ſtatim *Muſei Besleriani* inſtitutione delituit hac ovarium, nec inter rariora aereis expreſſa tabulis alia cauſa omiſſum, niſi quod Auctorem lateret, cui Claſſi foret accenſendum, cumque omnibus rarioribus Schedulae affixae eſſent, deſtituebatur hac ovarium, certiſſimo ignorantiae indicio. Praetulit tamen figura Rondeletiana et Bouſſuetiana lucem, ideoque hic expreſſa, cum in officina, imprimis Dietericiana, proſtet haemorrhoidalis doloris certiſſimus averuncus; paucis vero cognitus ante diligentiſſimum naturae myſtam *Spenerum*, qui ſcripta ad *Excell. Valentinum de marinis his muribus Epiſtola*, rationem nominis, ſtructuram et virtutes murium marinorum e variis Auctoribus, imprimis deſcriptione *Brakenhoferiani Muſei Manuſcript. illuſtravit*, ad quem lectorem, qui plura his de ovariis noſſe cupit, ablegandum cenſeo. Exhibet autem Figura 3. *Murem* ſic dictum *marinum* tam ratione magnitudinis quam figurae cum ſuis IV. extremitatibus longioribus, ejus apertura, quae piloſa apparet, extremitatibus brevioribus foramini ab oppoſito conſpicuis foliaceis, quae interdum caudam repraeſentare videntur. Fig. 4. autem *internam oculis ſubjicit murium figuram*, eorum corpora e ſtriis conflata: item locum aperturae, ac exactiſſimam extremitatum duplicaturam.

TAB. XVI.

ELegantiſſima certe *TORPEDINIS* Figura, quam Auctor aere exhibuit, ut vix *Salviani*, elegantia cedat. Recenſetur haec piſcis inter Pelagios cartilagineos planos et a Graecis, ob ſtupefacientem, quae illi attribuitur, vim νάρκη θαλάσσια, Germanis **der Zitterling**/ item **der Schläfer oder Krampf-Fiſch**/ Anglis quoque *the Cramp Fiſch* dicitur. Antiquorum ſcriptorum de hoc piſce ſcrinia expilavit Zoographorum doctiſſimus immortalis Gloriae *Aldrovandus*, et qui in nimis anguſtum compendium redegit *Jonſtonus*. *Salvianus* ſtructuram internam et externam rimatus eſt, intimius adhuc Titiopolitanus Epiſcopus *Steno*, et nunquam ſatis laudandus *Fr. Redi*; et ingenioſiſſimus auctor *Borellus*, rationes pro explicanda vi hujus Piſcis ſtupefactiva ſug-

geſſit, quas latius adhuc expoſuit in peculiari libello inſcripto: *Oſſervationi intorno alle Torpedini di Stefano Lorenzini Flor. 1678.* edito, quod opuſculum excerpſit, et latiali toga indutum Ephem. Nat. Curioſ. Dec. I Ann. X. inſeruit Pl. Rev. P. *Adam. Adamandus Kochansky S. J. Presb.* His indigitatis fontibus, quin animus ſciendi cupidus exſatiari poſſit, nullus plane dubito. Nobis ſufficiat breviter annotaſſe, Figuram Piſcis dempta cauda circularem fere eſſe, ſegmento ad ſummum caput ablato. Variae ſunt ejus ſpecies, colore, maculis, appendicibus prope caudam, oculis, foraminibus poſt oculos &c. a ſe invicem diſtinctae, hinc magnitudine quoque utplurimum differunt. Sunt enim quae uncias ſex pondere non excedunt, ſunt aliae, quae libras XVIII. pendunt: *Illuſtr. Redi* quandam XXIV. librarum appendit, cum Salvianus tamen ſcribat, ſe nunquam obſervaſſe, quae ſenas libras excederent. Oculi non admodum magni cute fere cooperti, differentis figurae in diverſis ſpeciebus. Retro oculos foramina duo lunulata in gyrum crenata, in palatum pervia, per quae nonnihil aquae exſorptae rejectant; creditque *Excellent. Rajus in Willughbejano opere de Piſcibus*, auditui haec foramina inſervire. In partibus lateralibus dorſi apparent veſtigia ſive lineamenta duorum corporum foliatorum, quae foris mollis ſunt ſubſtantiae, e plurimis veſiculis irregularibus Aqua repletis compoſita; ablata pelle obſervantur eſſe duo muſculi pulcherrimi, ex fibris multis mollibus, albis, calamo anſerino craſſioribus, figurae cylindricae a cute dorſum integente perpendiculariter ad illam, qua pectus veſtitur, tendente compoſiti, quarum anteriores breviores ſunt poſterioribus. Fibrarum harum extremitates, variarum irregularium figurarum veſtigia ſui relinquunt in pelle dorſi aeque ac pectoris, et colore, figura ac ſitu, veris ac realibus veſiculis ſimillima apparent. Separantur ab invicem fibrae per alias transverſales nervoſque manifeſte recipiunt, per transverſum eis ſe applicantes, ita ut jure fibrae motrices vocari poſſint. Accuratius et latius horum corporum falcatorum injecta mentio, cum ſecundum *Excellentiſſ. Redi* et *Lorenzini* vis ſtupefactiva et dolorifica Torpedinis in nulla alia parte niſi in illis *corporibus* ſive *falcatis muſculis* duobus reſideat. Caeterum Acephalos videtur hic piſcis, adeo latum eſt ei caput, nec a corpore diviſum. Os Rajae ori ſimile, latitudine digitali, rictusque ſecundum proportionem corporis ampliſſimus; in *utraque maxilla Dentium* minimorum durorum, uncinatorum, verſus fauces incurvorum multi ordines. Infra hunc quinque foraminum falcatorum paria ducunt ad branchias: quibus ex utroque latere, junguntur modo dictorum corporum falcatorum lineamenta. Supina jacente, *nares* apparent, quarum ſuperficies interna ſimpliciſſima, per laminas aut corpus quoddam aliud neutiquam multiplicata, unde torpedine ſine dubio olfactus obtuſiſſimus. *Pinna* corpori utrinque una, in forma Limbi, jungitur. *Cauda* pluribus inſtructa eſt: ad initium ejus utrinque una carnoſa; in dorſo hujus duae ſpinoſae; extremae alia quodammo-

dammodo bifurcata, itidem ſpinoſa additur. *Anus* prope caudam ſat grandi fiſſura patet: in cujus labris verſus caudam duo foramina falcata conſpiciuntur. *Cutis* ſeu pellis *Torpedinis* infinitis foraminibus, majoribus et minoribus pertuſa eſt, quibus totidem canaliculi diverſae item magnitudinis, humore viſcoſo, pellemque lubricante, referti annectuntur. Separata pelle canaliculi majores in dorſo circa partes convexas utriusque corporis falcati, in duos faſciculos collecti obſervantur altera ſui extremitate omnes conjunctim terminari inter oculos et anteriorem extremitatem capitis, ubi quivis canaliculorum ſenſim affixus eſt exiguo globulo cryſtallino, ſimili ſemini Coriandri, natanti in humore quodam albo glutinoſo. Minores vero ſunt ramuli alterius cujusdam canalis gemini, corpora modo dicta falcata utrinque cingentis, productaque per totam pellis longitudinem ramificatione, in caudam terminantis. *Internam partium ſtructuram* omittimus, optime apud citatos Auctores reperiundam, cum Auctor externam Torpedinis figuram exhibuerit. *Torpedinem mortuam* non ſtupefacere, ſed impune tractari poſſe, teſtatur Ill. Rajus in Synopſ. Method. Piſcium p. 29. Piſcis eſt peſſimae famae: hinc Venetiis, ne in foro piſcario vendatur, Praefecti ſanitatis Auctoritate cautum eſt. Maſſiliae tamen, Genuae et alibi a tenuioris fortunae plebe eſui expetitur.

Torpedini *ORBIS SPINOSVS* in Tabula noſtra appoſitus Germ. ſtachlichte Meer-Taube/ dictus. Orbis nomen obtinuit, quia rotundus totusque pene capite conſtat. Refertur ab Ichthyographis, praeſertim *Excell. Rajo in Willugbejano de Piſcibus aeterno opere et Synopſ. method. Piſc. pag. 42.* inter Piſces corpore contractiore, et qui plerique inſolentis figurae ſunt, corpore globoſo, et ut *Marggravius* loquitur, corpora ſua utris more inflare poſſunt. Convenit autem ab *Auctore noſtro* delineatus orbis exactiſſime cum orbe maritimo muricato altero *Cluſii in Exoticorum Libr. VI. cap. XXIV.* deſcripto, ut ovum vix ovo ſimilius videatur; hinc ejus quoque deſcriptionem adjungimus noſtro orbi apprime quadrantem: *Per univerſum corpus muricatis munitus ſpinis, coloris in dorſo fuſci, et multis nigris maculis conſperſi, in ventre autem cineracei; ſupercilia ſunt elata, os aliquantulum prominulum et duobus albis oſſibus praeditum; binae in lateribus pinnae non adeo magnae; aliae item binae, quarum una in extremo dorſo paulo ſupra caudam, altera poſt podicem fuſci coloris, nigrisque maculis notata, quemadmodum et illa, quae extremam caudam finit.* Hunc orbem *Excell. Rajus* eundem eſſe credit cum *orbe Batrachoide Muſ. Societ. Reg.* et *Marggravii Gvamajacu atinga* ſive *orbe muricato Ranae rictu.*

Orbi muricato jungimus *ORBEM NON SPINOSVM*, a Salviano Aegyptiacum dictum, eo quod in Nili oſtiis capiatur. Figura, ſi caudam excipias, eſt ſphaerica, prorſus a ſquamis nudus; cute admodum dura tegitur, quam aſperam efficiunt aculei parvi, quibus tota

conſperſa eſt, quorum reſpectu improprie non ſpinoſus dicitur. *Ore* eſt parvo, dentibus quatuor albis munito. Unicum utrinque *foramen* et *pinnam unicam* habet utrinque ad branchias Capriſci modo; pinnulam aliam in prona parte prope caudam; aliam huic fere reſpondentem in ſupina. *Cauda* in unicam et latam deſinit. Piſcem hunc *Plinii* orbem, vel ut alii legunt, *orchin* eſſe credunt; verba Plinij haec ſunt: *Duriſſimum eſſe Piſcem conſtat, qui orbis (orchis) vocetur; rotundus eſt et ſine ſquamis, totusque Capite conſtat.* E mari Nilum ſubire creditur; minime tamen eſculentus eſt: totus enim capite vel potius ventre conſtat; hinc exſiccatus vel Alga et tomento oppletus et ſuſpenſus coeli partem, a qua flat ventus, roſtro ad eam converſo indicat; unde a quibusdam Germanis See-Hahn ſive Gallus marinus vocatur, quod verum eſſe experimento comperit in parvulo ſuo orbe, Wormius in Muſeo. Vid. quoque Muſ. Moſcard. Libr. III. c. 66. p. 227.

Tabulae medium occupat *TESTVDO MARINA*, Germ. Meer-Schild-Krot/ a Terreſtri ſive lutaria non niſi magnitudine, qua eam excellit, differens. Teſta enim eſt minus pulchra et concinna molliore, pedibus piſcium pinnis non abſimilibus, ad natandum comparatis. In ingentem magnitudinem excreſcit, ut in Braſilia et Antillarum Inſulis unius caro, 80. vel centum hominibus in prandium ſufficiat, teſte Rupifortio in Hiſt. natural. Inſul. Antill. cap. 21. Art. II. p. 246. A capacitate tegminis teſtacei, nomen Teſtudinis apud Latinos, apud Graecos χέλυς et χέλις obtinuit, a verbo χέω, capax ſum. Nolo revocare equidem Veterum fabulas, Solini imprimis, qui in mari Indico tam grandes eſſe ſcribit Teſtudinum teſtas, ut duabus ſuperna parte junctis et inferne deductis, aedes ſuas conſtruant. Nec Aeliani, qui in Taprobana Inſula aedium tecta ex Teſtudinum teſtis conſtare credit. Nec Diodori Siculi, qui populos Chelonophagas Aethiopiae et alios Caramanniae vicinos, ejusmodi Corticibus Teſtudinum, pro cymbis, quibus ad continentem navigant, item pro Tentoriis uti refert; de quibus omnibus ὁ πάνυ Salmaſius in Plinian. Exerc. in Solin. p. 837. Licet haec a veteribus de Teſtudinum magnitudine fidem pene ſuperent, tantae tamen in India exiſtunt, ut parum ſit pariter credibile, ni viris omni exceptione majoribus fidem denegare omnem velimus. *Generoſ. Anglus Herbertus* in mari Indico Teſtudines tantae molis ſe vidiſſe jactat, ut quatuordecim homines unius dorſo inſiſtere potuerint. *Joh. Faber Lynceus* in *Expoſit. Animal. Novae Hiſpan. Nard. Ant. Recchi* p. 731. *Nicolaum Trigautium* maximum illum in Sinam Miſſionarium, certo ipſi aſſeveraſſe memorat, in mari illius Regni tantae magnitudinis vidiſſe Teſtudines, quantae ejus cubiculum, quod paſſus erat longum decem, latum ſeptem. *Marggravius Hiſtor. quadrup. et ſerpent. Lib VI.* p. 241. tantae in Braſilia molis pronuntiat, ut a quatuor robuſtis viris vix poſſint moveri; imo Laetius in tantam magnitudinem excreſcere ſcribit, ut quinque viros teſta ſua ſuſtineant, et cum

iisdem

iisdem prorepant; hinc non mirum, tam firmam illis teſtam a natura impertitam, ut rotis plauſtri onuſti currentis minime conteri poſſint, teſte Wormio in Muſ. p. 316. Noſtra Teſtudinis teſta e mediocribus, tantae tamen magnitudinis exiſtit, ut commode quis eo pro ſcuto uti poſſit, quod de *Centurione Mario* memorat *Nierenbergius Hiſt. Nat. Libr. XI. cap. 54. p. 260.* Pollicem craſſitie excedit; varias habet ſuturas, e variis variarum figurarum telluſis coagmentatas quaſi, haud adeo concinnas, coloris nigri ſplendentis, lineis flavis vix viſibilibus. Partium Animalis hujus ſtructuram fuſius recenſere, rem ſupervacaneam judico, cum illud jam praeſtiterit *Severinus in Zootom. Democrit.* p. 321. ſeq. poſt eum *Gerard. Blaſius in Animal. Anat. cap. 36. pag. 118.* Edit. in IV. *du Hamel in Reg. Scientiar. Acad. Hiſtor.* Libr. I. cap. VII. *Illuſtr. Redi nell' oſſervaz. intorno agli Animali viventi che ſi trovano negli animali viventi.* pag. 95. 140. ſeq. et omnium accuratiſſime in peculiari libro, Italice *Illuſtr. Fr. Redi* inſcripto: *Giov. Caldeſi Aretino nell' Oſſervazioni Anatomiche, intorno alle Tartarughe marittime, d' Acqua dolce et terreſtri,* plurimis figuris aeneis illuſtrato opuſculo, et impreſſo *Florent, Anno 1687.* in 4to; et licet haec Teſtudinis ſolertiſſima Anatome omnem mereatur laudem, nitidiorem adhuc habuiſſemus, ni mors invida abripuiſſet virum omni elogio ſuperiorem, *Chriſtophorum Gottwaldum, Podalirium* Dantiſcanum, naturae Myſtam ſolertiſſimum, ceu ex aeneis *Muſei Anatomici ejus figuris*, quae apud Nobiliſſimam Viduam una cum Conchyliorum elegantiſſimis, et omnes, quas hactenus videre contigit, delineationes ſuperantibus, ſuperſunt, ſatis patet. Cum explicatione et uberiore deſtituatur deſcriptione opus fere Regium, Tabulas tantum recenſere placuit, ut ſalivam moveamus erudito orbi, et Bibliopolarum curioſioribus, quo Virum in Hiſtoria naturali promovenda ſolertiſſimum, paternis glorioſe inſiſtentem veſtigiis *Joh. Phil. Breynium,* Medicum pariter Dantiſcanum celeberrimum, Reg. Soc. Angliae Socium digniſſimum, ſub cujus directione et manibus, precibus et pretio exorent, ut in publicam tandem lucem opus ſplendidiſſimum prodeat. Continent autem, quae Teſtudines concernunt Tabulae, et quidem *prima* et *ſecunda Teſtudinis marinae* et, ceu e delineatione accuratiſſima patet, *Tartarugae Luſitanorum* ſive *Juracuae* Braſilienſium, quibus alae quaſi loco pedum, ſummam et imam faciem. Tabula *Tertia faciem anteriorem; Quarta partium internarum ſitum naturalem,* certe omnibus hactenus editis anteferendam. *Quinta, Gulae ſtructuram: Sexta partes genitales utriusque ſexus,* in quibus plurima obſervanda, ab aliis animalibus peculiaria; et *Trapham* quoque *in deſcript. Jamaicae* cit. *Excell. Rajo* obſervavit, Marem et foeminam Teſtudinum per integrum menſem lunarem in complexu Venereo perſeverare; hinc *Wormius* foeminas mares valde reformidare ſcribit, ob congreſſum longiorem nempe, qui ipſis injucundus; *Septima Ovarium exhibet et Pulmones,* quos non in Thorace, ſed in Ventre inferiore ſub dia-

Q phrag-

phragmate ſitos *Joh. Faber Lynceus* tradidit, cui hypotheſi haec et aliae tabulae favere videntur, hinc *octava pulmones cum folliculo aethereo* ſiſtit; *Nona Scutum inferius, decima ejusdem Sceleton*, quo clare innuitur, Teſtudines Scuto ſuo, ut vulgus putat, exire non poſſe, quod oculis jam expoſuit *Lachmund Dec. I. Ann. IV. et V. Obſerv. CLXXXIII.* p. 240. Claudit tandem Tab. *Decima* cum *variis Teſtudinum ſcutis*, e quibus coloribus et magnitudine differentibus varia et elegantia conficiunt opera, quae cum iis certant, quae ex Achate elaborantur. De ovis Teſtudinum varii Auctores varia. *Joh. Ott. L. B. de Helwig* in Inſula Cera Auſtrali-Orientali, ſaepius 300. et 400. in foveam arenaceam deponi a Teſtudine refert, ſolo calore ſolis ſub Arena, absque ulla alia incubatione excludenda; cum tempus advenerit excluſionis, pullos recenter excluſos adventantes e mari parentes devorare aſſerit, ſi vera ſunt, quae narrat. *Dec. II. Ann IX. et X. Obſerv. CXCIV.* §. 27. De modo Teſtudines in dorſo reſupinatas capiendi *Rupifort. Hiſt. Nat. Antill. Pomet. dans l'Hiſtoire generale des Drogues, Second. Part Livr. I.* chap. 36. pag. 86. tres modos recenſet. Conf. etiam *Muſ. Moſcard.* Libr. III. pag. 218.

Teſtudinem *SEPIA* excipit, quae nomen obtinuit ex atramento, veluti putrida quadam ſanie, Graeci σηπεδόνα vocant, qua abundat, vel ob σήπιον, quod, uti poſtea dicemus, in dorſo gerit, ſic ſentiente *Excell. Charltono de differ. et nominibus Animal. et ſpec. de Piſcib.* pag. 50. Refertur in claſſem mollium piſcium, et optime cum Icone *Sepiae pronae Salviani* convenit, in hac noſtra Tabula expreſſa figura. Proprium huic piſci eſt, (praeter fiſtulam inter caput et alvum prominentem, quod atramenti copia luxuriet, et vel ideo quam in caeteris reperiatur, majori,) quod vitam litoralem traducat, et nihil aliud, quo ſibi auxilietur, habeat, cum Polypis et brachia et mutatio coloris inſerviat: unde fit ut atramentum illud, ſive cruorem ſuum atrum per Aquam effundat, cum ſe peti animadvertit, et piſcatoribus iter veluti praeſepiat; a quo nigro liquore Germanis **Black-Fiſch oder Dinten-Fiſch** nominatur, a molliuſcula autem ſtructura **Kuttel-Fiſch**. Hoc ſepiae atramentum Sinenſes cum Brodio oryzae vel alterius leguminis inſpiſſant et formant, et in univerſum orbem ſub nomine *atramenti Chinenſis* transmittunt; teſte Excell. *Hermann. de Mater. Medica.* Habet et praeter atramentum Sepia, in *dorſo* σήπιον robuſtum et latum, inter ſpinam et os mediam prae ſe ferens naturam, ſubſtantiam nempe teſtaceam candidam, levem, utrinque tumidam, parte ſuperna duriuſculam, inferna fungoſam molleculam leviter aſperam friabilem, ſaporis aliquantum ſalini et ſubacris, odoris nullius, in officinis Os ſepiae dictam. Licet aſpectu plane horridus ſit hic Piſcis, in culinam tamen et cibos recipitur, non ab Italis tantum mare mediterraneum accolentibus, ſed et a Gallis, teſte *Pomet dans l'Hiſtoire gener. des Drogues;* hinc Bouſſuetus de Aquatil. nat. canit:

Sepia

Sepia dura quidem eſt, ſed ſi ſemel eſca coquatur,
in ſtomacho et venis et jecore optime alit.

Apud Veteres quoque in eſu ut uſu fuiſſe, fuſe probat, et ex omni antiquitate derivat laborioſiſſimus *Aldrovandus*, de mollibus, cruſtaceis et Teſtaceis Lib. I. cap. 4. pag. 59. Etiam ova Sepiae in ſiccum ejecta, a quibusdam edi cocta in ſartagine, ſcribit *Rondeletius*. Singularis ovorum Sepiae ſtructura, de qua modo laudatus Bouſſuetus canit:

Ova edit baccis myrti forma effigieque,
Qualis vinifera in vite racemus ineſt.

De interna Sepiae ſtructura Conſul. *Excell. Redi nell' oſſervazioni intorno agli animali viventi che ſi trovano negli animali viventi. p. 169. ſeqq.* Edit. *Florent. in quarto.*

TAB. XVII.

PRISTIS ſive SERRA PISCIS, *Anglis The Saw-Fiſch*, inter *cartilagineos longos edentulos* a *Cl. Rajo in opere Willughbejano de Piſcibus Lib. III. Sect. I. cap. 14. p. m. 61.* a *Cl. Wormio in Muſeo* non ad Galeos ſed cetos refertur, et licet cum Cetaceis nullam habeat corporis ſimilitudinem, ob *molem* et *magnitudinem* tamen ſaepe *Cetaceus*. *Cutim* habet rudem et inſtar Zygaenae cutis aſperam, cineracei in dorſo coloris, in ventre candicantis. *Caput* Cordis figuram habet, compreſſum nec craſſum; in hujus medietate, paulo tamen verſus anteriora, in quolibet latere oculus, et poſt quemlibet digiti fere intervallo *ſpiraculum*, per quod Aquam evomit, (quae *foramina* Excell. *Rajus meatus auditorios* eſſe credit,) et ſub his in inferiore tamen parte *oris ſciſſuram*, ut in Zygaena fere transverſam labiis inſtar limae acutis ſine dentibus. In extremo autem capitis verſus Serram in inferiori parte duo ſunt ſpiracula ſubſtantiae interius inſtar branchiarum, quibus ſine dubio ſerratum roſtrum regit, nam has inter branchias ſerra oritur. *Caput* igitur in longum et anguſtum, planum et firmum roſtrum porrigitur, de quo mox pluribus. Pinnas piſcis habet VII. videlicet duas ad latera, paulo infra branchiarum ſpiracula, poſt has in lateribus iterum duas, ſupra has in dorſo unam, deinde in extremitate corporis fere in dorſo itidem talem, et pro cauda ſeptimam. Corpus ſubteres eſt, anguſtum verſus poſteriora. Piſcis, quem Auctor noſter habet et exhibet, vix e mediocribus eſt. Aſt major fuit, e quo

SERRA PRISTIS improprie Gladius, cujus figura quoque a Beſlero noſtro hac et eadem producitur Tabula; gladius enim Piſcis Xyphiae eſt, *Serra Priſtis*. Porrigitur, uti modo diximus, Caput Priſtis

in longum planum et anguſtum hoc roſtrum, utrinque multis dentibus ſive oſſeis firmisque ac rectis ſpinis ex adverſo ſitis ſerrae inſtar munitum; numero ſecundum *Illuſtr. Rajum* incerto, in aliis enim XXV. in aliis XXVI. in aliis XXVIII. utrinque cernuntur. In noſtra Serra viginti ſex numerantur ſpinae, in Serrula vero, quae piſci adhuc agglutinata, viginti. Longitudinem quod attinet, binas ultra ulnas adaequat, unde Piſcis magnitudo facile aeſtimari poterit. Per longitudinem poroſi oſſis, duas habet cavitates, quae juxta extremitatem coaleſcunt, nec in apice hiant. Vid. Cl. *Jacob. Muſ. Reg. Danic. Sect. III.* p. 15. Plura de *Priſti* ejusque *Serra* ſcire qui deſiderat, evolvat *Cluſ. Exot. Libr. VI, cap. 19.* p. 135. ſeqq. *Muſeum Worm. Libr. III. cap. XV.* p. 288. *Piſ. Hiſt. Nat. Braſil. Libr. III.* p. 54. ſub nomine *Aragvagva. Rochefort l'Hiſtoir. naturell. des Antilles p. 190. Muſeum Gottdorf. Olear. p. 38. Muſ. Calceolar.* Sect. I p. 82. *du Hamel Hiſt. Scient. Acad. Reg.* pag. 270. pluresque alios.

PISCEM STURIONEM optime aeri inciſum et delineatum eſſe, teſtis et Cenſor eſt omni exceptione major, Illuſtr. *Grew* in *Muſ. Soc. Reg.* qui ad *Salviani* optimam expreſſionem *noſtram* pariter accedere refert: *(eſpecially that of SALVIANUS with is curious figure. The like in BESLER.) Corporis* figura longa eſt, ſecundum *Schoenfeld. in Ichthyol.* ſive *Nomenclat. Animal. marin. fluviat. et lacuſtr. Holſat. et Excell. Charlton in Onomaſt. Zoic. trianguli ſeu priſmatis fere figura*, ſecundum *Illuſtr. Rajum* in *Willugbejano de Piſcibus opere, Pentagona*, quinque ſcilicet ſquamarum oſſearum ordinibus in quinque angulos tributa. *Squamae ſuperioris ordinis* in medio dorſo, caeteris majores altius aſſurgunt. Harum numerus certus et definitus non eſt; in aliis enim piſcibus XI. in aliis XII. in aliis tredecim obſervavit *Rajus*. *Ordo* hic usque ad *pinnam dorſi*, (quam unicam hic piſcis habet, non longe a cauda) nec ulterius extenditur. *Ordines laterales* a capite incipientes ad ipſam usque caudam procurrunt, triginta aut XXXI. alteruter ſpinis compoſiti. *Ordines inferiores*, qui planum ventris lateraliter terminant, a priori pinnarum pari inchoati, ad ſecundum par definunt; conſtantque ſinguli XI. XII. vel XIII. ſquamis. *Squamae omnium ordinum* in univerſum omnes ſpinam habent in faſtigio brevem, validam, retrorſum incurvatam. Praeter hos V. ordines ſquamas duntaxat binas habet infra anum in medio Ventre. *Caput* pro mole corporis exiguum, ut et *oculi* iridibus argenteis. *Os* in prona parte rotundum, ſemper hians, absque dentibus, magis ad ſugendum quam maſticandum accommodatum, ante quod propendent appendices carnoſae quatuor. Μακρορυγχότερος *roſtro longiori*, quo more ſuis terram fodit, unde Sturionis forte nomen illi impoſitum credit ſolertiſſimus *Geſnerus*, quibus **ſtieren und ſtören**/ caenum aut vadum aquae fodere et commovere ſignificat; quae nominis deductio certe melior videtur illa maximi *Salmaſii*, Criticorum facile principis, dum Sturionis nomen exi-

Digitized by Google

exiſtimat a *Thurſione* Piſce, διεφθαρμένως deductum. *Olaus Wormius* dictum putat a *corporis proceritate*, quia *Stur* vel *Steer* magnum in lingua Danica denotat; hocque jam olim acutiſſimo *Joſ Scaligero*, illuſtriore Literarum quam Veronenſi Principatu, ſuboluit, qui *Gothicum vocabulum Sturionem* pronuntiavit: a Sturionis Latino nomine Gallorum *Eſturgeon*, et Anglorum *Sturgeon* indubie deſcendit. Haud minus inter ſe pugnant Auctores de Acipenſeris nomine, quae collecta videbis apud *Illuſtr. Rajum in Willugbejano Opere*, pag. 241. Gignunt equidem Maria hunc piſcem, maxima tamen fluvii dant incrementa: teſte enim *Schoenfeld. in Ichthyolog.* p. 9. *niſi utriusque Aquae dulcis et ſalſae beneficio fruatur viciſſim libere, aegre incrementum ſumit, ut in junioribus ex mari in vivaria et lacus translatis experientia docet.* Piſcis imprimis nobilis, pinguedine flava abundans, palato Apiciorum gratiſſimus; et Διὸς ἐγκέφαλον *Jovis Cerebrum.* Hinc in conviviis piſces hos coronatos per ſervos coronis redimitos, junctis inſtrumentis muſicis, appoſuere, *quaſi quadam non delitiarum, ſed numinis pompa*, ut *Athenaeus loquitur Deipnoſ* L. VII. c. 15. Unde *Ovidius* in *Halievt. Tuque peregrinis Acipenſer nobilis undis*: et *Martialis* Libr. 13.

Ad palatinas Acipenſera mittito menſas,
Ambroſias ornent munera rara dapes.

Plurima ad delitias Piſcis hujus facientia collegit *Cl. Elsholz.* et Doctiſſ. *Behrens* in *Diaetet.* Sed unde digreſſus ſum, eo revertor: *Pinnae* huic piſci ſubalbidae; quarum *binae* ad branchias, totidem ad ventrem ſitae ſunt. A capite per dorſum ad caudam usque *funis* ſeu *nervus* digiti craſſitie excurrit, integrum roborans piſcem et firmans; coqui dum mactant, funem extrahere ſolent. *Cauda* qualis *Galeorum*, cui claſſi accenſetur, bifida quidem ſed adeo, ut ſuperius cornu, una cum ipſo corpore tenuato, ultra inferius longe procurrat. *Color* Piſcis in ſuperna parte ſordide olivaceus, aut ex caeſio nigricans, in prona argenteus; media inſuper ſquamarum pars albet. *Internarum partium ſtructuram* ſive *Anatomen* Piſcis hujus, in Cadomenſi Academia factam, et a Reverendiſſimo Abrincenſium Epiſcopo *Huetio* Academiae Scientiarum Regiae Pariſinae miſſam, recenſet in Academiae illius Hiſtoria *Cl. du Hamel Libr I. Sect. V. cap. IV.* *Ova* piſcis hujus Sale condita, et in maſſam coacta, *Caveare* vocant Itali, forte a Moſcovico nomine, *Ikari*, deducto, ut *Cl. Oleario in Itinere Perſ.* pag. 264. placuit. *Julius Alexandrinus*, non imi ſubſellii Medicus, *Libr. de tuend. valetudine* Caviaro Veterum *garum* eſſe credidit, ideo refutatus a *Cl. Nonno de re cibar.* Libr. III. cap. 14. p. m. 416. Saponem viridem plane colore et ſubſtantia refert haec maſſa, quae quamplurimis in delitiis habetur, viresque ejus medicae praedicantur variae. Sic Reverendiſſ. Epiſcopus *Jovius* de *Piſc. Rom.* refert, Summum Pontificem *Julium ſecundum* hoc magma-

te appetitum plane proſtratum reſtituiſſe. Nonnulli aphrodiſiacas illecebras in hoc coagulo quaerunt. *Condiendi modus* e *Platina* a *Geſnero* refertur, reperiturque ejus differentia, quippe quem Itali *Caviaro negro* vocant, ex *ovis Sturionis*, *caviaro roſſo* in Vrbe *Capha* ad Tanaim fluvium ſita, e *carpionum ovis* conficitur, quem Judaei expetunt, quippe lege Judaica Sturio Piſcis ipſis cibus vetitus. Aequale *Caviaro* condimentum *Botarga* dictum (quod ὠα τάριχα ſive ova ſalita proprie eſſe Cl. *Nonnus* credit,) e *capitonis* ſive *Mugilis*, Provinciae Incolis *Mujou* dicti, ovis quoque confectum. De quo *Pomet l'Hiſtoire generale des Drogues. P. II. Livr. I. Chap. 44.* de *modo piſces Sturiones in Volga fluvio capiendi Strausſius in Itiner.* p. 112. qui aliquot piſcium horum centenas, per diei unius ſpatium obtineri retulit, modo vera ſunt, quae narrat.

CANIS MARINVS ſive *LAMIA* ſequitur. Refertur Piſcis hic inter Cartilagineos longos, dentatos ſpinis deſtitutos et Galeorum omnium maximus, ut currui impoſitus vix a duobus equis vehi poſſit. *Rondeletius* vidit 1000. librarum pondere, imo *Gillius* 4000. Librarum pondere captum fuiſſe annotavit; hinc *Rondeletius* in Santonico litore captum vidit, cujus os et Gula tanta erant vaſtitate, ut hominem etiam obeſum commode potuiſſet capere: Vnde in quodam loricatus homo repertus, teſte *Excell. Charltono in Onomaſt. Zoic.* ſive *different. et Nomin. Animal. Claſſ. de Pelag. Cartil.* p. m. 7. Hinc Theologorum nonnulli opinantur, nec ſane praeter rationes praegnantes, Jonae Prophetae deglutitorem fuiſſe Lamiam. Vid Illuſtr. *Rajus* in oper. Willugbejan. de Piſcibus Libr. III. Sect. I. cap. I. p. 48. Quam ſententiam tamen contra *Cl. Majum* et *Paullinum* deſtruere conatur, Lamiae ſubſtituendo Balaenam, *S. A. Pfeiffer in diſſert. Anno 1697. Lubecae impreſſ.* Tam amplum et vaſtum os, ampliſſimum etiam latiſſimumque caput requirit. *Os* autem non in roſtro, ſed ut aliis canibus ſupina parte, ejus ſciſſura maxima eſt, et in qualibet maxilla dentes duriſſimi. *Dorſum* breve et ad caeteras muſtelas comparatum, latiſſimum. *Laterum* et *tergoris pinnas* longe quam in quovis ſui genere majores habet. Binae earum haud procul a cauda, una ſuperior, altera inferior, ad branchias binae, ad podicem aliae binae, alia rurſus in medio fere dorſo. *Cauda* ſi reliqui corporis magnitudinem ſpectes, minus craſſa ſpiſſaque, duabus conſtans pinnis. *Podex* inter ſupinas pinnas latet. Cute aſpera integitur, in qua vaſa ſunt obſervatu digniſſima, exiſtunt enim fontes unctuoſi humoris Piſcium ſuperficiem oblinentis, qui tumor aeque neceſſarius eſt ad piſcium in Aqua motum faciliorem reddendum, ac neceſſarium eſt naves mare ſulcaturas axungia et pinguibus aliis obducere. *Oculi* piſci huic ſunt maximi rotundi, quorum muſculi, qui ſurſum deorſum, dextrorſum ſiniſtrorſum movent, manifeſte conſpiciuntur. Plura qui de ejus externa internaque ſtructura noſſe cupit, adeat *Illuſtr. Rajum in*

reg.

reg. opere Willughbej. de Piſcibus p. 48. Noſter in Tabula depictus minoribus vix accenſendus, uti et

MANDIBULA ſeu RICTUS potius *CANIS MARINI*, quem Auctor aeri imprimi curavit, optime niſi magnitudinem excipias, cum illo in Muſeo Regio Danico a Cl. *Jacobaeo* expreſſo conveniens. Scatet autem *maxilla* rictus quaelibet dentium numeroſa ſerie, ut plurimum ſeno ordine diſpoſiti ſunt dentes duriſſimi, et acutiſſimi trianguli figura utrinque ſerrati. Qui in priori ordine ſunt, extra prominent, et in anteriorem partem vergunt, ſecundi ordinis recti ſunt, tertii, quarti, quinti et ſexti in os recurvi, maxima ex parte in utraque maxilla carne molli fungoſaque contecti ſecundum Excellent. *Rajum*. Quid quod *Excell. Charltonus* ex acutiſſimo Stenonio notat, in inferiori piſcis mandibula tredecim dentium ordines obſervari. Quaelibet maxilla utplurimum 72. comprehendere debet dentes, quae ſumma eſt in utraque 144. dentium; ſed numerus omnino incertus eſt, quippe pro aetate piſcis variat, et obſervatum, novos quotannis dentes huic piſcium generi, quamdiu vivunt, ſuccreſcere. Accuratiſſime haec omnia rimatus eſt Reverendiſſ. Titiopolitanus Epiſcopus *Steno in examine Capitis Carchariae piſcis, Myologiae ejus annexo;* quam Anatomen pariter *Cl. Blaſius Anatom. Animal.* p. 263. intulit. Credit modo laudatus *Steno*, Gloſſopetras vulgo dictas e terrae erutas gremio, revera non lapides, ſed majores Carchariae canis dentes olim ſepultos eſſe; qua de re alibi. Confer ad hunc Piſcem, quae Cl. *Rupifortius in Hiſtor. natur. Antill. Inſul. de piſce, Requiem* dicto, habet p. 191. *Muſ. Olear. p. 32. et 36.*

CAPUT DELPHINI potius *PHOCAENAE* eſt, (differentiam quippe exhibuit in opere *Willughbejan. diligentiſſimus Rajus*) carne omni integumentisque caſſum, rictu dentibus horride armato. Vocatur Germanis Meer-Schwein/ Septentrionalibus *Marswin*, unde aliarum gentium denominationes detortae. Captus talis Piſcis Apenradae in Holſatia Anno 1661. longitudinis 13. craſſitiei 7. ulnarum, teſte Cl. *Oleario in Muſeo Gottdorff.* ab Excell. *Majore* examini Anatomico ſubjectus; quod Ephem. Nat. Curioſ. Dec. I. Ann. III. Obſerv. XX. inſertum, et a Cl. *Blaſio* pariter Anatom. Animal. illatum. In vertice cernere licet *ſpiraculum* illud ſemilunare ſive hydragogum, quod omnium accuratiſſime deſcripſit Excell. *Major*; ſub cute gyroſus quidam plexus velut Labyrinthus eſt, rugoſus duplex, unus ſuperior nigricans, alteri candido ſuperincumbens. Hinc ſtylo adacto diſtincti duo ductus, quos hydragogos ab uſu vocare licet, manifeſto deprehenduntur, profunde per cranium ad ipſam palati tunicam pertingentes, et interpoſito ſepto oſſeo, cujus apex eſt inſtar criſtae Galli, craſſities vero pennae Anſerinae, ab invicem diſcreti, perque ductus iſtos vel fiſtulas Phocaena aquam ore hauſtam potenter et tanquam e Siphone ejicit, ſicut Phyſeter et Balaena per duplicem prominentem tubulum. Annotat inſuper Ill. *Rajus*, fiſtulam ſumma parte, antequam in duo foramina narium aemula dividitur,

R 2 glan-

glanduloſa carne intus cingi, quae a plurimis foraminulis ceu papillis liquorem quendam in cavitatem fiſtulae excernit. Convenit porro cranium noſtrum cum illo, ab Excell. Majore delineato. Dentes adeo pulchra ſerie diſpoſiti ſunt, ut inter ſpatiola illorum excipiantur dentes maxillae oppoſitae, acuti omnes, parvi licet, et quod mirum obſcure mobiles. Wormius 150. numerat; *Bartholinus* 92. *Major* et *Rajus* 96. totidem quoque in maxillis Capitis Tabulae noſtrae numerantur. Plura qui de Piſce hoc legere deſiderat, praeter Ichthyographos, et hactenus a nobis citatos Auctores, conſul. *Schoenfeld. in Ichthyolog. et Nomenclat. Animal. marin. Holſat.* p. 77. *Jacobaeum* in *Muſ. Reg. Danic. Wormium in Muſeo aliosque*, inprimis *Anatomen Phocaenae Tyſonis*; et ſi quis fabulis ſimilia amat, adeat *Ariſtotelem, Plinium, Aelianum, Agellium* aliosque veteres, qui plurima de Amore Delphinorum erga homines et Muſicam annotarunt.

TAB. XVIII.

CANCER hic *MOLUCCANUS*, quem pronum et ſupinum, nitidiſſime delineatum exhibet Auctor noſter, a *Cl. Wormio* in Muſeo Libr. III. cap. V. inter cruſtata rotunda refertur, quia, ſi caudam acutam exceperis, totum ejus corpus ad rotunditatem accedat. Americanis vocatur *Signok*, Malajenſibus *Balancas*, Javanis *Aleme*, ſive *Almi.* Joh. de Laët in deſcript. Ind. Occident. l. 2. c. 19. *Araneum marinum;* ſolertiſſ. *Rumphius in de Amboinſche Rariteit-Kammer* Libr. I. Sect. 21. p. 21. *Cancrum perverſum* nominat. *Cl. Cluſio*, qui primus ejus notitiam dediſſe videtur, *Cancer Moluccanus* audit, eo quod circa Inſulas Moluccanas copioſe capiatur; quamvis et alibi, imprimis ſecundum *Rumphium* l. c. in *Manado* Promontorio *Celebes* reperiatur. Et *Helſignoeriae* quoque in *mari Danico* ejus generis vivus captus, teſte *Cl. Wormio:* ubi tamen notandum, quod eodem tempore quinque naves Belgicae ex India Orientali reduces appulerint, ubi haud levis ſuſpicio orta, annon quisquiliis et algis navibus adhaerentibus implicatum, hucque delatum fuerit animalculum. Eſt autem *cruſtatum, duabus cruſtis duris deſuper tectum, quarum anterior patellae inſtar convexa admodum craſſa duplicata, circa frontem orbicularis et elegantiſſime conformata, qua alteri conjungitur, ſemilunae in modum exciſa, anteriori latere tuberculis quibusdam et alicubi brevibus et obtuſis aculeis diſtinctis ordinibus aſperatur. Poſterior cruſta priori minor eſt. Rhombiformis et utrinque dentata foraminulis quibusdam, pulchro ordine variegata. Cauda cruſtacea oblonga et longitudine quidem corpus longe excedens, trigona, et a ſui medio ad cuſpidem usque aculeis veluti ſerrata et aſpera, atque in fine ſpiculi inſtar acuta, qua ſi quem imprudentem Piſcatorem laeſerit, ei non minorem, quam Scorpius dolorem infert;* hinc vere de illo *Cl. Bontius* Hiſtor. Nat. et Med. Ind. Lib. V. cap. 31. canit:

Quis-

Quiſquis caudati ſenſiſti tela Paguri,
Diſce meo exemplo morſus vitare doloſos
Dente Leonino, quos aula volubilis infert
A tergo, et pejus retinet ſors cauda venenum.

Concava parte plura crura habet inſtar Cancri, et quidem primo octo breviora, dein bina oblongiora, et alia rurſum bina breviuſcula, oſſiculo obtuſo veluti remigio inſtructa, quibus natare creditur. Duas praeterea circa os exiguas admodum chelas, quibus mandit; ſub poſteriore cruſta veſiculae aliquot ſibi invicem ſuperpoſitae, quae haud ſecus inflantur ac ranarum buccae ſolent. *Cluſius* in deſcriptione hujus Cancri, notante *Illuſtr. Grew* in *Muſ. Societ. Reg.* craſſum erravit errorem, quod partem anteriorem cum longo aculeo eſſe dixerit, cum ſit poſterior. In litoribus marinis paludoſis degunt, ſemper ferme bini, mas nempe et foemina, cum vero mas ſemper foemella minor, illius dorſo inſidens undique circumfertur. Plurima ova continet, oculis non obvia, modum tamen ea detegendi Cl. *Rumphius* l. alleg. demonſtrat. Praeter citatos jam Auctores vid. *Olear. Muſ. Gottdorf.* Tab. 18. p. 50. *Ephem. Nat. Curioſ. Dec. I. Ann. II. Obſerv. 102. Sachſ. Gammarol. cap. 6.* p. 113. *Jacobaei Muſ. Danic. Sect. III.* p. 17. Nulla tamen figura Auctoris noſtri ferme comparanda, (*licet a Jonſtonô Olearioque ex Besleriano Muſeo indubie mutuo* ſumpta videatur:) hinc *Illuſtr. Grew* l. c. ſcribit: *The beſt figure hereof is given by Besler, who alone Shews the Eyes ; yet not ſo clarly, as could bewished.* Cancri Moluccani fragmentum foſſile et lapideum delineavit et deſcripſit *Excell. Scheuchzer Specim. Lithograph. Helv. cur. p. 65. ſeq.*

CANCER ANONYMUS RONDELETII naſcitur in mari et marinis ſtagnis, eoque frequentius in Gallia Narbonenſi veſcuntur. Caret nomine, hinc *Rondeletius* Anonymum vocavit, et in genere ab Incolis *Cancre* appellatur. Brachia habet non admodum magna, pedes longos in acutum deſinentes, cornicula duo. Super Carbones aſſatur, vel elixus et cruſta ſpoliatus in ſartagine frigitur; et hecticis imprimis commendatur, optimusque eſt, cum ova habet. Vires ejus medicas cecinit *Bouſſuetus de Aquatil. nat. P. I. p. m. 231.*

CANCER MARINUS vulgaris, Κάρκινος θαλάσσιος; cum apud omnes Ichthyographos deſcriptus ſit, non ero in eo deſcribendo longior. Optime aeri inciſum et quoad omnes partes explicatum dedit *Cl. Rumphius in de Amboinſche Rariteiten Kammer 7. Hooftdeel* p. m. 10. Eorum apud Venetos innumerus numerus, et *Granceoli* vocantur ac molechae; cum igitur plebecula Veneta iis ſaepius veſcatur, *Mangiamoleche* vocantur, ſicut Mediolanenſes *Mangiaboſeche* Kaldaunen-Schlucker/ Neapolitani *Mangiabrocolli* Kohl-Freſſer/ referente

S hoc

hoc *Cl. Sachſio* in *Gammarol.* p. 110. *Elsholz in Diaet. Libr IV. c. 6. ſ. 2 pag. 238.*

CANCER HERACLEOTICVS RONDELETII maximus e Pagurorum genere, cruribus brevibus, forcipibus admodum validis, ab illuſtri Vrbe Ponti Heraclea ita dictus, vocatur etiam Gallus marinus, quia ejus brachia in criſtae morem tornata ſunt, ſic ſentiente Sachſio in Gammarol. p. 110. Deſcribitur a *Bellonio* et *Rondeletio:* ſed deſiderat immortalis gloriae *Aldrovandus*, quod poſterior in ſua deſcriptione nullam fecerit mentionem tuberculorum, quorum plurima conſpiciuntur per dorſum, colore fere miniaceo; neuter autem eorum, cornuum intra oculos, exiguo a ſe diſtantium ſpatio, et ex plurimis articulis ſeu internodiis conſtantium, meminerit. *De mollib. et cruſtac. teſt. et Zooph. L. II. cap. XIX. pag. 188.* De ejus *Vſu in medicina* et *cibis Bouſſ. de aqu. Nat. pag. 225.*

TAB. XIX.

INter *univalvia non turbinata* agmen et principatum ducit *NAVTILVS*, a verbo Graeco nomen trahens, quo piſcis, et nauta ſimul deſignatur; carinam igitur ſimul et Nautam e Polyporum proſapia *Auctor noſter* exhibet, utrumque ſolum *Nautilum* nempe et *Pompilum.* Cl. *Rumphius* illum eo modo, uti in mari velificat et remigat, ad vivum delineari curavit, et poſtmodum *Ephem. Nat. Curioſ. Dec. II. Ann. VII. obſ. IV.* communicavit, cum antea *Carinam Nautili* elegantiſſimam, ab Aquila marina, e mari cum Polypo ereptam, ejusque unguibus Polypo tantum affixis iterum ſolutam, et a Piſcatoribus littoris Amboinici repertam, Magnif. *Febrio Acad. Nat. Curioſ. Praeſidi ſecundo*, dono dediſſet; *vid. Dec. II. Ann. IV. obſerv. 109.* p. 210. Optimus naturae interpres *Plinius* l. 9. c. 29. tam apte, tam concinne, Piſcis hujus naturam expreſſit, quam ſi ipſe in ejus carina habitaſſet: *Inter praecipua miracula eſt, qui vocatur Nautilos, ab aliis Pompilos; ſupinus in ſumma aequorum pervenit, ita ſe paulatim ſubrigens, ut emiſſa omni per fiſtulam Aqua, velut exoneratus ſentina, facile naviget, poſtea duo prima brachia reflectens, membranam inter illa mirae tenuitatis extendit, qua velificante in aura caeteris ſubremigans brachiis, media cauda, ut gubernaculo ſe regit.* Hactenus *Plinius*, et paulo poſt: *Ita vadit alto, liburnicarum ludens imagine, et ſi quid pavoris interveniat, hauſta ſe mergens aqua;* quae omnia veriſſima et convenientiſſima eſſe, avtoptae in Indiis Cl. *Rumphius* modo laudatus, et Cl. *Bontius* in *Hiſt. Natur. et Medic. Ind. Libr. V.* cap. XXVII. teſtantur, et quidem poſterior *damno ſuo edoctus* ſcribit; *nam dum talem Piſciculum in mari captum, imprudentius manibus contrectaſſet, tantus ardor manum invaſit, tanquam ſi aqua ferventi ſuffuſa eſſet: unde Piſcem hunc Nautili incolam Holothuriorum generi accenſet.* Non autem in Mari ſolum Indico velificat, ſed et in Adria-

Adriatico, ubi illum inter ſepias prope littorales ſcopulos Piſcatores deprehendunt, illic enim frequenter paſcitur; hinc Italis *Polpo moſcardino*, aut *moſcarolo* vocatur. Nauta viſo, *carinam* quoque inſpiciamus. Conſtat autem illa ex teſta puriſſima, argenti aut margaritarum Orientalium inſtar pellucida, ac limpidiſſimis ſtriis artificioſiſſime contexta, ſubtiliſſima inſuper ac folio papyraceo ſimilis, adeoque valde fragilis, hinc *Cl. Rumphio* Nautilus tenuis, Amboinenſibus *Roemagerita* vocatur. Naviculam exprimit tribus compactam partibus, nempe lateribus binis, et carina. Vid. fuſius hunc Nautilum deſcribentem *Rumphium in Muſ. Amboinenſ. Libr. II. Art. III. p. 63. R. P. Buonannum in Recreat. Oculi et mentis P. II. Claſſ. I. n. 13.* Incomparabilem *Liſterum* in regia *Conchyliorum Hiſtoria Libr. IV. Sect. IV. de Polypis teſtaceis* p. 549. ſeqq. diligentiſſ. *Pettiver* in *Icon. et nomin. Aquatil. Animal. Amboin. Tab. X. Fig. I. Cl. Gottwald, in Muſ. Tab. V.* Capſ. 15. n. 433. et paſſim alios plurimos.

Sequitur alia *NAVTILI INDICI crudi* ſpecies, quem ſub nomine Indico *Biapapeda, Nautili craſſi* ſive *majoris Cl. Rumphius* in *Muſ. Amboin.* et *Rupiſort.* in *Antillar Inſul. deſcript.* c. 19. Art. 4. p. 223. ſub nomine *Burgau* deſcripſit. Incola nautili hujus a praecedente differt, et licet a *Cl. Rumphio* Polypodum proſapiae accenſeatur, mirum in modum tamen differt, ceu ex figura Tab. XVII. Lit. B. expreſſa patet. Excell. *Liſterus* in *Hiſt. Conchilior. Libr. IV. Sect. IV. f. 553.* Vermiculum exiguum album nautiloidem, algae fere adhaerentem, oculis expoſuit. Margaritarum conchis ſimillimus eſt Nautilus hic craſſus, hinc concham vocarunt Margaritiferam, non quidem ex foecunditate, qua margaritas producat, ut falſo cum aliis multis credidit Bouſſuetus de Aquitil. nat. pag. 49. Sed Margaritifera dicitur a Colore, quo margaritis aſſimilatur. *Porcellanam* Galli nominant, quia teſte Bonann. Recreat. Ocul. et ment. ex ejus teſta aliarumque cochlearum ab Indis confici fama eſt; hinc a Gallis paſſim *Coquille de Pourcelaine* vel *groſſe coquille de nacre de Perle* dicitur. Pocula ab Indis exinde parantur, nec in Europa infrequens, ſic enim Bouſſuetus l. c.

Hinc ipſa argento fulvoque includitur auro,
Fiuntque hinc oculis pocula grata meis.

His Vaſibus et Nautilo confectiſu, murrhina antiquorum Vaſa comparat *Aldrovandus*, indeque *murrhinum nautilum* vocat. *Pars externa* induitur tunica quaſi oſſea, caſtaneo maculata colore, haec ab Indis imaginibus inſculptis exornatur, quas Auctor noſter ſub titulo *NAVTILI SCVLPTVRIS INDICIS CONSPICVI* ob oculos pariter ponit: exſtatque elegantiſſimum Nautili tale poculum ſculpturis fulgidum, nitide et affabre effictum in *Muſeo Conchyliorum Cl. Gottwaldi pagina ultima. Interior Nautili Pars* unionum apparentiam, ſive Gemmae opali

variam, ad varias luminis reflexiones exhibet. Interna fabrica in triginta ac plures concamerationes dividitur, ut ex figura *Rumphiana Tab. XVII, Lit. C.* elucet. Ex una in aliam pro lubitu animalculum transmeare putarunt aliqui, per ſiphunculum quendam, quo in omnibus aditus patet, ut in anguſtiorem ſemper, et magis intimam ſtationem ſecedens, pericula tutius evitare queat. Verum quia foramen illud vix ſubulae exili aditum concedit, et animal in latiori parte Teſtae, ut oſſibus caro conjungitur; hoc minime credendum opinatur Rev. *P. Bonannus* l. c. qui inſuper addit, ſtructuram hanc ad motum inſervire, ut animal facilius in aqua ſupernatare poſſet.

CONCHA ECHINATA CRVDA, quam hac Tabula Auctor conſpiciendam praebet, videtur eſſe *cochlea maris mediterranei, dicta a Rondeletio echinophora*, et Tuberculis, quibus ſpinae frequenter gibbuloſae intumeſcunt, et proportione ſervata diminuuntur, candida colore, ſed rara. V. R. P. *Bonann.* P. II. claſſ. 3. n. 18.

CONCHA MARINA INDICA POLITA dicitur a *P. Bonanno* Perlata, non ex margaritis ab illa productis, ſed a margaritarum nitore, quo fulget decorticata cute lapidea et rudi. Faſcia colore puniceo aſperſa cingitur, qua inſignis pulchritudinis nota illi augetur.

TAB. XX.

Aſpicito, variis repleta eſt cochlea rugis,
et latum ſumma in parte foramen habet.

His ab Auctore delineatam *COCHLEAM RVGATAM* et *VMBILICATAM* innuit *Bouſſuetus de Aquat. Nat.* Haec falſo tertia Nautili ſpecies eſſe traditur, cum nullus unquam hac in concha viderit Pompilum; qui minor eſt, quam ut tantam concham ſecum trahat, cujus etiam ſtructura a facili natatione aliena eſt ob transverſas rugas, cum in animantibus marinis hoc diligentiſſime caverit natura, ne quid eſſet, quod natationi moram aut impedimentum afferret, annotante hoc magno *Aldrovando de Teſtac. L. III.* cap. 34. pag. 390. Obtinuit autem a rugis nomen, quibus tota Cochleae teſta per transverſum ducta eſt, ita elatis, ut et ſtriata dici poſſit. Colore intus eſt albo, foris flaveſcente, valde fragili. Turbinis claviculae in acumen non deſinunt. Foramen valde apertum et longum. Annon Buccinum magnum ampullaceum tenue, roſtro leviter ſinuoſo profunde ſulcatum Excell. *Liſteri? Hiſt. Conchyl. Tab. 898.* in *Gottwaldiano Muſeo Capſ. IX. Tab. I.* n. 1. 2.

MVREX ACVLEATA MARMOREA Auctori dicta eſt Murex marmoreus *Rondeletii*, interque murices primatum ducere videtur, optimeque convenit cum *Illuſtr. Liſteri Buccino bilingui gravi, labro et columella ſubcrocea, acutis muricibus horrido, clavicula denſe ſtriata;* non

tamen

tamen apte convenit cum murice orthocentro *Aldrovandi*, ut inſpicientibus facile patet. Obtinuit autem nomen Muricis ob figuram: ſignificantur enim hac voce ſaxorum aſpera, unde Poëtarum Princeps Maro:

Concuſſae cautes, et acuto in Murice remi
Obnixi crepuere.

Eadem pariter voce exprimitur bellica clava ferreis horrida aculeis, cujus erat Barbaris praecipue frequentiſſimus uſus, truculento marte cum hoſtibus dimicaturis. *Marmoreus* inſuper dicitur, quia teſta admodum craſſa tuberculisque horrida et aſpera, ideoque aculeatae nomine inſignitus. Parte interna ex albo purpuraſcit, figura inter buccina et conchylium media. Vſum medicum Muricis epigrammate complexus eſt *Bouſſuetus de Aquatil. natur. p. 35.*

CONCHAE IMBRICATAE figura non quadrat ad *Rondeletianam*, ſed potius *Tridrachmae Aldrovandi*, pedalis quippe longitudinis; teſta imbricata undata, ad undarum ſeſe attollentium ſimilitudinem diſtincta, eo loco quo ſibi invicem connectuntur. Singulae duos digitos per transverſum craſſae; intus candicant et glabrae ſunt. Imbres externe adeo mirifice diſpoſiti, ut difficillime ſermone exprimas, oculis vero uſurpes jucundius. Convenit optime cum concha marina imbricata Ind. Orient. *Illuſtr. Liſter.* n. 385.

STROMBVS MAGNVS ad *buccina* et *turbinatorum genus* in anfractum intortum pertinet, quod ore quidem lato, mucrone autem acuto clauditur, juxta *Ovidii* illud:

Cava buccina ſumitur illi
Tortilis in latum, quae turbine creſcit ab imo.

Quamobrem ſonum edunt, ſi voce inflantur, et Tritonum ori admotas Pictores et Poëtae exhibent, quos inter *Naſo* Neptunum deſcribens canit:

Caeruleum Tritona vocat, conchaque ſonanti
Inſpirare jubet, fluctusque et flumina ſigno
Jam revocare dato.

Imo ab antiquis Romanis loco Tubarum fuiſſe adhibitas, affirmat *Virgilius:*

Buccina jam priſcos cogebat ad arma Quirites.

Dicitur autem Strombus, quia στρομβωδῶν nomine intelliguntur, quae in longum turbinem deſinunt, et in anfractus contorta. Deſcriptio Strombi igitur magni *Auctoris* optime convenit cum *Bonanniana;* novem enim anfractibus producitur proportione ſervata diminutis, illique primi orbis longitudine commenſurantur. Circa orbium commiſſuras veluti capillorum tricae circumvolvuntur, et ſingulis eorum labrum

quoddam annectitur, quo veluti diſtinctus Cortex indicatur. In parte interiori e carneo colore albeſcit, exteriorem vero ſemicirculares maculae albae, ruſae et caſtaneae invicem alternatae condecorant. Labrum, quod reflexum orbi propinquo adjacet, minutiſſimis crenulis corrugatur, quod vero expanſum, oris aperturam amplificat, undoſis ſinubus criſpatur. Invenitur in mari Europae adjacente, ſed coloribus dilutis picta labrisque crenatis ac tuberoſis. De Vſu in cibis et Medicina fuſe *Aldrovandus de Teſtac.* L. III. cap. 6. ſeqq.

PINNA MAGNA concha eſt, e duabus compoſita teſtis, et a mytulorum figura, magnitudine excepta, non multum differt. Ab inferiori et ſtrictiori parte in amplam latitudinem extenditur, illic arctiſſime clauduntur teſtae, hic facile diducuntur. Exteriorem faciem terreae glebae ſimilem habet multoque luto maculatam: hinc nonnulli crediderunt, nomen Pinnae ex Graeco πίνος, quae vox *ſordes* denotat, provenire. Tubuli vermiculares et Balani ſaepius parti pinnarum exteriori adnaſcuntur, uti ex figura noſtrae pinnae apparet. Inferior pinnae facies rubida ſive helva cum nitore, pars vero acuminata, ubi animal adhaeret, margaritarum vulgarium aut aeris aemulatur colorem. Varium a variis concha haec nomen obtinuit. Apud veteres Graecos vocabatur ὀςρεώδες κογχύλιον; Anconitanis et Venetis *Aſtura*, Tarentinis *Paricella*, Maſſilienſibus *Nacre*, aliis *Nacharone*, Neapolitanis *Perna*,

a forma Pernae, quam gerit, aſſimili.

Adnaſcuntur huic Pinnae *fila* vel *lineum capillamentum*, in figura quoque noſtra expreſſum, unde Genuenſes *pinnam lanam*, et *lanam pinnam* nominant. An byſſo veterum analoga haec materia, pluribus diſputat *Aldrovandus de teſtaceis* p. 540. ſeqq.

TAB. XXI.

PRoſtant hac in *Tabula* ſub *Fig. 1. 2. 3. 4. et 5ta.* non naturae quidem nova opera, ſed Artis. *LARVAE* enim ſunt e *variis Conchyliorum teſtis concinnatae*, ad oculos aeque oblectandos, ac animum ad Creatoris optimi ſapientiſſimique laudes tam varia naturae miracula, in viliſſimis naturae rebus effingentis, alliciendum. Leves ſunt tenuesque hae teſtaceae Larvae, nec comparandae iis, quas *ſumme Rev. Bonannus Recreationi mentis et oculi* Claſſ. III. n. 407. coronidis loco adjunxit. Et hae tamen non accedunt iis, quae in *Regia Crypta Verſailliana* ſpectantur, in qua ſignum Solis ſculptrix manus ſimulavit, apud Thetidem orbe peragrato diverſantis, additis e Muſivo opere ornamentis, quorum materiem undarum foecunditas in Conchyliis ſubminiſtravit.

Fig. VI. *MVREX EX APPENDICIBVS QVINQVE*, inſtar brachiorum extenſis, et circa labrum additis, a Graecis *Pentedactylus* dictus. Strigis criſpatus elegantiſſimis albi, brunni et ad ſanguineum acceden-

cedentis eſt coloris, mire maculis variegatis ludens; oris aperturam minutiſſimis inciſuris rugatam habens, maxime inſuper expolitus; intus croceus color in albedinem ſe diffundit. Eſtque murex hic Purpura Pentedactylus *Bellonii*, cujus Figura optime exhibetur ab Excell. *Liſtero* in *elegantiſſima Conchyl. Hiſtoria* n. 870. et in Excell. *Gottwald. Muſ. Conchyl.* Tab. IV. Capſ. VII. n. 141. b. diligentiſſimus *Pettiver* in *Aquatil. Animal. Amboin.* Icon. et nom. Tab. XIV. n. 3.

Fig. VII. BVCCINVM MVSICVM eſt craſſum, clavicula muricata inſtructum in Inſulis *Jamaica*, *Barbados* et *Coraſſao* obvium, ab *Excell. Liſtero Hiſt. Conchyl.* Libr. IV. Sect. XI. c. 2. n. 805. delineatum et a *P. R. P. Bonann. in Cl. 3. n. 296.* deſcriptum. Vocantur *Muſica Buccina, quod muſicis notis lineisque Natura ſignaverit, ne forte Marinae Nymphae figuratis defraudarentur cantilenis, Neptunusque Jovis non invideret delitiis, aut ſi commento non aſſentiris, ut ſpectantium ſaltem oculis ſuis numeris abſolutam Harmoniam efficerent*, ut elegantiſſime jocatur R. P. *Bonannus*. Colores jucundius oculis uſurpantur, quam calamo referuntur: ſunt enim lineae aureo fulgore notabiles, notulae ſanguineae, puncta e flavo rubeſcentia, teſta autem ſubjecta vel vinoſa vel onychina. Has conchas Muſicas omnium optime delineatas reperies in *Excell. Gottwald. Muſ. Conchyl. Tab. III. capſ. VI. n. 117. 118. 119. Cl. Rochefort dans l'Hiſtoire naturelle des Isles Antilles Chap. 19. Art. XI.* concham Muſicam exhibet, *Coquillage couvert des Notes de Muſique* dictam, illa tamen non buccinis, ſed conchis Venereis, ſi figura vera eſt, accenſenda.

Fig. VIII. CONCHA HAEC VENEREA eſt *literaria* dicta a *Cl. Rumphio Ephem. Nat. Curioſ. Dec. II. Ann. V. obſ. CXII.* communicata *Arabica;* qui eam poſtmodum *Muſeo Amboinico Libr. II. Art. XXIII. n. 11. lit. M.* pariter intulit, deſcripſit eam quoque *Liſterus in Hiſt. Conchyl. Cl. V.* ponderoſa longiuſcula et anguſtior ventre ſubplano albicante, lateribus crebris maculis nigricantibusque mediocribus diſtinctis dorſo velut characteribus quibusdam depicto. Fig. IX. et X. *CYLINDRI* ſunt, in quibus tamen patentiores et magis expreſſi Arabici characteres. Eorum plurimos depictos habet *Muſeum Gottwald.* Tab. III. Capſ. V. et Tab. II. capſ. XXVI.

Fig. XI. e numero rariſſimarum Concharum *VVLVAM MARINAM* exhibet; et figura oculis ſubjecta nominis rationem exprimit, ut ulteriori explicationi non indigeat; aculeis inſtar pubis horrida. Deſcripſit et depinxit illam *Cl. Rumphius in Muſeo Amboin.* Tab. XLVIII. Fig. 5. et ante illum *Olearius in Muſ. Gottdorfiano* Tab. XXIX. Fig. IV.

Fig. XII. a Cl. M. R. Beslero his verbis deſcribitur: *Stella Marina elegans, cochleam in medietate veluti gemmam annulo incluſam complectens.*

TAB. XXII.

MArina *STELLA praecedentis Tabulae* ad alias *MARINAS* nos ducit, *MAJOREM* nempe et *MINOREM*. Referuntur ab *Aldrovando* in Zoophytorum claſſem; ab aliis ad Inſecta Aquatilia apoda, multas inciſuras in radiis habentia. Graecis ἀστὴρ, *Sylvatico* ſidus marinum vocatur. Radii quinque in multis particulis, tanquam e vertebris componuntur, ut in aqua mobiles exiſtant; cavi praeterea ſunt hi radii ac in meditullio os conſtituunt, quo alimentum attractum conficitur, et per omnes partes diſpergitur. Colore vergunt hae ſtellae ad cinereum.

Quae ſequitur *MARINA STELLA TREDECIM RADIORUM*, optime deſcribitur a *Cl. Cluſio Exot. Libr. VI. c. 29. p. 144.* licet Figura longe melius ab Auctore noſtro expreſſa. Eſt autem haec *Stella* ex aculeatarum genere, ſatis amplo corporis orbe, non valde longis tamen radiis conſtans, qui tredecim numero ſunt, illique omnes directi non ſinuoſi, aequaliter longi prona parte, quinis aculeorum ordinibus praediti, tribus medium occupantibus, duobus aliis latera, ſic ut ſingula latera decem aculei pectinatim muniant, coloris rubeſcentis; ſupina pars flaveſcit, et vertebras illas, e quibus ſinguli radii componuntur, manifeſte oſtendit. Decem radiis ſtella marina deſcribitur ab *Illuſtr. Fabio Columna in Phytobaſan.* pag. 13. Decem pariter, ſed multiplici radiorum flexu *Cl. Rumphius* in *Muſ. Amboin. TAB. XV. Lit. F.*

SOLEN FOEMINA haec ab Auctore delineata multiplici exprimitur nomine, quorum Plinius meminit. *Solen ſive AULOS, ſive DONAX ſive ONYX, ſive DACTYLUS; et quidem Solen dicitur a canalis ſimilitudine.* Αὐλὸς, quod Tubae modo excavatur, Δόναξ, a figura arundinis craſſae ac cavae ad amnes creſcentis, quae δόναξ et Cypria arundo nominatur. ὄνυξ vero i. e. ab extremis tenuitate et figura unguibus ſimili. Dactylus, e mente Plinii pariter ab humanorum digitorum ſimilitudine. A Venetis vocatur *Cappa longa*, a Bononienſibus *Peſce canella*, aliis Italis *Cannolichio*, Gallis *Couteau*, quod cultri manubrium referat. Ex quibus denominationibus omnibus figura Solenis liquet. Vivit ut Tellina ſub arena; teſta ſeptem ad minimum digitos longa, vix unum lata; huic ſumma cuticula. Vid. R. P. *Bonannus p. 106.* quod noctu luceat, Bouſſuetus affirmat de Aquat. nat.

Quam *SPONGIAE FOEMINAE* nomine delineatam exhibet, ego potius *FAVAGINEM* ſive Μελίκηραν Ariſtotelis, aut *Alcyonium ſecundum Dioſcoridis* crederem; quae maſſa quaedam eſt ex innumeris conſtans pelliculis ſive veſicis, iis ſimilibus, quae e Piſis excorticantur, dum coquuntur, invicem unitis et ſpongiae inſtar concretis, vacuis, coloris ex albo flaveſcentis, pugni quandoque magnitudine, quandoque

major,

major, quandoque minor, cujus geneſis, e mente Ariſtotelis, ſequenti contingit modo. Purpurae, mytuli, buccina, aliaque ejus generis oſtracoderma, emittunt lentorem quendam, ſive humorem mucoſum, velut e ſeminis natura, ſemen vero eorum nullum eſt. Ex illo, purpuris verno tempore congregatis, veluti favus ex putaminibus cicerum coctorum alborum, inter ſe cohaerentibus coagmentatur, quam alii pro maris ſpuma, alii falſo pro ſpongia oſtentare ſolent; indeque pariter factum, ut Auctor noſter ſpongiam foeminam crediderit. Vid. plura in *Muſ. Worm.* pag. 236. et apud *Aldrovand. de Teſtac.* Libr. III. pag. 300.

Et *UVA* quoque *MARINA* favaginis ſpecies eſſe videtur, alii pro ovis Rajae piſcis ovario exemptis, et peculiari modo areſactis venditant; quorum jam Tab. XV. e Bouſſueto facta mentio. Nulla enim uvae marinae *Rondeletii* cum noſtra hac ſimilitudo.

TAB. XXIII.

OCcaſione ſpongiae faeminae praecedenti delineatae Tabula, quam *Alcyonium ſecundum Dioſcoridis* eſſe diximus, Auctor copiam nobis facit *ALCYONII MARIS RUBRI*, quod a *Cl. Legato* quoque *Spongia corallina* vel *Coralloides ſpongioſa* nominatur, illudque eſſe creditur, ad quod *Philipp. in Anthol.* collineat: πόντȣ τετρηματόεντα λίθον: *Ponti pertuſum lapidem. Aldrovandus in Muſeo Metallico* pag. 291. vocat *Pſeudo-Corallium rubrum Calamites.* Excell. *Welſchius* Auctori noſtro dicam ſcribit, quod nullo antiquitatis teſtimonio et leviſſimo coloris argumento Alcyonium maris rubri nominet, cum potius ſit *Tubularia Coralloides pulcherrima*, et pro Tubularia purpurea, ſive Alcyonio Mileſio *Ferr. Imperat.* haberi poſſit. Cum autem concretum hoc ſemper pro maritimo habeatur, miro tamen caſu in Pago Svevico Sontheim, Heilbronnae urbi vicino, pugni mediocris magnitudine miro caſu, lapidi quadrato muſcoſo adhaerens repertum, ac ad Virum rariſſimae Eruditionis in Hiſtoria naturali *Joh. Matth. Fabrum* delatum, qui illud *Anat. Botanolog. Pilae marinae* p. 202. inſeruit et delineari juſſit. Vid. quoque Clariſſ. *Rajus Hiſt. Plant.* T. I. Libr. 2. c. 2. p. m. 64. Excell. *Tournefortius* Inſtit. Rei Herb. p. 575. *Muſ. Calceolar.* p. 22. *Muſ. Worm.* p. 237. quod corpus purpureum tamen differre videtur.

ALCYONIUM ALBUM Auctoris, prima impreſſio aut delineatio Madreporae creditur R. P. *Boccone, dans les Recherch. et obſerv. naturell. Epiſt. XVI. pag.* 139. qui *Beſleri noſtri Muſeum* citat, et *Alcyonium tuberoſum Ferr. Imperati* eſſe credit. Eſt autem ſubſtantia marina, poroſa, fungo ſimilis, levis, intus aſpera pumicem referens, alba tamen, aeris ſaporis, odoris expers, uti alia Alcyonia, quae e mari ortum habent, cujus Aquae cum ſalſae ſint, ex ejus ſpuma, cum tenuiſſimis ſor-

dibus permiſta, accedente ſucco lapideſcente, in varias figuras concreſcant. Confer. de *Alcyonio Excell. Langii Hiſt. Lapid.* p. 72. 73.

ALCYONII ALIA SPECIES videtur eſſe Lapis fungites *cerebriformis Excell. Raji.*

PLANTAM HIRSVTAM FORMA CORALLIORVM credo Eſcharam Coralliodem a *Cluſio Exot. Libr. VI. c. 9.* deſcriptam, ſolidam totam, candidam et in varios ramulos creberrimis foraminulis diſtinctos diviſam, valde eleganti conſpectu. Vel potius Porum cervinum *Ferr. Imp. Hiſt. nat. Libr. 27. p. 630.* Edit. *Venet. nov. Cl. Olearius in Muſeo Gottdorf.* matricem Coralliorum credit; vel Fruticem coralloidem, qui omni ex parte refert hirſutum cornu cervinum, quod lanugine obducitur adhuc novellum. *Worm. in Muſ.* p. 233.

PLANTA SAXEA ALBA et *RVBRA*, non colore tantum, ſed ſtructura maxime differunt. Plantam Saxeam rubram quod attinet, colore eſt rubri pallidioris, ſubſtantia et figura externa oſteolithis non abſimilis, duriori tamen, ſaporis aliquantulum acris, odoris nullius. Planta ſaxea alba cum in ſequentibus Tabulis quoque occurat, illic differendi locus ſupererit. *Vid. Tab. XXVI. Fig. IV.*

Sola reſtat *HIPPVRIS SAXEA*; equiſetum hoc eſt in multos graciles ramos diviſum, ac frequentibus diſtinctum nodis et articulis, ſinguli articuli ſtriati, ac veluti canaliculati, ad ſingula vero genicula ſive nodos graciliores, fuſci ſplendentis tamen coloris, ut etiam ſinguli articuli fuſco aliquo glutine connexi videantur. Interior pars lignoſa, quemadmodum ex abruptis quibusdam articulis conſpicere licet; minime autem Cluſiana figura, quam habet Exot. Libr. VI. cap. 8 cum Auctoris noſtri convenit, illa vero quae in *Olearii Muſeo Gottdorffiano* repertu datur, e *Besleriana Tabula*, ut plures aliae indubie mutuo ſumpta videtur. De Planta hac ſaxea vid. *Illuſtr. Raj. Hiſt. Plant Libr. II.* Sect. II. cap. 6. p. 68. et ſub nomine Calbahar littoreum in *Append. Muſ. Muſeor.* p. 111.

TAB. XXIV.

QVERCVS MARINA THEOPHRASTI Auctoris plurimum differt ab illa, quam *Cluſius* Exotic. Lib. VI. cap. 4. p. 121. et poſtea in Cur. poſterioribus p. 90. exhibuit; aptius autem convenit deſcriptio *Ill. Sloane Catal. Plant. Inſul. Jamaic.* p. 3. quod ſit *Corallina Fruticoſa humilior et craſſior, ramis quaquaverſum expanſis, ſuperficie tuberculata, quae in littoribus omnibus Inſulae Jamaicae inter alia maris purgamenta frequentiſſime invenitur.*

PLANTA RETIFORMIS MAXIMA illa ipſa eſt, quae ab *Inſul. Antill.* Scriptoribus *Rupifortio et R. P. du Tertre*, *PENNACHES DE MER* vocatur, Anglis *Sea-Feather. C. B. in P.* dicitur *Corallina cortice reticulato maculoſo purpuraſcente inſtar virgulti lignoſa,*

et

et prorſus tamen plana, infrequentes ramos eosque etiam planos, ſparſa, ex quibus in longitudinem exeunt multi nervi retis inſtar fere contexti, adeo firmi, ut ex aereo filo conflati videantur, lumini tamen appoſiti glutinis ſubſtantiam verius referunt. In *Muſ. Reg. Soc. Anglic. P. II. Sect. V. cap. 1. p.* 245. ab Excell. *Grew* vocatur: *Frutex maximus reticulatus* ſive *Flabellum marinum maximum, a great ſee Fan* Scarabell in verſione Italica *Muſ. Settal. et Terzag. in Lat. Muſ. Septal. Meſſicanam Coralloidem vocant*, qua mulieres in Mexico pro ventilabro utuntur, tam affabre a natura edito, ut videatur filo ferreo contextum; varias ventilabri hujus ſpecies promunt. Talem Plantam quoque retiformem, qua Puellae Sinenſes in decoquenda herba Thee focum excitare ſolent, expreſſam videbis in immortali opere Biblioth. Vindobon. *Sacratiſſimi* et *Invictiſſimi Monarchae noſtri ab illuſtr. Lamb. edit.* Tom. ſive *Libr. VIII. Comment. p.* 659. et in *Cl. Neſſelii Catal. Biblioth. Caeſ. Manuſcript. Part. VII. pag.* 163. Confer. *Muſ. Calceol.* p. 16. Annon *Akarbahar Kipas Rumphii*; In *Append. Muſ. Muſeorum* p. 109. 110.

FRUTEX MARINUS MAJOR optime deſcriptus exſtat apud *Cluſ. Exot. L. VI. cap. 2. p. 120.* durus prorſus et lignoſus atque valde planus flabelli inſtar in ternos aut quaternos craſſiuſculos ramos diviſus, a quibus innumeri alii minores producuntur, qui deinde in alios iterum minuſculos dirimuntur, in longum et latum ſe diſpergentes tam miro ordine, ut ſimul quodammodo coaleſcant, vacuaque tantum quaedam ſpacia relinquant, cribri aut reticuli foramina imitantes. Integer Frutex nigro purpuraſcente colore nitente eſt obductus. Sed ſalſuginoſae materiae, qualis Cluſius meminit, uti in Wormiano, ſic in noſtro quoque nullum veſtigium. Nautae Corallium appellant; ſed ad Palmae marinae Theophraſto deſcriptae genus aliquod referendum cenſet Bauhini Epitomator *Chabraeus. Rupifortio in Antill. Hiſtor.* c. 19. Art. 18. p. 234. vocatur *Arbre de mer*, picturaque plane Auctoris noſtri ſimillima, *Ill. Sloane Catal. Plant. Inſul. Jamaic.* ſcribit, in profundis maris Jamaicenſis ſcopulis et rebus ſolidioribus innaſci copioſe, unde frequenter in vicinum littus ejicitur. Vid. *Excell. Raj. T. I. Hiſt. Plant. p. 67.* cui in paucis a praecedente Planta retiformi differre videtur.

Planta marina RESEDAE nomine, ut optime *Wormius* notavit, in maximam quandoque excreſcit magnitudinem. Planta plana eſt, ut marinae pleraeque, nullos ramos niſi ad latera tranſmittens, interior ſubſtantia lignoſa, albicans obducitur cortice duro, nigro ſplendente et ad naturam Corallii nigri accedente, qui rurſum ſalſa et alba materie obducitur, efformata in modum vaſculorum rugoſorum, quae ſemina matura Plantae Reſedae continent, ex albo cinerea minora paulo et infima parte ut plurimum ipſis ramulis connexa, vacua, fragilia et quae digitis attrita facile in pulverem ſolvuntur, ſaporis ſalſi *Vid. Cluſ. Exot.* Lib. VI. cap. VI. *Excell. Raj. T. I. Hiſt. Plant. Libr. II. Sect. II. cap. V. pag. 68.*

ERICA MARINA a *Cluſio Exot.* Libr. VI. cap. 5. p.m. 122. deſcripta; videtur eſſe *Corallina fruticoſa elatior ramis quaquaverſum expanſis teretibus, Anglis Sea-Feather* ſive *Pinus marina*; *aſſurgit ſtatim haec maris ſoboles ab infimo in frequentes ramos, atque illi denuo in minores alios dividuntur; interdum ſimul coaleſcunt, ut in plerisque Plantis in mari naſcentibus evenire ſolet: tenui tegitur cortice, terreſtrisque eſt coloris. Totus porro frutex plana forma excreſcit, ramique tanquam quibusdam tuberculis obſiti ſunt. Tota planta lignoſa et dura, atque lapidi aut ſcopulo innata videtur, ſalſi ſaporis, tanquam Oceani nata.* Hanc marinam Plantam ſub nomine *Acarbahar rutti rulti* deſcriptam invenies in *Muſ. Muſ. Append.* p. 110.

TAB. XXV.

TOties jam concretionum Corallinarum facta mentio, ut opus ſit ad ipſa progredi *CORALIA.* Maxima de *Corallio*, an *vegetabilium* vel *mineralium* regno ſit inſerendum, inter Hiſtoriae naturalis ſcriptores nata lis et controverſia, quorum rationes ex utraque parte non contemnendas attulit Excell. *Ettmüllerus* in elegantiſſima *de Coralliorum Tinctura diſputatione*, tandemque rite penſitatis omnibus concludit, *Coralium* (derivatur quippe Graecis a voce κόρη *puella* et ἅλς *mare*, quaſi *puellam* ſive *maris filiam* dicas) eſſe *lapidem in fruticis ſpeciem concretum.* Hinc Auctor quoque noſter Corallia (ut vulgo ſcribitur) et productiones Coraloides ad lapidea concreta refert, cum per extrapoſitionem ſeu additionem partis ad partem, non vero per ſucci nutritii intus ſuſceptionem creſcant et augeantur, ut hoc vir ingenioſiſſimus et rei herbariae callentiſſimus Rev. P. *Paul. Boccone* αὐτόπτης ſaepius obſervavit, et ex ejus obſervationibus Gallice inſcriptis: *Recherches et obſervations naturelles touchant le Corail &c.* palam fit. Conſentientem hac in hypotheſi habet Medicum Avenionenſem *Gviſonium*, qui in literi ad *P. Bocconem* datis *nullum prorſus Coralii genus Plantam eſſe* aſſerit, *aſt purum putum minerale et multo ſale ac pauca terra potiſſimum compoſitum. Exiſtimat quidem variorum Salium cum Terra aliisque mixtionis principiis arietantium occurſu atque praecipitatione tam nobile mixtum emergere, non ſecus ac famigeratam illam incrementi tantum non extemporanei Chymicorum arborem metallicam, quae Mercurii et Lunae capellatae in Aqua ſtygia prius diſſolutorum et Aquae communi dein innatantium ſubſidentia atque nexu per appoſitionem partis ad partem accreſcit.* Haec Gviſonius, ſed accuratiorem geneſin σοφώτατος *Ettmüllerus* exhibet, *generari* nempe credit *Coralia, e ſucco quodam minerali, ſalino nitroſo, pinguedine et viſcoſitate quadam ſulphurea impraegnato, quae per ſubterraneum ignem per poros fundi maris erumpit, aſt ubi attigerit marinas Aquas, protinus tum frigore tum congelante earum ſalſedine ſubſidet, primaque fundamenta agit futurae concretionis,*

ex allabente vero et exſpirante continuo novo ſucco, coagulata iſta materia ſenſim diſtenditur, ſenſimque in altum elevatur, quae novo novoque corpuſculorum ſulphureo-ſalinorum affluxu non tantum condenſatur, ſed ulterius quoque aſcendendo, ob copiam ſucci turgens hinc inde in ramos erumpit, qui ex novo appulſo ſucco primo quidem verruculas quaſi promunt, quas recens ſalinus liquor ulterius extendendo, in ſurculorum e ramulis enatorum ſpeciem expellit. Quod ſi abundantia nimia diſtendendo arbuſculam disrumpat, vel e ramuli extremitate exſudet, exſtillans liquor ſpermatis naturam aſſumit, ſicque novam Coralii propaginem fundat, et quamcunque rem attigerit, tanquam fertile ſolum oſculando, novo ſuperingeſto ſpermate in arbuſculi ſpeciem ſimiliter extollitur. Eodem ergo modo celebratur haec Coraliorum geneſis, quo caeterae ſalium efflorescentiae contingunt, vel quomodo enati ſunt ſilices, aliique lapides, qui ramulis inſignes et fruticum ſpeciem gerentes reperiuntur, quales ſe vidiſſe ad Albim prope oſtium Tangrae, memorat *Encelius* de re metall. l. 3. c. 3. Quae antiquitas olim tradidit, ac ſi Corallium molle et ſub undis herba fuerit, aſt in lapidem,

Quo primum contigit auras,
tempore dureſcat;

Experientia nunc falſi convincit, ad oculum quippe diligentiſſimus P. *Boccone*, qui Coraliorum Piſcationi in canali, Calabriam a Sicilia diſtinguente, interfuit, in literis ad *Alexandrum Marchetti Piſanum Mathematicum* exaratis demonſtravit, *non minus ſub undis quam ſupra undas durum et lapideum eſſe, cortice duntaxat molli et muſcoſo* (qui tamen facile deraditur) *integi.* Obſervavit praeterea *vir ingenioſiſſimus*, quod excipiendae ſint ramorum ſummitates ſubrotundae, quae inflatae ſunt et tenerae, ſuccumque lacteum parva licet quantitate fundant, lactucae aut Tithymali quodammodo ſimilitudine. Extremitates hae ſive faſtigia tumida grandiora non ſunt Ribeſii aut Berberis baccis, neque apud hiſtoriae naturalis ſcriptores deſcripta aut depicta reperiuntur, quandoquidem in Coralio ex Aquis extrahendo non ſatis diligentes et cauti fuere. Ipſe enim obſervando didicit, Corallium retibus implicitum teneras ſuas extremitates, ad abrumpendum proniſſimas, plerumque amittere. Item P. Boccone cruſtam tartaream Corallium integentem, in rubro Coralio rubram eſſe, in albo albam annotavit, quin et ſub cruſta exteriore plures rugas ſeu ſulcos ad extremitates praedictas terminatas cerni, ubi cellulae quaedam obſervantur. In extremitatum autem circuitu clariſſime diſcernuntur complures *pori* ſeu *foramina exigua ſtellata,* quae in omnibus aliis partibus ad pedem usque habentur. *Pororum* nomine intelligit notas quasdam in 7. aut 8. fiſſuras diviſas, quae omnes ſimul ſtellam efformant, nudo etiam oculo abſque microſcopio conſpiciendam, quas ramorum productioni inſervire credit. *Extremitates rotundas* ſupradictas curioſius examinans, et unguibus

rumpens, pleraſque omnes invenit in ſex cellulas diſtinctas, humore quodam albo et pingui repletas, ſapore acri cum aliqua adſtrictione ad Piperis et Caſtaneae ſaporem accedente, qui in recens e mari extracto Coralio manifeſte ſentitur, in exſiccato evaneſcit, adſtrictione tantum reſidua. *Succus*, quem diximus, *lacteus* intra ſex circiter horas, poſtquam Coralium e mari extractum eſt, ſicceſcit, et colorem mutat. Ille ipſe ſuccus lacteus ſive Coraliorum ſpermaticus per eorum Canaliculos extruſus, qualequale etiam corpus contactu ferit, illis adnaſcitur, hinc rupibus non tantum et ſaxis agglutinata Coralia, ſed a Piſcatoribus extrahuntur, oſſa, lateres, tabulae ligneae, ferramenta aliaque coraliis confecta. Sic ſagaciſſimus naturae ſcrutator *Kircherus* rupis integrae partem in Muſei rarioribus obſervavit, e profundo maris extractam, totam coraliis obſitam, cui varia Conchyliorum adnata ſunt; in hac rupe partim e concava Conchyliorum parte, et aliorum convexa, partim vero ex ipſa ſoliditate ſaxea erumpunt Coralia. Vid. ejus *mund. ſubterr. L. 9. Sect. 3. c. 6. et Muſ. P. II. c. VIII.* Sic *M. Dux Hetruriae* Piſis in Gazophylacio habet *cranium humanum, e quo Coralina planta excreviſſe ſpectatur.* Sic in eminentiſſimi Cardinalis *Barbarini* Gazophylacio Coralium, tandem in Myricae affinem Plantam deſinens invenitur; quin e *Delphini duro Corio Coralia* propullularunt. Sed tempus eſt, ut vela contrahendo a Coralii Piſcatione et geneſi ad Auctoris noſtri tabulam reditum paremus. Siſtit hic primo *CORALLIUM RUBICUNDISSIMUM*, intenſioris nempe rubedinis qualis cocci, figura autem eſt arborea multis ramis tortuoſis, qui rurſus in alios minores divaricantur. Citat hunc noſtrum Auctorem in recenſione rubicundiſſimi hujus Coralii Excell. *Turnefort. Inſtit. Rei Herb. Claſſ. XVII. Gen. V. pag. 572.* nec figura multum a noſtra abludit, niſi quod diſci figulini limbo adnatum ſit, quod in Muſeo ſuo aſſervat modo laudatus *Turnefortius.*

CORALIUM ALBISSIMUM, quod rubicundiſſimo ſubjungit, non eſt verum Coralium album, quippe illud a rubro non niſi colore differt, duritie ſuperat et carius venditur. Hoc autem Auctoris noſtri eſt *Coralium album majus officinarum oculatum J. B.* ceu primo ſtatim intuitu patet; illud elegantiſſime quoque depictum reperies in *Muſeo Gottwaldiano Tab. de Corall. III. Fig. IV.*

CORALII MAXIMUS TRUNCUS videtur eſſe *Coralio affinis Porus magnus J. B.* ſive *Madrepora maxima arborea Turnefortii*, *et Poro magno Imperat.* Exhibet quoque hocCoralium poroſum ex mari Tabracae allatum P. *Bucnanni in Muſeo Kircher. Claſſ. VIII. n. 4.* Truncus enim circa radicem craſſitudine fere eſt brachii humani. Aſt cum Coralliis collata; altitudine ſua non reſplendet. Nam brevi intervallo, qua truncorum diviſura eſt, a craſſitie ſua deficit atque minuitur; neque enim alte aſſurgit. Terminatur in germina craſſitudine digitali. Circa truncos ſolidus eſt inſtar Coralii, at ultimi rami admodum poroſi ſunt

et

et fragiles. Color ei albus, ſuperficies rugoſa et ſtellata, caeteraſque obtinet conditiones, poris in genere tribui ſolitas. *Annon Coralium verrucoſum maximum indeſeſſi naturae myſtae Gesneri de Fig. lapid. pag.* 132. 133.

CORALIUM INTERDISTINCTO RUBRO ET ALBO COLORE non ubique occurrit et rarioris commatis. Hinc a *Cl. Turnefortio* quoque, citato *Auctore noſtro*, inter Coraliorum ſpecies recenſetur. Vocatur ab Aldrovando *in Muſeo Metall. p. 287. Erythrolevcon.*

CORALIUM LAMATURUM CINEREO COLORE potius *Poris* quam *Coraliis* accenſendum, foraminibus quippe ſtelliformibus hinc inde obvium, colore quoque a Coraliis differens, quoad colorem cinereum convenit cum Lithophyto cinereo rugoſo J. B. Exhibuit tamen *Coralium cinereum ramoſum et monoclonon unico longo caule* Cl. Rumphius Ephem. Nat. Curioſ. Dec. II. Ann. III. p. 77. 78.

CORALIUM quoque INDICUM ob poros, quos continet copioſiores, *Madreporae* potius quam *Coralii* progenies. Qui veterum placitis de Coraliis delectatur, adeat Ganſii *Hiſtoriam* Coraliorum. *Kirchmaieri diſſ. de Coraliis* A. 1665. Witteb. et *Linſii* Jen. 1675. *de Coralio juxta ductum Plinii habitam.*

TAB. XXVI.

Fig. I. Vocatur ab *D. M. R. Beslero* in Gazophylacio *Maſſa Coralloides albicans poroſa, maris fluctuationem egregie repraeſentans*; eſtque revera *Aſtroites undulatus major politus*, quem *Pl. Rev. Pater Boccone dans les Recherches et obſervations naturelles Lettr. XVII p. 141.* deſcripſit, quemque *Mercatus* in *Theatr. Metallic. Manuſcripto Lapidem Lumbricalem* vocat. An *Batu Parudan* Append. Muſ. Muſeorum p. 116.

Fig. II. Eſt ſecundum *noſtrum Auctorem PLACENTA CORALLOIDES ALBICANS SINUOSA*, et ſi accuratius inſpiciatur, erit quoque *Lapis aſtroites undulatus major nondum politus* modo laudati *Boccone*, qui *Faſciculum rariorum Baſilii Besleri noſtri* notat, quod *Aſtroitem undulatum* nominet quidem, ſed neque depingat, neque deſcribat, vid. loc. cit p. 144. *Olear. Muſ. Tab.* 34. N. 1.

Fig. III. Vocatur *FUNGUS LAPIDOSUS* ab Auctore noſtro, et eſt revera elegantiſſimus ille *Fungus*, quem e Nilo et mari Indico ad Cel. *Cluſium* detulit Mercator Amſtelodamenſis, *Exot. Libr. VI. cap.* 10. p. 125. et licet magnitudine a *Cluſiano* differat, eſt tamen pariter ſaxeus et candicans ſuperna parte ab umbilico ad circumferentiam, multis profundis ſtriis oblique quodammodo excurrentibus ornatus; convenit quoque in reliquis cum *Cluſiano Fungite*, ut nullum ſuperſit dubium, unum eſſe eundemque. *Fungum hunc Alcyoniis* potius accenſendum putat P. *Buonanni in Muſeo Kircheriano*: nam etſi fungi figuram imita-

 tur,

tur, ſtructura tamen differt, nam rimulae ſive ſtriae, quae a Centro ad circumferentiam in fungis ſunt, ſemper in parte inferiori humum reſpiciunt, e qua enaſcuntur; in hoc autem partem ſuperiorem exornant. Claſſ. VIII. n. 22. Ejus quoque Icon in *Muſeo Olear.* Tab. 34. n. 2. in *Gottwaldiano Muſeo* Tab. I. Capſ. I. omnium accuratiſſime depictus eſt.

Fig. IV. Deſcribitur a Beslero: *Truncus elegans ſubſtantiae lapideae, Fruticem Corallii albi repraeſentans, minutiſſimis punctis et poroſitatibus ſcatens, conum in ſummitate triplicem producens.* Niſi me tamen fallunt omnia, videtur eſſe *Arbuſcula Coralloides Piſonis Hiſt. Braſil. natur. et medic. Libr. IV. cap. 68. Curang Bonga Append. Muſ. Muſ. p. 115.* et non multum differt a *Planta Saxea Abrotoneide Cluſii,* cujus jam mentio injecta. *Cerutus* in *Muſeo Calceolariano* elegantiſſime et deſcripſit et figuram dedit. Excell. *Gottwaldus in Muſeo* Tab. III. Corall. Fig. 2. et 3. hanc Plantam accuratiſſima quoque delineatione expreſſit. Vid. pariter Excell. *Langium Hiſtor. lap. Figur.* p. 57. et *Muſ. Moſcard. libr. II.* p. 187.

TAB. XXVII.

NOndum *productionum Coralloidum* finis, dolendum enim quam maxime, omnem in his Tabulis Lapidum deeſſe ordinem, nullum ſelectum, ut methodus illa accuratiſſima, quam viri in ſtudio hoc ingenioſiſſimi, *Aldrovandus, Liſterus, Luydius, Scheuchzerus, Langius, Beierus* aliique nobis exhibuere, obſervari minime queat. Occurrit hac in Tabula, poſt *Besleri* noſtri mortem certe exarata, *CORALLINA MARINA*, non illa quidem officinarum, ſive Muſcus maritimus, vel Corallina alba off. quae elegantiſſime depicta apud *Pometum l'Hiſtoire generale des Drogves* P. I. Libr. V. c. 18. p. 165. ſed potius *Corallina fiſtuloſa fragilis J. B.* quae numeroſos progignit cauliculos, cinereo filo craſſiori pares, ſuperficie criſpa, ſeminum ſaccharo conditorum, circularibus zonis denſis praecincta, fragilis admodum et levi digitorum attritu in arenam ſolubilis, ſapore fatuo. Annon *Corallina Hippurioides Cl. Welſchii Hecatoſt.* I. obſ. XVII.

LAPIS CORALOIDES ALBVS videtur eſſe *Corallium album fragile ramuſculis aequalibus contiguis dumoſum Moriſ. Hiſt. Oxon. P. 3. p. 656. Sect. 15.*

FVNGVS MARINVS LAPIDEVS is ipſe Fungus Niloticus, et quidem altera ejus pars, cui pediculus brevis et craſſiuſculus adhaeret, qui a ſcopulo aut petra abruptus videtur; de quo fungo in Tab. praeced. Fig. 3.

ANDROSACE vel potius ἀνδρόσακος, quod τὸ σάκος ἀνδρὸς *ſcutum viri* praeſentet. Plantula marina haec nihil aliud eſt, *quam congeries fungulorum cum ſuis Pileolis vel ſcutulis humore Corallino in mari*

ſuper

ſuper petram, concham, (ut in noſtra hac tabula) *et alias res induratorum. Lobelius in Adverſ. Stirp.* p. 165. optime deſcripſit, et *Cotyledon marinum* vocat. Ipſi videtur eſſe e genere plantarum earum, quas paraſiticas feſtive quis dixerit, propterea quia non niſi aliena quadra veſcuntur, cibo et diſco; aliis, uti modo diximus, rebus innatae; Haec Lobelius, qui plurima adhuc circa loca, ubi capiuntur, habet lectu non indigna. *Cl. Wormius* credit hanc plantulam marinam, illam ipſam eſſe *Fungimappam* ab indefeſſo naturae ſcrutatore *M. Aur. Severino* in Epiſtola ad *Joh. Simonem a Gratia* deſcriptam, ſed aliter plane ſentiet, qui lapidem *Fungimappam* exhibentem, inſpexerit: ſtipites enim e ſiliculo vegetationi ſubſtrato aſſurgentes, unica Mappa teguntur omnes, cum in *Androſace*, unusquisque Funguli pedicellus pileolo ſuo tegatur, uti ex Figura, Epiſtolae Severini praefixa, patet. Nec ex *lapide Lyncurio* ſive *Fungifero* prodeuntes funguli ſunt, de quibus in Epiſtola ad Cl. *Mich. Rupert. Beslerum* fuſius egit, quem modo laudavimus, *Tarſigena Severinus*, quos fungos eſculentos cum ſubſtrato lapide aeri incidi curavit Illuſtr. Academ. Nat. Curioſ. *Praeſes Tertius*, immortalis gloriae *Volkammerus*, Dec. II. Ann. III. obſerv. 116. Talem lapidem (qualem *Carol. Avantius eruditiſſ. in Coenam Bapt. Fier. Not.* p. 47. nomine *Fungi Lyncurii* deſcripſit) cernere mihi licuit in horto inſtructiſſimo, Heſperid. Noriberg. Auctoris nobiliſſ. J. C. Volkammeri.

MATERIA OBCRUSTATA VARIA IN FONTE POETARUM FRANCOFURTI AD ODERAM. Notorium eſt, plurimos fontes ex illo ſaxi calcarii genere, quod cognatum eſt gypſo, ſalire, et ubi erumpunt, ochra quadam, et vario colore cuncta inficere, ac lapidem gignere ſtalactiten, figura extus varia, ac zonis intus et cruſtis ob coloris atque ſtructurae convenientiam et pulchritudinem, oculos pariter et animum paſcentibus diſtinctum. *Fontem* autem *Poëtarum Francofurti ad Oderam* eſſe illum, quem Thurneiſſer. Libr. VII. de Aqu. mineral. et metall. p. 304. memorat, videntur probare incruſtata cochlea et ligni fruſtulum ab Auctore noſtro delineatum; Sic enim modo citatus Thurneiſſerus in lingua vernacula: **Wir wollen deſſen/ ſo auſſer der Carthauß zu Franckfurt an der Oder nicht vergeſſen/ dann ob daſſelbige Waſſer an Geſtalt einer andern Eigenſchafft/ iſt es doch an Holtz/ Nuß-Schaalen/ Schnecken-Häußlein und andern dergleichen in Stein zu verändern/ kräfftig erfunden.** Hoc de eodem confirmat fonte *Excell. Becmannus de Memorand. Francof.* et quidem *brevi urb. Francof. deſcript. c. 3. p. m. 34.* qui inſuper addit, eum plures adhuc circa urbem hanc fontes incruſtandi vi praeditos detexiſſe, plurimaque ibidem reperiri.

OSTEOCOLLA tradit; quae cum Auctor in Tabula noſtra quoque exhibeat, illa, quae laudatiſſimus vir *Editori Actor. Philoſoph. Anno 1668.* Menſ. Septembr. n. 4. communicavit, breviter excerpenda duxi: *Oſteocolla* nempe *creſcere in ſolo arenoſo, ſed non ſabulo-*

bulofo, nunquam in terra pingui argilloſave terra. Non aequalis craſſitiei ſunt rami inſtar plantarum creſcentium ſupra terrae ſuperficiem; ad duplam hominis altitudinem radicatur radicesque frequentius directae ad perpendiculum, rarius per latera diffundit ramuſculos. Locus ubi Oſteocolla creſcunt, inter ſubflavam arenam albicans neque pinguior arena apparet, vocata ab iis, quorum opera in eo inveſtigando utuntur, Flos hujus ſubſtantiae. Oſteocollum ſtatim erutum molle eſt, friabile tamen magis quam ductile; nam ſemihoram vel paulo amplius ſoli expoſitum, illam acquirit duritiem, qua venale in officinis proſtat. Species Margae videtur, cujus ingens in vicinia Oſteocolli copia. Cauſa diviſionis in tot ramos a radicibus, ſubter terra ſe paſſim diffundentibus, provenire autumat; inde eſt, quod per Oſteocollum ſemper porrigatur media linea obſcura, quae indubie radicis pars; addit alia quoque, quae attentionem merentur, a nobis brevitatis amore praetermittenda. Plura enim de re ubique obvia dicere non licet. Ejusdem commatis videntur

OSTEOLITHI, vel potius *Holoſtei* dicendi, cum non differant ferme ab Oſteocollo, niſi quod nulla cavitate ſint praediti, ſed toti repleti materia friabili; imo reperit quoque Excell. *Becmannus* l. c. *Oſteocollon* penitus non cavum, ubi obſervavit, illud non adhaeſiſſe circum craſſae radici, quin potius ſemet collegiſſe circum complures fibras tenues, unde etiam ejusmodi Oſteocollon adeptum fuerat poros per totam longitudinem, ſed non cavitatem, prout alterum Oſteocollon cavum. Oſteocollo ſimiles vel certe non multum diſtant *Coni Norici*, de quibus immortalis Welſchius Hecatoſt. I. p. 86. forte *Geodes figura oblonga ſpecie ſtercoris canini*. de quo vid. Excell. *Beierus in Oryctogr. Nor.* p. 33.

HOPLITES CUM LAPIDE eſt cornu Ammonis matrici adhaerens, quod cum ferrea ſit armatura, *Hoplites* vocatur, de quo lapide cum Tab. 34. agere decreverimus, hic calamo ſilentium imponimus.

FUNGUS CUM LAPIDE videtur concretum illud eſſe, quod ſub ſpongiae elegantis nomine deſcripſit *Exot Libr. VI.* cap. XI. *Cl. Cluſius*, inhaeret enim non minus ac ille lapidi ſuo duriſſimo nigroque. Fungus ſive lapidea ſpongia vel floris exprimit imaginem vel infundibulum, nam cavus eſt, in infima, qua ſaxo inhaeret, parte valde anguſtus. Confer *Cl. Wormium* Muſ. p. 237. Eſt et fungi lapidei ſpecies *Szjamur taxis* dicta Javanis, Malayis autem *Tſiandawan Karang*, ſive fungus lapideus infundibiliformis, tuberi regio innaſcens, uſu medico pollens, de quo Herbert de Jäger in Epiſt. III. ad Rumphium et Excell. Valent. Muſ. Muſ. T. II. p. 96. De Lapide Filtro Vid Excell. Valentini in Diſſert. pecul. Gieſſae A. 1702. habita.

TAB.

TAB. XXVIII.

Tabula haec poſt tot *Coralia* et *coralloides productiones* tandem *CORALIUM NIGRUM* profert, cujus Tab. XXV. ubi variae Coraliorum ſpecies recenſitae et delineatae, mentio injicienda fuiſſet, ſed dolendum poſt *Besleri* fata inciſis Lapidum Tabulis nullum plane ordinem ineſſe. Et quidem *Corallium nigrum* in Tabula noſtra delineatum, quod concernit, neque Coralium nigrum verum eſt, quod a corallio rubro non niſi colore differt, pretiique rubro majoris, neque Antipathes ſive Pſeudo-Corallium nigrum, neque unum ex illis nigri Corallii, ſive *Acarbahar Pohor* ſpeciebus, in Appendic. Muſ. Muſ. p. 107. ſeqq. deſcriptum, ſed artificiale quid, nec nomine nec deſcriptione, nedum delineatione dignum.

PLANTA LAPIDEA MARINA jam Tab. XXVI. deſcripta eſt *Carang Bonga Append. Muſ. Muſ.* p. 115. ſive *Planta Saxea Abrotanoides Cluſii.*

ALCYONIUM LAPIDEUM FORMA CORNU CERVI maxime convenit cum illo, a Cl. *Cluſio Exot. Libr. VI. cap. XII. pag. 126.* deſcripto, niſi quod cranii loco, cui cornua Cervina lapidea adhaeſiſſe videbantur, in noſtro lapis conſpicitur; in ramos caeterum inſtar Cluſiani ſparſum, inferna parte denſo corpore et craſſo ſpongioſo tamen ſaporis ſalſi. Videtur eſſe *Planta tophacea marina ſimile al Corallo bianco con alcune groſſi rami tuberoſi, rotondi, inequali e ſtriati &c. &c. Eſtremita di lei pedale forma, una baſe rotonda e tuberoſa come nelle Corne de cervi, con le quali parimente queſta Pianta ha qualque ſimilitudine di figura* Vid. *Cl. Legato nel Muſ. Coſpian.* Libr. 2. cap. 24. p. 131. *Conſul, Ill. Rajus Hiſt. Plant. T. I. Libr. II. c. 13.* p. 82.

FUNGUS SAXEUS MINOR MARINUS, qui compreſſus floris formam quodammodo exprimit, exacte cum Cluſiana deſcriptione, quoad longitudinem, latitudinem et altitudinem convenit; ſtriae, quae externa parte a pediculo ad circumferentiam excurrunt, non ſunt valde conſpicuae, quae autem in parte interna profundiores et magis conſpicuae, ſimul etiam in medio coëuntes, quemadmodum et figura aeri inciſa accuratius multo, quam in Cluſiano ſchemate, expreſſa.

FUNGUS LAPIDEUS POROSUS ad *Aſtroites* referendus, in Muſ. pariter *Olearii Gottdorfiano* depictus. Sed cum de *Aſtroitibus* Tab. XXXVI. agere decreverimus, abſtinendum nobis hoc loco.

SPONGIA IN LAPIDEAM SUBSTANTIAM CONCRETA, lapis eſt cavus oris inaequalibus ſinuoſis in partem internam reflexis. *Spongites varios* produxit Excell. *Welſchius Hecatoſt. I.* pag. 30.

TAB. XXIX.

QVae Auctor noſter hac Tabula exhibet, proletaria oppidò ſunt, ideoque illis non diutius immorari animus, cum paſſim non tantum in omnibus officinis Pharmacevticis proſtent, ſed et reliquis artis ſalutaris et Hiſtoriae naturalis paene ignaris nota ſint. Et *HAEMATITEM* quod concernit, cum ex ejus minera ferrum excoquatur, et Magnes, (extra controverſiam martialis proſapiae) per calcinationem in haematitem convertatur, imo magnetis inſtar, licet non adeo potenter, ferrum trahat, omnino ad martialia referri debet; quamvis de Saturno quoque participet, hinc in fodinis, e quibus ſtannum et plumbum album excoquitur, neben den Zwitter-Gängen/ und unter denſelben/ *Albino* teſte reperitur, ac ex artefacto Haematite, capite nempe mortuo florum, ex limatura ferri plumbo et Sale ammoniaco ſublimatorum, et vi emetica Saccharo Saturni analoga patet. Quem Auctor noſter *Haematitem* vocat, verae metallicae eſt ſubſtantiae, inſtar ligni petrefacti, vel Antimonii, ſtrias vel fibras oblongas habens, et acuum inſtar acutas, colore ſaturate rubro, nulla admiſta ſorde aut venis intermediis. Stupendae ſaepius molis eſt, ut fruſtum *Centum et X Librarum ponderis* apud ſolertiſſimum DN. *Dietericum* intueri licuerit. Poſt *Aldrovandum* in *Muſ. Metallico, Caeſium de mineralibus, Boëtum a Boot de Gemm. et lap.* aliosque conſul. imprimis *Praeſidem Academ. Nat. Curioſ. primum et Fundatorem Bauſchium in ſchediaſm. de Haematite.*

Quem *SPVRIVM* nominat *HAEMATITEM Auctor SCHISTVS* eſt, qui cum facile in longas rectasqve laminas atro-rubentes findi poteſt, Schiſtus Germ. ſchwartzer und ſchiefrichter Blut-Stein nominatur, de quo lapide peculiari Diſſert. diſſeruit modo laudatus *Excell. Bauſchius.*

Succedit Haematiti *MAGNES* martialis pariter proſapiae, inque haematitem per calcinationem redigendus, qui ob mirabilem virtutem, inter reliqua lapidum genera facile palmam obtinet, unde vaſtis voluminibus conſcribendis occaſionem praebuit, quos inter ſcriptores primus de eo nugari deſiit *Gilbertus* Anglus, qui *Harveo* teſte, *experimentis de Magnete factis quinquaginta nummorum millia conſumpſit*; quem poſtea ſecuti *Cabaeus, Zucchius, Grandamicus*, et in diffuſo opere ſolertiſſimus *Kircherus*, ac *Leotaudus* in Magnetologia, in qua, ſi titulo fides, exponitur *nova de magneticis Philoſophia*. Illuſtriſſ. *Baco de Verulamio* inter poſthuma de Magnete quoque inquiſitionem reliquit, inter Belgas celeberrimus Navarchus *Laur. Real*, et ante annos aliquot mole quidem exiguum, ſed ſi experimentorum et hypotheſium ſelectum ſpectes, utiliſſimum de *Magnete* edidit librum Exc. *Zwingerus*; nec contemnendus liber Gallice inſcriptus: *Traité de l'Aimant* par *Mr. D**** quod opuſculum Germanice verſum, inſertum *Tom. III. Muſ. Muſ. Excell.*

cell. *Valentini.* Expoſuere lapidis hujus efficaciam diſſertationibus Academicis *J. C. Ludekus* Witteb. 1634; *Salzmann.* Argent. 1648; *N. Klein* Lipſ. 1660; *J. C. Letſchius Witteb.* 1661. *Waldſchmid. Marpurg.* 1683. imprimis *Cl. J. J. Spenerus de Magnete errores variorum detexit in diſſert. habita Lipſ. 1688.* Quis igitur nobis vitio vertet, ſi poſt tot volumina jam conſcripta, ſileamus de Magnete.

MALACHITES CRUDUS ad Jaſpidis vel Praſii ſpecies referendus, lapis viridis et opacus inſtar foliorum Malvae, unde Graecum nomen fluxit, albas habet venas noſter, maculisque inficitur nigricantibus, et ut e Scheda affixa apparet, Auctori noſtro e Sylva Hercynia miſſus; minime ideoque cum Orientalibus comparandus. Licet inter Gemmas ob aſpectum non admodum gratum huic lapidi nullus locus, ab officinis tamen pharmacevticis minime excludendus, modo vera forent, quae de illo cecinit *Marbodaeus*:

Infantum cunas virtute ſua malachites
Protegit, et caſus abigit quoscunque ſiniſtros,
Ne teneris membris pars poſſit iniqua nocere.

Hinc Germanis noſtris Schrecken-Stein dicitur.

LAPIS LAZULI CUM MALACHITE, quem Auctor exhibet, videtur eſſe tertium genus Malachitae *Anſelm. Boëtii a Boot*, cui color caeruleus diſtincte intermixtus.

LAPIS LAZULI vel potius *LAZURI*, Arabice enim Azur vocatur et Germ. Laſur-Stein / videtur eſſe Plinii Sapphirus, quippe haec ei opaca gemma aureis punctis collucens, id quod in Lapidem noſtrum quadrat, qui Lapis eſt durus, colore florum Cyani caeruleo, punctulis aureis ac flammulis exornatus; Has aureas micas nonnulli verum credidere aurum, cujus extractionem propoſuere *Kircher. in Mundo ſubterr. T. II. Libr. III. Sect. IV. cap. 3. et Libr. XII. Sect. V. P. III. cap. 4.* Propoſ. 12. Excell. *Langius* Lipſ. de *Mat. Med.* p. 316. ideoque lapidis hujus differentia orta, nempe in ignem immiſſione, ubi in Orientali ſcintillulae illae aureae pulchriores redduntur, in Germanico ſive ignobiliore evaneſcere dicuntur. *Strobelbergerus* tamen de Confect. Alkerm. nunquam tale quid ſe deprehendiſſe ingenue faſſus eſt, ſed omnes, qui ignis perſenſere vim, ſcintillas illas non aureas, ſed marcaſitae potius flores, miſiſſe. Aſt *Strobelbergero* Pharmacopaeorum nonnulli contradicunt, atque Tranſylvano et Hungarico lapide Lazuli revera Auri miculas exiſtere et remanere ſtatuunt, penes quos fides ſit; hancque rationem abeſſe credo, quod Confectionem Alkermes, ſeu cordiale, uti vocant, ingrediatur cum *emetica* tamen *vis*, (quam ex aerariis metallifodinis, ubi foditur, contrahit) ac *purgans* manifeſte in illo deprehendatur, et co... re Matrem, in cujus ſinu natus, prodat. Confer. *Excell. Pechlin. de Purg.* 22. et *Ephem. Nat. Curioſ. Dec. II. Ann. V. obſerv 37. Schol.* et de *Vi* ... *ctrica* Lapidis hujus *Dec. I. Ann. VI. et VII. obſerv. 218.* Diſſert. pe-

 culia-

culiari hunc Lapidem examini ſubjecit Argentoratenſium quondam Aeſculapius *Sebizius*, impreſſa *Argent. An. 1668.*

Quem Auctor noſter *GALACTIIEN* exhibuit, Germ. Milch-Stein nominatur, eo quod lacteum ſuccum, cineritii licet coloris ſit, emittat, dulcisque exiſtat, ad *Lac Lunae* ſive *Agaricum mineralem* referendus, quem cum elegantiſſima diſputatione Kilonii Anno 1667. impreſſa luci publicae expoſuerit Maximus *Major*, Purpurae laciniam aſſuere non audeo. Vid. quoque *Lachmund. Oryctogr. Hildes.* p. 18.

LAPIS ALDENBERGENSIS ODORIS VIOLACEI; ſive *Jolithos Schwenkfeldii*; nec enim omni odore deſtituuntur lapides, odoremque alii gratum fundunt, alii ingratum, teſte *Anſ. Boëtio de Gemm. et Lapid. L. I. cap. 6. pag. 21.* Sic Moſchi odorem habet lapis Marienbergius, qui in vena divi Fabiani et Sebaſtiani repertu datur. Serpilli odorem habet Thuringius, qui prope Beuchlingam invenitur. Muſti odorem Zeblicius Ophites. Vinum olet *Echites apud Solinum.* Ingratum odorem cornu ulti habet *Enoſteus.* Sulphuris odore gaudent ſilices illi, ex quibus ignis elicitur, Non igitur mirum, et noſtro Aldenbergico ineſſe odorem violaceum, licet *Boëtio* ſuſpitio orta, hujusmodi odorem a muſco quodam e luteo viridi lapidi adhaerente, proveniſſe, quo detracto, lapidem nullum amplius odorem ſparſiſſe, quod ex *Agricola* et *Schwenkfeldio* de *Sileſ. Foſſil.* p. 382. hauſit *Boëtius.* Aſſerto tamen huic Experientia contradicit; nec in noſtra ulli muſci adhaerentis veſtigia. Candidiſſimus *Gesnerus* refert, ipſum a *Georgio Fabricio* jam olim Lapidem odoris violacei accepiſſe. Et *Kentmannus* Geodem illum Aldenbergicum cinereum violam olentem Germ. Violen oder Veylichen-Stein / inter lapides odoratos recenſet: in Nomenclat. Rer. Foſſil. Miſn. Tab. 6. p. 6. Imo αὐτόπτης Excell. *Ledelius in Miſcell. Acad. N. C.* lapidem absque muſco vidiſſe, odoremque violaceum in illo deprehendiſſe ingenue fatetur; ſic in cornubus Ammonis ditionis Scaphuſinae odorem hunc violaceum quoque expertus eſt Excell. *Wagner.* in Hiſt. Nat. Helvet. Sect. 6. Art. I. Vid. Dec. II. Ann. VIII. obſerv. 28. p. 81. ubi inprimis *Scholion Magnif. Acad. N. C. Praeſidis Dn. Schroeckii*, legi meretur.

TAB. XXX.

NE actum agere videar *B. L.* monendum duxi, hanc Tabulam totam *Excell. Bauſchium* ab *Auctore* noſtro mutuo ſumſiſſe, ipſoque honorifice nominato, Schediaſmati de *LAPIDE AETITE* conſcripto, non tantum intuliſſe, ſed et quod caput rei eſt, ſingulos, ratione contentorum, loci natalis, figurae, coloris, ſuperficiei, magnitudinis, conſiſtentiae, odoris, ſaporis et virium deſcripſiſſe, ut nil paene nobis reliquum, niſi quod Beslerum noſtrum notet, illum *BELEMNITEM GERMANICUM FLUVIATILEM*, Germ. den Teutſchen Adler-

Stein

Stein/ ſo in Flüſſen gefunden wird/ et *BELEMNITEM ROTVNDVM FLVVIATILEM*, minus recte *belemnites* vocaſſe, cum belemnites diverſi ſint, quod a nobis occaſione dactylorum idaeorum indigitatum. Forte hic lapis Auctoris noſtri minus recte denominatus, *Enhydros* erit, *Aëtitis ſpecies*, quod loco *Callimi* ſive lapilli incluſi, aquam contineat, quae intus in eo veluti in ovis liquor, fluctuat; hunc *Taphiuſium* Plinius vocat; ut ſic tres *Aëtitis* ſpecies ab *Auctore noſtro* receſitae fuerint; *Aëtites* proprie ſic dictus ſilice vel callimo praegnans, quales ſex priores; poſtea *BELEMNITES* improprie ab *Auctore* noſtro vocati, potius *Enhydri ſive Taphiuſii*, et denique *GEODES*, qui callimi loco terram vel arenam continent. Non autem terra tantum vel Arena, et *Ochra* item ac *cinnabarina terra* et *bolo rubro* replentur, ſed putamine quaque ex ferro et Ochra inveſtiuntur *Aëtites*; id quod *Aëtite Clivenſi* probat *Excell. Menzelius Pater Ephem. Nat. Curioſ. Dec. II. Ann. 6. obſ. 46.* qui pariter *Aetitem ſiliceum* rariſſimum *Ejusd. Ann. obſerv. I. poſtea obſerv. III. Conchitem Aëtitoidem* deſcripſit. *Excell. Welſchius. Hecatoſt. I. p. 53. Aëtiten nucis moſchatae figurae* exhibuit. *Vires* lapidum horum in praecavendo abortu et partu facilitando, a plurimis Medicis, imprimis feſtiviſſimo *Ammanno*, mire labefactatas reſtituere nititur *Excell. Albrecht* Eph. *N. C. Dec. II. Ann. IX. obſ. 70. p. 36.* Recenſentur *Aëtites* ab *Excell. Bajero* in *Oryctograph. Noric.* optime inter eos *lapides figuratos, qui tales ſunt Luſu naturae figurarum mathematicarum rotundarum.*

TAB. XXXI.

DENTES *MAXILLARES LAPIDEI* non admodum rari, plane ſimiles habet in *Muſ. Metall. Aldrovandus* pag. 828. *Tab VI. Fig. I. Major. in Memorial. A. Sect. III. de Foſſil. Littor. Kilion.* Dentem molarem lapideum vel hominis vel bruti cujuſpiam animalis ſe poſſidere, proxime penes mare, procul a venis metalli et montibus ab ipſo repertum teſtatur. *Odontoides* varii recenſentur a *Geſnero* de Figur. lapid. et Excell. *Langius* quoque *odontopetras molares* noſtris plane non diſſimiles exhibet in *Hiſtor. Lap. Fig.* Quod de maxillaribus, illud pariter de *ALIIS DENTIBVS LAPIDEIS*, in ima Tabulae hujus parte ab *Auctore* noſtro delineatis, dictum eſto. De *maxilla Querfurtenſi Lapidea* Cl. *Buttneri Rudera diluvii teſtes* p. 222. *de dentibus Gigantum* confer. *Diſſert. Cl. Hofmanni Jen. Anno 1670. habita de Gigantum oſſibus c. 2. Sect. 2.*

Vix ovum ovo ſimilius ac *CONVS PICEA LAPIDEA Strobiliti*, ſive *pineum fructum* aemulanti Lapidi apud *Ill. Aldrovandum* in *Muſeo Metallico.* p. 829. delineato et deſcripto.

TRVNCVS LIGNI E VALLE JOACHIMICA IN LAPIDEM converſus inque fodinis, ut Inſcriptio oſtendit, ibidem Anno 1557. d. 17.

Febr repertus et ex aliquot mille orgyiarum profunditate extractus, tantae eſt duritiei, ut ſi poliatur, Jaspidem et colore et duritie aemuletur; qualem pyri truncum lapideum hic loci in *aedibus Generoſiſſimae cujusdam familiae* videri mihi contigit, huic quoad omnia ſimilem, cujus fuſtulum ab artifice artis hujus gnaro politum, inſignibus incidendis Jaspidis inſtar optime inſerviit. *Vid. Excell. Bajer. Oryctogr.* p. 52. Caeterum *Lithoxylorum* Hiſtoria a plurimis illuſtrata, imprimis ab *Exc. Valentini in Muſei Muſeorum P. II cap. 4. p. 25.* ut his aliquid addere ſupervacaneum. Imo in agro noſtro Norico *ultra duodecim ligni petrefacti ſpecies* collegit et deſcripſit *Excell. Beierus in Oryctograph. Noric.* p. 51. ſeq. de *Ligno foſſili* eruditiſſimum Tract. edidit *Franciſcus Stellutus*, quem *Excell. Major* cum notis denuo editurum promiſit.

In Cenſum hunc pertinet LIGNUM FAGI LAPIDEUM, quod *oxyhten* nominare lubet, cum *Oxyam* Graecorum Botanici *Fagum* credant, *alno lapideo* aemulum productum, de quo *Pontanus* in *Meteor.*

videas lapideſcere Sarni

Caeruleo ſub fonte alnum filicisque maniplos.

de *Phegithe* vid. Excell. Beier. *oryctograph.* p. 52.

CARO *et* OSSA LAPIDEA. Maſſam hanc informem, carnem oſſibus agglutinatam et petrificatam exhibentem dijudicare, aſpicientibus haud difficile erit, quibus addere licebit *Pernas* integras, non procul ab urbe *Roth* regiminis Sereniſſimi Principis Brandenburgici - Onoltsbacenſis verſus Palatinatum ſuperiorem, repertu dari, in lapideam ſubſtantiam converſis ſale inſperſis, fumoque induratis Weſtphalicis non abſimiles. De *Carne lapideſcente* vid. *Cl. Buttneri Rudera diluvii teſtes* p. 140. de *Petaſunculo laudat. Beier. Oryctogr. Nor.* p. 47.

LAPIS FULMINIS *ſive* CERAUNIAS ad Quercum arborem diffractus eſt, id quod Auctor noſter cum *Gesnero*, *Kentmanno*, *Boëtio a Boot*, *Aldrovando* aliisque credit, cum fulminis ſtupendi effectus aliam plane maſſam fulmineis ineſſe telis ſat ſatis evincant. Vid. Exc. *Charlton. Inquiſ. Anatom. prim. qua Anatomen pueri caelo tacti inſtituit.* Cl. Major diſſert. de *Fulmine tactis*. Kilion. 1673. cap. 2. §. 9. 10. Nec *Europaei* tantum hanc de Fulminis telis ſententiam fovent, ſuperant eos hac in re, qui *Indias Orientales* incolunt. Vid. quae de *Ceraunia ſpathula metallica ex Indiis Ephemeridibus Nat. Curioſ. Dec. II. Ann. IV.* Obſerv. CX. et *Dec. II. Ann. VIII. obſerv. III.* communicavit ſolertiſſimus *Rumphius*, et poſtea pluribus auxit in Muſ. Amb. Libr. III. cap. VIII. et IX. et de *Chryſocolla* cum Fulmine coelo delapſa nobiliſſ. *Balduinus* in *Venere Aurea* Dec. I Ann. VIII. App. annexa. Confer. Elegantiſ. diſſ. *Hoechſtetterorum* de *Lapide fulminari Altorffi. habitam Anno.* 1701. et *Joh. Gottfr. Laue* diſſert. de *Telo fulmineo* Lipſ. 1706.

PSEU-

Pſevdocorona Angvina, Agyrtarum deluſionibus accenſenda, quibus vulgus credulum decipere conſueverunt, quippe nihil aliud ſunt, quam *dentes molares porcellorum, ſubſtantiae candidae, ſuperficiei inaequalis, acutis eminentiis ſeu apicibus pulchre exaſperatae, inferiori parte rotundae, ita ut ob id elegantis coronae formam prae ſe ferant, et a Circulatoribus pro Pſeudocoronis ſerpentum candidorum* Schlangen-Krönlein / *divendantur*; de quibus pluribus egit Cl. *Wagnerus Dec. II. Ann. V. obſerv. 106. pag. 211.* et dilucidiora adhuc promit *Magnific. Nat. Curioſ. Praeſes Schroekius* in Scholio annexo, et eruditiſſimus *Welſchius* Hecatoſt. I. obſerv. 27. qui Draconites ſive *opheoſtaphaniſcos ficititios* e maxillis aprorum ſe collegiſſe, et decuſſis quibusdam eminentiis laevigatos, limaque expolitos, ad lubitum efformavit. Vid. quoque *Muſ. Soc. Reg.* cui fraus ſuboluit, Hinc *double tooth or grinder, dentes molares duplices* vocavit.

TAB. XXXII.

TAbula haec *ICHTYITES* varios ſiſtit, quorum plurimos Exc. *Scheuchzerus* in exaſciatiſſimo Schediasmate, *Piſcium querelae et vindiciae inſcripto*, et Tiguri Anno 1708. impreſſo, recenſuit; et quidem *FIGVRAM LVCII PISCIS in MARMORE AGRI EPISCOPALIS EYSTETTENSIS* expreſſam, quod attinet, hujus pariter laudatiſſimus Dn. *Scheuchzerus* citato, *Beslero* noſtro, meminit l. c. p. 4. ubi Lucium quoque ex Oeningenſi Lapidicina protractum exhibet, qui non ſuperficiali ut *Auctoris* noſtri Lucii ſimilitudine gaudet, ſed totius Piſcis ſubſtantiam oculis exponit, ceu indubius antediluvianus teſtis.

Lapides binos *ISLEBIANOS E MANSFELDICO Comitatu* Tabula haec promit, in quorum primo MVSTELAE PISCIS effigies in Lapide fiſſili nigro aeris divite, aureis ſtriis a pyrite maſſulis aſperſis et intermixtis. Producit pariter hos, citato Auctore noſtro, Excell. *Scheuchzerus* l. c. absque tamen ſchemate.

ALTER ISLEBIANVS LAPIS PISCEM SQVAMOSA EXHIBET CVTE, illaque ex parte detracta, interior carnis ſtructura apparet. Exc. *Scheuchzerus*, qui ſimilem aeri incidi curavit e truttarum genere, Piſcem eſſe autumat, non tamen abſolute eo illum referre auſus fuit, propter ventralium pinnarum abſentiam. Cl. *Rumphius* in Muſeo Amboinico quoque Tabula LIX. Lit. B. Lapidis hujus figuram, uti et *Ill. Rajus* in libell. *de Mundi primordio, mutatione et interitu* p. 189. exhibuit. Vid. Exc. *Alberti* in *Diſp. Lipſ.* 1675. habita, *de Figuris variarum rerum in Lapidibus et ſpeciatim foſſilibus Comitatus Mansfeldici* habita: et Nobiliſſ. *Mylius in Memorab. Saxon. Subterr.* Rel. I. *Lungershauſen de Imitam. Nat. §. 4.*

FUNDULUS ſequitur *in marmore agri Eyſtättenſis* expreſſus, hunc cum *Piſciculo in fiſſili lapide candido e Muſeo Valliſneriano* comparandum putat, toties jam laudatus Exc. *Scheuchzerus*. l. c. p. 12. Conf. Cl. *Jungium* de *mineralibus* Sched. 15. p. 6. qui *Auctorem* noſtrum citat.

Omnes hactenus recenſitos *Ichthyolithos* pene ſuperat in *Marmore Eyſtättenſi expreſſus GAMMARUS FLUVIATILIS*, indubie e Solenhofenſi Lapidicina deſumptus, quippe non ſuperficialiter ut reliqui lapidi impreſſus, ſed totum cruſtaceum putamen, quo totus veluti cataphractatus integitur, oſtendit, cum ejus cauda ſive potius collo, quinque tabellis, et quinque pinnis cum hirſutis extremitatibus, pedibus articulatis, chelis ſive forcipibus denticulatis, capite, fronte, oculis, cornubus et appendicibus hirſutis; nec tamen hujus egregii *Gammarolithi* ac *Besleriani*, qui illum continet Muſei mentio, neque in Exc. *Sachſii Gammarologia*, nec in annexa pariter maximi Majoris *eruditiſſima Diſſert. de Cancris et ſerpentibus petrefactis*. *Miſcellanea Berolinenſia* lapidem *Ilmenavienſem cancri figuram* in ſinu ferentem, delinearunt, cum noſtro tamen vix comparandum. Aſt ſatis de his *Ichthyolithis Islebienſibus et Eyſtättenſibus*, qui plura praeter allegatos jam Auctores ſcire deſiderat, adeat Dn. *Mylium in Memorabil. Saxon. Subterr.* Exc. *Valentin. Muſ. Muſ.* T. II. cap. 7. pag. 37. Exc. *Spener. in Miſcell. Berolinenſ.* p. 100. Quae inter viros in Hiſtoria naturali ſummos Dn. *Woodwaard* et *Luuyd* Anglos, et *Helvetios* Dn. *Scheuchzerum et Langium*, circa generationem horum lapidum lites ortae, notae ſunt ex eorum ſcriptis publicae luci expoſitis, quas tandem componere ſtudebit ſeculi noſtri Oraculum, *Illuſtr. Leibnizius*, in *Diſſertatione*, utinam mox proditura! *de antiquisſimis Hiſtoriae veſtigiis in ipſius naturae monumentis*. Huc quoque ſpectat Cl. *Buttneri* ſcriptum, cui Titulus: *Rudera Diluvii teſtes* impreſſ. Lipſ. 1710.

TAB. XXXIII.

G*ammarolithum* praecedente Tabula deſcriptum, excipiat *PAGURUS LAPIDEUS*, qui medium Tabulae hujus occupat, et plurimos ſibi ſimiles in variis Muſeis oſtendit. Sic optime convenit cum *Paguro lapideo*, parte ſupina expreſſo, apud ſolertiſſimum *Geſnerum noſtrum de Figur. lapid.* p. 167. apud *laborioſiſſimum Aldrovandum in Muſ. Metallic.* p. 461. in *Muſeo Veronenſi Calceolarii* p. 479. in *Muſeo Neapolitano Ferrant. Imper.* in *Tigurino* teſte *Cl. Wagnero Hiſt. Natur. Helv.* p. 131. In *Muſeo Societ. Reg. D. Nehem. Grew.* p. 255. ubi figura noſtra *Besleriana* citatur. *Paguri* quoque non *Gammari lapidei* figuram habent *Cancri petrefacti Sinenſes*, quos Luſitani *Petro de Kameron* vocant, et in *Ephem. Natur. Curioſ. Dec II Ann. obſ. CXLVIII.* expoſuit Cl *Grimmius* Nec ab hic diverſi ab ampliſſimo *Rumphio* in Muſeo Amboinenſi Lib. II cap. 84. deſcripti *Paguri lapidei*, a *M. Martinio in Sinenſi*

Atlan-

Atlante primitus deſcripti, a Luſitanis *Crangejo de Pedra* dicti, quorum virtutes medicae fuſe ibidem recenſentur. Quibus adde Exc. *Scheuchzerum in Piſc. Querel. et vind.* p. 29.

CANCRUM MINOREM MARINUM referens lapis ad canciformes quoque lapides referendus, et quidem inter illos, qui Animalia integra continent. Quadrat autem figura in lapide expreſſa optime in *Cancrum anonymum Rondeletii.* An is ſit *carcinolithos*, cujus ſub nomine: *Lapis Cancer marinus* meminit *Stephanus Antiochenus* interpres *Ibn Abbas*, cui dicam exinde ſcripſit ὁ πάνυ *Welſchius*, aſſerere pro certo non audemus.

CONCHA LEVIS LAPIDEA referai poteſt ad *Conchitem laevem aequilaterum ſubrotundum mediocrem ſubcinereum ventre craſſiore.*

CONCHITES DUPLICATUS et concha ſtriata, pertinent ad *Conchites valvis aequalibus aequilateros ſtriatos ſubrotundos, quo etiam conchula ſtriata, quae non niſi mole differt, referri debet.* Maxima *conchitarum* harum ubique multitudo. De *Querfurtenſibus confer. Cl. Buttneri rudera diluvii Teſtes p. 263.*

PECTEN LAPID. GUTTAT. ad *pectinites* refertur, quia figura concham cui pectinis nomen a Rondeletio impoſitum, exacte repraeſentat, ex utroque verticis latere apophyſes vel aures prodeunt, in noſtro quoque lapide conſpicuae; plures equidem apud Auctores pectinites repertu dantur, praecipue apud diligentiſſimum *Aldrovandum Muſ. Metall.* quorum nullus tamen noſtro comparari poterit, hinc ab Auctore noſtro recte *guttatus* exprimitur.

PECTUNCULIS LAPIDEUS Auctoris eſt *pectunculites parvus capillaribus ſtriis donatus, qui auctoritate* Excell. *Liſteri* ſic dicitur, quod auriculis deſtituitur; et Cl. *Scheuchzerus* inſuper annotavit, ſemper reperiri eos bivalves, propter valvarum inaequalitatem anomios, et aliquando circellis quibusdam veluti faſciatos; noſter hic armatura ferrea inſuper veſtitus.

PECTUNCULUS FERREOLUS pertinet ad *Conchitem laevem, minimum ab Excell. Lang. Hiſtoria Lap. p. 138. deſcriptum*, niſi quod armatura ferrea adinſtar praecedentis inſtructus ſit. Similem habet Exc. *Baier. Oryctogr.* p. 75.

CORNU AMMONIS FERREUM, non equidem eſt, et conſtat e ferro fuſo, ſed ſub inſolita minerae ferreae figura ſe offert, ſimile illi cornu Ammonis ferreo, quod cum matrice ſua depingi curavit *Cl. Wagner. Ephem. Nat. curioſ. Dec. II. Ann VIII. obſ. CXLIX, p. 321.* ſeq. Plura de Ammonis cornubus Vid. Tab. XXXIV.

COCHLEA LAPIDEA Cochlites eſt, ſive Lapis ad cochlearum quandam imaginem figuratus, turbinatus, h. e. una velut Teſta in conum procedente donatus, intortus ſive anfractuoſus, et hoc ipſo ad cornua Ammonis quoque accedens.

TAB. XXXIV.

ELucet prae reliquis in Tabula hac contentis, *MARMOR CUM FRUTICIBUS, HERBULIS ET ARANEA*, optime expreſſis, ut penicillo nil pingi aptius, nil fingi poſſit. Pertinet igitur Lapis hic ad *Dentrites*, vel potius eſt *Dendrites Arachnoides*. Quod autem ad *Dendrites* attinet, cum nunquam ſatis laudandus Exc. *Scheuchzerus* eos acutiſſimo examini ſubjecerit, eorumque geneſin, ut ab omnibus capi poſſit, clare et perſpicue expreſſerit, *optimoque parenti*, pro ea, quae illos in tercedit arctiſſima animorum conjunctio, inſcripſerit in *Diſſertat. Epiſtolica Appendic. Ann. V. et VI. Dec. III. Ephem. Nat. Curioſ. affixa*, nil ſupereſt, quod *Dendriti* Auctoris noſtri addere poſſem; niſi quod Vir modo laudatiſſimus *in Herbario Diluviano* (cujus pariter pars citata Dendritarum diſſertatio eſt) Tab. VII. Fig. VIII. et *ultima*, elegantiſſimum Dendritem in lapide fiſſili marmoreo candido, e Lapidicina *Solenhofenſi* exhibuerit, noſtro ſi araneam exceperis ſimillimum. Cum autem, cui Dendritarum ſpeciei et Plantae accenſendus, dicere muſſet vir ingenioſiſſimus, quis a judicii mei tenuitate criſin expectet?

Aliquot in Muſeo Metallico *CHEIRITES* ſive *Chirites* Lapides nempe, qui HOMINIS MANUM IMPRESSAM GERUNT, ſuppeditavit indefeſſus Naturae ſcrutator *Aldrovandus*, e materia alba et gypſea, qui cum Auctoris noſtri Lapide colore cinereo, cui forma manus impreſſa, minime conveniunt, Lapis enim noſter ſatis durus, coloris ut jam innuimus, minime albicantis ſed cinerei, digitique juſto ordine et longitudine rite diſpoſiti, cum aliquibus obſcuris licet unguium rudimentis. Elegantiſſimum quoque et noſtro fere ſimilem *Chiritem*, prope Arcem *Blankenſtein* effoſſum, et ab Illuſtriſſimo *Comite Hazfeldenſi* Excell. quondam *Sachſio a Löwenheim* dono datum, exhibet in *Gammarologia ſua* pag. 159. adjuncto pariter *Chiritis* Schemate.

Lapis, qui vocatur *CORNU AMMONIS AUREI COLORIS* ad *Chryſammonites* ſeu potius *Ammochryſos* refertur ab Excell. *Ambroſino in Muſ. Metall. Aldrovandi* et a *Cl. Reiskio* in *Exercit. Hiſt. Phyſica de Cornu Ammonis*; et licet voces Ἀμμόχρυσος ἢ χρυσάμμος proprie lapidem denotent, qui ex Arena aurea compactus, colorem refert aureum, ac reſolutus in pulveres, ſcripturae poſtea conſpergendae, aut ſiccandis literis inſervit; cum *Ambroſinus* tamen cornua Ammonis coloris aurei hac voce pariter deſignet et figuris exprimat, applaudente illi pariter *Reiskio*, et noſtrum quoque *Ammonis cornu aureum Chryſammonitem* vocabimus; aurea praeterea vel Orichalcea potius armatura, ad *Hoplites* referendum. Plura qui de Cornuum Ammonis differentia et ſtructura legere et ſcire cupit, adeat Exc. *Baierum in Oryctogr. Nor.* p. 59. ſeq. qui prae aliis hos lapides in ordinem redegit.

LA-

LAPIS AMMONIS CUM FERREA ARMATURA, nil aliud quam *Hoplites*. Vocant enim metallici *armaturam*, quod ferri politi, aut aeris, aut auri, (ut praecedenti lapide,) ſimilitudinem gerat, vel ut *Ferdinandus Imperatus* Italice hoc exprimit: *Veſtite di color metallico, il che chiamano armatura.* Eſtque igitur nomen ὁπλιτῶν ἀπὸ τῶν ὅπλων i.e. ab armis ut *Ambroſino in Muſeo Metallico Aldrovandi* et *Cl. Reiskio* l. c. placuit. Solertiſſimus *Agricola* Libr. *de ort. ſubterr.* annotat: *Cornua Ammonis quae plerumque amatura ferri politi colorem referente obducuntur, ſucco Aluminis infecta aurei fieri coloris*; patet inde quomodo in Tab. noſtra praecedens *Ammonis Cornu* ab hoc differat lapide. Crederem hoc Ammonis Cornu ferreae armaturae Auctoris noſtri, cum *Liſteriano* de *Cochlitis Angliae* P. I. Tit. III. p. 207. deſcripto, comparari poſſe, quippe Ammonis Cornu ſpina in Ambitu eminente, ſtriis lateralibus, ex toto orbem extimum trajicientibus limatura ferrea.

LAPIS INSIGNITUS FORMA SERPENTIS commode inter Ammonis Cornua referri poſſet, quia tamen laevis et nodis tuberculisque caret, ſerpenti aſſimilatur, et ab *Ambroſino in Muſ. Metallico Aldrovandino* OPHIOMORPHITES vocatur. *Geſnerus* huc quoque collineat cum Lapide noſtro haud abſimili *de Fig. Lap. cap. XV.* p. 167. *Lapidis Serpentis in ſpiram convoluti effigie*, ita ut caput in circumferentia promineat, extremo vero cauda pro Centro ſit. Hujus generis lapidum infinitum poene numerum repertu dari in Angliae oppido quodam *Keysham* vocato, quinto lapide a Briſtolia Urbe diſtante et alibi pariter teſtis eſt Exc. *Charltonus de different. et nomin. Foſſil.*

LAPIS MULTIS SERPENTIBUS CONGLOMERATIS inſignis, *ophites* dici meretur, et ex illis eſt, quos nonnulli *Piſcium viſcera* crediderunt, humore aliquo lapideſcente indurata. Annon ad Vermes Melitenſes petrefactos *Wormii* referri poſſet? illis dijudicandum relinquo, qui acutius in hoc ſtudio cernunt. Memorat Excel. *Bauſchius Diſſ. de Aetite: Inter lapides in antro illo prope Aldorffium* Teuffels-Loch *dicto, inventos extitiſſe, qui plures ſerpentes in ſpiram revolutos exhibuerint; de Tubulis vermicularibus vid. Excell. Baier. Oryctogr.* pag. 72. *Spongites tubulis ſerpentiformibus conſtratos* exhibet Exc. *Welſchius de Vena Medinenſi p. 93.*

CONCHAE IN LAPIDEM CONVERSAE Conchites ſunt, qui paſſim in agro noſtro effodiuntur, et ubique proſtant; teſte *Excell. Beier. Oryctogr. p. 73.* innumerus tamen eorum numerus in *Alzeyenſibus* montibus inferioris Palatinatus, quos ideo *Conchiferos* nominavit Exc. *Geyerus in diſſert. de montibus conchiferis Alzeyenſibus.* His Auctoris noſtri ſimillimos conchites, reperi in monte vico *Zürndorfſenſi* vicino, ab *arce veteri diruto* Alte Veſten dicto, clade Suecorum funeſto, cum *dilectiſſimo Patri* aegrum in vicinia viſitanti, comes exiſterem.

TAB. XXXV.

TAbulae initium promit *PISOLITHUM* Germ. noſtris Erbſen-Stein/ dictum, cum *Piſa* optime exhibeat, hinc Geſnero *Orolia*, quod e multis ceu piſis ceu ervis conſtet praeduris, ſuis quaeque incluſis loculis, e quibus levi negotio extrahuntur, quae dentibus frangi nequeunt, colore fuſco; non abludunt ab hoc *Piſolitho Piſa* ſic dicta *Carolina*, e guttis Aquarum Thermarum rotundis ſeu ſphaericis in lapidem ejusdem figurae coagmentatum. Extra Matricem piſa haec lapidea in agris reperiuntur Bethlehemiticis ex *Monconnyſii* relatione T. I. p. 313. confer. de his *lithoſpreis* ſic enim Graece vocari poſſe credo *Calceolar.* in *Muſ.* p. 410. *Worm. Muſ.* p. 52. *Ambroſ. Muſ. Metall. Ald.* p. 512. Exc. *Major. in Memorial. de Foſſil. Littor. Kilonienſ. obſerv.* III. §. 8. *Boetius a Boot de Gemmis et Lapidibus* Libr. II. cap. 239. p. 424. qui hunc *lapidem Bezoar minerale* appellari credit, ſquamis enim ſeu cuticulis conſtat ut Bezoar, deinde ſubjacens cutis ſplendet, color etiam ſimilis, aut paulo plus rufeſcit.

Forſan eadem cum *Boëtio* mens *Auctori* noſtro, qui *BEZOAR MINERALE piſolithis* ſubjungit. Meminit hujus ceu arte elaborati *Pietra d'Aventura* dicti, *Cl. Wormius in Muſeo*, ſed coloris et conſiſtentiae ac ſubſtantiae ratione quae ipſi vitrea quaſi eſt, plane a noſtro *Bezoar minerali* differt; accedit potius ad Bezoar minerale, quod *P. Paulus Boccone* vir in Hiſtoria naturali certe eruditiſſimus, *dans le Recherches et obſerv. naturell. Lettr.* 22 *p.* 225. *ſeqq. deſcripſit*, et Bolo Armenae albae quoad guſtum et conſiſtentiam perſimilem pronuntiat, et ni color obſtaret *Bezoar minerale Serapionis* et *Rhaſis* eſſe credit, quod tamen citrini coloris, friabilis, nulliusque ſaporis eſt; forſan ex illo pocula illa et vaſa Bezoardica fabricantur coloris virideſcentis ſulphurei, quae in curioſorum muſeis aſſervantur, et qualia citat hoc loco, et poſtea *nell oſſervazioni ove ſe contengono materie Medico-Phiſiche et di Botanica Bonon. 1684.* impreſſis aeri incidi curavit. Non autem Bezoardici Siculi hi lapides, matrici bolaris ſubſtantiae incluſi, rotundi ſunt piſorum inſtar, quod *Boetius* voluit, ſed figurae partim oblongae partim compreſſae, ceu ex figura tabulae noſtrae ubi vacua exemptorum lapidum loca facile conſpiciuntur, patet; lapides autem ipſi omnium optime apud laudatum *Boccone* in *obſervationibus Gallice et Italice* ſcriptis delineati. De *Viribus* nil addo, quas fuſe recenſet, plurimiſque teſtimoniis confirmat; quibus ſi fides Lapidibus pretioſis Bezoardicis e regno animali vix amplius opus eſſet; huic lapidi non multum diſſimilem citato Auctore noſtro exhibet. *Cl. Bauſchius de Aetite p.* 27.

Succedit *Piſolitho* et *Bezoardicis* mineralibus *lapidibus*, *MECONITES* Germanice der Rogen-Stein dictus, quod ovis piſcium ſimilis ſit, vel quod Graecum vocabulum *Meconites* vult, ſeminibus papaveraceis,

raceis, vel arenulis compactis, unde Hammites minor dicitur, ſub *Hammitis majoris* enim vocula Piſolithum exprimit *Geſnerus* et *Boëtius*. Friabilis interdum hic lapis, ut facili modo in arenulas ſive granula, e quibus conſtat reſolvi poſſit, non tamen omnis Hammites hujus naturae, ſed ſaepius ita confuſus et in ſolidam duramque maſſam coagmentatus, ut ſilicem non figuratum primo aſpectu referat, teſte Exc. SCHEUCHZERO in *Specim. lithograph. Helvet. curioſ.* p. 40. et poſtea in wöchentlichen Erzehlungen der Natur-Geſchichte des Schweitzer-Landes. n. 27. p. 106. *Auctoris* noſtri *Meconites* inter friabiles recenſendus ex ovulorum ſubluteorum congerie in maſſam facile reſolvendam coagmentatus, hinc forte ex illorum genere, qui in agro noſtro et quidem inter Heimburg et Sultzberg repertu dantur, quorum meminit Excell. *Bajerus in* Ὀρυκτογραφία *Norica* cap. 7. p. 67. Cl. *Lachmund Oryctogr. Hildesh.* Sect. III. cap. XIV. qui neſcio qua de cauſa Ammonitem vocat. Vid. quoque *optimum Parentem* noſtrum de *Meconite* in *Meconopaegnio*. p. 24.

DACTYLI IDAEI ſequuntur, id nominis adepti, quod in Ida monte olim reperti fuerint, et digitum repraeſentent. *Belemnites* audiunt quoque Auctoribus aliis, quia Sagittae Graecis βέλεμνον figuram referre creduntur, quod nomen Auctor noſter aliis lapidum figuris tamen attribuit; Germanis quoque noſtris a ſagittae ſimilitudine Alpen-Schoß / *incubi Sagittae*, (huic enim morbo mederi olim crediderunt) et Schoß-Stein / nominantur. Sunt autem uti ex Auctoris figura patet, lapides teretes, oblongi, in apicem obtuſum deſinentes variis coloribus, quandoque vacui, quandoque ſilicibus turgidi; extitit quoque in Muſeo Excell. *Majoris*, qui alium minorem dactylum continebat. Omnes pene extrinſecus linea vel crena per longitudinem inſcripti, intus vero ſi transverſim frangantur figuram ſtellulae radiorum plurium ferentes. Quos *Auctor* noſter habet ſemipellucidi ſunt, dantur tamen alias et pellucidi et opaci. *Dactylorum unus* fruſto *majori ſilicis* inhaeret, et quaſi impactus, qualem quoque *Cl. Major* recenſet, qui pene ducentos varii coloris et molis poſſedit, interque illos marchaſita coloris aurei obductos, ſive armatura aurea, ex Inſula Helgolandia allatos. Tot licet poſſederit, nullus tamen ab illo in his lapidibus odor notatus, quem tamen inſtar urinae felium vel Lyncis, hinc Luchs-Stein Germanice dicti, de ſe fundere veteres putarunt; nec vis electrica ſive paleas trahendi in illis ab *Excell. Majore* deprehenſa, qui omnium optime hos deſcripſit lapides. *Memorial. Anat. Obſ. Tert. de Foſſil quibusd. littor. Kilonienſ.* §. 15. ſeqq. Confer. quoque *Muſ. Worm.* p. 70. *Bellon. obſerv. Libr. I.* cap. 25. p. 21. *Geſner. de Lapid.* p. 91. 6. *Lachmund. Oryct. Hildesh.* p. 24. *Ambroſ. Muſ. Metall.* p. 620. ſeqq. *Oryctogr. Nor. Excell. Bajeri.* p. 34. *Muſ. Muſeorum* P. II. p. 13. *Muſ. Olear.* p. 63. *Kentman.* pag. 34. *Ephem. Nat. Curioſ. Dec. I.* Ann. IX. et X pag. 225. et

Bb 2 in

infinitos alios, impr. Exc. *Scheuchzerus*, qui ſingularem de lapidibus iſtis diſſertationem promiſit, *ſpecim. Lithograph. Helv*, p. 26.

ASTROITES INDICVS, lapidum quos tabula haec habet elegantiſſimus. Dicam ſcribit Auctoribus ſedulus *Geſnerus*, quod Aſtroitem vocent, a Graeco ἄϛρον, ſidus vel ſtella, unde melius *aſtrites* ternis ſyllabis, vel *Aſtrios* potius dicendus; Germ. Stern-Stein/ quod plures in illo ſtellae conſpicuae. Lapis eſt opacus, quo ipſo ab Aſtroite gemma diſtinguitur, moderate durus, colore cinereo fuſco nigricante, eximiae magnitudinis, quippe ad humani capitis magnitudinem illum ſaepius excreſcere refert *Cl. Worm. in Muſ.* p. 68. Aceto impoſitus hinc inde moveri dicitur, ac ſi vivus eſſet, hocque procedere ajunt ab aceto per poros lapidis ſe inſinuante, et aërem illis incluſum premente, qui exitum dum molitur lapidem trudit ac movet. Hoc experimento innixus P. *Kircherus*, Teſtudinem arte factam quaſi viventem ſeque avtomatis inſtar moventem huic lapidi impoſitam vult in *Arte Magnet.* ſed opus eſt ut melior ſit experimenti ſucceſſus, quam Cl. *Oleario* accidit qui levem admodum motum in pluribus plane nullum obſervavit, in *Muſ. Gottdorff.* p. 65. Ferunt illum in cubiculo ſuſpenſum, araneos aliaque animalia venenata abigere, quod experientia edoctus *Wormius* falſum deprehendit; ejusdem veritatis, quod geſtanti victoriam conciliare credatur hinc Germanis Sieg-Stein/ quam fabulam falſe exagitat Exc. *Valent. in Muſ. Muſ. P. II.* p. 13. *Vires* huic lapidi plures aſſignantur, ſed ejusdem veritatis ſunt, ac *Marſilii Ficini* aſſertum, qui lapidem hunc *Draconitem* dictum cenſet, quod ex Draconis capite eximatur. Vid. *Boetius a Boot.* L. II, 145. ſeqq. Elegantiſſimum *Aſtroitem* reperit optimus *Parens* ad Regneſi et Pegneſi confluentiam, marmoreae duritiei, ab Exc. *Baiero* in *Oryctogr. Noric.* p. 42. deſcript.

Succedit in Tabula *ASTROITES VNDVLATVS* et *STELLATVS*. Quatuor enim *Aſtroitum* genera ſtatuit *Boëtius a Boot*, unum qui exacte formatas ſtellas refert, qualis eſt quem modo deſcripſimus et hic ſtellatus, qui a priori nonniſi magnitudine et figura differt; *alterum* quod undarum et vermium gyros referat, undulatus inde dictus; de *reliquis duobus* quorum unum genus roſas, alterum, quod confuſe et obſcure maculas potius, quam praedictas figuras oſtendere creditur, cum ab Auctore noſtro non exhibeantur, ſilentio quoque praeterimus. Confer. de his Aſtroitibus Exc. *Scheuchzerum* in *Lithogr. Helv. curioſ.* p. 36. ſeqq. et *R. P. Boccone, obſervat. Naturell.* cujus tamen Aſtroites undulatus et tubularis majoribus ſtellis maxime a noſtratibus differt, et alio loco a nobis explicandus. *Aſtroites* hos lapides *Aſterias* nominat Excell. *Welſchius Hecatoſt. I.* p. 16.

Aſtroitibus ſive potius *Aſtriis* jungimus *ASTERIAM* veram fiſſilem, qui lapis e mente *Bootii* potius nomen ſtellaris meretur, quam praecedentes, conſtant autem ex teſſellis pluſculis utplurimum novem ad decem tranverſim ſibimet arcte incumbentibus, ita concinne junctis

et

et aptatis, ut nullus artifex melius jungere potuiſſet, ſeparari autem facile a ſe poſſunt; hinc *Aſteros ſphragis* Geſnero vocantur. Sunt autem teſſellae iſtae, ut e figura ab *Auctore* noſtro expreſſa patet, planae, utcunque anguloſae, ſuperne ac inferne inſculptae veluti ſtellulis quinque radiorum. Conf. de his *Bauhin. in Baln. Bollenſ.* c. 1. p. 31. *Lachmund. Oryctogr. Hildes.* imprimis Exc. *Majorem Memorial. obſ. III.* §. 13. *de Foſſ. Litt. Kilion. Worm. Muſ.* p. 69. Exc. *Welſchius* rariores *Aſterias* entrocho ſimiles exhibet Hecatoſt. I. p. 16. De Aſteria Gemma diſſert. conſcripſit Hentſchelius Witteb. 1662.

ENTROCHI figura Germanice **Räder-Stein** ſequitur, et proprie eſt trochitarum plurimarum conjunctio, conjunguntur autem invicem ſuprapoſiti tam eleganter, ut arte videatur conjunctio facta. Nam radii unius, alterius ſtriis inſeruntur, quemadmodum in commiſſuris cranii humani videre licet, interdum viginti hoc modo committuntur. Trochitas autem ſeparatos quod attinet, obtinuere nomen, quia rotae aut Horologii in horas diviſi figuram refert; pars ejus rotunda laevis eſt, utraque vero plana habet modiolum, a quo ut in rotis fieri ſolet, radii eminentes ad extimam orbis partem ita procedunt, ut inter illos ſtriae fiant. Quod ſi trochitae in Entrocho ſibi ſuper impoſitae ſint longiores, *Entrochi columnares*, ſive ut Imperatus exprimit Italice *Colonnette*, dicuntur. Exc. *Scheuchzerus* in *Spec. Lithogr. Helv.* p. 2. *Aſteriam columnarem Entrocho ſimilem* exhibet. Germ. dicitur quoque **Spangen-Stein**/ cujus nominis Etymon rimatur Exc. *Valent. Muſ. Muſ.* T. II. p. 17. e conſultiſſimi *VVinkelmanni Chronica Haſſiaca*, quippe arci Spangenberg, a multitudine lapidum inibi reperibilium, ab his lapidibus nomen datum fuiſſe credit, quod et olim jam *Boëtius a Boot*, meminit in *Lap. et Gem. Hiſtor.* Libr. II. c. 127.

Quem *TROCHITEM* Auctor noſter nominat, nihil minus quam Trochites eſt, et Germanicum nomen adjunctum ſatis explicat, nil aliud eſſe niſi *Tofum* ſive Tophum, lapidem nempe aſperum, facile in arenam reſolubilem. Vid. *Geſnerus* de Fig. lap. p. 33.

Superſunt in Tabula adhuc explicandi *JVDAICI LAPIDES*, qui cum Trochitis magnam cognationem habere dicuntur. Variis inſigniuntur nominibus, et quidem *Judaici*, quod olim utplurimum in Syria et Judaea reperiebantur: a Plinio Encroës vocatur, quod Vrinam fluere faciat, et *Tecolithos*, quod calculum reſolvat. Vt nomine variat, ſic et figura, ut ex Tabula noſtra patet; qui inſtar glandis et balani eſt, *Phoenicites*, qui inſtar nuclei Olivae, *Pyrenes*, qui inſtar ſpinae echini marini, a quibusdam *echinites* appellatur. Sunt autem omnes cinerei exterius fere coloris, oblongiuſculi ſtriis multis et inaequalibus a baſi in apicem dotati, ac ſi arte tornefacti eſſent. Meminit hujus lapidis jam *Aëtius Amidenus* Obſequii Comes Libr. 2. *Tetrabibl.* cap 19. et ad calculum renum efficacem pronuntiat. Aliqui diſtinguunt ſexum, et minores foeminas, majores maſculos arbitrantur, illos veſicae lapidem

ſundere, hos lapides Renum expellere judicant. Hinc Poëta de illis:

Salve Arabum mare, Tecolithum mortalibus aegris
Largitum ad morbos nobile praeſidium.

Confer *Petr. And. Matthiol.* in *Dioſcorid.* Libr. V. cap. V. *Geſner.* de *Figur. Lapid.* p. 128. *Boetium a Boot* p. 408. ſeq. *Caeſalp. de Metall. Lib.* 2. c. 45. *Ambroſ. Muſ. Metall. Aldrovand.* p. 711. Hiſt. Nat. *Ferr. Imper.* p. 576. *Muſ. Worm.* p. 69. Lapides Judaicos ferreos exhibent *Ephem. Nat. Curioſ. Dec. II. Ann. VIII. Obſerv.* 149. p. 322. Exc. *Beier. Oryctogr. Nor.* p. 44.

TAB. XXXVI.

SEMINA ANISI ET FOENICULI LAPIDE INCRUSTATA, ſunt illa elegans *Stalactites* ſpecies, quae *Tivali* in *Italiae* agro Romano repertu datur; cumque inaequalis ac variae figurae, tam exacte ſemina ſaccharo obducta ac incruſtata refert, ut iis fallere multos liceat; quocirca et nomen hoc apud Italos obtinuit, ut *Confetti de Tivoli* vocent. Subſtantia eſt non usque adeo dura, et ex ea optimam calcem conficiunt accolae aedificiis idoneam. Lapidea haec ſeminum Aniſi et Foeniculi confectio deſcribitur pariter in *Muſ. Societ. Reg. Angl.* P. III. c. V. p. 296. ſub nomine *Small Tibuline Sugar-Plum*, additque Exc. *Nehem. Grew*: *Besler figures ſeveral of theſe under the Name of petrify'd Aniſe ſeeds, Fenil ſeeds &c. &c.* Vid. quoque *Muſ. Worm* p. 52. et Exc. *Valent. Muſ. Muſeorum* P. II. p. 11. *Cl. Behrens in Hercyn. curioſ.* pag. 19. ubi cryptam parvam, lapidea hac confectione refertam, in antro Baumanniano recenſet.

COCHLEA CYLINDROIDES in lapidem converſa, eſt *Cochlites cylindroides ſive pyramidalis Excell. Langii in Hiſtor. Lap. Figur.* p. 112. qui figura ſua praefert Cochleam Cylindroidem Rondeletii, e qua nomen quoque habet. Haec a figura cylindro proxima cylindroides vocatur vel etiam pyramidalis, quia pyri modo turbinata eſt. Os proxime a baſi, ſeu a ſpiris, vel in ſe convolutis, vel parum productis incipit, et usque ad alteram extremitatem extenditur, quae a potiori in acumen deſinit, et frequentius in figuram conoalicui aut pyramidi ſimilem.

Quos *FRUCTUS PINEAE LAPIDEOS* recenſet Auctor, melius conveniunt, quam quos Tab. ſequenti ſub nomine *Nuclei pinei* delineavit, quosque melius *radiolo cucumerino* Ill. *Luydii* convenire credimus.

FRUCTUS CUBEBARUM LAPIDEI ſunt quoque ſtalagmitae Bellariis ſimiles, majores Exc. *Langii Hiſtor. Lap.* p. 31 et naſcuntur ut ſtalactites ex Aqua non adeo depurata, in parva ſubrotunda corpora,

pora, ſemina ſaccharo albiſſimo obducta non inepte mentientia, concreſcente, et inter illa pariter, quae vulgo *Confetti di Tivoli* dicuntur, uti modo innuimus, recenſenda, eruntque fructus hi cubebarum lapidei ſtalagmites bellaria ſubrotunda aſpera referens. In Muſeo *Societatis Regiae Angl.* p. 296. vocatur: *a Great Tibuline ſugar Plum.* Dantur quoque *cubebae ferreae. Ephem. Nat. Curioſ.* Dec II. Ann. VIII.

AMYGDALA IN LAPIDEM CONVERSA ad lapides bellaria mentientes referenda, et *Amygdaloides* dicendi. Nobiliſſ. *Mylius* in *Memorabilibus Saxon. ſubterr.* Relat. V. plura de his amygdaliformibus lapidibus in ſaxis non procul Zwiccavia et pago Wildau repertis refert, horumque hiſtoriam e *Boetio a Boot* et *Geſnero* illuſtrat. Confer. quoque Excell. *Valentini*, qui in *Muſ. Muſeor. Part. II.* p. 19. ſe lapidem Amygdaloidem, illis qui cinnamomo obducuntur, et Zimmet-Mandeln dicuntur, per omnia ſimilem poſſidere ſcribit. In *Muſ. Societat. Regiae Angl.* p. 266. vocantur *petrified Almonds*, et *Beslerus* noſter citatur.

LAPIS CRINATUS Pyritae ſpecies et quidem illa, cujus Geſnerus meminit de Fig. lapid. cap. XII. p. 1406. pilos referentis, aut βοστρύχους i. e. cirrhos, cincinnos vel plexos mulierum crines.

EXUVIAE SERPENTIS LAPIDEAE a *Muſei Regii Anglicani* Excellentiſſimo *Auctore*, citato *Beslero* noſtro, *fiſtulari Alcyonio*, ſive *Ferrant. Imperati vermibus marinis petrefactis*, Italice *Vermi marini impetriti* accenſentur.

RHABARBARUM LAPIDEUM illud nomen non niſi colore Rhabarbari meretur, cum ſtructura plurimum a radice illa Sinenſi, in officinis noſtris pharmacevticis uſitata, differat.

LAPIS MARGARITIFER, conchites eſt margaritifer ab *Ambroſino in Muſ. Metall. Aldrovand.* deſcriptus. Quamplurima fruſta horum lapidum nobis e Montibus Alzeyenſibus ab Excell. *Geyero* deſcriptis afferuntur, et juſtae magnitudinis ſunt cum *Beriberi Indorum* ſive *concha margaritifera* ab Illuſtr. *Liſtero* in *Exercit. Anatom. 3. Conchyl. bivalv.* Tab. IX. depicta, et in regio opere *Hiſtor. Conchyl.* n. 221. 222. repetita.

PISA MAJORA LAPIDEA ſunt *Piſa* Thermarum *Carolinarum*, quae Piſis magnitudine, et forma ſimilia. Stein-Erbſen dicta a *Kentmann. in Catalog. Rer. foſſil.* Tit. VI. §. 24. p. 38. *Muſeum Regium Anglicum* quoque memorat, et noſtris ſimilia pronuntiat; apparet in nonnullis armatura quoque ferrea. *Vid. Ephem. Nat. Curioſ.* Dec. II. *Ann. VIII. obſerv. CXLIX.* Plura non addo, cum horum *piſorum* injecta mentio, ubi de *Piſolithis*, Tab. praecedenti.

SEMINA LUPINI LAPIDEA nihil aliud ſunt, quam *Stalagmites bellaria laevia majora referentes* Excell. *Langii* in *Hiſt. lapid.* quorum jam aliquoties hac in Tabula facta mentio, et his Tabulam claudimus, quibus initium factum.

Digitized by Google

TAB. XXXVII.

PRiores quatuor lapides fructus exhibent in lapideam duritiem concretos. Sic e *MYROBALANORVM* genere *unus* comparet, cui vix ſimilem in Muſeis quis reperiet; ſicut et *PIPER LONGVM LAPIDEVM*, vegetabile exacte referens. *OLIVA* et *NVCLEVS PINI LAPIDEVS*, antiqui *Lapidibus Judaicis* annumerarunt, ſive ad *balanites et glandarios*, ſed minus recte et exacte, ceu tabula praecedenti innuimus. *LAPIDEAM OLIVAM* quod concernit, aſſimilari poterit commode illi lapidi, quem Excell. *Beyerus Oryctogr. Noric.* p. 45. exhibet, vel *Pyrenae* in *Muſ. Worm.* p. 69. In *Muſ. Societ. Reg. P. III.* cap. 2. p. 267. haec leguntur: *Besler two or three Stones Somewhat like this, which he calls Petrify'd Olives.*

NVCLEVM PINI LAPIDEVM ad radiolum cucumerinum *Luydii* reducendum modo diximus, qui inſuper apice acuminato ſingularis eſt, quales nondum *Cl. Langio in Hiſtor. Lap. figur.* viſi.

LAPIS STELLA MARINA INSIGNITVS e rarioribus Muſeorum eſt. Exhibet quidem *Ambroſinus in Muſeo Metallico Aldrovandi Echinitem forma Stellari* pulcherrimum, cum noſtro tamen non comparandum, in illo enim anguli plane obtuſi, cum in noſtro ſint acutiſſimi; Stellae marinae per omnia ſimilis eſt, niſi quod radii inaequales, inferiores enim ſuperioribus breviores.

HYSTEROLITHOS ſpadicei coloris, potius *Lithocardites* nominandus, cum *Hyſterolithos* proprie lapidem denotet, qui pudendum muliebre figura ſua repraeſentat, a quo noſter plane diverſus. Convenit melius cum *Bucardite* n. 2. ab *Aldrovando Muſ. Metallic.* p. 479. delineato, vel cum Bucardite Excell. *Langii in Hiſt. Lap. Fig. Helvet. Tab. XL.* n. 4. Excell. *Baier Oryctogr.* p. 76.

HYSTEROPETRA ſubalba major ad *Bucardites* potius referenda quam ad *Hyſterolithon*, differt tamen a reliquis Bucarditis interna concavitate, et concharum valvis convexis; quoad colorem convenit cum *Bucardite Wormii* in *Muſeo* p. 81. Cor utrumque, non tamen exacte referens. In *Muſeo Reg. Societat. Angl.* Bucardites quoque noſter refertur, additurque: *Figur'd by Besler with the name of Hiſterapetra.*

AMMONIS CORNV PYRITI adhaerens, quale illud a *Bauhino* in *Balneo Bollenſi* Libr. IV. p. 15. 16. deſcriptum.

LAPIS NIGRICANS ROTVNDVS ALBIS MACVLIS. Niſi omnia me fallunt, crederem hunc eſſe *VARIOLATVM* fuſe ab *Ambroſino in Muſ. Metall. Aldrovandi* Libr. IV. p. 882. ſeqq. deſcriptum; vel *Variolitem Lucernenſium* nigrum variolis ſeu puſtulis albeſcentibus inſignitum apud *Cl. Langium Hiſt. Lap. Fig. Helv. Libr.* 2. c. V. pag. 40.

OCV-

OCULUS VITULINUS videtur eſſe *Leucophthalmus* ſive potius Lycophthalmos Plinii a Gesnero de Fig. Lap. p. 144. et 156. deſcriptus, colorem enim habet rutilum, et in medio nigricante, gryſeo et albicante tingitur. Vid. *Erasm. Stell. in libell. de Gemm.* P. IV. cap. 6.

LAPIS VERMICULATUS Auctoris noſtri, nullam plane ſimilitudinem et convenientiam habet cum lapidibus vermiculatis, ab Auctoribus Lithographicis deſcriptis; nihil enim illi commune cum tubulatis vermicularibus *Cl. Langii*; ſed lapis eſt ſiliceae quodammodo ſubſtantiae, cavitates intus exhibens, nidis, in quibus vermes excluſi, non abſimiles. Si conjecturae locus, forte terra eſt, in qua *Vermes Melitenſes petrefacti*, de quibus *Wormius in Muſeo* Libr. I. Sect. II. cap. 13. p. 90. vel ſilici Moeskirchenſi verminoſo analogus, cujus meminit Exc. *Welſchius Hecatoſt. I.* obſerv. 48.

TAB. XXXVIII.

GLOSSOPETRAS variae magnitudinis exhibet Auctor, quos aptius ad *Odontopetras* referri et nominari credit Excell. *Langius Hiſt. Lap. Fig. Helv.* L. III. c. 1. p. 49. Multum differunt a Linguis Picae avis et ſerpentum, quae non triquetrae, ſed teretes et bifidae, planeque ab his Gloſſopetris abludunt; hinc *odontopetras* has Exc. *Luydius* dividit in *inciſores* et *molares*; per *inciſores* intelligit dentes magis acuminatos, et eos *Ichthyodontes* cuſpitatos appellat: per *molares* vero magis obtuſos, et eos *Ichthyodontes Scutellatos* nominat. Ex nomine *Ichthyodontum* apparet, ab Exc. *Luydio*, ut et ab aliis plurimis, lapides hos pro dentibus *Canis Carchariae* et *Lamiae* Piſcis haberi, id quod πύξ καὶ λάξ defendit ingenioſiſſimus *Stenonius in Anat. Capitis Carchariae* Piſcis; quam opinionem deſtruere conatur Cl. *Reiskius* in *Diſſert. de Gloſſopetris Lüneburgenſibus*. Variant autem *Odontopetrae* magnitudine figuraque, prout etiam piſces diverſis dentibus muniuntur; nec minus coloris differentia. Monſtroſas et rariſſimas in Lib. *Joh. Laet de Gemm. et Lapid.* videre licet. Nec in Italia ſolum, ubi Lamiarum copia, ſed et in Germaniae noſtrae Provinciis paſſim proveniunt, ut non opus ſit ad *Melitenſes* tantum recurrere. Sic de *Alzeyenſibus et Flonsheimenſib. Geyerus*, de *Mansfeldicis Alberti*, de *Luneburgenſibus Reiskius*; de *Querfurtenſibus Buttnerus*; de *Helveticis Langius*, de *Holſaticis Major*, de aliis alii paſſim. *Uſum Medicum* e pluribus breviter contraxit Cl. *Langius Confer.* prae aliis plurimis Exc. *Scheuchzerus* in *Piſcium querel. et vindic.* p. 17. 18. ſeqq.

LAPIS FORMA CORDIS ſive *Cardites* minime ad *Bucardites* referri poteſt. Vid. *Muſ. Fern. Imperati*, qui primus eum deſcripſit; nec convenit cum ſilice *Bucardite Aldrovandi*, nec cum *ſilice cardite Scheuchzeri in Specim. lithogr. Helvet.* in quo ventriculi bini cordis, eo-

rumque figura ſatis apte diſcriminantur; ſed ſiliceus lapis, aliud quid potius quam *Cor* referens.

LAPIS LYDIVS, IN QVO CRVX ALBA. *Stavrolithos* ſive *crucifer lapis*, a crucigeris lapidibus, qui viginti milliaribus a Fano divi Jacobi Compoſtellae dicto eruuntur, et ab *Ambroſino in Muſeo Metall. Aldrovandi* deſcribuntur, multum diſtans, cum enim (1) omnes hi lapides per transverſum ſecti, figuram cordis oſtendant, (2) lapides molles ſint; noſter hic *Stavrolithos e genere lydiorum* duritiei extremae eſt, cui crux tantum in ſuperficie impreſſa, coloris albicantis in lapide nigro. Quoad duritiem melius conveniret cum *Silice Stavrophoro* ab eodem *Ambroſin. Muſ. Metall. Aldrovand.* p. 735. n. 2. deſcripto. An illis lapidibus noſter hic ſimilis? qui in regno *Chilenſi* in exiguo flumine, *Flaragvete* ab incolis dicto, prope oppidum de *Petegvelea* inveniuntur, ſigno crucis ſignati. Figura equidem irregularis eſt, ſed ubi crux viſitur, ovalis; formatur ea per interſectionem rectangularem diametri majoris et minoris, atque ſanguinis inſtar rubet. Vid. *Journal des obſerv. Phyſiqu. Mathem. et Botaniqv. du R. P. Louis Feuille*, quibus continentur Obſervationes Phyſicae et Botanicae ac Mathematicae, juſſu Regis Galliarum in America Meridionali et India Orientali ab An. 1707. usque ad An. 1712. factae.

MARMOR, IN QVO CRVX, convenit quodammodo cum ſilice *Stavrophoro* ab *Ambroſino* deſcripto, qui expreſſam quoque a natura crucem ferebat, et marmoris inſtar radiabat. Coloris tantum ratione differt, cum *Aldrovandinus* ſilex viridi et obſcuro colore inſignitus cum cruce coloris herbacei, cum in noſtro lapis albeſcat, et crucem includat quoad infernam partem nigram, quoad ſupernam cineream.

LAPIDES HERBIPOLENSES, quorum unus figuram Zingiberis, alter Stalactiten repraeſentat, ſiliceae ſunt duritiei, naturaeque luſus non adeo admirandi.

LAPIS VNDVLATVS CVM SILICE nil aliud eſſe videtur, quam ſpecies *Oſtracitis Silicei undati rugoſi* a Cl. *Langio in Hiſtoria Lapidum Helvet.* Lib. 6. cap. 10. p. 150. deſcripti. Vid. *Lachmund. Oryctogr. Hildes heim.* c. II. p. 32.

TAB. XXXIX.

Continet utplurimum Lapides e *regno Animali* deſumptos. Et quidem quos Auctor LAPIDES ASELLORVM MAJORES nominat, apte conveniunt cum Lapidibus *Corvuli et Vmbrae* Piſcis, a Cl. *Ambroſino in Muſ. Aldrovand. Metallic.* p. 796. deſcriptis et depictis; ſunt enim gibboſi juxta partem exteriorem, habentesque tuberculum in medio cum appendice. Hos Lapillos ſub nomine *Lapidum Manati* Amſterodamo miſſos accepit ſolertiſſimus Pharmacopaeus *Dietericus*, in ſubſtantia cerebri repertos, ideoque plane differentes a *lapide*

iſto

ſto *Manati*, ſive oſſe ad Auditum ſpectante, quod hoc ſub nomine in Muſeis et officinis Pharmacevticis proſtat. Quod Lapidum iſtorum efficaciam concernit, vulgo dictum lapidem Manati ſi non ſuperare, aequare certe viſi ſunt optimo *Parenti*, qui aliquoties eos feliciſſimo cum ſucceſſu in coërcendis Sanguinis fluxibus exhibuit. Tales quoque lapides in *Aſellis majoribus*, vulgo *Cabeliaw* dictis, repertos fuiſſe, nullum dubium, cum Exc. *Welſchius* ſcripſerit *Hecatoſt. I.* obſ. 28. *Nullum hucusque Piſcium genus in ejus manus veniſſe, in quo, ſi copia daretur, diſcerpto capite praeter oſſium lapides etiam lapillos veros non repererit.*

LAPIDES ASELLORUM MINORUM ſunt lapilli Piſcis maris Balthici Accolis *Dorſch* dicti, candidi, oblongi, incurvi, laeves, ſed in limbo utrinque pulcerrime crenati, circa baſin Cerebri obvii, teſte Excell. *Major. in Memorial. Anat. obſerv. V. de Animal. Littor. Kilon.* §. 7. Minimi autem lapilli ſunt *Percae* piſcis in Officinis Pharmacevticis notiſſimi.

LAPIS E FELLE TAURI e majoribus eſt, qui extrahuntur, nec cum illis convenit in *Muſeo Aldrovandino ab Ambroſin.* L. IV. p. 790. delineatis, quibus ut plurimum in veſicula fellis humani reperti ſimiliores, quos adumbravit *in Lithogeneſ.* ſive de *Microcoſmi membr. petrefact.* cap. X. p. 21. *J. G. Schenkius a Graſenberg. Sylvaticus* lapidem hunc *Majatium* interpretatur. Quae *Bellonius* hoc de lapide annotavit, illum apud Turcas maximo haberi in pretio, ac Arabice *Hazaczi* ab *Avicenna* vocari et commendari, ac ab Judaeis Orientalibus morbo regio obnoxiis ceu praeſentiſſimum remedium exhiberi, experientia quoque apud nos confirmat. Vid. prae aliis plurimis, qui lapidis hujus meminere, ſolertiſſimus *Welſchius Hecatoſt. I.* p. 116.

De LAPIDIBUS BEZOAR poſt Cl. *Sylvaticum, Bauhinum* et *Deuſingium*, qui tractatibus integris, et *Rolfinkium* ac Cl. *Veſti*, qui diſſertationibus Academicis peculiaribus, et hic quidem *Erfurti* Anno 1707. ille *Jenae*, 1675. luci publicae expoſuere, cui *Laur. Catelani* quoque libellus e Gallica in Germanicam Linguam translatus addi poteſt, nil nobis ſupereſt, quam ut rem omnibus notam breviuſcule delineemus: *Lapidem Bezoar Orientalem* eſſe ſubſtantiam lapideam foris ſplendidam, glabram, quaſi laevigatam, coloris foris atro virentis, interdum dilutius virentis palleſcentis, intus obſcure cinerei; forma modo rotunda, modo oblonga, tereti, vel ovali, magnitudinis variae, compacta e plurimis lamellis inſtar caeparum ſibi invicem incumbentibus, oſtendens in meditullio cavitatem notabilem continentem paleas, pilos, fibrillas aliaque ſimilia, nata in ſacculo peculiari ventriculi Gazellae Indicae cornibus rectis nigris longiſſimis prope caput annulatis, Tab. X. a nobis deſcriptis, odoris nullius evidentis.

LAPIDES BEZOARDICI OCCIDENTALES ſunt ſubſtantia lapidea Orientalibus fragilior et laxior, foris ſcabra et minus laevigata, coloris modo ex viridi nigricantis, modo cinerei, inſtar caeparum pari-

ter tunicata, forma utplurimum rotunda, interdum quoque, uti e figura Auctoris patet, ovali et oblongiuſcula, magnitudine varia, res heterogeneas in meditullio continens, nata in ſacculo peculiari, optime ab avtopta *Pomet l'Hiſtoire gener. des Drogues* deſcripto, ventriculi Animalis Bezoardici occidentalis *Vicuniras* ſive *Toraguas Acoſtae, Teuthlamacame Hernandez, Cuguacu Piſoni Marggravioque* dicti. Quamvis Exc. *Hermanno* teſte, hoc proprium in India Occidentali, quod vix animal reperiatur, in quo non generentur Lapilli tales, omnesque hoc nomine ad nos deferantur. Sic Cl. *Rumphius* palmam inter Bezoardicos lapides tribuit illis, qui e ſimiis Borneae majoribus colliguntur, *Culiga Kaka* dictis. Luſitanis *Pedra vel Culiga de Buzio.* Vid. ejus Muſ. Amboin. Libr. II. Art. LV. Horum Lapidum jam ante *Rumphium* deſcriptionem dedit *Magnific. Nat. Curioſ. Praeſes Volkammer.* Ephem. Nat. Curioſ. Dec. II. Ann. II. obſerv. 189. p. 410. Cum merx haec plurimis mangoniis exponatur, cautelis opus, quas optime expoſuit Exc. *Valent. Muſ. Muſeorum Tom. I. p. 426.*

LAPIS TVBERONVM vel potius TIBVRONVM ſive Canis Carchariae aut Lamiae Auctoris noſtri plane diſſimilis illi, ab *Ambroſino in Muſ. Metall. Aldrov.* Lib. IV. c. 58. p. 797. exhibito. Quoad ſubſtantiam hic noſter non diſſimilis *Lapidi Manati*, quem eundem cum Tiburonum lapide cenſuit olim diligentiſſimus *Cluſius.* vid. *Worm.* in *Muſ.* cap. VIII. p. 58. ideo refutatus ab Exc. *Stablio Diſſert. de Lap. Manati,* qui differentiam amborum lapidum curioſiſſime, uti ſolet vir πολυμαθέστατος, rimatus eſt, uſusque medicos addidit.

SCOLOPENDRITES et ECHINITES non niſi magnitudine differunt; Et quidem *Scolopendrites* Auctoris convenit cum *echinite ſiliceo faſtigiato Excell. Liſteri* de *Cochl. Angl.* p. 219. Meminit hujus lapidis illuſtr. *Grew* in *Muſ. Societ. Reg. Anglic.* P. III. p. 260. *Besler figures a ſmall Conick Helmet by the name of Echinites: a greatone, by that of Scolopendrites.*

ECHINITES quod concernit, ſunt illi ſecundum Exc. *Beierum* e Claſſe *univalvium teſtaceorum helicibus carentium, figurae utplurimum ſubrotundae*, quos illuſtr. *Luydius* appoſite nuncupat *fibulares*, propter formam glomerulo veſtiario (ein Knopff) accedentem, dividunturque in *papilloſos* et *ſuturis aut ſulcis lineisve* ornatos, quibus Auctoris noſtri accenſendi.

OVVM ANGVINVM, ad *Brontiam* ſive *Ombriam* a nonnullis relatum, eſt Echinites pariter orbiculatus depreſſus ſiliceus, ab *Excell. Liſtero* p. 220. deſcriptus. Ovum hoc anguinum Nobiliſſ. *Luydio Lithophyl. Britann.* p. 100. vocatur echinites maximus laticlavius. Rariſſimi hi lapides in Britannia integri inveniuntur, at fragmenta ſatis elegantia circa Oxonium ſaepius occurrunt. De Vſu medico hujus lapidis varia *Olear. in Muſ. Gottdorff.* p. 32. ſeqq. Qui victoriam ſibi ex hoc lapide pollicentur

tur

tur. Enſis capulo conjungi curant. Ruſticae Danae contra incantationem vaſis lacteis apponunt.

BATRACHOIDES vel *Crapodini* vulgo dicti lapides, quorum capitibus contineri multis perſuaſum. Auctor noſter duas ſpecies exhibet, a *Geſnero* quoque de *Figur. Lap. Cap. XIII.* pag. 161. b. deſcriptas. Rotundus intus cavus, foris convexus, coloris albeſcentis ad ſubcinereum tendentis; alter major et oblongior; addit *Geſnerus* lapidem poſteriorem et rariorem vocari quoque *Ophitem*, Schlangen-Stein oder groſſen Kröten-Stein. *Aldrovando* dicitur *Batrachites Orientalis* figurae ovalis et oblongae, quem in Muſeo Metallico, noſtro plane ſimilem delineat. *Muſ. Metall. Libr. IV. cap. 60.* p. 814. Citatur *Auctoris* noſtri figura in *Muſ. Societ. Reg. pag. 299. Besler figures this, with the Name. of Batrachoides.* Plura de hoc lapide in Cl. *Libavii ſingularibus.* P. IV. et quidem *Batrach.* L. II. cap. 23. et Exc. *Paullini* in Bufone: Sect. III. cap. 3, p. 20. ſeqq. *Baldneus in deſcript. orae Malabar. Coromandel et Ceylon. p. 162.*

CHELIDONII LAPIDES ab *Auctore* noſtro delineati, plane differunt a lapide Chelidonio Cl. *Wormii*, qui lapillus eſt perexiguus, magnitudine ſeminis Lini, ſed figurae hemiſphaericae, coloris obſcure lutei ſplendentis parte convexa et rotundiore, purpureo et nigricante parte ſeſſili; hunc in ventriculis hirundinum inveniri fama fert. Ad normam *Wormiani* pariter delineat Exc. *Langius Hiſt. figur. Lap. Helv. Libr. V. cap. V. p. 115. Tab. L.* Nulla plane lapidum ſimilitudo cum noſtris, niſi cum *Aldrovando* diſtinguere velis inter lapides *Chelidonios foſſiles* et *animales*. Lucem majorem praebet Excell. *Welſchius* Hecatoſt. I. pag. 74. qui hac in re conſulendus. Cl. *Sachſ. Gammarol.* pag. 306.

CARPIONUM ſive Cyprinorum LAPIS, proprie non lapis, ſed triquetra cartilago coloris ſubflavi mollis, nec caeteris hactenus deſcriptis duritie reſpondens; modo laudatus *Welſchius* oſſa lapideſcentia pronuntiat, qua ſpina capiti connectitur acetabulo impoſita, adeoque dentis vertebralis in homine ſimilitudinem gerentis. Genuinos vero lapillos geminos exiguos planos albosque cuivis in cerebro cyprinorum inquirenti obvios fieri, ſcribit *Hecatoſt. I.* n. 28. De viribus medicis hujus lapidis Vid. *Worm. in Muſ. Exc. Sachſ. Gammarol.* p. 307.

ALECTORIUS LAPIS ſimilis ferme Calceolariano, quem a J. B. Porta ceu donum accepit, licet non ſatis accurate triangularis exiſtat; nec conſtat, an in ingluvie, an in Jecore repertus ſit. Marbodaei verſus de hoc lapide recitat *Ambroſinus in Muſ. Metall. Aldrovand. LAPIDEM E STOMACHO GALLINAE* pro ſilice devorato et in ſtomacho poſito habemus.

LAPIDES EX CANCRIS melius vocantur, quam *oculi cancrorum*, ſunt enim proprie lapilli cruſtacei, duri albicantes glabri orbiculati, diverſae magnitudinis, una parte compreſſi et ſinuati, altera convexi,

nati utrinque unus, in ventriculo Aſtaci fluviatilis, ſaporis et odoris nullius evidentis. Licet omnibus noti ſint hi lapilli, non tamen omnibus eorum eſt ortus. Vtplurimum Menſe Junio et Julio languere et aegrotare ncipiunt hi aſtaci, cumque non nutriantur, exanimantur fere, et in eorum ventriculo tunc reperitur materia quaedam lactea, quaequae ſenſim poſt aliquot dies concreſcit in lapillos, qui deinde ſenſim iterum conſumuntur, et ut probabile eſt, in reſtaurationem cedunt, exuvias enim tum reponunt et reſumunt; haec *Excell. Hermannus.* Fuſius iſta ex Viri incomparabilis *Wepferi* obſervatione explicat, diligentiſſimus *Sachſius in Gammarolog.* qui omnia, quae de lapillis his dici poſſunt, congeſſit.

TAB. XL.

CVm Tabula XXVII. occaſione *Androſaces LAPIDIS FVNGIFERI* et *Fungimappae* injecta fuerit mentio, immortalisque Gloriae *Severinus*, Epiſtolam de *Lapide Fungifero* nomini Celeb. *Mich. Ruperti Besleri* inſcripſerit, quam Cl. *Carolus Avantius*, *Baptiſtae Fierae Coenae notis illuſtratae* adjunxit, liberque hic inter rariſſimos nunc eſſe coeperit, conſultum duximus rariora hujus epiſtolae, relicta luculenta *Severini de Tuberum natura et generatione* digreſſione, excerpere, aliisque ad *lapidem fungiferum* ſpectantibus, ex aliis Auctoribus ſupplere. Tam oppido obſcuram, tamque retruſam naturam nactus eſt lapis, quem vulgo fungiferum appellant, ut ne etiam nomen unum apud omnes retinuerit, aut ad unum tantum genus relatus fuerit. Aliis nempe volentibus, *Lyncurium*, aliis *Electrum* aliis *Tuber Fungarium.* An *veteres* hujusmodi Fungorum cognitionem ullam habuerint, non facile erit determinare. *Theophraſtus* quidem Hiſt. Plant. l. 4. c. 8. in mari Erythraeo fungos naſci tradit: qui ſole tacti ἀπολιθῶνται *lapideſcant*; quales et nos quoque in rarioribus Beslerianis exhibuimus. At e lapide fungos prodire, non dum ſe legiſſe meminit *Cl. Avantius.* Quod enim ſcribit *Hermolaus Barbarus*, Coroll. 698. eſſe ubi *Plinius* hoc innuerit, modo laudatus Avantius certe in auctore illo, quem non perfunctorie ſe legiſſe profitetur, nihil tale obſervaſſe ſcribit. *Matthaeus Sylvaticus* equidem in *Pandectis* cap. 447. *Evacis* mentionem injicit, qui hujus lapidis Lyncis, meminiſſe fertur, ſed hunc *Evacem*, Arabum Regem Neroni familiarem, legitimum ſcripti Auctorem fuiſſe, eruditi omnes dubitant. Quid vero ſi de his loquatur *Ariſteas* apud *Athenaeum?* μύκησι δ' ὀρέχθει τὸ λάϊνον πέδον. *Fungos concupiſcit lapidoſus ager.* E primis qui *lapidis* hujus Fungiferi *meminere*, erit *Baptiſta Fiera Mantuanus*, in Caena. De *Matthaeo Sylvatico Pandectario* modo diximus, ut et de *Hermolao Barbaro.* Meminit pariter hujus lapidis *Andr. Caeſalpinus de Metall.* c. 25. *Julius Caeſ. Scaliger* in Cardan. de Subtil. Exerc. 87. *Petr. Andr. Matthiol.* Comment. 78. l. 4. in Dioſc. *Vliſſ. Aldrov. lib. de ſenſib.* c. 33. J. B. *Porta Villae lib. 10. et Phytognom.* l. 6. c. 26. *Ferdinand. Imperatus*

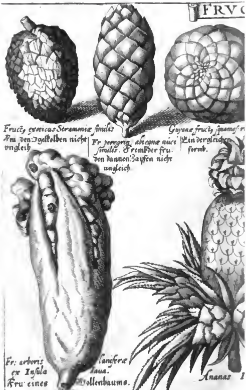
cap.

:ap. V. et VI. *Cluſius Tract. de Fungis, Sterrebekk, Theatr. Fungor.* fuſius-
jue his de fungis eorumque natura et generatione ſe tractaturum promi-
it *Cl. Avantius* in *Paraleipomenis Botanicis.* Eſſe autem lapidem
'ungiferum, de quo nobis ſermo, legitimum Lyncurium, ſi modo unquam
n rerum natura exſtitit, minime probari ullis poteſt argumentis; quis
:nim teſte *Severino* et *Avantio* ſibi perſuaſerit, e Lyncis animalis non
'alde magni lotio, lapides centum et interdum plurium librarum excreſ-
ere; quibus adde hujusmodi lapides effodi pluribus Regni Neapolitani
Tractibus, in quibus nullos naſci Lynces apud omnes in confeſſo eſt. Si
juid igitur in hiſce vulgi ineptiis conjicere licet, exiſtimat toties lau-
latus *Avantius*, id nominis Lapidi factum eſſe, quod optimae notae ef-
ödiantur ad Collem Pardi, ditionis Procerum Columnenſium, unde cele-
)ratiſſimae Anticoli aquae derivantur; atque ex natali loco primum
Lapides collis Pardi appellatos fuiſſe; inde vero ſciolum quempiam ex
Pardo Lyncem, et ex *Lynce* demum *Lyncurii* nomen ineptiſſime effinxiſ-
e; vel quia fungi ex eo prodeuntes, crebris illis, quibus ſunt ſparſi,
naculis, maculati tergora Lyncis quodammodo referre videantur. *Eſt
iutem Lapis* hic ex *Avantii* deſcriptione, qui a *Tobia Aldino* illum dono
iccepit, *magnitudine bubuli capitis*, cujus etiam figuram non inconcinne
'eferre dicitur, (quamvis figura variet, nec enim ille, quem Excell. Vol-
:amerus e Neapolitano obtinuit Régno, hujus figurae,) *ſuperficie aſpera,
'ugoſa, rimis nonnullis hiulca; colore partim intenſe nigro, partim di-
utiore, et ad cinereum vergente; ſubſtantia poroſa, pumici non abſimili,
onge vero ponderoſiori; quae et ſilicis fruſtula quandoque inſerta habet,
it connatum eſſe videatur, argumento quidem non levi, lapides iſtos e
'ento ac glutinoſo terrae ſucco, et adjacens quidlibet inviſcante coaleſce-
'e. Hic pingui terra modice tectus, et tepida ſubinde conſperſus, Fun-
ros fert ſvaviſſimos.* Illorum generationem aut ſi mavis productio-
iem, latius e Severino deſcribimus; *Portio,* inquit, *fungiferi triplex:
Una quae ſub Terra, radix et fibrae colore pullo. Secunda pedunculus al-
'o luteus. Tertia Fungi umbella. Radix propemodum arboreſcentem
rroceſſum refert i. e indivaricatum: ſciſſilis eſt et geniculata, ut Zin-
riberis Penae, Iridis Sylveſtris Matthioli, &c. &c. Radicis extimae fi-
'rae ſunt veluti capillus, tenuiſſimae ac varie implicatae criſpaeque,
juales ad ungvem ſtipitis Oryzae ſunt paleae minutae. Fungi germen
rrimum et ſtipes, ſi plenis ſuis numeris adoleverit, digitali usque longi-
'udine attollitur: infimo pediculo nixus, quo magis terrae propinquat,
rradatim tenuiore. Qui Fungo primum erumpenti Veſicula major eſt
remmae vitis magnitudine, aut paulo majore; quae digitis compreſſa
'eddit humorem aquae ſpecie, ſaporis aciduli guſtu. Eſt autem Fun-
rus facie, qua coelum ſpectat, umbilicata, et levi: inferiori vero conti-
tenti ſerie diſtincta, punctulis quam creberrimis et alveolis minutiſſimis:*
Jungimus Severinianae deſcriptioni *Avantianam*: *Fungi figurae modo
'otundae, modo ovatae, ſaepe etiam inaequali labro, variisque ac ſinuo-*

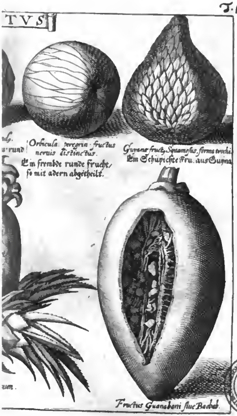
ſis anfractibus humanas auriculas aemulantibus Vid. Fig. I. II. et III. Colore interdum flavo, (ex albo flaveſcentes erant in Horto Volkameriano prognati Vid. Floram Noribergenſem. p. 178.) *interdum dilute purpureo, ſemper vero crebris ſpadiceis, vel atrorubentibus maculis aſperſi; quae prius quam obſoleſcant, non parvam ipſis elegantiam conciliant. Illud quoq; admiratione non vacat, quod ſcapus, qui ab evulſo fungo Lapidi adhaeret, ſenſim induretur, ac eandem cum Lapide ſoliditatem et ſubſtantiam acquirat; ita ut fungus lapidem et matricem ſuam*, ut ait *Fiera* in coena *alere, et alimentum, quod accepit, ipſi quodammodo rependere videatur.* His non contentus *Cl. Severinus Analyſin* quoque *Hermeticam* hujus Fungi, opera Nobiliſſ. *Joſephi Donzellii Neapolitani, et Magnifici quondam Academiae Naturae-Curioſorum Tertii Praeſidis Beatiſſimi Volkameri*, quem *amiciſſimum* vocat, inſtituit. Extracta Aqua fatua ſpiritus et oleum ad L. Quajaci per retortam pulſi ſaporem et odorem maxime accedens, cinis e quo Sal valde acre extractum. Spiritum vulnerarium optimum deprehendit Severinus, ut ejus ope ſolius ex umbone, qui ad folliculi luſum cubito inducitur, per vim illiſo vulnus inferiore labro transfoſſum quatridui ſpatio curarit. Fungi autem arefacti pulviſculum audiverit Medico cuidam in Calabris uſitatum, Pleuritidis et Nephritidis remedio, quod abſceſſum aut mature diſſolvit, aut ſuppuratum jam disrumpit ac purgat. Cumque eſui pariter gratum, verum erit medicamentum alimentoſum. Hactenus ex *Avantio* et *Severino* Fungiferi Lapidis deſcriptionem dedimus, differt tamen ab illa maxime quem modo laudatus Excell Volkamerus Ephem. Dec. II, Ann. III. exhibuit Fig. IV. a nobis pariter expreſſum, et dum Neapoli apud Cl. *Severinum* ſtudiis Chirurgicis incumberet ipſi, una cum aliis a Generoſiſſ. Equite Caſſiano a Puteo, et Marco Schipano Severino communicatis, quae fungiferi Lapidis Species Fig. V. VI. et VII. exhibentur, ut exinde clare pateat, diverſiſſimas dari lapidum horum fungeas excretiones. Sequitur *Lapides Fungiferos* Fig. VIII. et IX. *FVNGIMAPPA* ab Excell. *Severino* Epiſtola ad *Johannem Simonem a Gratia* deſcripta. Eſtque hic *Lapis Coticula parva ovi anſerini longitudine, ſed eodem complanatior. Si perconteris de magnitudine cotis, unciolas tres examinata pendit. E cujus diametro circumquaque ſurgit Seges capillamenti, recti, digiti pollicis infantis longitudine, colore candidiſſimo, rigentibus ſetis, quae cuſpidulae extremae, ſiquidem obtutu diligenti et acri ſpectantur, acetabula et cotyledones referunt exiliſſimos; viſa eſt haec habitudo tota barbam canam referre; quibus tamen pilis inſtructiſſima Cos plurima parte deglabrata; ſeu quidem extremo ſqualore collapſis, ſeu frequenti manuum attrectatione detrimenta paſſis. Caeterum haec fila dentibus attrita guſtum linguae ſalſum excitavere, terreumque echini marini ſpiculorum ſenſum ſtrideſcentem reddidere. Qua delapſi parte capilli facies Cotis aſperior et hiſpidior, ut cognoſceret quis inde relicta veſtigia decuſſorum pilorum.* Indicavit autem *Simon a Gratia Severino*, ſylveſcentes Saxo multos ac tenuiſſimos quaſi capillos, ſummis ſuis apicibus tenus communi obductos umbella, et convexa propemedum fungea patella; quam ob cauſam dubius, an *fungiferum*, an *Herbiferum* lapidem vocaret. Qua caeteroquin umbella non comperta, credidit facile *Severinus* longinquioris agitatione vecturae decuſſam. Hac igitur particula, quam non vidit ſuppoſita, licenti in re nova vocabulo *Fungimappam* vocare auſus: quod fungea ſoboles mappa quadam inducta ſuperne contegatur. Credit autem Fungimappae procreationem in Saxo convenire cum his, quae relata ſunt de Coralliis et ſtirpibus, quae in ſtatuis lapideis concrevere. Exhibet autem Figura VIII. *Fungimappam* cum *ſuperſtite Vmbella*, ubi AA. Siliculus ſubſtratus vegetanti locus. BB. ſtipites aſſurgentes. CC. Mappa ſuperdata. Fig. IX. *Fungimappam diſcuſſa umbella* ſiſtit, et quidem DD. Siliculum vegetationi ſubſtratum. EE. ſtipites ſua mappa orbatos ac propterea reclinatos.

FINIS.

Digitized by Google

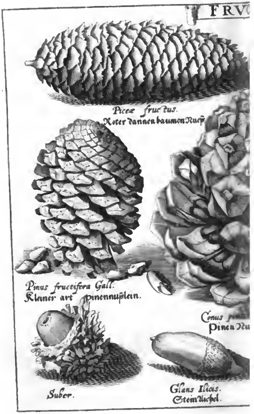
Digitized by Google

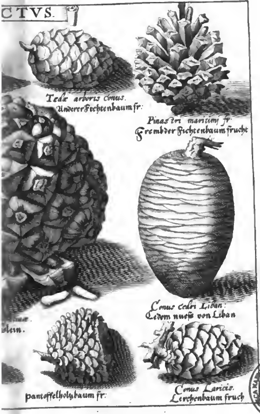
BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Piceæ fructus.
Roter dannen baumen Nueß
Pinus fructifera Gall.
Klainer art pinennußlein.
Suber.
Glans Ilicis.
Stein Aichel.

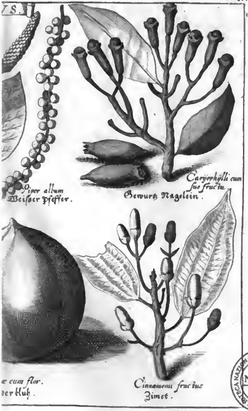
T.11

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

FRVCT
Piper caudatum
Stiel Pfeffer.
Piper nigrum
Schwartzer Pfeffer.
Piper longum
Langer Pfeffer
Piper Æthiopicum
Moren Pfeffer.
Nuces muſcatæ
Etliche art Muſcatnuſs

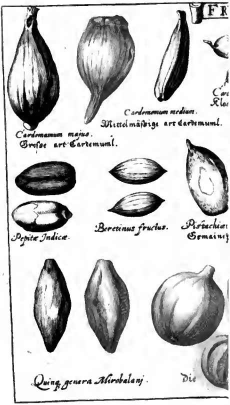

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" - NAPOLI

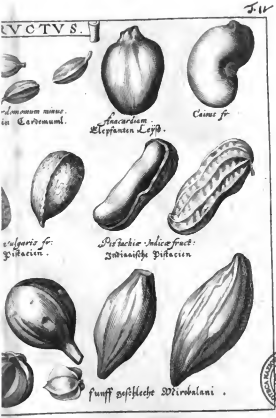
Digitized by Google

Digitized by Google

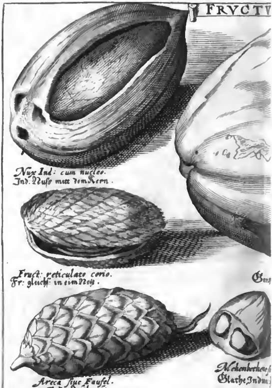

Digitized by Google

f.11

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

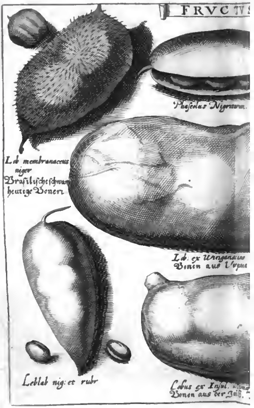

Digitized by Google

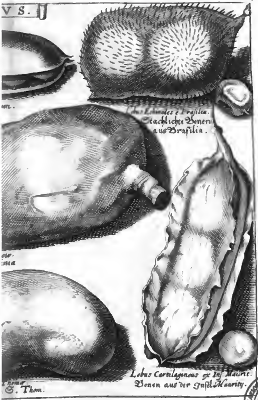
BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

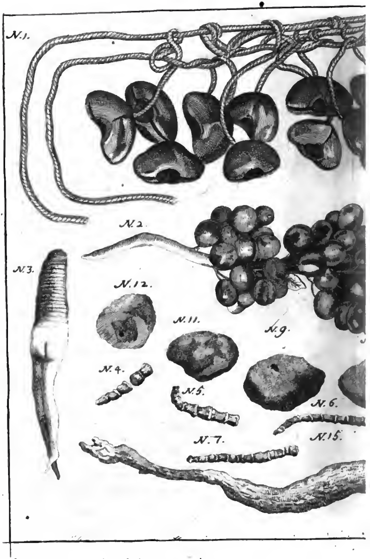
T. VI

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

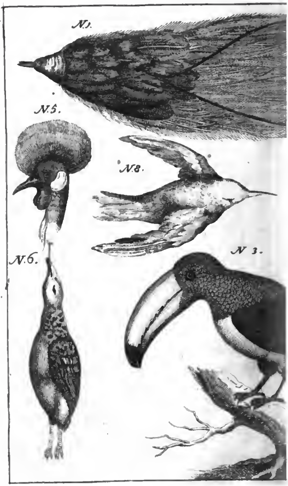
BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

N3
N1

TAB VIII 29

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

N.1.
N.5.
N.8.
N 3.
N.6.

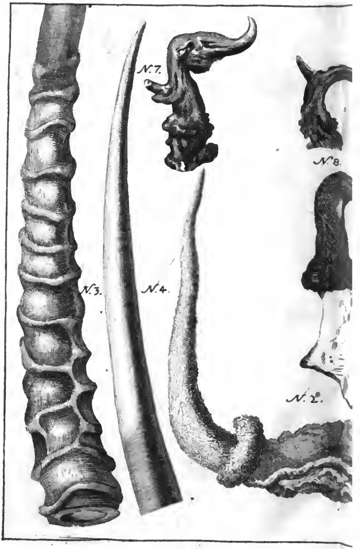
TAB. IX. p. 32.

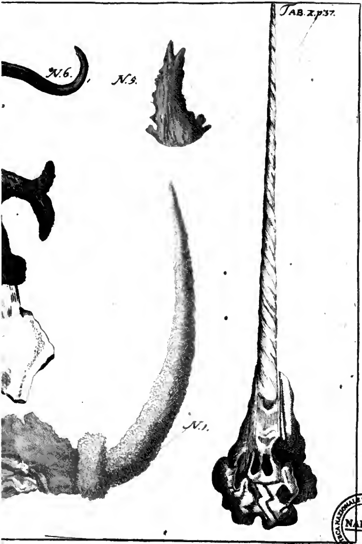
BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" - NAPOLI

Digitized by Google

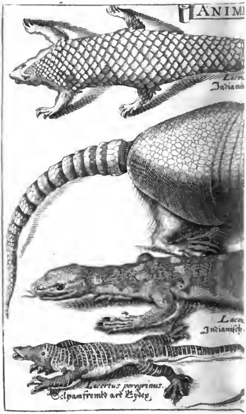
Digitized by Google

N.7.
N.8.
N.3.
N.4.
N.2.

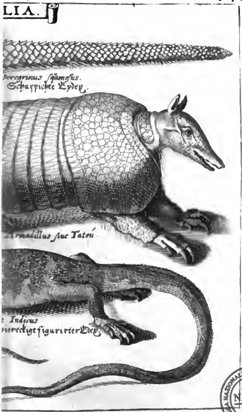

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI
Digitized by Google

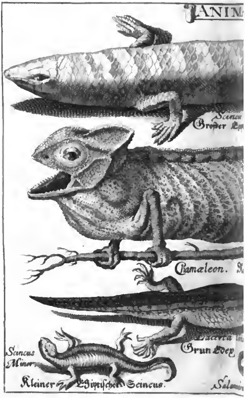
Digitized by Google

T.41

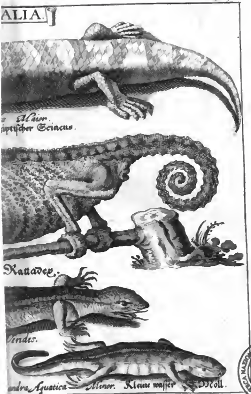

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" - NAPOLI

Digitized by Google

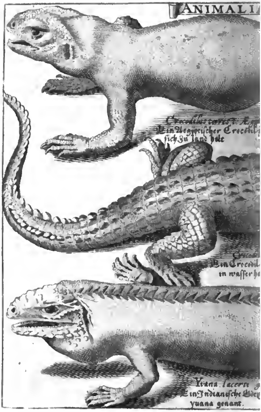

Chamæleon.
Scincus
Minor
Kleiner Egiptiſcher Scincus.

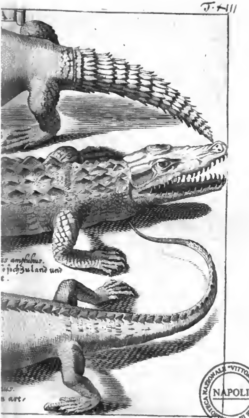
T.411

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

ANIMALI
Ein Aegyptiſcher Crocodil
ſich zu land helt
Ein Crocodil
in waſſer h
Yuana lacerta
Ein Indianiſche
yuana genant.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Serpens marinus.
Meer Schlangen.

Iaculus Serpens.
Ein Rhodiser Schlang.

Digitized by Google

MALIA

Natrix torquata.
Geſchlungene waſſer attern.

Serpens peregrinus.
Groſse art Ind: Schlang.

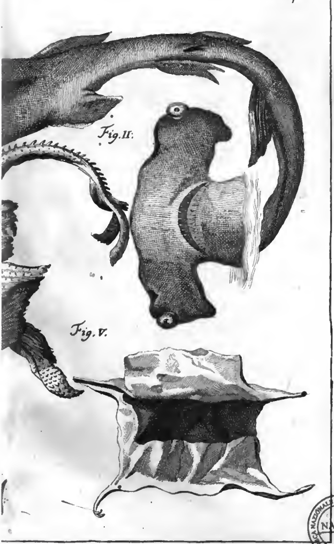
Vipera.
Theriack Schlangen.

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Biblioteca Nazionale "Vittorio Emanuele III" Napoli

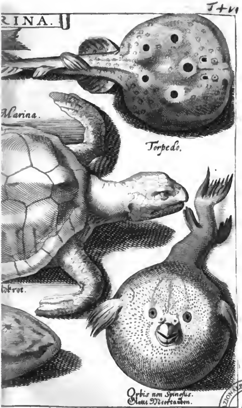
Digitized by Google

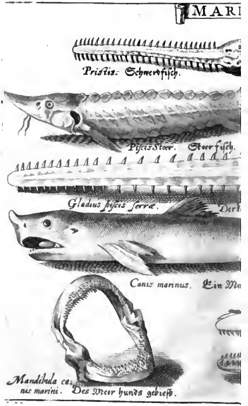
Digitized by Google

Digitized by Google

Orbis muricatus.
Ein Stachlichte Meertauben.

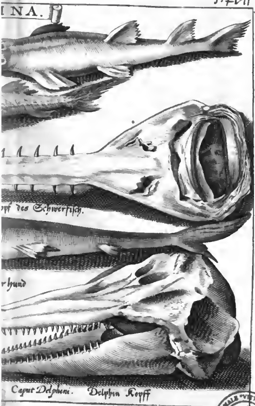

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" - NAPOLI

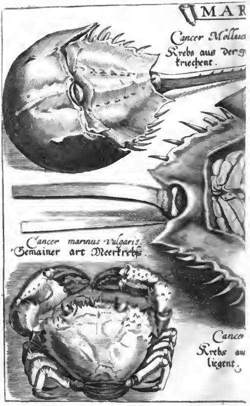
MARI
Priſtis. Schwerdfiſch.
Piſcis Stoer. Stoerfiſch.
Gladius piſcis ſerræ.
Canis marinus.
Mandibula ca-
nis marini. Des Meer hunds gebreß.

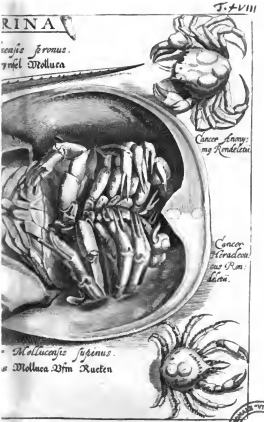
T·+VII

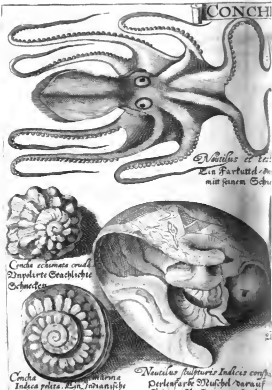
BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

Digitized by Google

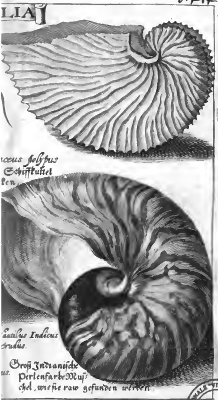

MAR
Cancer Molluc
Krebs aus der g
triechent.
Cancer marinus vulgaris.
Gemainer art Meerkrebs.
Cance
Krebs au
liegent.

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

CONCH
Nautilus et
Ein Fartuttel
mitt ſeinem
Concha echinata cruda
Unpolirte Stachlichte
Schnecken
Concha
Indica polita. Ein Indianiſche
polirte Schneckenmuſchel.
Nautilus ſculpturis Indicis
Perlenfarbe Muſchel / darauf
Indianiſche figuren geſtochen

J. + 14

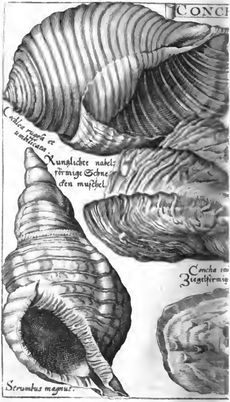

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

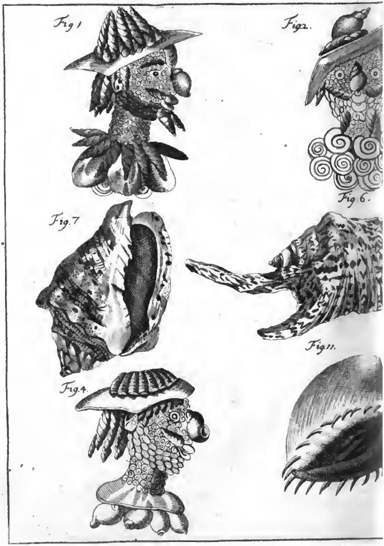

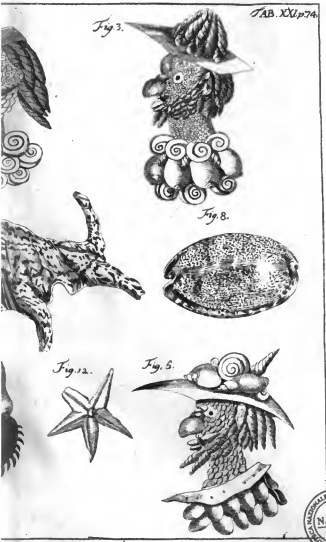
Cochlea rugoſa et umbilicata.
Runtzlichte nabel-förmige Schnecken muſchel.
Concha
Strumbus magnus.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III · NAPOLI

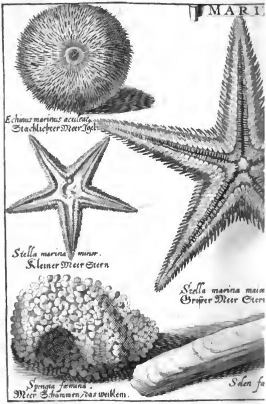
Digitized by Google

Fig 1
Fig 2.
Fig 6.
Fig. 7
Fig 11.
Fig. 4.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

Digitized by Google

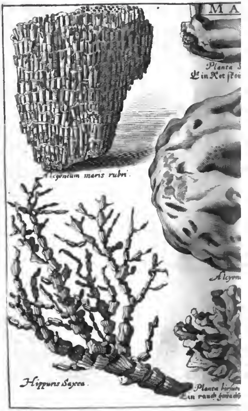

Digitized by Google

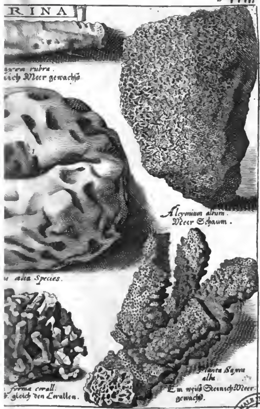

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

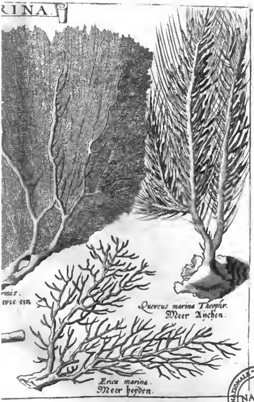
Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III - NAPOLI

T. XXIV.

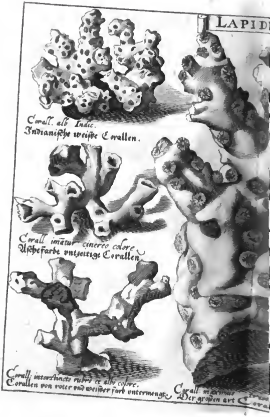

MA
Frutex marina maior.
Meer Stauden groſ.
Planta reti
Ein gewach
Netz
Reſeda marina.

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

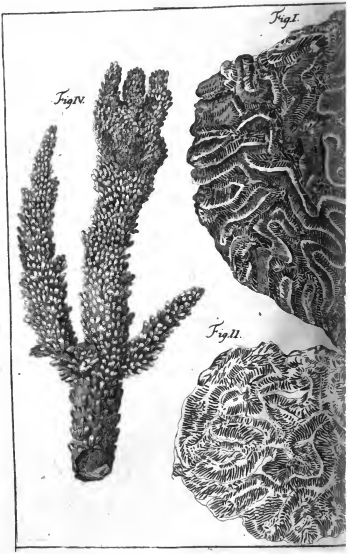
Digitized by Google

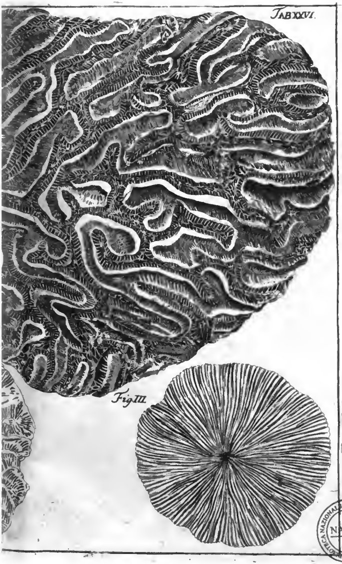

LAPID
Corall. alb. Indic.
Indianiſche weiſſe Corallen.
Corall. imatur cinereo colore
Aſchefarbe vnzeitige Corallen.
Corall. interſtincte rubro et albo colore.
Corallen von roter vnd weiſſer farb vntermengt.
Corall. maximus
Der groſſen art

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III
NAPOLI

Digitized by Google

Fig.I.
Fig.IV.
Fig.II.

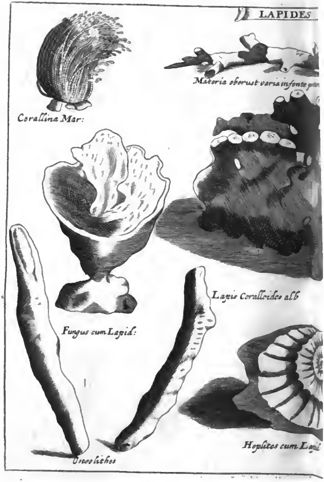

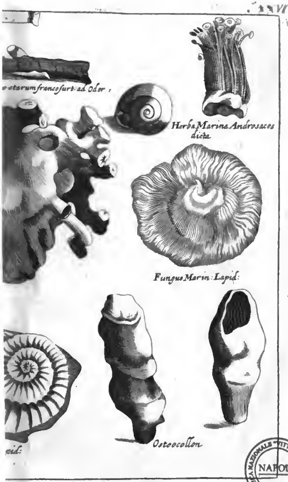
BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

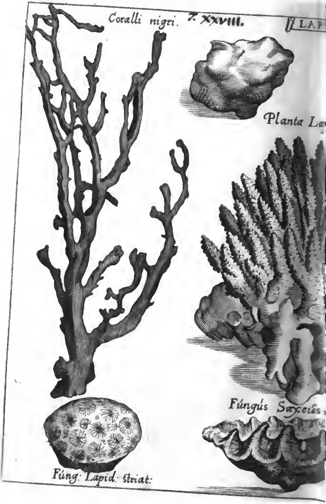
Digitized by Google

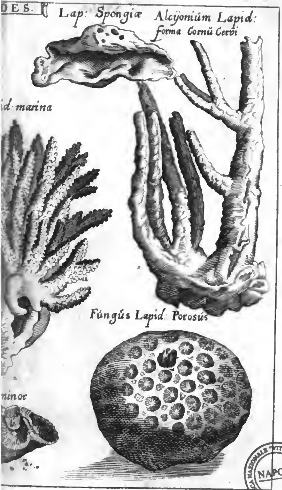
Digitized by Google

LAPIDES
Corallina Mar:
Materia oberust varia in fonte
Fungus cum Lapid:
Lapis Coralloides alb
Hoplites cum Lap
Osteolithos

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

Coralli nigri.
T. XXVIII.
Planta
Fúngus Saxeus
Fúng: Lapid: ſtriat:

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

LAP
Hæmatites Spurius.
Schwärtzlichter Bluetſtein
Lapis Lazuli cum Malachite
Laſurſtein mit eim Malachiten gewachſen
Magnes.
Magnetſtein
Lapis Lazuli.
Laſurſt: oder Bergblau.

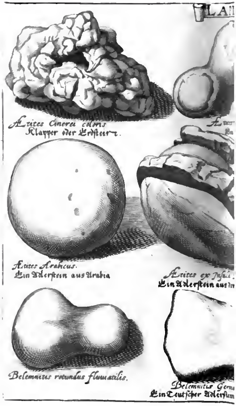
BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

J. 4 4 4

Ætites Cinerei coloris
Klapper oder Erdſtein.
Ætites Arabicus.
Ein Adlerſtein aus Arabia
Ætites ex Inſul
Ein Adlerſtein aus
Belemnites rotundus fluviatilis.
Belemnites Germ
Ein Teutſcher Adlerſtein

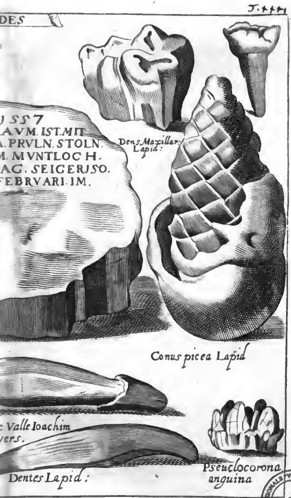

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

LAPI
Lapis fulminis
ANNO
DIESER.
SANT.BARBAR
ANTROFF EN.VO
2000. VND.VOM.
LACHTER.DEN J7
IOACHIMSTAL.
Caro et oſsa Lapid
Truncus e
in Lap.con
Lignum Fagi Lapid:

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III - NAPOLI

Digitized by Google

LAPI
Lapides Iſlebiani, quibus impreſſa forma muſtelæ piſces.
Stein aus dem Eißlebiſchen Berckwerck, darinn eine Ruppen zu ſehen.

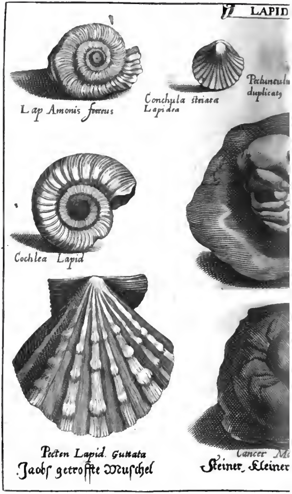
T. xxxi

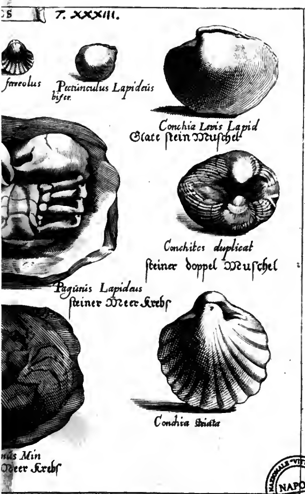

Marmor in agro Epiſcopat. Eyſtet: tenſis, cui impreſſa figura Cancri, Lucy, et Funduli piſcis.
Eyſtatiſcher Marmelſtein / darinnen ein Krebs Hecht / vnd Grundel fiſch zu ſehen.

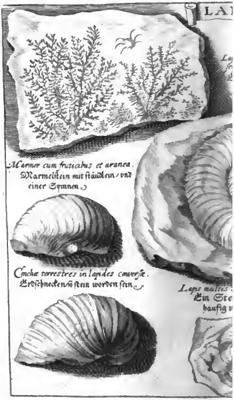
BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

Digitized by Google

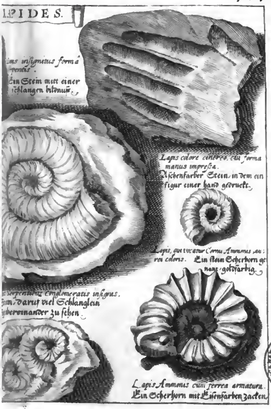

LAPID
L ap Amonis ferreus
Conchula ſtriata Lapidea
Pectunculu duplicatꝫ
Cochlea Lapid
Pecten Lapid. Guttata
Jaobſ getroffte Muſchel
Cancer M
Steiner Kleiner

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

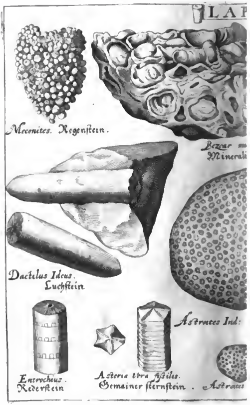

Marmor cum fruticibus et aranea.
Marmelſtein mit ſtäudlein/ vnd einer Spinnen.
Conchæ terrestres in lapides converſæ.
Erdſchnecken/ſo ſtein worden ſein.

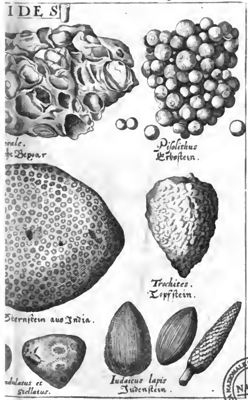
T.XXXIV

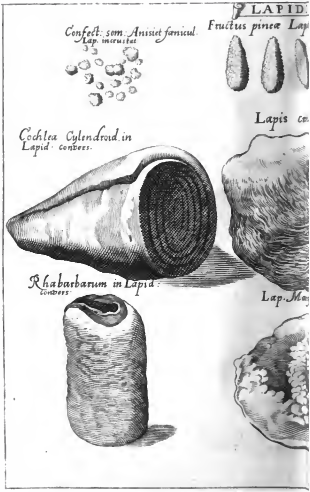
BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

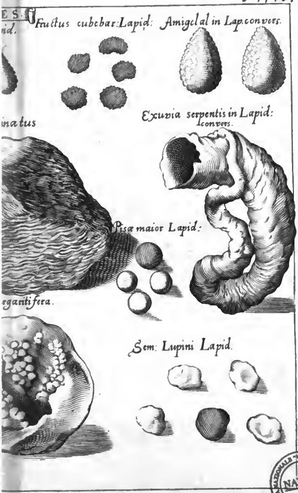

LAP
Meconites. Regenſtein.
Bezoar
Minerali
Dactilus Ideus.
Luchſtein
Aſtrites Ind:
Entrochius.
Rederſtein
Aſteria vera foſsiles.
Gemainer ſternſtein.

IDES
rale.
he Bezoar
Piſolithus
Erbſtein.
Trochites.
Topfſtein.
Sternſtein aus India.
dulatus et
Stellatus.
Iudaicus lapis
Judenſtein.

NAPOLI

LAPID
Confect: sem: Anisi et fœnicul.
Lap. incrustat
Fructus pineæ Lap
Lapis
Cochlea Cylendroid. in
Lapid. convers.
Rhabarbarum in Lapid.
convers.
Lap.

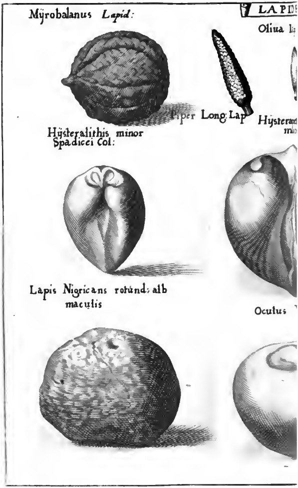
T.++†VI

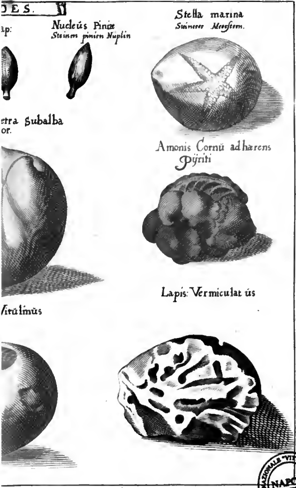
BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

Digitized by Google

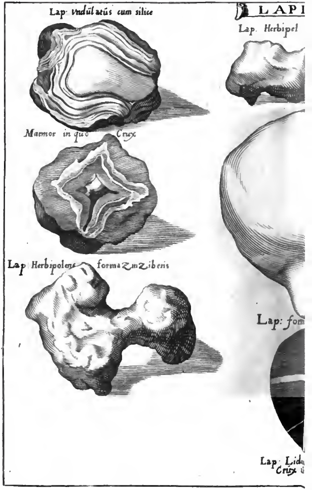
Digitized by Google

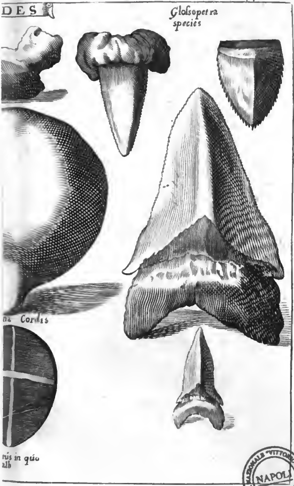

Mÿrobalanus Lapid:
Oliua
Piper Long: Lap
Hÿsteralithis minor Spadicei Col:
Lapis Nigricans rotund: alb maculis
Oculus

T.+++v11

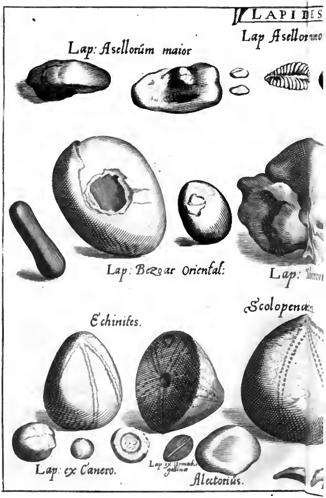
BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

LAPI
Lap· vndúlatús cum silice
Lap. Herbipol
Marmor in quo Crux
Lap Herbipolens forma Zinziberis
Lap: fom
Lap: Lid
Crux

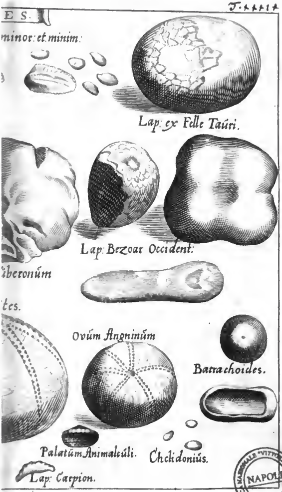

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

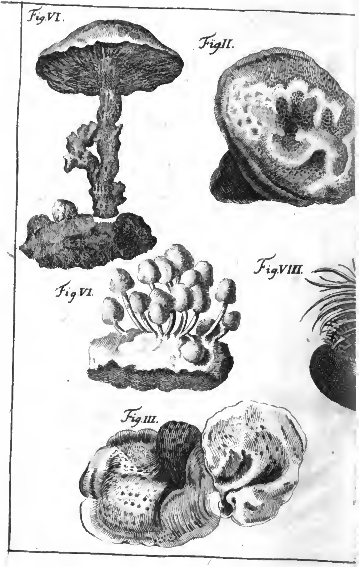
Digitized by Google

Lap: Aſellorũm maior
Lap: Bezoar Oriental:
Echinites.
Lap: ex Canero.
Alectorius.

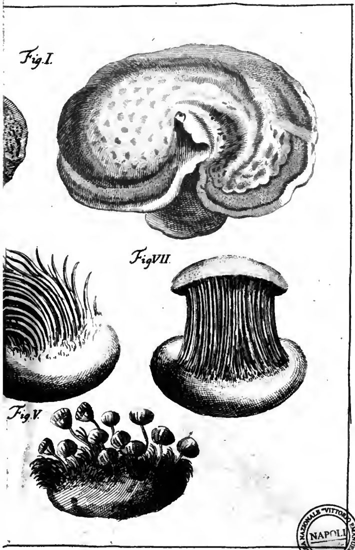

E S.
T.++++
minor: et minim:
Lap: ex Felle Taûri.
Lap: Bezoar Occident:
ïberonûm
tes.
Ovûm Angninûm
Batrachoides.
Palatûm Animalcûli.
Chelidoniûs.
Lap: Carpion.
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Tab.XL.

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" - NAPOLI

Digitized by Google